



**AVE
MARIA
KOLEDAR
1965**

52

AVE MARIA KOLEDAR 1965

52. letnik

Uredili in izdali slovenski frančiškani

Lemont, Illinois

Ovitek: KRALJICA VSEH SVETNIKOV

Izdela Vilko Čekuta, Toronto, Ont., Canada



NUMBER 10 b

OCTOBER 1964

VOLUME 52

AVE MARIA - Nabožni slovenski mesečnik - 56. letnik- Urejajo in izdajajo SLOVENSKI
FRANČISKANI v Združenih državah ameriških - St. Mary's Seminary, Lemont, Illinois.
Naslov - Address: AVE MARIA, Box 608, Lemont, Illinois. - Tel: Clearwater 7 - 2494.
Naročnina - Subscription rate: Za U.S.A. in Kanada \$2.50. Za inozemstvo \$3.00.

Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Ill.,
in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. Entered as second class matter at the
post office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special
rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. Authorized July 14, 1945.
"Second Class Postage Paid at Lemont, Illinois." Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont,
Illinois.

+ II 43978

II 43978

POSTNA POSTAVA za večino škofij v Združenih državah (Med letom se lahko spremeni)

V zakramentu svete spovedi so nam odpuščeni grehi in večne kazni za naše grehe. Za ostale časne kazni pa moramo zadoščevati na tem svetu ali pa v vicah. Ker sveta Cerkev pozna slabost človeške narave, ve, da je nevarnost, da bi zadoščevanje za grehe odlagali do konca življenja, zato je določila nekatere dni v letu za pokoro. Največ grehov je storjenih, ker človek ustreza svojim slabim nagnjenjem. Zato nam Cerkev nalaga tako pokoro, da z njo krotimo svoja slaba nagnjenja.

Cerkev je postavila **postavo delnega in popolnega zdržka od mesa ter postavu pritrganja v jedi.**

Delni zdržek od mesa pomeni, da smejo verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve samo enkrat na dan jesti meso, mesne jedi in mesne juhe in sicer pri glavnem obedu.

Popolni zdržek od mesa pomeni, da verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve ne smejo jesti mesa, mesnih jedi in mesnih juh.

Pritrganje v jedi pomeni, da se smejo verniki med 21. in 59. letom starosti na določene dneve samo enkrat na dan do sitega najesti. Na te dneve smejo jesti meso, mesne jedi in mesne juhe le enkrat na dan in sicer pri glavnem obedu; ako je na isti dan tudi popolni zdržek, se morajo tudi tega držati.

Za vse od 7. do 21. leta starosti in za vse nad 59. letom starosti velja naslednje:

Popolni zdržek od mesa jih veže vse petke v letu, na pepelnično sredo, dan pred praznikom Brezmadežne in dan pred Božičem.

Delni zdržek od mesa jih veže: kvatrne srede, kvatrne sobote in nabinkoštno vigilio.

Za vernike med 21. in 59. letom starosti velja naslednje:

Popolni in delni zdržek od mesa jih veže kot mladoletne in starčke.

V jedi so se dolžni pritrgati na vse dneve 40danskega posta (razen na nedelje), na kvatrne srede, kvatrne petke in kvatrne so-

bote, na binkoštno soboto, na vigilio Brezmadežne in na vigilio Božiča.

Opomba: Verniki lahko sami izberejo dan popolnega zdržka od mesa in pritrganja v jedi: ali na božično vigilio 24. decembra ali pa dan preje - 23. decembra.

ZAPOVEDANI PRAZNIKI

Osmina Rojstva Gospodovega	1. jan.
Vnebohod	27. maja
Vnebovzetje	15. avgusta
Vsi sveti	1. novembra
Brezmadežna	8. decembra
Rojstvo Gospodovo	25. decembra

DRŽAVNI PRAZNIKI

Novo leto	petek 1. januarja
Lincolnov rojstni dan	petek 12. febr.
Washingtonov r. dan	poned. 22. febr.
Materinski dan	nedelja 9. maja
Spominski dan	nedelja 30. maja
Očetovski dan	nedelja 20. junija
Dan neodvisnosti	nedelja 4. julija
Praznik dela	ponedeljek 6. septembra
Kolumbov dan	torek 12. oktobra
Dan premirja	četrtek 11. novembra
Zahvalni dan	četrtek 25. novembra
Božič	sobota 25. decembra

KRATICE

b. d. ali bog. d.: bogoslužni delavnik
c. u.: cerkveni učitelj
d. ali dev.: devica
m. ali muč.: mučenec, mučenci, mučenka
G.J.K.: Gospod Jezus Kristus
o.: opat
p.: papež
prebl. D.M.: preblažena Devica Marija
Raz.: Razglašenje
sp. ali spozn.: spoznavalec
š.: škof
t. m. ali tov. muč.: tovariši mučenci
Ž.M.b.: Žalostna Mati božja

LITURGIČNE BARVE

bela - b. črna - č. rdeča - r.
violčasta - v. zelena - z.



Z 613/1968

JANUAR

- 1 P Božična osmina - Novo leto - b.
- 2 S Marijina sobota - b.
- 3 N Presv. Ime Jezusovo - b.
- 4 P bog. delavnik - b.
- 5 T b. del. - b.; (sv. Telesfor, p. in m. - r.)
- 6 S Razglašenje Gospodovo - b.
- 7 Č bogoslužni delavnik - b.
- 8 P bog. del. - b.
- 9 S Marijina sobota - b.
- 10 N Sveta Družina - b.
- 11 P b. d. - b.; (sv. Higin, p. in m. - r.)
- 12 T bogoslužni delavnik - b.
- 13 S Spomin krsta n. G. Jezusa Kristusa - b.
- 14 Č sv. Hilarij, š. in c. u.; (sv. Feliks, m.)
- 15 P sv. Pavel, puščavnik, - b.; (sv. Maver, o.)
- 16 S sv. Marcel, papež in mučenec, - r.
- 17 N 2. ned. po Raz. Gospodovem - z.
- 18 P b. d. - z.; (sv. Priska, d. in m. - r.)
- 19 T b. d. - Z.; (sv. Marij in t. m. - r.)
- 20 S sv. Fabijan in Sebastijan, muč. - r.
- 21 Č sv. Neža, dev. in mučenka - r.
- 22 P sv. Vincencij in Anastazij, muč. - r.
- 23 S sv. Rajmund, sp. - b.; (sv. Emerencijana)
- 24 N 3. ned. po Raz. Gospodovem - z.
- 25 P Spreobr. sv. Pavla - b.; (sv. Peter, ap.)
- 26 T sv. Polikarp, š. in muč. - r.
- 27 S sv. Janez Zlatousti, š. in c. u. - b.
- 28 Č sv. Peter Nolask, sp. - b.; (sv. Neža)
- 29 P sv. Frančišek Saleški, š. in c. u. - b.
- 30 S sv. Martina, dev. in muč. - r.
- 31 N 4. ned. po Raz. Gospodovem - z.

FEBRUAR

- 1 P sv. Ignacij, škof in muč. - r.
- 2 T Očiščenje prebl. D. M. - Svečnica - b.
- 3 S bog. d. - z.; (sv. Blaž, š. in muč. - r.)
- 4 Č sv. Andrej Corsini, škof - b.
- 5 P sv. Agata, dev. in muč. - r.
- 6 S sv. Tit, š. - b.; (sv. Doroteja - Rotija)
- 7 N 5. ned. po Raz. Gospodovem - z.
- 8 P sv. Janez iz Mathe, sp. - b.
- 9 T sv. Ciril Aleks., š. in c. u. - b.; (sv. Apolonija)
- 10 S sv. Sholastika, devica - b.
- 11 Č Lurška Mati božja - b.
- 12 P 7 sv. ustanov. servitov - b.
- 13 S Marijina sobota - b.
- 14 N 1. predpostna - v.
- 15 P bog. del. - v.; (sv. Faustin in Jovita, m. - r.)
- 16 T bog. del. - v.
- 17 S bog. del. - v.;
- 18 Č bog. del. - v.; (sv. Simeon, š. in m. - r.)
- 19 P bog. del. - v.
- 20 S Marijina sobota - b.
- 21 N 2. predpostna - v.
- 22 P Stol sv. Petra - b.; (sv. Pavel, ap.)
- 23 T sv. Peter Damijan, š. in c. u. - b.
- 24 S sv. Matija, apostol - r.
- 25 Č bog. del. - v.
- 26 P bog. del. - v.
- 27 S sv. Gabrijel Žal. M. b., sp. - b.
- 28 N 3. predpostna - v.

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

ZMAGA NAD OVIRAMI KRŠČANSKE EDINOSTI: Molimo, da bi bile premagane ovire in predsodki, ki zadržujejo krščansko edinost!

Misijonski:

KRŠČANSKA EDINOST V MISIJONIH: Molimo, da bi skupni načrt za krščansko edinost učinkovito napredoval v misijonih!

Splošni:

KRŠČANSKA OBNOVA PO KONCILU: Molimo, da bi vestno spolnjevali odloke koncila vsi, za katere so bili izdani, da bo tako popolno obnovljeno krščansko življenje!

Misijonski:

CELOTNI KRISTJANI NA JAVNIH POLOŽAJIH: Molimo, da bi se kristjani, ki imajo odgovorne položaje v javnem življenju, ravnali po Kristusovih naukih.

Oblecite si kakor izvoljenci božji, sveti in ljubljeni, pristrčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost; prenašajte drug drugega in si odpuščajte. - Kol 3, 12 in 13

MAREC

- 1 P bog. del. - v.
- 2 T bog. del. - v.
- 3 S Pepelnica - v.
- 4 Č postni bog. d. - v.; (sv. Kazimir, sp.)
- 5 P postni bog. d. - v.;
- 6 S postni bog. d. - v.; (sv. Perpetua in Felicita)
- 7 N **1 postna nedelja - v.**
- 8 P postni bog. del. - v.; (sv. Janez od Boga)
- 9 T postni bog. del. - v.; (sv. Frančiška Rim.)
- 10 S kvatna sredo - v.; (sv. 40 mučenci)
- 11 Č postni bog. del. - v.
- 12 P kvatni petek - v.; sv. Gregorij, p.
- 13 S kvatna sobota - v.
- 14 N **2. postna nedelja - v**
- 15 P postni bog. del. - v.
- 16 T postni bog. del. - v.
- 17 S postni bog. del. - v.; (sv. Patricij, š.)
- 18 Č postni bog. del. - v.; (sv. Ciril Jer., c.u.)
- 19 P sv. Jožef, ženin prebl. D. M. - b.
- 20 S postni bog. del. - v.
- 21 N **3. postna nedelja - v.**
- 22 P postni bog. del. - v.
- 23 T postni bog. del. - v.
- 24 S postni bog. del. - v.; (Gabrijel, nadangel)
- 25 Č Oznanjenje prebl. D. M. - b.
- 26 P postni bog. del. - v.
- 27 S postni bog. del. - v.; (sv. Janez Damaščan)
- 28 N **4. postna nedelja - v.**
- 29 P postni bog. del. - v.
- 30 T postni bog. del. - v.
- 31 S postni bog. del. - v.

APRIL

- 1 Č postni bog. del. - v.
- 2 P postni bog. del. - v.; (sv. Frančišek Pav.)
- 3 S postni bog. del. - v.
- 4 N **1. pasijonska ali tiha nedelja - v.**
- 5 P pasijonski bog. del. - v.
- 6 T pasijonski bog. del. - v.
- 7 S pasijonski bog. del. - v.
- 8 Č pasijonski bog. del. - v.
- 9 P pasijonski bog. del. - v.
- 10 S pasijonski bog. del. - v.
- 11 N **2. pasijon. ali cvetna n. - v.**
- 12 P veliki ponedeljek - v.
- 13 T veliki torek - v.
- 14 S velika sredo - v.
- 15 Č **veliki četrtek - b.**
- 16 P **veliki petek - č. in v.**
- 17 S **velika sobota**
- 18 N **Velika noč - b.**
- 19 P velikonočni ponedeljek - b.
- 20 T velikonočni torek - b.
- 21 S sredo po Veliki noči - b.
- 22 Č četrtek po Veliki noči - b.
- 23 P petek po Veliki noči - b.
- 24 S bela sobota - b.
- 25 N **bela nedelja - b.;** prošnji dan, lit. v. s.
- 26 P sv. Klet in Marcellin, p. in muč. - r.
- 27 T sv. Peter Kanizij, c. u. - b.
- 28 S sv. Pavel od Križa, spozn. - b.
- 29 Č sv. Peter, mučenec - r.
- 30 P sv. Katarina Sienska, devica - b.

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

APOSTOLSKEGA DUHA V VSAKO FARO:
Molimo, da bi se vsaka fara odlikovala po apostolskem misijonskem duhu!

Misijonski:

PREGANJANI KRISTJANI: *Molimo za preganjane kristjane v misijonskih deželah, da bodo trdni v veri!*

Splošni:

PRAVO CENJENJE DELA REDOVNIH USTANOV: *Molimo, da bi verniki pravilno cenili važen delež, ki ga redovne ustanove doprinašajo s svojimi apostolskimi deli in z gorečnostjo k življenju Cerkve!*

Misijonski:

AFRIŠKA DUHOVŠČINA: *Molimo, da bi domača afriška duhovščina pritegnila svoja ljudstva z besedo in zgledom h Kristusu!*

Isto mišljenje naj bo v vas, ki je tudi v Kristusu Jezusu. Dasi je bil namreč v božji podobi, ni imel za plen, da je enak Bogu, ampak je sam sebe izničil, podobo hlapca vzel nase, postal podoben ljudem in bil po zunanosti kakor človek. Ponizal se je in je bil pokoren do smrti, smrti na križu. Fil, 2, 5-8

MAJ

- 1 S sv. Jožef, delavec - b.
- 2 N **2. nedelja po Veliki noči - b.**
- 3 P bog. del. - b.; (sv. Aleksander in drugi m.)
- 4 T sv. Monika, vdova - b.
- 5 S sv. Pij V., papež - b.
- 6 Č bog. del. - b.
- 7 P sv. Stanislav, škof in muč. - r.
- 8 S Marijina sobota
- 9 N **3. nedelja po Veliki noči - b.**
- 10 P sv. Antonin, š. - b.; (sv. Gordian in Epimah)
- 11 T sv. Filip in Jakob, apostola - r.
- 12 S sv. Nerej in drugi muč. - r.
- 13 Č sv. Robert Bellarmin, š. in c. u. - b.
- 14 P bog. del. - b.; (sv. Bonifacij, m. - r.)
- 15 S sv. Janez de la Salle, spozn. - b.
- 16 N **4. nedelja po Veliki noči - b.**
- 17 P sv. Pashal Bajlonski, spozn. - b.
- 18 T sv. Venancij, muč. - r.
- 19 S sv. Peter Celestin, p. - b.; (sv. Pudencijana)
- 20 Č sv. Bernardin Sienski, sp. - b.
- 21 P bog. del. - b.
- 22 S Marijina sobota - b.
- 23 N **5. nedelja po Veliki noči - b.**
- 24 P bog. del. - b.; prošnji dan križevega tedna
- 25 T sv. Gregorij VII., p.; - b.; (sv. Urban); pr. d.
- 26 S Bedenji dan pred Vneb. - b.; prošnji dan
- 27 Č **Vnebohod Gospodov - b.**
- 28 P sv. Avguštin (Canterbury), š. - b.
- 29 S sv. Marija Magdalena Paciška, dev. - b.
- 30 N **Nedelja po Vebohodu - b.**
- 31 P Marija Kraljica - b.; (sv. Petronila)

JUNIJ

- 1 T sv. Angela, devica - b.
- 2 S bog. d. - b.; (sv. Marcellin in drugi muč.-r.)
- 3 Č bog. d. - b.
- 4 P sv. Frančišek Caracciolo, spozn. - b.
- 5 S bedenji dan pred binkošti - r.
- 6 N **Binkošti - r.**
- 7 P Binkoštni ponedeljek - r.
- 8 T Binkoštni torek - r.
- 9 S kvatrna sreda - r.
- 10 Č četrtek po binkošti - r.
- 11 P kvatrna petek - r.
- 12 S kvatrna sobota - r.
- 13 N **Presveta Trojica - b.**
- 14 P sv. Bazilij, š. in c. u. - b.
- 15 T bog. d. - z.; (sv. Vid in drugi m. - r.)
- 16 S bog. d. - z.
- 17 Č Presveto Rešnje Telo - b.
- 18 P sv. Efrem, c. u.; - (sv. Mark in Marcellijan)
- 19 S sv. Julijana, d. - b.; (sv. Gervazij in Protazij)
- 20 N **2. nedelja po binkošti - z.**
- 21 P sv. Alojzij Gonzaga, spozn. - b.
- 22 T sv. Pavlin, škof - b.
- 23 S bedenji dan pred sv. Janezom Krst. - v.
- 24 Č Rojstvo sv. Janeza Krstnika - b.
- 25 P Presv. Srce Jezusovo - b.
- 26 S sv. Janez in Pavel, muč. - r.
- 27 N **3. nedelja po binkošti - z.**
- 28 P bedenji dan pred sv. Petrom in Pavlom - v.
- 29 T sv. Peter in Pavel, apostola - r.
- 30 S Spomin sv. Pavla, ap. - r. (sv. Peter, ap.)

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

VEČJI VPLIV BOGOSLUŽJA NA DNEVNO ŽIVLJENJE: Molimo, da bi bogoslužje prinašalo trajno večji vpliv na življenje vernikov!

Misijonski:

SPREOBRNJENJE HINDUJCEV: Molimo, da bi pripadniki hinduizma prišli do spoznanja Jezusa Kristusa kot Odrešenika človeškega rodu!

Splošni:

PONOVRNO ZDRUŽENJE S SVETO STOLICO PO CELOTNEM KRŠČANSTVU: Molimo, da bi celotnost krščanske vere bolj pospeševala kot ovirala zedinjenje s sveto stolico!

Misijonski:

DOBRO IZVEŽBANI UČITELJI V JAVNIH ŠOLAH: Molimo, da bi se dobro izvežbani učitelji v javnih šolah z ljubeznijo posvetili vzgoji mladine!

Bodite pametni in trezni, da boste mogli moliti. Predvsem imejte močno ljubezen med seboj, ker ljubezen pokrije množico grehov. - 1. Pet 4, 7 in 8

JULIJ

- 1 Č Predragocena Kri n. G. J. K. - r.
- 2 P Obisk. bl.D.M. - b.; (Proces in Martinijan)
- 3 S sv. Irenej, škof in muč. - r.
- 4 N **4. nedelja po binkošti - z.**
- 5 P sv. Anton Caharija, spozn. - b.
- 6 T bog. d. - z.
- 7 S sv. Ciril in Metod, š. in sp., ap. Slov. - b.
- 8 Č sv. Elizabeta, vdova - b.
- 9 P bog. d. - z.
- 10 S 7 svetih bratov in drugih muč. - r.
- 11 N **5. nedelja po binkošti - z.**
- 12 P Janez Gualbert, sp.-b.; (sv. Nabor in Feliks)
- 13 T bog. d. - z.
- 14 S sv. Bonaventura, c. u. - b.
- 15 Č sv. Henrik, cesar - b.
- 16 P bog. d. - z.; (Karmelska Gospa)
- 17 S Marijina sobota - b.; (sv. Aleš)
- 18 N **6. nedelja po binkošti - z.**
- 19 P sv. Vincenc Pav., spozn. - b.
- 20 T sv. Hieronim Emil., sp. - b.; (sv. Marjeta, d.)
- 21 S sv. Lavrencij Brind., c.u. - b.; (sv. Prakseda)
- 22 Č sv. Marija Magdalena, spokornica - b.
- 23 P sv. Apolinarij, š. in m. - r.; (sv. Liborij)
- 24 S Marijina sobota - b.; (sv. Kristina)
- 25 N **7. ned. po b. - z.; (sv. Jakob, ap.)**
- 26 P sv. Ana, mati bl. D.M. - b.
- 27 T bog. d. - z.; (sv. Pantaleon)
- 28 S sv. Nazarij in drugi muč. - r.
- 29 Č sv. Marta, d. - b.; (sv. Feliks in dr. muč.)
- 30 P bog. del. - z.; (sv. Abdon in Senen)
- 31 S sv. Ignacij Lojolski, spozn. - b.

AUGUST

- 1 N **8. nedelja po binkošti - z.**
- 2 P sv. Alfonz Ligv., š. in c. u.; (sv. Štefan, p.)
- 3 T bog. d. - z.
- 4 S sv. Dominik, spozn. - b.
- 5 Č Marija Snežna - b.
- 6 P Spremenjenje Gosp. - b.; (sv. Ksist in d.m.)
- 7 S sv. Kajetan, sp. - b.; (sv. Donat, š. in m.)
- 8 N **9. nedelja po binkošti - z.**
- 9 P bedenji dan pred sv. Lav. - v.; (sv. Roman)
- 10 T sv. Lavrencij, muč. - r.
- 11 S bog. d. - z.; (sv. Tiburcij in Suzana, muč.)
- 12 Č sv. Klara, devica - b.
- 13 P bog. d. - z.; (sv. Hipolit in Kašijan, m.)
- 14 S bedenji dan - v.; (sv. Evzebij, spozn.)
- 15 N **Vnebovzetje D. M. - b. (10. ned. po b.)**
- 16 P sv. Joahim, oče prebl. D. M. - b.
- 17 T sv. Hijacint, spozn. - b.
- 18 S bog. d. - z.; (sv. Agapit, m. - r.)
- 19 Č sv. Janez Eudes, spozn. - b.
- 20 P sv. Bernard, o. in c. u. - b.
- 21 S sv. Ivana Frančiška Šantalska, vd. - b.
- 22 N **11. n. po bink. - z.; (Brez. Srce D.M.)**
- 23 P sv. Filip Benicij, spozn. - b.
- 24 T sv. Jernej, apostol - r.
- 25 S sv. Ludvik (kralj), spozn. - b.
- 26 Č bog. d. - z.; (sv. Zefirin, p. in m. - r.)
- 27 P sv. Jožef Kalasancij, spozn. - b.
- 28 S sv. Avguštin, š. in c. u. - b.; (sv. Hermes)
- 29 N **12. nedelja po binkošti - z.**
- 30 P sv. Roza iz Lime, d. - b.; (sv. Feliks, Adaukt)
- 31 T sv. Rajmund, spozn. - b.

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

KRŠČANSKA UPORABA OBČEVALNIH SREDSTEV: Molimo, da bi moderna občevalna sredstva služila širjenju resnice, pravice in ljubezni!

Misijonski:

SPOLNJEVANJE KONCILSKIH ODLOKOV: Molimo, da bi se našli primerni načini in sredstva za spolnjevanje koncilskih odlokov v misijonskih deželah!

Splošni:

OLAJŠANJE LAKOTE PO SVETU S POMOČJO KRŠČANSKE LJUBEZNI: Molimo, da bi napor za olajšanje lakote po svetu izvirali iz krščanske ljubezni in bi tako postajali dnevno bolj učinkoviti!

Misijonski:

VZGOJA DOBRO IZOBRAŽENIH IN SVE-TIH DUHOVNIKOV: Molimo, da bi semenišča vzgajala dobro izobražene in svete duhovnike, ki bodo sposobni zadostiti duhovnim potrebam svojih ljudstev!

Kdor svojega brata sovraži, je v temi in ne ve, kam gre, ker mu je tema oslepila oči. - 1 Jan 2, 11

SEPTEMBER

- 1 S bog. d. - z.; (sv. Egidij, o.; 12 bratov muč.)
- 2 Č sv. Štefan, kralj - b.
- 3 P sv. Pij X., papež - b.
- 4 S Marijina sobota - b.
- 5 N **13. nedelja po binkošti - z.**
- 6 P bog. d. - z.
- 7 T bog. d. - z.
- 8 S Rojstvo prebl. D.M. - b.; (sv. Hadrijan, m.)
- 9 Č sv. Peter Klaver, sp. - b.; (sv. Gorgonij, m.)
- 10 P sv. Nikolaj Tolentinski, spozn. - b.
- 11 S Marijina s. - b.; (sv. Prot in Hijacint, m.)
- 12 N **14. nedelja po binkošti - z.**
- 13 P bog. d. - z.
- 14 T Povišanje sv. Križa - r.
- 15 S Sedem žalosti prebl. D. M. - b.
- 16 Č sv. Kornelij in Ciprijan, m. - r.; (sv. Eufemija)
- 17 P bog. d. - z.; (Rane sv. Frančiška - b.)
- 18 S sv. Jožef Kupertin, spozn. - b.
- 19 N **15. nedelja po binkošti - z.**
- 20 P bog. d. - z.; (sv. Evstahij in tov. m. - r.)
- 21 T sv. Matej, apostol in evangelist - r.
- 22 S kvatrna - v.; (sv. Tomaž Villanovski, š.)
- 23 Č sv. Lin, p. in m. - r.; (sv. Tekla, d. in m.)
- 24 P kvatrna - v.; (Marija-Rešiteljica jetnikov)
- 25 S kvatrna - v.
- 26 N **16. nedelja po binkošti - z.**
- 27 P sv. Kozma in Damijan, muč. - r.
- 28 T sv. Venčeslav, knez in muč. - r.
- 29 S sv. nadangel Mihael - b.
- 30 Č sv. Hieronim, spozn. in c. u. - b.

OKTOBER

- 1 P bog. d. - z.; (sv. Remigij, š. in sp. - b.)
- 2 S Sveti angeli varuhi - b.
- 3 N **17. nedelja po binkošti - z.**
- 4 P sv. Frančišek Asiški, spozn. - b.
- 5 T bog. d. - z.; (sv. Placid in tov. m. - r.)
- 6 S sv. Bruno, spozn. - b.
- 7 Č Rožnovenska M. b. - b.; (sv. Mark, papež)
- 8 P sv. Brigita, vd. - b.; (sv. Sergij in drugi m.)
- 9 S sv. Janez Leonard, sp. - b.; (Dionizij in dr. m.)
- 10 N **18. nedelja po binkošti - z.**
- 11 P Materinstvo prebl. D. M. - b.
- 12 T bog. d. - z.
- 13 S sv. Edvard, kralj - b.
- 14 Č sv. Kalist, papež in muč. - r.
- 15 P sv. Terezija Avilska, dev. - b.
- 16 S sv. Hedviga, vd. - b.
- 17 N **19. nedelja po binkošti - z.**
- 18 P sv. Luka, evangelist - r.
- 19 T sv. Peter Alkantara, spozn. - b.
- 20 S sv. Janez Kancij, spozn. - b.
- 21 Č bog. d. - z.; (Hilarijon, m.; Uršula in t. m.)
- 22 P bog. d. - z.
- 23 S sv. Anton Klaret, škof - b.
- 24 N **20. nedelja po binkošti - z.**
- 25 P sv. Izidor, kmečki delavec - b.; (Krizant, D.)
- 26 T bog. d. - z.; (sv. Evarist, p. in m. - r.)
- 27 S bog. d. - z.
- 28 Č sv. Simon in Juda, apostola - r.
- 29 P bog. d. - z.
- 30 S Marijina sobota - b.
- 31 N **Kristus Kralj - b.**

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

NAVADA BRANJA SVETEGA PISMA IN PREMIŠLJEVANJA: Molimo, da bi verniki imeli navado brati in premišljevati sveto pismo v skladu z navodili, ki jih je dala Cerkev!

Misijonski:

SODELOVANJE KRAJEVNE DUHOVŠČINE Z MISIJONARJI: Molimo, da bi domači duhovniki sodelovali z misijonarji, ki jim pridejo pomagat iz drugih dežel!

Splošni:

USPEH KATOLIŠKE AKCIJE: Molimo, da bi Katoliška Akcija pospeševala delo apostolata med modernim rodod!

Misijonski:

VEČJE ZANIMANJE OTROK ZA DRUŽBO SVETEGA DETINSTVA: Molimo, da bi porabili vse napore za vzbujitev in pospeševanje zanimanja otrok za papeško družbo Svetega Detinstva!

Ali mar ne veste, da smo vsi, kateri smo bili krščeni v Kristusa Jezusa, bili krščeni v njegovo smrt? Pokopani smo bili torej z njim po krstu v smrt, da bi tako, kakor je Kristus vstal od mrtvih s slavo Očetovo, tudi mi zaživelili novo življenje, - Rim 6, 3 in 4

NOVEMBER

- 1 P Vsi sveti - b.
- 2 T Spomin vernih duš - č.
- 3 S bog. d. - z.; (maša 21. nedelje po bink.)
- 4 Č sv. Karel, škof - b.; (sv. Vital in Agrikola)
- 5 P bog. d. - z.
- 6 S Marijina sobota - b.
- 7 N 22. nedelja po binkošti - z.
- 8 P bog. d. - z.; (4 kronani mučenci - r.)
- 9 T Posvet. lat. bazilike - b.; (Božidar, š.)
- 10 S sv. Andrej Avellinski, sp. - b.; (Trifo in m.)
- 11 Č sv. Martin, š. - b.; (sv. Mena, muč.)
- 12 P sv. Martin, papež in m. - r.
- 13 S sv. Frančiška Cabrini, dev. b.; (sv. Didak)
- 14 N 23. nedelja po binkošti - z.
- 15 P sv. Albert, š. in c. u. - b.
- 16 T sv. Gertruda (Jedrt), dev. - b.
- 17 S sv. Gregorij Cudodelec, škof - b.
- 18 Č Posvetitev bazilik sv. Petra in Pavla - b.
- 19 P sv. Elizabeta, vdova - b.; (sv. Poncijan)
- 20 S sv. Feliks Valoaški, spozn. - b.
- 21 N Zadnja (24.) ned. po bink. - z.
- 22 P sv. Cecilija, dev. in muč. - r.
- 23 T sv. Klement I., p. in m. - r.; (Felicita, m.)
- 24 S sv. Janez od Križa, c. u.; (Krizogon, m.)
- 25 Č sv. Katarina, dev. in muč. - r.
- 26 P sv. Silvester, o.; - (Peter iz Aleksandrije)
- 27 S Marijina sobota - b.
- 28 N 1. adventna nedelja - v.
- 29 P adventni bog. d. - v.; (Saturnin, muč.)
- 30 T sv. Andrej, apostol - r.

DECEMBER

- 1 S adventni bog. d. - v.
- 2 Č sv. Bibiana, d. in m. - r.
- 3 P sv. Frančišek Ksaverij, spozn. - b.
- 4 S sv. Peter Krizolog, š. in c. u. - b.; (Barbara)
- 5 N 2. adventna nedelja - v.
- 6 P sv. Nikolaj, škof - b.
- 7 T sv. Ambrozij, š. in c. u. - b.
- 8 S Brezmadežno spočetje D.M. - b.
- 9 Č adventni bog. d. - v.
- 10 P adventni bog. d. - v.; (Melkijad, p. in m.)
- 11 S sv. Damaz I., papež - b.
- 12 N 3. adventna nedelja - v.
- 13 P sv. Lucija, dev. in muč. - r.
- 14 T adventni bog. d. - v.
- 15 S kvatna sreda - v.
- 16 Č sv. Evzebij, škof in muč. - r.
- 17 P kvatni petek - v.
- 18 S kvatna sobota - v.
- 19 N 4. adventna nedelja - v.
- 20 P adventni bog. d. - v.
- 21 T sv. Tomaž, apostol - r.
- 22 S adventni bog. d. - v.
- 23 Č adventni bog. d. - v.
- 24 P Bedenji dan (Sveti večer) - v.
- 25 S Rojstvo našega G. J. K. (Božič) - b.
- 26 N Ned. med bož. osmino - b.; (sv. Štefan)
- 27 P sv. Jančez, apostol in evangelist - b.
- 28 T Sveti nedolžni otroci - r.
- 29 S dan med božično osmino - b.; (Tomaž, sp.)
- 30 Č dan med božično osmino - b.
- 31 P dan med božično osmino - b.; (Silvester)

MOLITVENI NAMENI

Splošni:

POKORŠČINA POSTAVNI OBLASTI: Molimo, da bi vsi priznali pravice pravilno upostavljene oblasti in ji bili pokorni v skladu z vestjo!

Misijonski:

MOHAMEDANCI: Molimo, da bi mohamedanci bolje spoznali najvišjo vrednost evangelija in evangelijskih socialnih nauk!

Splošni:

CENITEV KRŠČANSKEGA DOSTOJANSTVA DELA: Molimo, da bi pravilno cenili krščansko dostojanstvo dela!

Misijonski:

KOREJCI: Molimo, da bi Korejci našli svoje rešenje in srečo v Kristusovih naukih!

Razodela se je milost božja, ki prinaša zveličanje vsem ljudem; uči nas, da se odpovemo brezbožnosti in posvetnim željam in na tem svetu trezno in pravično in pobožno živimo, pričakujoč blaženega upanja in veličastnega prihoda velikega Boga in Zveličarja, našega Gospoda Jezusa Kristusa.

-Tit 2,11-13

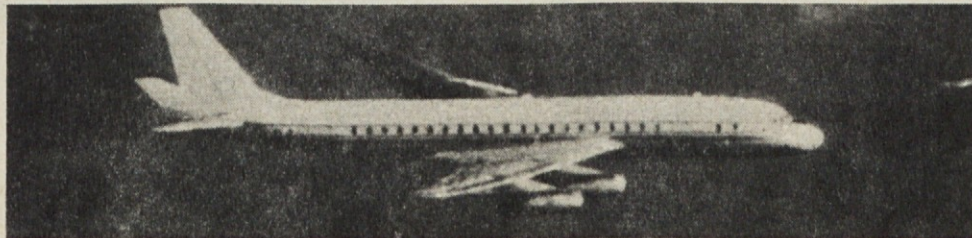
ROMARJEVE PRIDIGE

Sveti oče Pavel VI. je bil prvi papež, ki je romal v Sveto Deželo, kjer je naš Odrešenik živel, deloval, trpel, umrl, vstal od mrtvih in šel v nebesa. Romal je 4., 5. in 6. januarja 1964. Po povratku v Rim je izjavil, da upa, da bo ostalo to romanje pomembno za katoliško Cerkev in za vse človeštvo. Kdor je sledil dogodkom ob tem romanju, je prepričan o važnosti in blagodejnem vplivu svetega očeta na vse, ki jih je srečal na svoji romarski poti. V svojih govorih med potovanjem po Sveti Deželi je sveti oče govoril o skrivnostih Jezusovega odrešilnega dela, o miru in edinosti, o bratstvu vsega človeškega rodu. Ganljiv je bil prizor, ko je ob reki Jordan glasno molil očenaš.

Sveta Dežela je razdeljena v dve državi: Jordan in Izrael. Med obema državama so stalne napetosti, vendar je bil papež sprejet z iskreno prijaznostjo v Jordanu in v Izraelu. Ganljivo je bilo opazovati prizore romanja na televizijskih slikah. Sveti oče, namestnikov Kristusov na zemlji in naslednik sv. Petra, je kot preprost romar brez sijaja rimskih obredov obdan od navdušene množice hodil po zemlji, na kateri so se odigravale največje in najsvetejše skrivnosti v zgodovini človeškega rodu. Najpomembnejši dogodek je bilo srečanje svetega očeta s pravoslavnim patriarhom. V soboto 4. januarja sta se sestala sveti oče in jeruzalemski patriarh Banedictos. To je bilo po petih stoletjih prvo osebno srečanje papeža s pravoslavnim patriarhom. Bilo je na Oljski gori v bližini, kjer je Jezus potil krvavi pot. V nedeljo 5. januarja sta se sestala sveti oče in carigrajski patriarh Athenagoras I. v sprejemni sobi rimsko katoliške apostolske delegacije na Oljski gori. Naslednji dan sta se še enkrat sestala.

Papež je poromal v Sveto Deželo v našem imenu. Tako je dejal sam, tako smo čutili tudi mi. To romanje je več kot zanimiv dogodek. Je tudi več kot korak k zblizanju med Zapadom in Vzhodom, čeprav je bil uspeh romanja v tem pogledu najbolj razveseljiv. To romanje je uvod v nov način približanja katoliške Cerkve svetu. Je viden znak, lahko rečemo izpoved zavesti božjega poslanstva do vseh ljudi. Cerkev hoče vidno in glasno pokazati svojo navzočnost v svetu, izpovedati hoče, da je od Jezusa Kristusa določena, da podaljšuje njegovo odrešenje in prinaša vsem ljudem veselo oznanilo.

Na sledečih straneh objavljamo najprej spored romanja svetega očeta, nato pa njegove govore, ki jih je imel v krajih, ki so za vedno povezani s spominom na skrivnosti Odrešenikovega življenja.



ČASOVNI PREGLED ROMANJA SVETEGA OČETA PAVLA VI.

(Ure so določene po srednjeevropskem času)

SOBOTA, 4. JANUARJA: okoli šeste ure: Pavel VI. daruje sveto mašo v svoji zasebni kapeli ter nato sprejme kardinale, ki so ga prišli pozdravit pred njegovim odhodom.

7,25: odhod iz vatikanskega mesta.

8,50: papeževo letalo se dvigne z letališča Fumicino.

12,14: prihod v Amman (Jordanija).

12,50: iz Ammana z avtom proti Jeruzalemu.

13,21: enourni postanek na mostu Abdullah na Jordanu, v kraju, kjer je bil Kristus krščen.

16,00: prihod v Jeruzalem.

16,50: papež daruje sveto mašo v baziliki božjega groba.

19,00: v palači apostolske delegature Pavel VI. sprejme Benediktosa, grškega pravoslavnega patriarha v Jeruzalemu.

19,45: Pavel VI. sprejme Derderiana, patriarha pravoslavnih Armencev v Jeruzalemu.

20,15: Pavel VI. vrne obisk patriarhu Benediktosu v njegovi rezidenci "Viri Galilei"; sprejem tujih poslanikov, akreditiranih v Jeruzalemu.

21,00: obisk semenišča sv. Ane, sedeža belih očetov v Jeruzalemu; sprejem dostojanstvenikov katoliške vzhodne Cerkve.

21,49: molitev v vrtu in baziliki Getsemani.

23,30: povratek v palačo apostolske delegature.

NEDELJA, 5. JANUARJA: ob 6. uri:

odhod iz palače apostolske delegature.

7,30: prihod na izraelsko-jordansko mejo.

9,00: pri Meggidu sprejme Pavla VI. izraelski predsednik Shazar s člani diplomatskega zbora.

10,00: prihod v Nazaret; papež daruje sveto mašo v baziliki Oznanjenja.

12,30: ob Tiberijskem jezeru.

13,00: na gori blagrov. Pol ure molitve.

15,35: na vrhu gore Tabor v cerkvi Gospodovega spremenjenja.

17,30: povratek v Jeruzalem

18,55: sprejem pri županu izraelskega dela Jeruzalema.

19,15: na gori Sion.

19,53: prehod v jordanski del mesta skozi Mandljeva vrata (Mandelbaum).

20,45: SREČANJE S CARIGRAJSKIM PATRIJARHOM ATENAGOROM I.

PONEDELJEK, 6. JANUARJA: ob 5. uri: odhod iz palače apostolske delegature.

6,00: prihod v Betlehem; maša v cerkvi Gospodovega rojstva; nagovor svetu.

7,15: sprejem cerkvenih dostojanstvenikov v rezidenci frančiškanov.

8,30: povratek v Jeruzalem.

9,00: na obisk k patrijarhu Atenagoru I.

9,30: slavnostna avdiencia za katoliške duhovni-

ke, redovnike in redovnice latinskega obreda v rezidenci latinskega patrijarha v Jeruzalemu. 12,27: odhod iz palače apostolske delegature. 14,30: jordanski kralj Husein pozdravi Pavla VI. na letališču.

14,57: DC-8 vzleti z letališča v Ammanu.

18,26: prihod na rimsko letališče Ciampino (z enourno zamudo po predvidenem urniku).

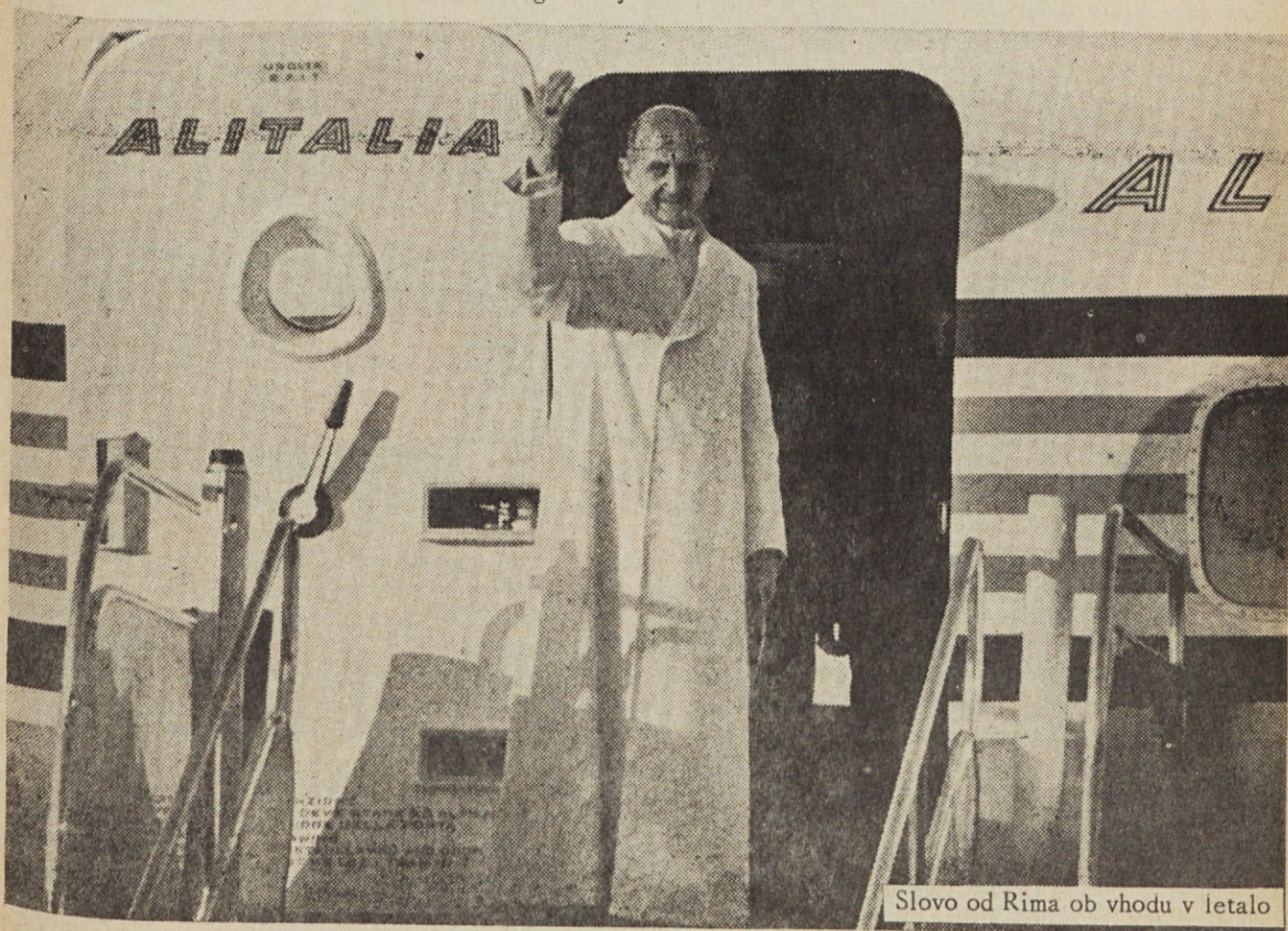
21,04: vrnitev v Vatikan. Od letališča do tu - le dvajset kilometrov - z avtom dve uri in pol med navdušeno množico.



Spominska svetinja z napisom: *Papež Pavel VI. romar v Sveti Deželi - Kristus izročil Cerkev - 4. 6. 1964.* (Svetinjo je izdelal kipar G. Pirrone)



Sveti oče blagoslavlja darove za Sveto Deželo



Slovo od Rima ob vходу v letalo

Sveti oče Pavel VI. se je poslovil od večnega mesta z besedami: „*K božjemu grobu in betlehemski votlini bomo nesli želje in skrbi in bridkosti bolnikov, revežev, beguncev, vseh, ki trpe in ki jočejo in vseh, ki so lačni in žejni pravice.*“ (Ker je spored potovanja objavljen na strani 10, v opisovanju potovanja ne omenjamo časa, čeprav se zaradi množic ljudi, ki so želele videti svetega očeta, ni bilo mogoče točno držati časovnega sporeda). - Na letališču v Ammanu je pozdravil papeža kralj države Jordan Hussein. Slika na desni predstavlja ta prizor. Sveti oče je odgovoril na pozdrav in poudaril, da je njegov obisk duhovni obisk, romanje k svetim krajem, ki so posvečeni z rojstvom, življenjem in smrtjo Jezusa Kristusa in njegovim vstajenjem in vnebohodom. „Pri svetiščih bomo prosili za mir, ki ga vsi želimo.“ Po sprejemu se je sveti oče v spremstvu avtomobilov odpeljal proti Jeruzalemu. Ob reki Jordanu, kjer je po tradiciji Janez Křstnik krstil Jezusa, se je sprevod avtomobilov ustavil.



Kralj Hussein pozdravlja svetega očeta Pavla VI.

K sliki na drugi strani: Sveti oče je izstopil iz avtomobila. Tu so ga pozdravili uradni zastopniki iz Jeruzalema in župan iz Betlehema. V zraku nad njimi je krožil helikopter, ki ga je vodil vladar Hussein. Ob reki Jordanu je papež glasno molil „Očenaš“.

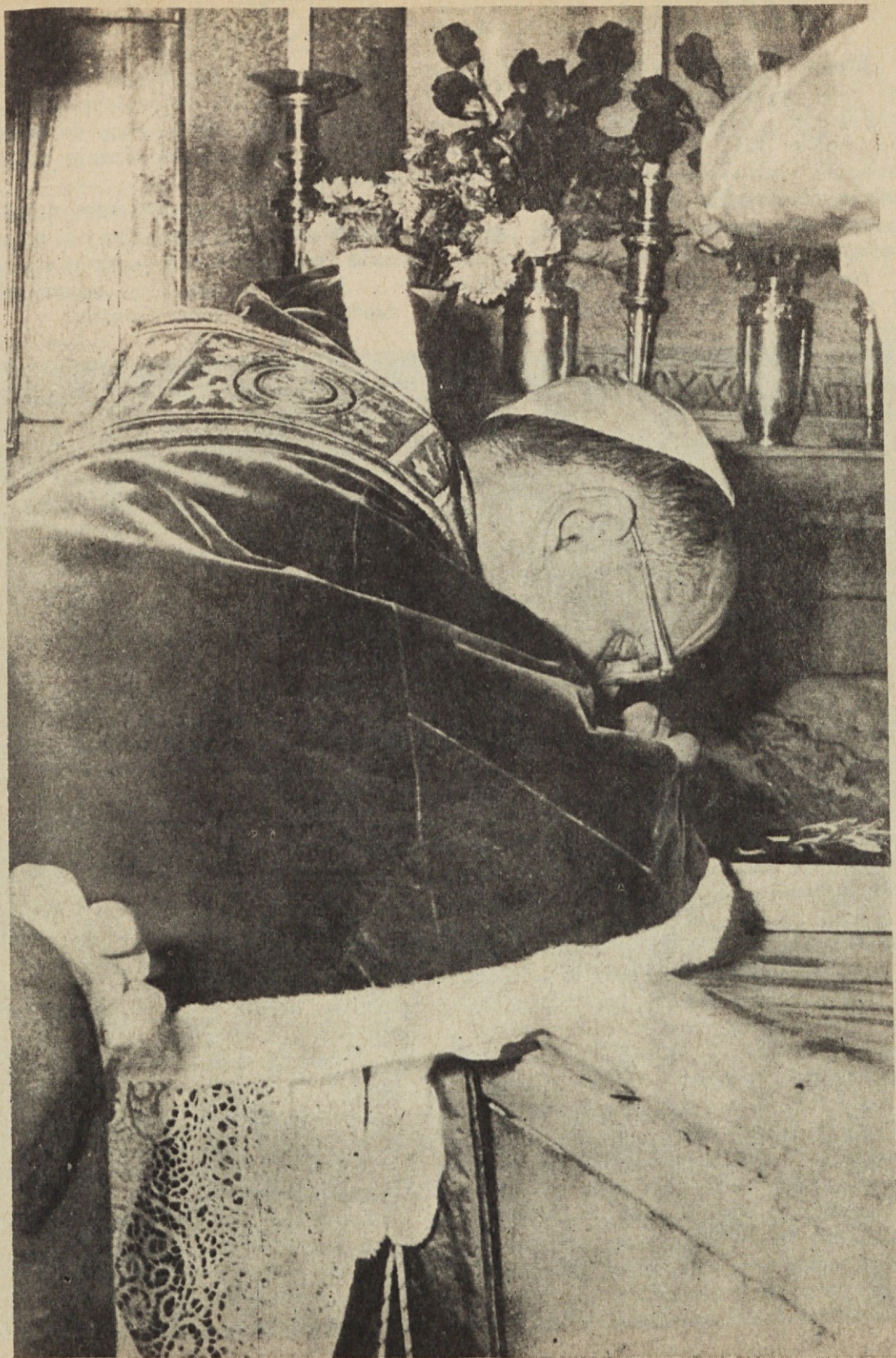
Nato je špoved avtomobilov nadaljeval pot proti mestu Jeruzalemu. Ob vratih v mestnem obzidju je papež nagovoril predstavnike oblasti. Izrazil je svoje veselje in ganjenost, da je prestopil prag svetega mesta. Zahvalil se je vsem za njihov topel sprejem. Izrazil je svoje spoštovanje do prebivalcev mesta Jeruzalema zaradi njihovega verskega duha in zaradi njihovih tradicij plemenitosti in gostoljubnosti do vseh romarjev, ki obiščejo Sveto Deželo. Katoličane je povabil, naj gredo z njim po Kristusovih stopinjah na Kalvarijo, naj počaste grob, iz katerega je Kristus vstal, potem ko je premagal smrt in odrešil svet. „*Molimo skupaj in prosimo Kristusa za toliko zaželeno zedinjenje vseh učencev evangelija. Vsem ponavljamo, prosite z nami za slogo in mir na tej zemlji, ki je edinstvena, ker jo je Bog obiskal.*“ Nato je ponavljal besede iz psalmov: *Jeruzalem, naj bodo srečni, ki te ljubijo. Mir naj bo v tvojih zidovih, mir z vami. Molil bom za vaše dobro.*

Papež je nato opravil peš križev pot. Množica je navdušeno vzklikala svetemu očetu. Stražniki niso mogli vzdržati njenega pritiska, zato se papež pri nekaterih postajah sploh ni mogel ustaviti.



Največje ganotje je zajelo vse, ko je papež pred vhodom v baziliko božjega groba blagoslovil množico in vstopil v svetišče. Papež je sklonjen vstopil v prostor, kjer je počivalo telo božjega Odrešenika do častitljivega vstajenja od mrtvih. Dva metra poleg božjega groba je daroval mašo na provizornem oltarju. V zbrani molitvi je kleče in sklonjen nad kamnito skalo, na kateri je počivalo Gospodovo truplo, molil in poljubil skalo. Na skalo je položil zlato oljčno vejico, ki jo je prinesel iz večnega mesta; oljčno vejico vidimo na spodnji sliki. Zgornja slika je posneta ob božjem grobu. Slika na drugi strani: Sveti oče med molitvijo ob skali, na kateri je počivalo Jezusovo truplo.





PAPEŽEVA PRIDIGA OB BOŽJEM GROBU

Bratje in sinovi, zdaj naj se razodena naš duh, se razsvetli naša zavest in pod Kristusovim pogledom naj se napno vse sile naših duš. Z iskreno žalostjo se zavedimo vseh svojih grehov, spomnimo se vseh grehov naših očetov, grehov minule zgodovine, grehov naše dobe, grehov sveta, ki v njem živimo.

Naša žalost naj ne bo ne bojazljiva, ne predrzna, ampak ponižna; ne obupana, marveč zaupljiva; prosi naj, ne pa miruje; združi naj se z žalostjo Jezusa Kristusa, našega Gospoda, ki je trpel do smrti in bil pokoren do križa. Ko se ga spominjamo, ga prosimo za usmiljenje, ki nas edino rešuje.

Molimo te Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil!

Tu so te, Gospod Jezus, nedolžnega obsodili, pravičnega sodili, svetega obsodili. Ti, Sin človekov, si bil tu mučen, križan in umorjen.

Tebe, Sina božjega, so tu preklinjali in se norčevali iz tebe, te zatajili; ti, ki si luč, si spoznal temo; tebe, kralja, so dvignili na križ. Ti, ki si življenje samo, si se podvrgel smrti; in iz smrti si vstal v življenje.

Tebe, Gospod Jezus, se spominjamo, molimo Te, Gospod Jezus in te kličemo.

Zdaj pa premislimo! Tukaj si daroval svoje trpljenje, Gospod Jezus; vnaprej si ga gledal, ga sprejel in ga hotel. Tu se je opravila daritev, pri kateri si bil obenem žrtev in svečenik. Tvoja smrt je bila izraz in merilo človeškega greha, pravna daritev je bila, večja od največjega junaštva; cena, ki si jo daroval božji pravičnosti, dokaz najvišje ljubezni. Življenje in smrt sta se borila in zmagal si Ti, o Kristus. Umrl si za nas in za nas tudi vstal. Sveti Bog, močni Bog, sveti in nesmrtni Bog, bodi nam milostljivi!

Tu smo, Gospod Jezus! Prišli smo kot krivci, ki se vračajo na kraj svojega greha, prišli kot tisti, ki je tudi hodil za teboj, pa te je tudi izdal. Mi, verni, pa smo bili tolikokrat nezvesti! Prišli smo

izpovedat skrivnostni odnos med našimi grehi in tvojim trpljenjem, med našim in tvojim delom. Prišli smo, da se trkamo na prsi, prosimo za odpuščanje in te rotimo za usmiljenje.

Prišli smo, kajti ti nam moreš in tudi hočeš odpustiti, ker si za nas trpel, ker si naše rešenje in naše upanje.

Jagnje božje, ki odjemlješ greha sveta, odpusti nam, Gospod!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, poslušaj naš glas, Gospod!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas, o Gospod!

Gospod Jezus, naš Odrešenik, poživi nam željo in zaupanje v tvoje odpuščanje, utrdi nam voljo, da se spreobrnemo in postanemo zvestejši, daj nam, da okusimo gotovost in sladkost tvojega usmiljenja.

Gospod Jezus, naš Odrešenik in Učenik, daj nam moči, da odpuščamo drugim, da boš tako tudi ti nam resnično odpustil.

Gospod Jezus, naš Odrešenik in Pastir, daj nam sposobnost, da ljubimo tako kot ti želiš, da bomo po tvojem zgledu in tvoji milosti ljubili tebe in vse tiste, ki so nam bratje v tebi.

Gospod Jezus, naš Odrešenik in naš Mir! Razkril si nam svojo največjo željo, "naj bodo vsi eno". Usliši to željo, ki smo si jo privzeli tudi mi in je tukaj postala naša molitev: "da bomo vsi eno"!

Gospod Jezus, naš Odrešenik in naš Srednik, daj da bodo uslišane naše molitve, ki jih v svetem Duhu posvečamo nebeškemu Očetu.

Bratje in sinovi, molimo!

Oremus: Flectamus genua. Levate.

Vsemogočni in večni Bog, ki si svojo slavo po Kristusu razodel vsem ljudem, ohrani delo svojega usmiljenja, da se bo Cerkev neomažno in z močno vero v izpovedovanju tvojega imena razširila po vsem svetu. Po istem Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Oremus: Flectamus genua. Levate.

Vsemogočni in večni Bog, ki si tolažba

potrtem in moč slabotnim, dosežejo naj te prošnje vseh, ki so v preskušnjah, da bodo v svojih potrebah spoznali Tvoje usmiljenje. Po istem Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Oremus: Flectamus genua. Levate.

Vsemogočni in večni Bog, ki nočeš grešnikove smrti, ampak življenje, milostno poslušaj našo molitev; reši jih napak in jih združi v svoji sveti Cerkvi v hvalo in čast svojemu imenu. Po istem Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

NA OLJSKI GORI

Ob 17:50, 4. jan., je papež Pavel VI. zapustil baziliko božjega groba in odšel na sedež apostolske delegacije na Oljski gori, kjer je bilo njegovo bivališče v času romanja. Tu je sprejel grškega pravoslavnega

Slika spodaj: Sveti oče poljubi skalo, ob kateri je po tradiciji Jezus potil krvavi pot. Skala je v baziliki Jezusovega smrtnega boja v Getsemani.

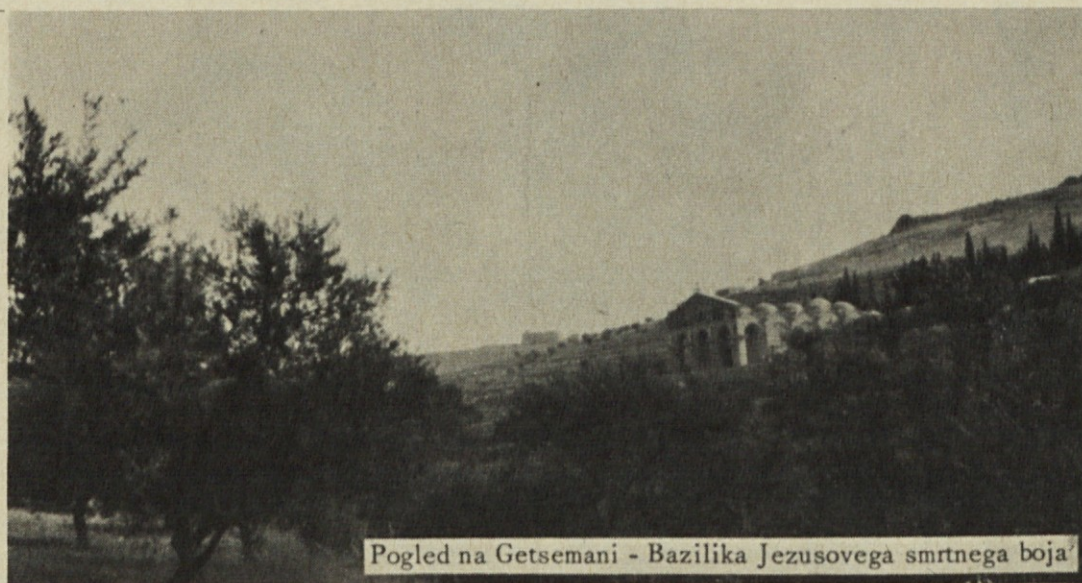


patriarha Benediktos-a. Zahvalil se mu je za sprejem, ki mu ga je priredila njegova duhovščina in njegovi verniki. Njemu in armenskemu pravoslavnemu patriarhu, ki je bil istočasno v avdienci, se je zahvalil za prenovitev bazilike božjega groba, ki je za vsakega kristjana najdragocenejše svetišče na svetu. Je namreč kraj, kjer je božji Sin izvršil spravo med Bogom in ljudmi. Kristus je vzpostavil mir s svojo krvjo in žrtvijo na križu. Zelo pomembno je, da kristjani, ki so ločeni, tu vkljub vsem težavam delajo skupno za obnovo tega svetišča. Iskreno želim, je nadaljeval papež, naj bi vedno vladala ljubezen med nami. Nato je pohvalil osebne trude Benediktosa za ozračje bratskega razumevanja med kristjani. Armenskemu patriarhu Yegheshe-ju Derderian-u je izrekel podobno zahvalo. Govoril mu je tudi o veselju, da so vzpostavljeni stiki s pomočjo delegatov opazovalcev te Cerkve na koncilu. Ta skupna vez se kaže tudi pri delu v Sveti Deželi.

Nato je odšel sveti oče v grško melhitski samostan sv. Ane, kjer se je sestal s šestimi katoliškimi patriarhi vzhodnega obreda. V

svojem govoru je povedal, da je vesel sestanka z njimi sedaj ko kot romar hodi po Kristusovih stopinjah. Kraj življenja in trpljenja Kristusa je kraj rojstva katoliške Cerkve. Bog je izbral ta kraj na Vzhodu. Na Vzhodu je izbral tudi svoje apostole. Predvsem v Palestini so apostoli oznanjali vero in ustavljali prve cerkve. Vsaka krajevna cerkev je rasla s svojimi krajevnimi značilnostmi. Tu je izvor naše raznolikosti v edinosti našega katolištva, ki je bilo vedno izraz Kristusove Cerkve. Ko izražamo naše veselje, da smo se srečali z vami, je nadaljeval papež, bi radi znova poudarili nujno potrebo pričevanja te edinosti: da bi bili vsi eno, da bo svet veroval. Ta edinost je možna s sodelovanjem brez tekmovanja v službi Cerkve, sodelovanja, ki je usmirjeno samo v dobro vernikov. Posebno moramo pokazati našo edinost do ločenih bratov, nato pa do vseh ljudi, ki so vsi naši bratje v Kristusu.

Zvečer ob desetih je papež odšel v vrt Getsemani, kjer je dolgo ostal v zbrani molitvi. Nato je obiskal cerkev Jezusovega smrtnega boja, kjer je opravil molitveno uro.



Pogled na Getsemani - Bazilika Jezusovega smrtnega boja

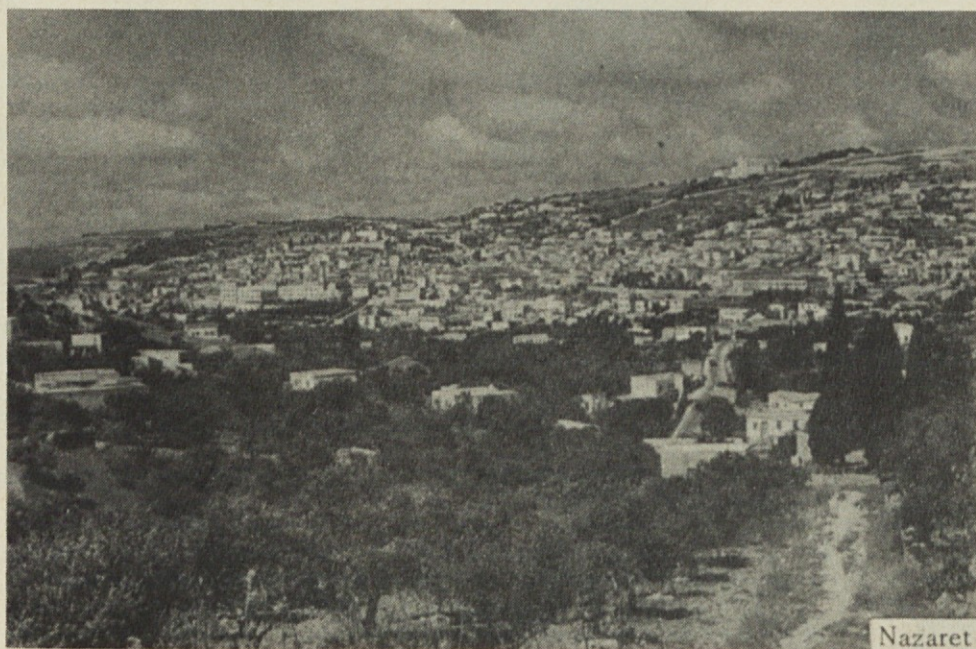
Sliki na naslednji strani - zgoraj: Sveti oče Pavel VI. med razgovorom z jeruzalemskim grško-pravoslavnim patriarhom Benediktosom - Spodaj: Istočasno z njim je papež sprejel tudi jeruzalemskega armensko-pravoslavnega patriarha Yegheshe. Derderian-a. Ime patriarhovega spremljevalca ni znano.







V nedeljo ob sedmih zjutraj je sveti oče odpotoval v Nazaret. Pot je vodila skozi državo Izrael. V Meghido ga je sprejel izraelski predsednik Zalman Shazar. Papez je pozdravil Izraelce: „Šalom, šalom!“ (Mir, mir!)



Nazaret



Po prihodu v Nazaret je sveti oče daroval sveto mašo v baziliki Marijinega oznanjenja in imel tudi pridigo. Slika predstavlja papeža med mašo.

PRIDIGA V NAZARETU

V Nazaretu bomo svojo prvo misel posvetili presveti Devici.

Njej posvetimo svojo sinovsko pobožnost, da se bo nahranila ob motivih, ki jo bodo zares poglobili, jo napravili edinstveno ter soglasno z božjimi nameni; saj Ona je polna milosti, Brezmadežna, vedno Devica, mati Kristusova, torej je božja in naša mati; preblazena kraljica je, žena vzeta v nebo, vzor Cerkve in naše upanje.

Popolnoma ji darujmo svojo ponižno in sinovsko voljo, da bi jo namreč vedno slavili in častili s posebno pobožnostjo, ki v njej odkriva čudovito božje delo. Ta naša pobožnost naj razodeva naša najbolj pobožna, čista, človeška, osebna in zaupljiva čustva ter jo povzdiguje visoko, nad svet, kot ohrabrujoči vzor človeške popolnosti.

Kar takoj ji razkrijmo prošnje, ki so nam najbolj pri srcu, kajti počastili bi radi njeno dobroto, moč njene ljubezni in priprošnje:

- prošnjo, naj v našem srcu ohrani iskreno pobožnost do nje

- prošnjo, da bi razumeli čistost duše in telesa, si jo želeli in jo tudi imeli, v mislih in besedah, v dejanju in ljubezni; tisto čistost, ki jo današnji svet skuša za vsako ceno uničiti in razvrednotiti; čistost, na katero je Kristus navezal eno svojih obljub - enega svojih blagrov; da bodo namreč čisti v srcu Boga gledali

- prošnjo torej, da bi nas Ona, naša Gospa in hišna gospodarica ter njen blagi in močni ženin, sveti Jožef, privedla prav do Kristusa, njenega človeškega in božjega Sina Jezusa.

Nazaret je šola, kjer se najprej učimo razumevati Jezusovo življenje, je šola evangelija. Tu se lahko naučimo gledati, poslušati, premišljevati in se poglobljati v globoki in skrivnostni pomen tako zelo preprostega in ponižnega ter čudovitega razodetja božjega Sina. Morda se ga bomo neopazno celo naučili posnemati.

Tu se lahko naučimo metode, po kateri bomo spoznali, kaj je Kristus. Odkriva se nam potreba, da si ogledamo okoliščine, v

katerih je bival med nami: kraji, doba, noša, jezik, versko življenje, skratka vse, kar je Jezusu služilo, da se je razodel svetu. Tu nam vse govori in vse ima svoj smisel. Vse odkriva dvojen pomen: zunanji pomen je tisto, kar morejo čuti in spoznavne zmožnosti na evangelijskih dogodkih neposredno dojeti. Ljudje temu pravijo zunanost, ker se zadovolji le s študijem ter literarno in zgodovinsko kritiko svetih knjig, biblični jezik pa govori o "pismu".

Tak študij je važen in potreben, toda v temi ostaja, kdor ne gre dalje. Pri ljudeh, ki nimajo jasnega nazora, ponižnega srca, pravega namena in so brez duha molitve, prav lahko vzbudi študij zunanjih vidikov na evangeliju neko ošabno iluzijo o znanju.

Svoj notranji pomen, razodetje resnice, resničnost, ki jo kaže in obenem skriva pred pogledi, razkriva evangelij samo tistemu, ki je našel skladje z lučjo, pravilnostjo duha, misli in srca. To je subjektivni in človeški pogoj, ki bi si ga moral vsakdo sam preskrbeti. Obenem pa ta skladnost temelji v neprecenljivem svobodnem in nezasluženem razsvetljenju milosti. Zaradi skrivnosti usmiljenja, ki ureja usodo človeštva, milost nikoli ne napravi napake, še posebno ne v določenih urah, in v določenih oblikah pri ljudeh dobre volje. To je "duh".

Tukaj, v tej šoli, razumemo potrebo po neki določeni duhovni disciplini, če hočemo slediti naukom evangelija in postati Kristusovi učenci. Oh, želeli bi zopet postati otrok in vstopiti v ponižno in vzvišeno nazareško šolo. Poleg Marije bi znova začeli s pridobivanjem prave življenjske modrosti in vzvišene modrosti božjih resnic.

Pa mi gremo samo mimo. Pustili bomo tukaj le željo, da nadaljujemo vzgojo, ki naj se spopolni v razumevanju evangelija. Vendar pa ne bomo odšli, ne da bi hitro, kot na skrivaj odnesli iz Nazareta vsaj nekaj kratkih naukov:

- Najprej nauk o molku; da v sebi obnovimo spoštovanje do molka, ki je velik in nujen pogoj duha, ko nas vedno

vznemirja hrušč in trušč in vrišč sredi tega hrumečega in preobčutljivega sveta. O, nazareška tišina, ob tebi naj se naučimo zbranosti in duhovnosti, da bomo pripravljeni poslušati navdihe in nauke pravih učiteljev; spoznamo naj potrebo in vrednost priprave in študija, premišljevanja ter osebnega in notranjega življenja in molitve, ki naj jo edino Bog vidi na skrivnem.

- Družinsko življenje. Nazaret naj pove, kaj je družina; kaj njena skupnost ljubezni, kaj njena resna in preprosta lepota in njen posvečeni ter nedotakljivi značaj. Naučimo se, kako sladka in nenadomestljiva je vzgoja, ki jo dobimo v družini; naučimo se, kako velika je njena vloga na družbenem področju.

- Delo. Tu v Nazaretu, v hiši tesarjevega sina bi radi razumeli in počastili trdni in odrešilni zakon človeškega prizadevanja. Obnovimo naj zavest o vzvišenosti dela. Spomnimo naj se, da delo ni samo sebi namen, marveč da njegova svoboda in vzvišenost temeljita ne toliko na ekonomski vrednosti kot na vrednosti, ki mu jo daje namen. Srčno želimo od tu pozdraviti delavce vsega sveta in jim pokazati njihovega velikega vzornika, njihovega božjega brata, preroka vseh njihovih pravičnih zahtev, Kristusa, našega Gospoda.

Naša misel se je oddaljila od Nazareta. Splavala je na galilejske gore, v naravno okolje, kjer je govoril naš Učitelj, Kristus.

Premalo časa imamo, pa tudi moči nam manjka, da bi mogli v tem trenutku razglasiti božje oznanilo, ki je namenjeno vsemu stvarstvu.

Vsekakor pa se moramo ozreti na goro blagrov, ki obsegajo povzetek vsega evangelijskega oznanjevanja. Še ostreje moramo prisluhniti odmevom, zakaj zdi se, da prihajajo od tega govora skozi skrivnostno ozračje tega kraja prav do nas. To je Kristusov glas. Novo zavezo razglša, novi zakon, ki starega dopolnjuje in presega, človekovemu delovanju pa prinaša popolnost. Največji motiv človeških dejanj je obveznost, ki se

sklicuje na njegovo svobodo. V stari zavezi je bil to strah, v praksi vseh časov z našim vred pa je imel to vlogo instinkt. Edinole za Kristusa, ki ga je Oče dal svetu iz ljubezni, je bil ta motiv - ljubezen. Kristus nas je edini naučil pokorščine iz ljubezni - to je bila osvoboditev. Takole nas uči sveti Avguštín:

"Bog je dal manj popolne zapovedi ljudstvu, ki ga je bilo treba držati še v strahu, bolj popolne zapovedi pa je dal po svojem Sinu tistemu ljudstvu, ki ga je sklenil osvoboditi po ljubezni."

S svojo blagovestjo je Kristus prinesel svetu najvišji cilj, najmočnejši nagib za delo, pa tudi za svobodo in napredek. - LJUBEZEN. Tega cilja noben drugi ne more prekositi niti nadomestiti, višjega cilja ni.

Kristusov evangelij je zakonik življenja. V njegovi besedi doseže človek svojo najvišjo izpopolnitev, človeška družba pa najbolj pristno in močno povezanost.

Gospod, Tvoji besedi verujemo. Trudili se bomo, da ji sledimo in po njej živimo. Še slišimo odmev teh Tvojih besed, ki done v dušah ljudi XX. stoletja in nam dajejo nauk:

Blagor nam, če bomo ubogi v duhu in se bomo znali otresti varljivega zaupanja v materialno bogastvo; če bomo znali

svoje želje obračati k duhovnim in verskim dobrinam in ako bomo reveže spoštovali in ljubili prav kot svoje brate in žive podobe Kristusove.

Blagor nam, če nosimo v sebi milino močnih, če se znamo odreči pogubni moči jeze in maščevanja in imamo toliko modrosti, da nam je ljubše velikodušno odpuščanje, skupnost v svobodi in delu ter švajanje z dobroto in mirom, kot pa strah, ki ga povzroča orožje.

Blagor nam, če si ne postavimo uživanja za cilj, niti samoljubja za vodilno načelo življenja, marveč znamo v vzdržnosti odkrivati vir energije, v bolečini orodje odrešenja in v žrtvi - največjo veličino.

Blagor nam, če stisko raje prenašamo, kot jo pa povzročamo in če nas vedno žeja po pravičnem napredku.

Blagor nam, če znamo zaradi božjega kraljestva, v času in izven njega, odpuščati, se zanj bojevati, delati in služiti, trpeti in ljubiti.

Na vekomaj ne bomo prevarani.

To so najbolj povdarjene misli Kristusovega glasu današnjemu času. Tedaj je bil ta glas še močnejši - bil je božji. Ko tako poskušamo prestreči nekaj odmevov Učiteljevih besed, se nam zdi, da smo postali njegovi učenci in da imamo, ne brez razloga, novo modrost in novo srčnost.



Pogled na Kano v Galileji, kamor se je odpeljal papež po obisku Nazareta.



SVETI OČE NA PETROVI SKALI

Iz Kane se je papež odpeljal k Tiberijskemu jezeru, kjer je v Tabgi blagoslovil temeljni kamen za cerkev Petrovega prvenstva, ki bo stala na kraju, kjer je Kristus izročil Petru oblast „pasti jagnjeta in ovce“ (*Jan 21, 15 in 16*).



Papež si je ogledal razvaline sinagoge v Kafarnaumu, goro osmerih blagrov in obiskal goro Tabor, kjer se je Jezus spremenil v pričo Petra, Jakoba in Janeza. Na sliki vidimo svetega očeta, ko v družbi frančiškanov uživa razgled z gore Tabor.



Bazilika na gori Tabor

V OBRAMBO PIJA XII.

Ob zatonu sonca se je papež Pavel VI. vrnil v Jeruzalem. Ta dan je prepotoval 450 km. Ako pomislimo, koliko svetih krajev je obiskal in s kolikimi ljudmi se je sestal, si lahko predstavljamo napore, ki jih je ta dan zahteval od svetega očeta. Malo pred osmo zvečer se je ob izraelsko-jordanski meji (pri Mandljovih vratih) poslovil od izraelskih oblasti. Tu sledi ta govor, ki je obenem tudi obramba Pija XII. pred krivičnimi obdolžitvami.

Ob koncu tega nepozabnega dne bi radi skupaj z vami zapeli Bogu pesem zahvale. Kdor je enkrat videl te kraje, ki oživljajo spomin tako na staro kot na novo zavezo, jih ne bo več pozabil, saj so kar prepojeni s spomini na sveto pismo ter s prilikami in nauki Jezusa Kristusa.

Oblastem in vsem, ki ste zdaj tu zbrani, ponovno izražamo zadovoljstvo nad tem obiskom in hvaležnost za sprejem ter pozornost, ki smo je bili deležni. K vam smo prišli z občutki tistega, ki ga predstavljamo in so ga preroki nekdanj napovedovali kot kneza miru. To naj pomeni, da gojimo do vseh ljudi in narodov edinole dobrohotne misli; Cerkev jih resnično vse enako ljubi. Naš veliki predhodnik Pij XII. je to resnico med zadnjo vojno vedno znova dokazoval.

Vsemu svetu je znano, kaj vse je storil, da bi obranil in rešil tiste, ki so se znašli v preizkušnji, in da ni delal nikake razlike.

Vkljub temu pa veste, da so nekateri hoteli vreči sum in celo obtožbe na spomin tega velikega papeža. Srečni smo, da moremo danes in na tem kraju jasno povedati, da ni nič tako krivično kot ta skrunitev tako častitljivega spomina.

Tisti, ki so z Nami vred pobliže poznali to čudovito dušo, vedo, do kje je segala njegova rahločutnost, njegovo sočustvovanje s trpečimi, njegov pogum in srčna plemenitost. To vedo prav dobro tudi tisti, ki so se mu prišli takoj po vojni zahvalit, ter jim je rešil življenje. Po zgledu njega, ki ga tu doli predstavlja, papež zares ničesar tako ne želi kot resnično dobro vseh ljudi.

Na kraju tega obiska vam izrekamo svoje najboljše želje. Veseli smo obmisli, da bodo naši katoliški sinovi, ki živijo med vami, tudi vnaprej uživali pravice in svoboščine, ki so danes vsakomur že splošno priznane.

Iz vsega srca kličemo obilje božjega blagoslova na vas vse, na naše krščanske sinove, ki nas tu obdajajo, in na vse ljudi vsega sveta, ki gojijo misli miru in sprave.





Sveti oče Pavel VI. in ekumenski patriarh Atenagora sta se sestala v poslopju apostolske delegacije na Oljski gori. Ob 8:35 zvečer (v nedeljo 5. januarja 1964) je sveti oče sprejel carigrájskega ekumenskega patriarha.



Slika na prejšnji strani:
Kristusovo spremenjenje - mozaik v baziliki na gori Tabor

PAPEŽ PATRIARHU

Papež Pavel VI. in ekumenski carigrajski patriarh Atenagora sta se pozdravila s poljubom miru. Nato sta sedla na dva enaka stola. Najprej je papež pozdravil patriarha s temi besedami:

Velika je naša ginjenost in globoka naša radost v tej resnično zgodovinski uri, ko se po stoletjih molka in čakanja zopet srečujeta katoliška Cerkev in carigrajski patriarhat v osebah svojih najvišjih predstavnikov. Velika in globoka je tudi naša hvaležnost, ker ste se odločili, da za kratek čas zapustite svoj patriarhijski sedež ter ste prišli sem, da se srečate z nami. Posebej pa je naša ponižna zahvala namenjena Bogu, Gospodu Cerkve in sveta. Mesto, kjer je bil postavljen slaven križ našega Odrešenika in od koder "dvignjen nad zemljo vse privlači k sebi", je prastaro krščansko izročilo rado nazivalo "središče sveta". Prav primerno je bilo in Previdnost je to dopustila, da se moremo srečati kot romarji iz Rima in Carigrada ter se združiti v skupni molitvi prav na tem od vekomaj blagoslovljenem kraju.

Želeli ste se srečati že z našim nepozabnim predhodnikom, Janezom XXIII. Znano je, da ste gojili do njega spoštovanje in simpatije in zanj ste v presenetljivem spoznanju uporabili evangelistove besede: 'Bil je človek, od Boga poslan, ime mu je bilo Janez'. Tudi on si je želel tega srečanja. To veste Vi prav tako dobro kot mi. Smrt mu je preprečila, da bi to svojo srčno željo tudi uresničil. Kristusove besede "Da bodo vsi eno" - Ut omnes unum sint, ki so umirajočemu papežu tolikokrat prišle preko ustnic, razkrivajo enega najjasnejših namenov, za katere je daroval Bogu svoj dolgi smrtni boj in svoje dragoceno življenje.

Gotovo, obe stezi, ki z ene in druge strani vodita k edinosti, moreta biti dolgi in posejani s težavami, vendar obe težita druga k drugi, saj vodita iz evangelijskih virov. Ali smemo imeti za dobro znamenje že to, da se danes srečujemo prav na tistih

tleh, kjer je Kristus ustanovil svojo Cerkev in zanjo prelił svojo kri? Gotovo je to zgovoren dokaz, da iskrena volja, hvala Bogu, bolj in bolj razvnema vse kristjane, ki so tega imena vredni; to je volja, ki želi premagati vse, kar nas loči, ki hoče podreti pregraje in se odločno zavzema za pot, ki vodi k spravi.

Razlike v nauku, bogoslužju in disciplini bo pač treba preiskati v primernem času in kraju in to z zvestobo resnici ter z razumevanjem v ljubezni. Že zdaj pa more in mora rasti bratska ljubezen, ki se zna razodevati na vedno nove načine; ljubezen, ki naj se uči od preteklosti, da bo tako pripravljen odpustiti in prej verjeti dobremu kot slabemu; predvsem pa naj se združi z božjim Učiteljem, da jo bo on privlačil in preoblikoval.

Simbol in zgled te ljubezni naj bo poljub miru, ki sva si ga po božji dobroti izmenjala na tej posvečeni zemlji in pa molitev, ki nas jo je naučil Jezus Kristus in jo bova skoraj molila.

Ne znamo izraziti, kako nas je ganil Vaš korak. Ne le rimska Cerkev, ampak ves ekumenski koncil bo z globoko radostjo pozdravil to dejanje ob tem zgodovinskem dogodku. Mi sami se Bogu v molitvi zahvaljujemo in ga prosimo, naj nam pomaga, da to pot nadaljujemo; Razliva naj na naju, ki sva na to pot stopila z vero in zaupanjem, svoj blagoslov, ki bo zagotovil srečen konec.

Ob takšnih čustvih Vam ne porečemo "Zbogom", ampak raje, če dovolite "Nasvidenje", saj nas podpira upanje na nova plodovita srečanja.

In nomine Domini. V imenu Gospodovem.



PATRIARH PAPEŽU

Patriarh Atenagora je odgovoril papežu s temi besedami:

Presveti oče v Kristusu! Boga slavimo in sveto Trojico, ker naju je pripeljal sem. Eden prihaja z Vzhoda, drugi z Zahoda, dabi se srečala v njegovem imenu na tleh, ki jih je posvetil s svojim življenjem. To nas napolnjuje z velikim veseljem in to veselje bi rad še posebej poudaril v trenutku najinega srečanja.

V tej sveti deželi je odmeval Kristusov glas; tu je učil. Tu je oznanjal blagovest ljubezni in odrešenja. Malo pred slavnim trpljenjem je prav tu v smrtnem boju prosil za tiste, ki mu bodo sledili, da bi bili utrjeni v resnici in edinosti. Prepričani smo, da je to srečanje, ki je dar božji, izredno važen dogodek v zgodovini in življenju Cerkve. Ko je treba nadaljevati delo preteklih stoletij in upoštevati potrebo sedanjega časa, imamo iskreno željo, da bi dobri nameni, ki smo jih opazili v zadnjem času na obeh straneh in jih potrjuje to blagoslovljeno srečanje oseb in duš, vodili v skupno občestvo in k čim večji pokorščini božji volji.

Krščanski svet je živel v nočni temini

ločitve, oči kristjanov so utrujene, kajti njihov pogled je bil pogreznjen v noč. O, da bi bilo to srečanje svetla in blagoslovljena zarja luči, s katero se bodo bodoči rodovi udeleževali Krvi in Telesa Kristusovega, in jih bo razsvetljevala z ljubeznijo in mirom ter z edinostjo z našim edinim Gospodom, našim Odrešenikom.

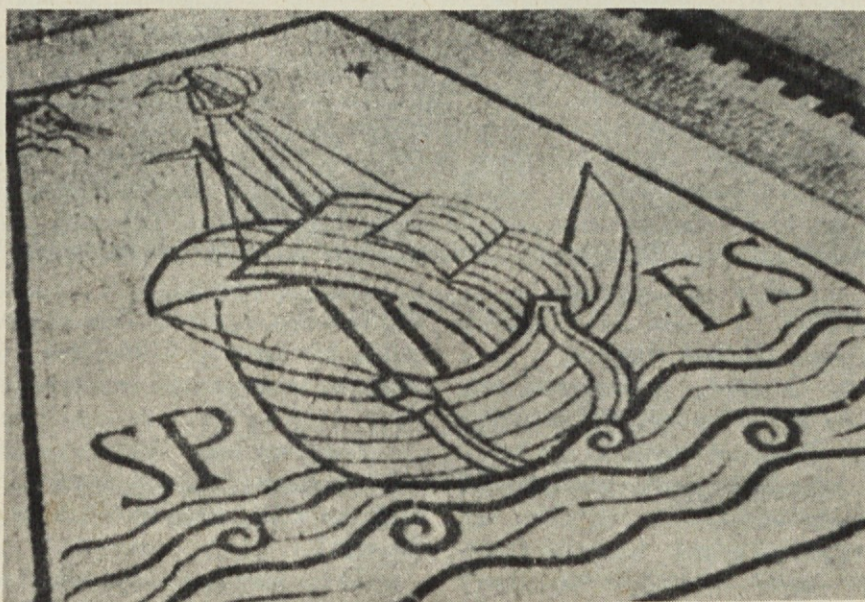
Presveti brat v Kristusu! Dolgo sva že bila na poti z željo, da se srečava in sva se le srečala v Bogu. Nadaljujva pot, ki se odpira pred nama; prišel bo zagotovo, spremljal naju bo, kot je spremljal učenca, ki sta šla v Emavs. Pokazal nama bo pot, pokateri naj kreneva in pospešil bo najine korake k cilju, ki naj ga dosežemo.

Njemu slava, moč in čast na veke!

Nato sta papež in patriarh skupno z navzočimi katoliškimi in pravoslavni škofi molila očenaš v grškem in v latinskem jeziku. Nato je sledil zaseben razgovor. Ob odhodu iz Čarigrada je patriarh dejal: „Grem, da srečam papeža in ga objamem; razprave pa bomo prepustili teologom.“ Po srečanju s papežem je izjavil, da je Pavel VI. „človek, ki je določen, da vodi po poti zedinjenja naših velikih ver“.

Naslednji dan je papež obiskal ekumenskega patriarha.

UPANJE



Mozaična
slika
na tleh
v cerkvi
Osmerih blagov

PAPEŽEVA PRIDIGA V BETLEHEMU

NA PRAZNIK RAZGLAŠENJA GOSPODOVEGA

Čisto preprosto se želimo obrniti najprej h Kristusu, potem k Cerkvi in končno k svetu.

Na praznik Razglášenja Gospodovega, ki skriva v sebi dvojen pomen: razodetje Boga in poklicanje narodov k veri, s ponižnim in skromnim, toda iskrenim in veselim srcem prinašamo Kristusu daritev svoje vere, svojega upanja, svoje ljubezni.

Na najslovesnejši način mu sedaj na tej naši poti izrekamo Petrovo izpoved vere: "Ti si Kristus, Sin živega Boga" (Mt 16, 16).

Kot Peter, mu še mi pravimo: "Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš" (Jan 6, 68).

Petrov vzklik obžalovanja in njegovo iskreno priznanje je tudi naše: "Gospod, ti vse veš, ti veš, da te ljubimo" (Jan 21, 17).

Kakor nekoč Modri, mu tudi mi prinašamo simbolične darove in priznavamo ga za Besedo Božjo, ki je meso postala, in za človeka, Sina presvete Device Marije, naše Matere, Prvorojenca človeštva. Pozdravljamo ga kot Mesija, Kristusa, edinega in nenadomestljivega Srednika med Bogom in ljudmi, Duhovnika, Učitelja, Kralja, kot tistega, ki je, ki je bil in ki bo.

Prav to izpoveduje danes rimska Cerkev, ki je bila Cerkev Petra in ki si jo ti sam, Gospod, sezidal na tej isti skali in ki je zato tvoja Cerkev. In glej, prav zato se še danes tvoja Cerkev nadaljuje po apostolskem nasledstvu, neprekinjenem od začetka. Ti bodi s to Cerkvijo in jo brani, ti jo očiščuj in utrjuj. Ti si njeno življenje, o Kristus Cerkve rimske!

Ta izpoved, Gospod, je izpoved vse tvoje Cerkve, ki zanjo hočeš, naj bo ena, sveta, vesoljna in apostolska ter jo tako tudi delaš. Vsi apostolski pastirji in duhovniki, vsi redovniki in verniki, vsi katehumeni tvoje vesoljne Cerkve ti z nami izrekajo prav to izpoved vere,

upanja in ljubezni. Prav vsi sprejemamo tvojo ponižnost in priznavamo tvojo veličino. Vsi poslušamo tvojo besedo in pričakujemo tvojega prihoda ob koncu časov. Zahvaljujemo se ti, Gospod, da si nas odrešil, nas povzdignil k dostojanstvu božjih otrok, da si nas naredil za svoje brate in nas obsul z darovi Svetega Duha. Vsi ti obljubljam, da bomo krščansko živeli: trudili se bomo, da bomo vedno sprejemljivi za tvojo milost in da bomo prenovili svoje življenje. Vsi se bomo trudili, da bi se po vsem svetu razširilo tvoje oznanilo odrešenja in ljubezni.

Izpred teh jaslic, Gospod, hočemo spregovoriti tudi Cerkvi, kateri na čelo si hotel izbrati našo skromno osebo kot vesoljnega pastirja.

Glej, ta beseda je enostavna: "Da bi bila Kristusova Cerkev danes z nami in da bi se pridružila daritvi, ki jo tudi v njenem imenu darujemo Gospodu". V tem združenju je njena moč, njeno dostojanstvo in njena skladnost s tistimi znaki, ki potrjujejo pravo Cerkev. Živimo v zgodovinski uri, ko mora biti edinost Kristusove Cerkve globoka in vidna. To je za nas ura, ko moramo odgovoriti na Kristusovo željo: "Da bodo popolnoma eno in da bo svet spoznal, da si me ti, Oče, poslal." Notranja edinost Cerkve se pokaže na zunaj kot močan dokaz za obrambo vere in močan motiv za misijonsko delo.

Dokončati moramo vesoljni cerkveni zbor. V življenje Cerkve moramo trdno vsaditi nov način mišljenja, hotenja in delovanja, pomagati ji moramo, da zopet najde neko duhovno lepoto povsod: v svetu misli in besed, v molitvi in v načinih vzgoje, v umetnosti in v cerkveni zakonodaji.

Potrebni bodo skupni napor in sodelovati bodo morali vsi stanovi. Naj vsakdo sliši ta klic, ki ga po našem glasu pošilja Kristus!

To, kar 'smo povedali, smo rekli



Bazilika v Betlehemu - Sveti oče pridiga iz votline rojstva Gospodovega

katoličanom, tem, ki so že v pravi Kristusovi čredi. Toda ne moremo si kaj, da ne bi enakega poziva poslali tudi krščanskim bratom, ki niso v popolni edinosti z nami. Vsem je jasno, da se problemu edinosti nikakor ne moremo izogniti. Ta Kristusova volja se danes postavlja pred nas in nam nalaga dolžnost, da z modrostjo in ljubeznijo naredimo vse

kar je mogoče, da bi vsi kristjani mogli uživati veliko dobroto in visoko čast edinosti Cerkve.

Celo v čisto posebnih okoliščinah, v kakršnih se nahajamo danes, moramo reči, da edinosti ne moremo doseči na škodo verskih resnic. Ne smemo se izneveriti tej Kristusovi dediščini; saj ni naša, ampak njegova, mi smo le njeni varuhi in

razlagalci. Toda, naj spet ponovimo, pripravljeni smo razmišljati o vsaki pametni možnosti, ki bi mogla pripraviti pot razgovorom v spoštovanju in ljubezni, da bi se v bodočnosti – in Bog daj, da bi bilo to blizu – mogli srečati s krščanskimi brati, ki so še ločeni od nas. Vrata k čredi so odprta. Pričakovanje vseh je pošteno in prisrčno. Želja je trdna in potrpežljiva. Prostor, ki je na razpolago, je širok in udoben. Korak, ki ga je treba narediti, pričakujemo z vso ljubeznijo, ki jo premoremo in izvršen more biti častno ter v obojestransko radost. Zdržali se bomo nagovarjanja h korakom, ki bi ne bili svobodni in storjeni iz polnega prepričanja, ki bi ne bili od Duha Gospodovega, ki veje kjer hoče in kadar hoče; na to srečno uro bomo čakali. Za zdaj od naših dragih ločenih bratov ne pričakujemo ničesar drugega kakor to, za kar smo se tudi sami odločili: naj ljubezen do Kristusa in Cerkve navdihuje vsak morebitni korak zbližanja in srečanja. Skrbeli bomo, da bodo želje za sporazumevanje in zedinjenje ostale žive in nespremenjene. Naše zaupanje je v molitvi. Če še ni skupna, more biti vsaj istočasno in dviga se lahko tako iz naših src kakor iz src ločenih bratov in naj se združi pred Vsemogočnim, ki je Bog edinosti.

Ko to pričakujemo, z velikim spoštovanjem in ginjenostjo pozdravljamo odlične in častitljive, tukaj zbrane poglavarje Cerkva, ki so od naše različne; prisrčno se jim zahvaljujemo, da so prišli z nami romat. Globoko jih spoštujemo posebno zato, ker imajo v lasti pristen zaklad krščanskega izročila in izražamo jim željo za razumevanje v veri, v ljubezni in v nauku edine Kristusove Cerkve. Svoje želje za mir in uspeh pošiljamo vsem škofom, duhovnikom, redovnikom in vernikom teh Cerkva; na vse kličemo luč in milost Svetega Duha.

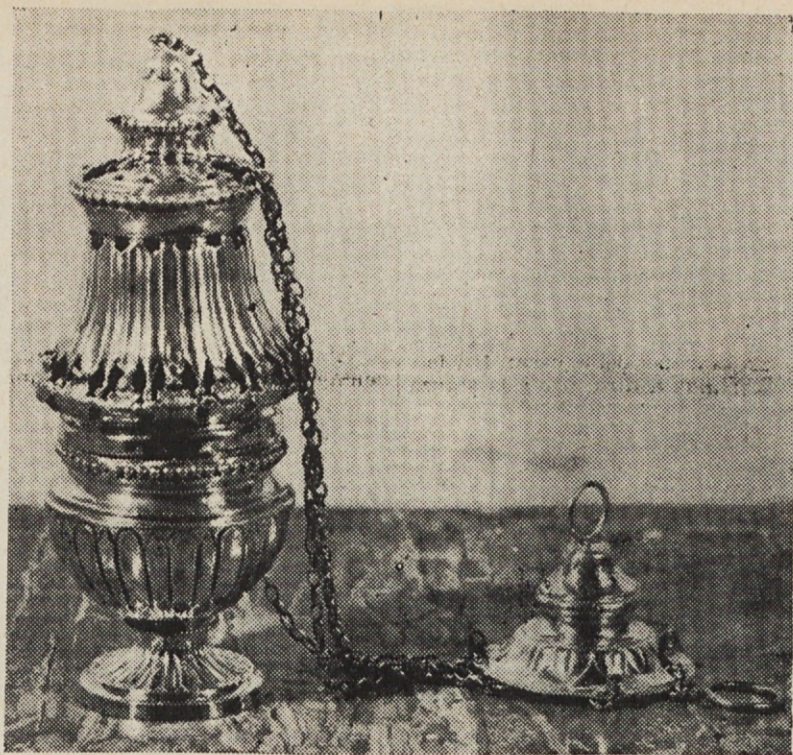
Končno hočemo s tega blagoslovljenega kraja in v tej tako posebni uri spregovoriti nekaj besed svetu. Z besedo "svet" skušamo navadno označiti tiste, ki na krščanstvo gledajo kakor od zunaj, ki ali so ali se čutijo krščanstvu tuji.

Najprej se hočemo še enkrat predstaviti svetu, sredi katerega živimo. Mi smo predstavniki in oznanjevalci krščanske vere. Trdno smo prepričani, da razširjamo stvar, ki prihaja od Boga. Smo učenci, apostoli, misijonarji Jezusa, Sina Božjega in sina Marijinega, Mesija, Kristusa. Nadaljujemo njegovo poslanstvo, smo glasniki njegovega oznanila, služabniki njegove vere, ker vemo, da imamo vsa božja jamstva Resnice same. Nimamo nikakršnega drugega namena kot oznanjati svojo vero. Ne zahtevamo ničesar, razen svobode, da izpovedujemo in tistim, ki jo z dobro voljo hočejo sprejeti, v popolni svobodi prinesemo to vero, to novo zvezo med Bogom in ljudmi, ki jo je vzpostavil Jezus Kristus, naš Odrešenik.

Dodati pa hočemo še nekaj drugega in naprošamo svet, da o tem razmislija z vso poštenostjo: gre za neposredni cilj našega poslanstva, ki je: želimo delati za dobro sveta, za njegove koristi, za njegovo rešitev; menimo celo, da je svetu rešitev, ki mu jo mi ponujamo, potrebna.

V tej naši trditvi je skritih več drugih. Med drugimi: na svet gledamo z neizmerno naklonjenostjo. Če se svet čuti krščanstvu tuj, se krščanstvo ne čuti tuje svetu, naj bo ta tak ali drugačen in naj ta gleda na nas tako ali drugače. Svet naj torej ve: ti, ki predstavljajo in oznanjajo krščansko vero, ga cenijo in ljubijo z najplemenitejšo in neizčrpno ljubeznijo, z ljubeznijo, ki jo vera polaga v srce Cerkve. Ta pa hoče biti samo posredovalka neizmerne in čudovite ljubezni Boga do ljudi.

Reči hočemo, da je poslanstvo krščanstva poslanstvo prijateljstva med narodi na zemlji, poslanstvo medsebojnega razumevanja, osrčevanja, napredka, dviganja. In naj povemo še enkrat, poslanstvo odreševanja. Vemo, da je moderni človek ponosen, ker marsikaj zmore z lastnimi močmi. Odkriva nove reči in dela čudovite stvari, toda zaradi vseh teh stvaritev ni niti boljši niti srečnejši. Ne prinašajo globoke in za vse veljavne rešitve človeških problemov. Vemo, človek se še vedno bori proti samemu sebi; mučijo ga temni dvomi. Vemo, da je njegova duša



Kadilnica, ki jo je sveti oče daroval baziliki v Betlehemu

zavita v mrak in obdana s trpljenjem. Imamo zanj oznanilo, ki ga, tako verujemo, more odrešiti. Čutimo se poklicane, da mu ga ponudimo in to tem bolj, ker je pristno človeško. Je oznanilo človeka človeku. Kristus, ki ga prinašamo človeštvu, je "Sin človekov", kot se je sam imenoval. On je prvorojenec, vzor (prototip) novega človeštva, on je brat, on je tovariš, on je prijatelj v najodličnejšem pomenu besede. Samo o njem se je resnično moglo reči: "Vedel je, kaj je v človeku" (Prim. Jan 2,25)

Bil je od Boga poslan, ne da bi svet obsodil, ampak da bi ga zveličal.

On je dobri Pastir človeštva. Ni človeškega trpljenja, ki ga ne bi razumel, ki ga ne bi bil deležen in ki mu ne bi bil dal nove vrednosti. Ni človeške potrebe – razen vsake moralne nepopolnosti –, ki je ne bi vzel nase in je ne bi skušal na sebi in tako pokazal človeškemu umu in srcu, da je tudi to predmet njihovih skrbi in njihove ljubezni in, da se tako izrazimo pogoj njihovega lastnega zveličanja. Celo

do zla, ki ga je kot Zdravnik človeštva poznal in ga z vso odločnostjo obsojal, je čutil neskončno usmiljenje, tako da je po milosti storil, da so v človekovem srcu privreli na dan čudoviti izviri odrešenja in življenja.

Tako! Svet naj spozna, kako se Kristus, ki še danes živi v Cerkvi, javlja svetu – s tega mesta, iz te zibelke, ki je videla njegov prihod na zemljo.

Svet, ki nas obkroža, naj torej danes v imenu Jezusa Kristusa sprejme naš pozdrav, poln spoštovanja in ljubezni.

Ta pozdrav na poseben način pošiljamo vsem, ki izpovedujejo vero v enega Boga in vsakemu, ki z nami vred izkazuje čast edinemu in pravemu Bogu, živemu in najvišjemu Bogu, Bogu Abrahama; Vsemogočnemu, njemu, ki mu je prav na tej zemlji – pred davnimi dnevi, kot omenjata sveto pismo in misal – Melkizedek, skrivnostna osebnost, o katerem nam sveto pismo ne pove niti kako je bil rojen niti kako je umrl, in čigar kraljevo duhovništvo označuje Kristusa samega, daroval kot



Sveti oče pred baziliko v Betlehemu

"Vsemogočnemu Bogu, Stvarniku nebes in zemlje". Po božjem razodetju poučeni, mi kristjani vemo, da so v Bogu tri osebe: Oče, Sin in Sveti Duh, toda vedno molimo enega samega Boga, oznanjamo edinega Boga, živega in resničnega. Vsem narodom, ki molijo edinega Boga, naj veljajo naše želje za mir v pravičnosti.

Enako pozdravljamo vse narode, ki jim naši katoliški misijonarji hkrati z evangelijem prinašajo vabilo, naj bodo deležni njegove vesoljnosti, postavljajo pa tudi kvas, ki jim bo pomagal dvigniti se k civilizaciji.

Toda naš pozdrav danes ne more poznati meja: prehaja čez vse ovire in hoče doseči vse ljudi dobre volje; tudi tiste, ki zdaj še ne kažejo nobene naklonjenosti Kristusovi veri, ki se trudijo, da bi preprečili njeno širjenje in so do vernikov sovražni. Z žalostjo in bolečino se spominjamo celo tistih, ki preganjajo katoliško vero ter tajijo Boga in Kristusa in resno jih vprašujemo: zakaj, zakaj?

S takimi mislimi in s takimi molitvami v srcu, kličemo iz Betlehema, Kristusove zemeljske domovine, obilico božjih darov

na vse človeštvo.

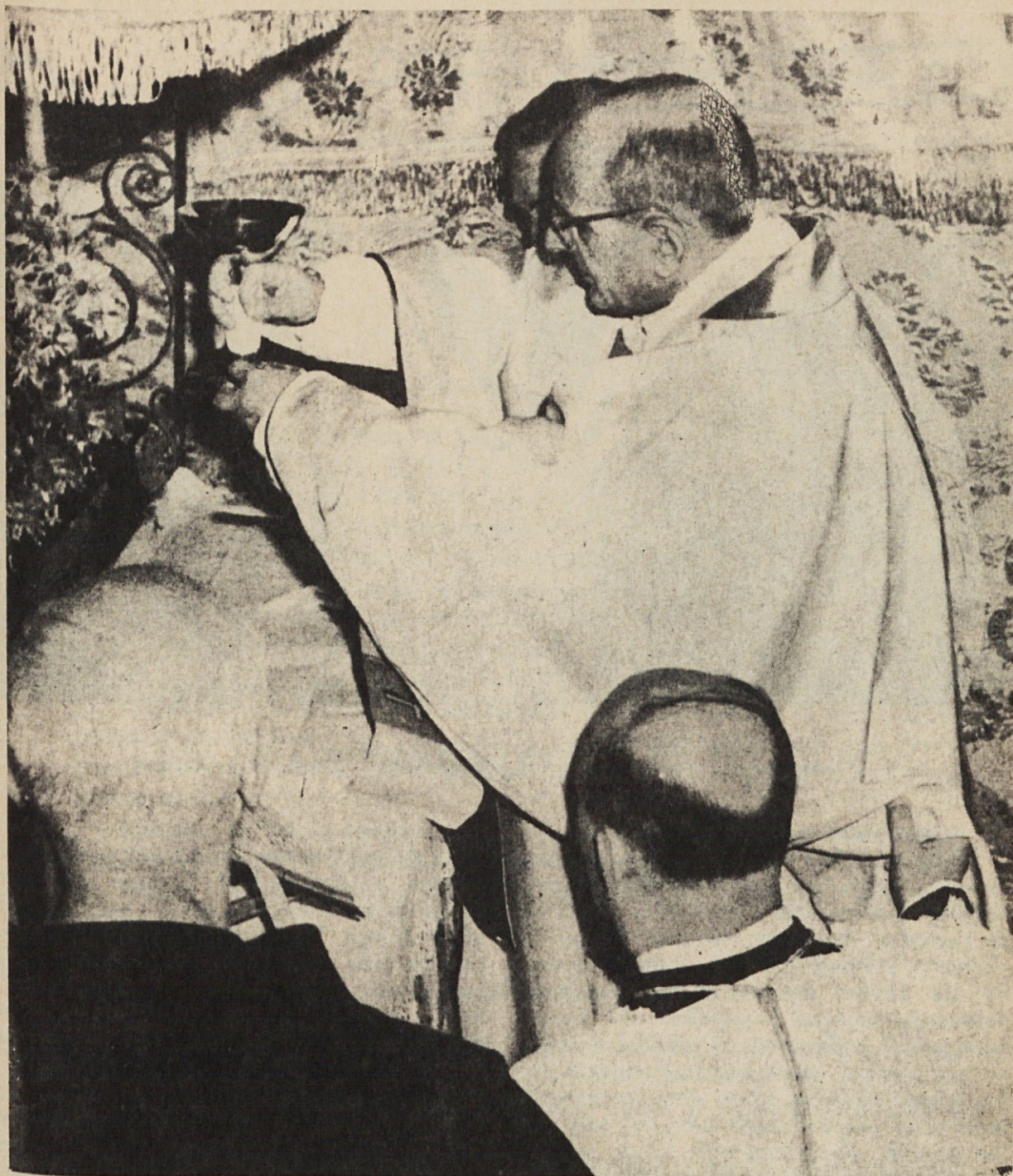
Zdaj, ko zapuščamo Betlehem, mesto čistosti in miru, kjer se je pred dvajsetimi stoletji rodil on, ki ga danes molimo kot kneza miru, čutimo dolžnost, da vsem državnem poglavarjem in vsem, ki so odgovorni za usodo narodov, ponovimo silen klic za splošni mir.

Naj vlade slišijo krik našega srča! Naj nadaljujejo s svojimi napor, da bi človeštvu zagotovil mir, po katerem tako goreče hrepeni.

Vsemogočni in najgloblja človečanska zavest naj jim podelita jasno spoznanje, gorečo željo in novega duha sloge in plemenitosti, da bi za vsako ceno prihranili svetu nemir in trpljenje nove svetovne vojne, katere posledice bi bile nepreračunljive.

Naj čimbolj uspešno sodelujejo za zmago miru in resnice v pravičnosti, svobodi in bratski ljubezni. Za to smo brez prestanka molili ves čas tega romanja.

Vsem iskrenim pobudam, ki se bodo po našem zgledu zavzele za to stvar, iz vsega srca naklanjamo svojo podporo in svoj blagoslov."



Sveti oče mašuje v votlini rojstva našega Gospoda Jezusa Kristusa



SVETI OČE SE POSLAVLJA OD JORDANSKIH OBLASTI V AMANU

Salem Aleikum!

Prišel je čas, da se po nepozabnem romanju poslovimo od te blagoslovljene dežele. Ne moremo odpotovati, ne da bi se ponovno in jasno iskreno zahvalili Vašemu Veličanstvu in državnim oblastem, ko ste toliko storili, da bi bilo naše potovanje prijetno in uspešno. Za vedno bodo ostali našemu srcu v tolažbo spomini na ta ponižni obisk svetih krajev in na toplo dobrodošlico, ki so nam jo izrazili prebivalci te posvečene zemlje; Bog naj jim povrne, obriše naj njih solze, podari naj jim mir, blaginjo in resnično srečo.

Z besedami, ki jih je apostol Pavel namenil efeškim kristjanom, ko se je od njih poslavljal, vas tudi mi "prepuščamo Bogu in nauku njegove milosti, kateri vas

more dvigniti in vam dati delež med vsemi svetimi." /Apd 20,32/; in prav tako kot je on pisal istim Efežanom, vas tudi mi spodbujamo: "Vsaka zagrenjenost in srditost in jeza in vpitje in zmerjanje naj izmed vas izgine z vso hudobijo vred. Bodite pa drug do drugega usmiljeni in odpuščajte drug drugemu, kakor je tudi Bog po Kristusu nam odpustil" /Ef 4,31/.

Ko še enkrat izrekamo apostolski pozdrav, "Mir tej deželi in vsem, ki v njej prebivajo", kličemo z neba na vas vse bogastvo milosti in podeljujemo vam, vsem, ki so vam dragi in vsemu ljubljenu jordanškemu narodu, poseben očetovski apostolski blagoslov.

Khatar Kum! (Na svidenje!)

PREMIŠLJEVANJE SV. ROŽNEGA VENCA SVETEGA OČETA JANEZA XXIII.

Objavljeno v vatikanskem dnevniku L'Osservatore Romano
1. oktobra 1961

Po angleškem besedilu prevedel Z. N.

VESELI DEL

1. Ki si ga, Devica, od Svetega Duha spočela.

To je svetel trenutek, ko se je nebo združilo z zemljo: največji dogodek vseh tisočletij. Božji sin, Očetova Beseda, po kateri je bilo vse ustvarjeno si je nadela človeško naravo in postala Odrešenik in Zveličar vseh človeških rodov, narodov in ras.

Marija Brezmadežna, najlepša in najbolj dišeča roža stvarstva je po angelovem oznanenju sprejela čast večnega materinstva, katera je "delo Gospodovih rok" in je bila v trenutku napolnjena z milostjo. In mi vsi kot bratje odrešeni po Kristusu, smo postali Njeni sinovi. Ona je božja mati in naša mati.

O vzvišena in nežna prva skrivnost! Premišljajoč jo, je naša stalna dolžnost zahvaljevati se Gospodu, ki je dopustil naše zveličanje, ki je postal človek in postal naš brat in nas združil v otroško češčenje Njegove lastne matere.

Namen molitve v spoznavanju prve skrivnosti je, dnevno se zahvaljevati, se učiti in odkritosrčno se truditi za dosego take ponižnosti, čistosti in velike ljubezni za katero nam Blažena Devica Marija daje tako ljubeznjiv vzgled.

2. Ki si ga, Devica, v obiskovanju Elizabete nosila.

Kaka mehkoba in nežnost je bila v treh mesecih, ko je Marija obiskala svojo teto! Obe sta obdarjeni z vzvišenim materinstvom, toda za Marijo je bilo Njeno materinstvo najbolj sveto, ki ga je sploh mogoče misliti na zemlji.

Kakšna sladkost skladnosti v teh dveh obiskih! Prva je rekla: "Blažena si med ženami!" In druga: "On Te je blagoslovil nad dela svojih rok..." In Marija je dostavila: "...in blagorovali me bodo vsi rodovi na zemlji!" (Luka 1:48).

To srečanje na gori Hebron, razsvetljeno z močno lučjo vere

doživljajo vsak dan dobre katoliško družine ob molitvi svetega rožnega venca.

Molitev sv. rožnega venca se ponavlja na vseh delih sveta, kjer so ljudje poklicani po navodilih duhovništva ali misijonstva, ali po zakonitih motivih različne narave, kot je delo, poslovanje, vojaška služba, študij, poučevanje in slično.

Kako krasno srečanje je to, v katerem je skozi vseh deset svetih Marij tega premišljevanja toliko duš združenih po zavezi Krvi, po sorodstvu vseh teh velikih reči, katere posvečujejo in izravnavajo čustva ljubezni drug drugega: starše in otroke, brate in sorodnike, sosede in različne narode, združene v delavnost, katero podpira in razsvetljuje - vsesplošna ljubezen v delu, ki je veselje in čast življenja.



3. Ki si ga, Devica, rodila.

V prikladnem času, skladnem zakonom prevzete človeške narave se je Božja Beseda pojavila kot človek iz tabernaklja - naročja Brezmadežne Device Marije.

On se prvič pojavi na zemlji na slami -, ki je hrana živalim. Mir, revščina, preprostost in nedolžnost napolnjujejo pozorišče.

Čujejo se glasovi angelov in nebesa oznanjajo mir, katerega je novorojeno božje Dete prineslo na svet.

Prva, ki sta božje Dete častila, sta bila Njegova sveta Mati Marija in sv. Jožef, Njegov rednik. Nato so prišli ponižni pastirji poklicani po angelskih glasovih z gričev in bregov. Pozneje pa je prišla karavana svetih mož, ki so sledili svetli zvezdi in prinesli Detetu dragocenih darov.

Skozi vse to - vse v tej sveti noči v Betlehemu prevzema jezik vesoljstva.

V tej tretji skrivnosti, ki pripogne vsako koleno pred zibelko, nekatere, da vidijo smejoče oči božjega Deteta v delu za zveličanje zadolženega vsega človeštva hodečega pred Njim drugega za drugim, kakor v procesiji. On pa spoznava vse: Jude, Rimljane, Grke, Kitajce, Afrikance, vse ljudi, vseh vladarstev sveta, od prvih let zgodovine, preteklih, sedanjih in bodočih.

Drugi, pa dajejo prednost, namesto tega ob ponavljanju deset Zdravih Marij, skrivnosti o rojstvu Jezusovem in priporočajo Njemu brezkončno število otrok vseh človeških ras, ki so bili rojeni na svet današnji dan in današnja noč. Vsi ti otroci krščeni ali ne, pripadajo Jezusu v Betlehemu, Njegovemu vladanju, Njegovi luči in Njegovemu miru.

4. Ki si ga, Devica, v templju darovala.

Še vedno v rokah Svoje matere Marije življenje Jezusovo razprostre srečanje dveh zavez. On je Luč in preokret vsem narodom sveta. On je blišč vseh izbranih ljudi.

Prisoten je tudi sv. Jožef in deli pravico do darovanja, ki je bilo zapovedano po postavi.

To dejanje je ustaljeno tudi v Cerkvi. Ko molimo sveto Marijo v tej desетки sv. rožnega venca, je lepo opazovati veliko veselje upanja, nenehane cvetoče obljube duhovnikov, mož in žena, ki sodelujejo v velikem številu za božje kraljestvo.

Tu so tudi mladi dijaki semenišč, verskih hiš in domov misijonarjev in katoliških univerz in tudi tisti mladi ljudje, ki so bodočnost lajičnega apostolata, ki rastejo po številu in so v težavah in ovirah sedanjega časa. V mnogih deželah so tudi preganjani, a nikoli ne mislijo na udobje, ampak se vedno zadovolje z notranjim češčenjem in veseljem.

5. Ki si ga, Devica, v templju našla.

Jezus je sedaj star dvanajst let. Jožef in Marija ga vzameta s seboj v Jeruzalem k obrednim molitvam mladeničev Njegove starosti.

Nepričakovano je izginil izpred oči svojih previdnih staršev. To je bilo veliko zaskrbljeno iskanje.

Našli so ga v tempelju razpravljajočega z učitelji o postavah. Kako veličastne so besede sv. Luke, ki ga opisuje tako jasno: "Našli so ga v sredi med učitelji, ki so ga poslušali in spraševali". (Luka 2:46).

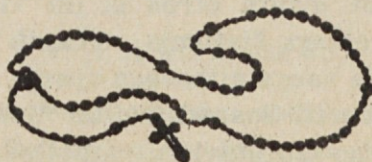
Ta sestanek učiteljev predstavlja vse za tiste čase: vednost, pamet, in praktične napotke v luči starega zakona.

V vsakem času je dolžnost človeške razumnosti: zbirati skupaj glasove stoletij in prenašati dobre vede ponižno in pripravljati pot za spoznavanje znanosti za bodočnost.

Kristusa je mogoče najti povsod v sredini človeštva in Njegovo pravo mesto: "Vi mi pravite Učenik in prav pravite, ker to sem!" (Jan 13:13).

Ta peta desетка Zdrave Marije veselega dela skrivnosti je posebna molitev za dobro onih, ki so poklicani k delu za resnico in ljubezen v razlikovanju in učiteljstvu nove tehnike slišnega in slikovnega prenašanja.

Vsi ti so siljeni, da posnemajo Jezusa: znanstveniki, profesorji, učitelji, časnikarji in posebno poročevalci, ki imajo posebno dolžnost, da brez ponarejanja in domišljije uče dobre vede in čisto znanost.



ŽALOSTNI DEL

1. Ki je za nas krvavi pot potil.

Misli in čustva se obračajo k podobi Odrešenikovi v uri Njegove največje zapuščenosti.

“In Njegov pot je postal, kakor kaplje krvi, ki so padale na zemljo”, piše sv. Luka. (Luka 22:44).

To so bili izrazi osebnega trpljenja misli, največje grekobe in osamljenosti.

To je bilo trpljenje povzročeno po grozeči nevarnosti, ki jo je Jezus videl popolnoma jasno.

Dogodek v vrtu Getsemani hrabri napor in voljo za sprejem trpljenja. “Ne moja, ampak Tvoja volja naj se zgodi!” (Luka 22:42). To so presunljive besede, katere uče vsakogar kako trpeti in dajo zadnji pristanek in pridobe največje zasluge.

Pa so tudi resnično in notranje zadovoljstvo vbujajoče za vse duše, ki trpijo najhujše in najbolj skrivnostne bolečine.

Kdo je v tej luči zaupanja in mehkebe dosegel Marijo in pretrpel to gorečo žalost v združenju z Njenim Sinom!

Ko premišljujemo Jezusovo trpljenje v vrtu Getsemani, se moramo spomniti tudi sv. očeta in njegove splošne odgovornosti. Namen naše molitve naj velja odkritosrčno tudi sv. očetu in njegovim posebnim zadevam, ki jih drži v svojem srcu in katere zaupa Kristusu, ki nenehno podpira svojega namestnika.

Namen te desetke je moliti za tolažbo tistim, k trpe s Kristusom in tistim, ki so v skrbeh in trpljenju.

2. Ki je za nas bičan bil.

Ta skrivnost vzbuja spomin na trpljenje bičanja brezmadežnega in nedolžnega Jezusa.

Človek je sestavina telesa in duše. Telo Jezusovo trpi največje ponižanje. Je deset skrivnosti, ki kličejo k pokori, katera more prinesti človeku resnično blaginjo telesnemu in duhovnemu obstoju.

To je za vsakogar velika vaja. Mi nismo poklicani v krvavo mučenje, toda v trajno dnevno trpljenje za kazni. Po tej poti je vsakdo vedno bolj podoben Jezusu Kristusu in vedno bolj sodeluje pri Njegovem zasluženju.

Žalostna Mati božja ga vidi tako trpeti. Koliko mater, bi imele velje videti moralno popolnost svojih otrok in jih videti iti preko trpljenja, vzgoje in navodil do pametnega življenja. Včasih pa mesto tega morajo le jokati ob gledanju propada vsega njihovega upanja in truda.

Namen zato naj bo prositi Gospoda za dar čistosti namenov v družinah in v družbi, ki je posebno izpostavljena zapeljevanju in prositi istočasno

za močno osebnost, za zvestobo v dobrom in za prejemanje dobrih opominov.

3. Ki je za nas s trnjem kronan bil.

To je skrivnost, ki naj jo posebno premišljujejo tisti, ki prenašajo težave velike odgovornosti za blagor duš v človeški družbi.

To je skrivnost zlasti papežev, škofov, dušnih pastirjev, vladarjev, učiteljev in zakonodajalcev.

Krona, ki je nameščena okrog njihov glav, nosi kljub dostojanstvu in odlike, veliko težo. Je to krona, ki jo teže ubodi trnja. Koder je oblast, tam tudi križ ne more manjkati. Včasih je to križ zaradi nerazumevanja, zaničevanja in prezira, ravnodušnosti in osamljenosti.

Druga prošnja v tej skrivnosti naj velja za tiste, ki so prejeli veliko talentov, ki jih vežejo, da prinašajo sad v stalnem delovanju v svoji sposobnosti in znanju. Služba izobražencev prinaša luč in vodi druge. Dolžnost onih, ki so obdarovani, zahteva da so rojeni v potrpljenju, odklanjajo škušnjave prevzetnosti in samoljubja in odklanjajo spore, ki uničujejo.

Molitev v tej desетки naj velja zlasti voditeljem ljudi, ki pripadajo tako verskim in državnim oblastem in tudi onim, ki morajo prenašati odgovornost mislecev, pisateljev in umetnikov.

4. Ki je za nas težki križ nesel

Človeško življenje je dolgo in trpljenja polno romanje po kamniti strmi poti.

V tej skrivnosti Kristus predstavlja človeško pleme. Gorje nam, ako bi ne bilo križa za vsakega od nas. Brez njega bi bil človek zapeljan po sebičnosti, po sovraštvu, po miselnosti, da je smisel življenja v čutni nasladi in uživanju in bi vsem tem skušnjavam podlegel.

Sad, ki prihaja od Kristusovega trpljenja na Kalvariji je objem in poljub križa. Nositi ga moramo s plemenitostjo in veseljem, skladno s Hojo za Kristusom: "V križu je rešenje, v križu je varnost pred sovražniki in pretakanja nebeške sladkosti!"

V tej skrivnosti je prav tako molitev k žalostni Materi božji, ki je sledila Jezusu v duhu Njegovega trpljenja in Njegove žalosti.

Cilj te skrivnosti je tudi nuditi tolažbo vsem sirotam, starim, bolnim, pripornikom in beguncem v prošnji za moč in tolažbo, katere upanje je križ, kakor pravi cerkvena pesem: Pozdravljen križ, edino upanje!

5. Ki je za nas križan bil.

Življenje in smrt, predstavljata dve točki usmirjenja Kristusovega trpljenja. Od smeha v Betlehemu, v katerem želi pokazati sam sebe

vsemu človeštvu, njegov prvi pogled na svet, poslednji dih pa vsebuje vso žalost za posvetitev vseh in izbris vseh grehov.

In Marija je v bližini križa, kakor je bila v bližini božjemu Sinu, ko se je rodil v Betlehemu.

Mi prosimo Njo, Njegovo blago Mater, da bi ona prosila za nas - "sedaj in ob naši smrtni uri".

V tem premišljevanju je tudi vključena velika skrivnost nespokorjenih grešnikov, brezvernih in onih, ki niso prejeli in ne bodo prejeli luč Gospodovega evangelija, ki so nesposobni spoznati vrednost prelite krvi Sina božjega.

In molitev podaljšajmo v vzdihe žalostne odškodnine v obzorje misijonske polnosti zaradi predragocene krvi - prošnje za vse ljudi, dane za rešitev in spreobrnitev vseh.

ČASTITLJIVI DEL

1. Ki je od mrtvih vstal.

To je skrivnost gospodstva smrti in zmage; od smrti do častitljive zmage in časti. To je znamenje največje zmage Kristusove. In istočasno obsega zagotovilo zmagoslavja svete katoliške Cerkve, čez preganjanja minule zgodovine in one v bodočnosti.

"Kristus zmaguje, vlada in vodi!"

Je prav, da pomnimo, da se je Kristus prvi prikazal pobožni ženi, ki mu je bila blizu v Njegovem življenju in Njegovem trpljenju na Kalvariji.

V tem blišču stremljenja vere, premišljujemo združenje vstalega Jezusa najdražjih duš, tistih s katerimi se je skupaj veselil in tistih, ki so z njim delili bolečine.

V luči vstajenja Jezusovega prihajajo v življenje opomini, da bomo morali tudi mi umreti. Ti opomini se ponavljajo, a so blagoslovljeni po trpljenju vstalega Gospoda.

Ni brez pomena, da orientalska liturgija pridružuje pogreb s pesmijo Aleluja za vsakega umrlega. Za te prosimo luči v večnem šotoru, ker mislimo tudi na vstajenje, ki vodi naše misli na vero, kjer molimo: "In pričakujem vstajenja od mrtvih". Čakamo in upamo v zelo sladki obljubi, zanesljivi po vstajenju Jezusovem.

2. Ki je v nebesa šel.

V tej skrivnosti premišljujemo popolnost napovedi Jezusovih. To je njegov odgovor na naše hrepenenje po nebesih. Končni povratak k Očetu od katerega je prišel na svet, je določen za nas vse, ki nam je obljubil: "Grem, da pripravim prostor za vas!" (Jan 14:2).

Ta skrivnost je darovana za nas, več kakor vse, kot luč in vodilo za duše v pripravi za poklic za vsakega človeka.

Vsebina duhovnega gibanja, ki vodi v posvečenje, želja po trojnem stopnjevanju, ki pripravlja dušo za "zrelost v popolnost Kristusovo." (Ef. 4:13).

In združeni v tem naporu za popolnost so: duhovniki, katoliški mošje in žene, misijonarji, duhovno oblikovani lajiki, duše, ki hočejo biti dobre posnemalke Kristusove in kateri živijo že v sorodu z življenjem nebes.

Premišljevanje te skrivnosti nas opominja, da se ne smemo pustiti potisniti nazaj po tem, kar nas teži doli, ampak moramo sami sebe dvigati h Gospodu ki nas vodi na višave.

3. Ki je Svetega Duha poslal.

Apostoli so bili zbrani skupaj okoli Marije, da prejmejo poslednje darilo Kristusovo, Njegovega Duha, Utrjevalca in Zagovornika.

Z nastopom in razlitjem sv. Duha, poslanca Kristusovega, so apostoli še vedno polni strahu in zaskrbljenosti prejeli potrdilo katolicizma, ki se je razlil preko vseh meja.

Sv. Duh nadaljuje pretakanje milosti na Svojo Cerkev vsak dan že stoletja in vsi narodi pripadajo Njemu. Njegove zmage niso vedno vidne na zunaj, toda so resnične, dosegljive, presenetljive in čudežne.

Posebno pozornost sv. Duha objemajo začetek in priprave koncila, ki je zaupanje delovanja nebeške milosti, po kateri namerava biti v svetu "kot nove Binkošti". Naj Tolažnik raztroši nad njim polnost Svojih milosti.

4. Ki je tebe, Devica, v nebesa vzel.

Sladka podoba Marijina se sveti in žari v najvišjem navdušenju. Kako krasno je spanje Marijino, opisano po vzhodnih kristjanih: Ona leži mirno in spi z Jezusom na Njegovi strani in On drži Njeno dušo blizu Njega, kakor otrok, kažajoč čudež ob takojšnjem vstajenju in slavi.

Tu je vzrok za tolažbo in zaupanje v dneh žalosti za one prednostne duše - in mi vsi smo lahko prednostne duše -, katere Bog pripravlja v miru za najvišje zmage.

Skrivnost vnebovzetja nam prikazuje milost na smrt v luči miru Gospodovega, kateremu lahko zaupamo, da bo blizu nas v času našega trpljenja in da bomo skupaj z našo neumrljivo dušo v Njegovih rokah.

5. Ki je tebe, Devica, v nebesih kronal.

Premišljujmo strnitev celotnega rožnega venca, ki zaključi velik pogled v nebo, odprt po angelu glasniku. En sam pramen življenja hiti skozi posamezne skrivnosti in nas spominja na večni božji načrt za naše zveličanje, sklep v krasoto nebes.

Premišljevanje o kronanju matere božje Device Marije v nebesih, nam

odpre pogled, kako bomo z Njo, z angeli in svetniki, večno, skrivnostno in udobno in resnično združeni po naši smrti. In vera v večno življenje, ki posvečuje milost nam z mislijo na nebesa poplača naše napore že v tem življenju.

O kakšno veselje! O, kakšna slava! Mi smo "državljeni s svetniki in člani božjega gospodstva, zgrajenem nad temelji apostolov in prerokov v Kristusu Jezusu, kot vogelnim kamnom". (Ef. 2, 19-20).

Molimo za dokončno vstrajnost in za mir na zemlji, kateri odpira vrata blaženih v večnosti.



"HIŠA BOŽJA": Leta 1892 je bila 12letna deklica pri prvem sv. obhajilu. Njeno ime je bilo Marija Elizabeta Catez. Njen oče je bil vojaški častnik. Na dan prvega sv. obhajila je Elizabeta obiskala karmeličanski samostan v Dijon-u (v Franciji). Predstojnica ji je med razgovorom dejala: "Ali veš, kaj pomeni beseda Elizabeta v hebrejščini? Pomeni hiša božja. Danes si v resnici hiša božja. - Ta slučajna opomba je po milosti božji ostala deklici v spominu. Svojo mladost je srečno preživljala v družbi svojih prijateljic, posebno onih, ki so ljubile glasbo. Vso mladost je živelo v njej upanje, da bo nekoč lahko zapustila svet in še bolj popolno postala "hiša božja". Ta misel je namreč v njej vedno živela in se razvila v pobožnost do presvete Trojice, ki prebiva v duši, ki je v posvečujoči milosti. "Bog v meni in jaz v njem - to je moje življenje", je zapisala pozneje. "Moje veselje je biti vedno z moimi Tremi Gosti." - Ko je bila stara 21 let je vstopila h karmeličankam v Dijon-u in se posvetila življenju združenja s presveto Trojico. Pet let pozneje je z ljubeznijo sprejela bolezen kot voljo Boga Očeta, da sotrpi z Bogom Sinom Jezusom Kristusom. Umrla je 9. novembra 1906, stara 26 let. Zapustila je pisana premišljevanja, v katerih je ohranjena njena duhovnost življenja v združenju s presveto Trojico.

Grob prvega papeža

predmet neprestanega češčenja

"Noben kraj ni bil manj pripraven za zidanje bazilike s petimi ladjami kakor ta prostor, ki strmo pada z juga na sever in od vzhoda na zapad." To so besede profesorja Henrika Josi, inspektorja papeške komisije za arheologijo, kateri je skupaj s patri Ferrua Antonom in Kirschbaum Englebertom nadzoroval izkopavanje, ki je privedlo do odkritja groba svetega Petra.

Kraj, katerega omenja profesor Josi, je vatikanski grič in bazilika s petimi ladjami je ona, ki jo je postavil Konstantin v čast prvaka apostolov.

Poglejmo najprej, kakšne težave je predstavljal prostor, ki ga je izbral cesar za uresničenje svojega načrta: prvo je omenil že profesor Josi, namreč naravna sestava prostora; drugo težavo pa je predstavljalo veliko pokopališče s spomeniki bogatih in vplivnih družin.

Težavo, ki jo je delala narava prostora, je Konstantin premagal na način, na katerega moramo gledati s tehničnega stališča kot nekaj izrednega za one čase. Zadosti je, če pomislimo, da je bilo potrebno izravnati zemljišče za bodočo stavbo s tem, da so zasuli neravne prostore v višino osmih metrov, medtem ko je bilo potrebno na severu odrezati del hriba in prenesti več kot 40.000 kubčnih metrov zemlje. Ker pa bi bilo nemogoče na zasutem prostoru kopati iznova za varne temelje stavbe, so zgradili, preden so začeli z zasipanjem neravnega terena, na trdnem zemljišču visoke in zelo močne zidove, ki so služili ne samo za to, da so zadrževali navoženo zemljo, temveč so postali mogočni temelji bazilike.

Precejšnji ostanki teh zidov so prišli na dan, ko so se vršila izkopavanja med leti 1939 in 1949; dejansko, 2.60 m preko južne meje vatikanskih grot (kripte) - katerih prvotna tla odgovarjajo tlom Konstantinove bazilike - so odkrili 9 metrov zidu, katerega širina je 1.90 m in ki sega 7 metrov v

globino z ozirom na tla teh grot (kripte). Še naprej proti jugu so odkrili dva dela zidov, katerih širina je 2.60 m.

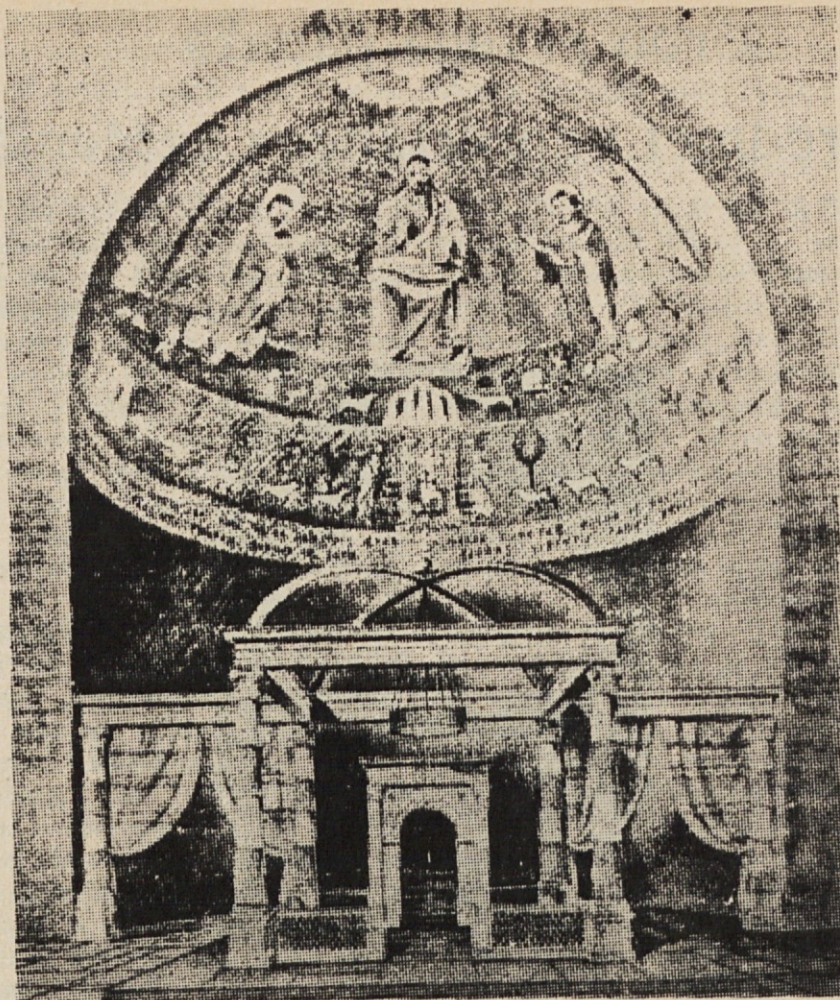
Nepotrebno je poudariti, da so ti zidovi brez vsakega dvoma iz Konstantinove dobe, kakor dokazuje njih zidava iz "tufella" in opeke, ki je značilna za ono dobo.

Veliko zasipanje neravnega prostora je pomenilo, da bodo spomeniki in drugi grobovi enostavno izginili pod zemljo; in to težavo, postavnega izvora, je prekoračil cesar s tem, da se je skliceval na najvišjo oblast, ki jo je imel kot "Pontifex Maximus" (poganski veliki duhovnik); s to oblastjo je lahko ne samo prenesel posamezen grob, temveč je smel izravnati z zemljo celotno pokopališče.

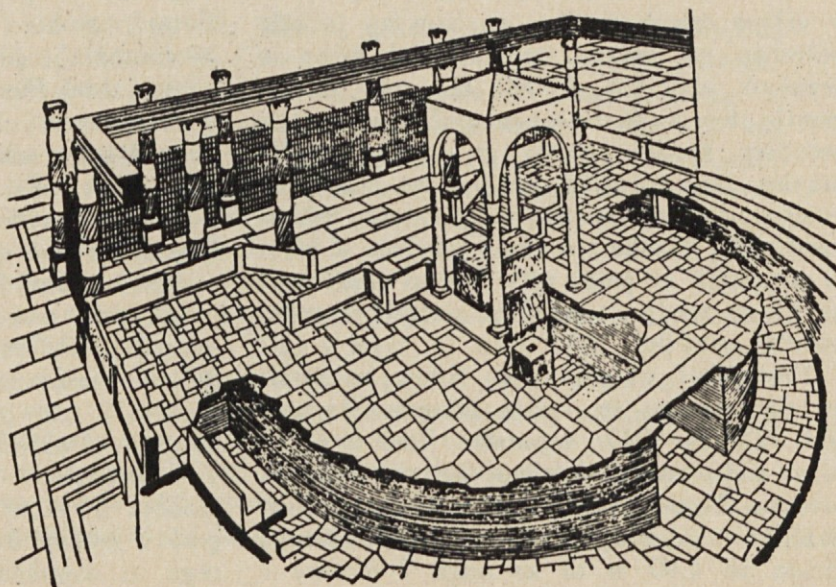
Zdaj je popolnoma naravno, da se vprašamo: Zakaj ni zgradil Konstantin bazilike na bolj pripravnem kraju? Odgovor na to vprašanje so nam dali razni dokumenti in izročila ter v novejšem času spomeniki: kajti tam, kjer se dviga vatikanska bazilika, je bil in je grob svetega Petra.

30. januarja 1949 je papež Pij XII. govoril dijakom rimskih srednjih šol. V nagovoru je prvokrat omenil, da so našli Petrov grob. "Bila je odločitev božje previdnosti", je rekel sveti oče, "da je Peter izbral Rim za škofijski sedež. Tukaj, v Neronovem cirkusu, za katerega imamo nespodbitne arheološke dokaze, je Peter umrl kot Kristusov spoznavalec; pod središčem velikanske kupole je bil in je kraj njegovega groba."

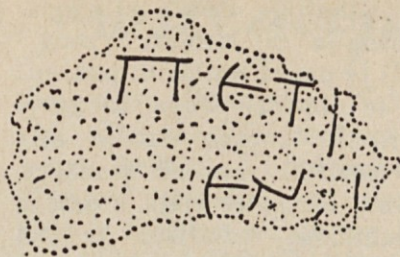
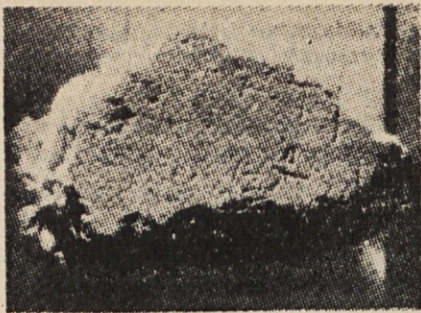
Vzrok, zaradi katerega se je cesar potrudil premestiti omenjene težave, najdemo v navadi prvih kristjanov, ki so tako častili grobove mučencev, da na noben način niso dopustili, da bi kdo prenašal mučeniške ostanke. Posledica je bila, da so začeli v Konstantinovi dobi graditi svetišča nad grobovi in sicer tako, da je bil mučenikov grob v sredini dvorane. Kadar pa lega kraja tega ni dopuščala, so rajši zgradili oltar



Tak je bil prezbiterij Konstatinove bazilike sv. Petra v Rimu



Prezbiterij za časa
sv. Gregorija Velikega



Kamen z imenom sv. Petra v grških črkah

nad grobom, čeprav ni bil potem v sredini cerkve, kakor pa da bi tudi le malo premestili grob s prvotnega kraja. Zgledi take rešitve problema so cerkve - bazilike - sv. Aleksandra na Nomentanski cesti, sv. Hermesa na Stari Salarijski cesti in sv. Pankracija na Avrelijski cesti.

Kakor dokazujejo arheološka izkopavanja, je bil grob svetega Petra izkopen ob vznožju vatikanskega griča blizu kraja, kjer je prvi papež umrl mučeniške smrti, to je v Gajovem ali Neronovem cirkusu, v okolici, ki je služila za pokopališče in je ležala ob Kornelijevi cesti.

Dejstvo, da je imel prvi rimski škof tako ponižen grob, nas ne sme spravljati v začudenje; pomislimo samo na dobo hudega preganjanja, med katerim je bil mučen; kmalu pa so zgradili nad grobom - okoli katerega se je vedno bolj množilo število grobov vernikov, ki so želeli biti pokopani ob posmrtnih ostankih apostola -, v drugem stoletju, majhen spomenik ob apsidi, z dvema stebroma ("Tropheum", o katerem govori v začetku naslednjega stoletja duhovnik Gaj), naslonjen na zid, ki je zadrževal zemljo; ta zid je bil rdeče ometan, postavljen okrog leta 160.

Na tem ometu je p. Ferrua razbral Petrovo ime, napisano v grških črkah ("PETR"), in eno vrsto nižje "EN" ter še spodnji del tretje črke, ki izgleda kot delta, to je "D". Tem napisom (grafitom) so pozneje dodali še druge, kar priča, kako so verniki častili apostolov grob.

Ko je bila pozneje sezidana Konstantinova bazilika, so zgradili svetišče (prezbiterij) na isti ravni s spomenikom (tropheum),

ki je bil, kakor smo videli, postavljen v drugem stoletju, kar pomeni, da sta bila prezbiterij in grob na isti višini. Nad grobom, v sredini samega prezbiterija, je dal cesar postaviti marmornat baldahin, ki so ga podpirali štirje 'zviti' stebri; na njem je visel venec iz zlata, 35 funtov težak, v obliki svetilke. Poleg teh so bili še štirje stebri, ki so kvišku držali tram, ki je potekal vzdolž apsidnega polkroga. Pozneje, za časa papeža Gregorija I. (590 - 604), so dvignili tla prezbiterija za 1.45 m z ozirom na Konstantinovo svetišče; v nižjem delu, ki je postal kript, so zgradili še en oltar.

Ob zunanji meji dvignjenega prezbiterija so razpostavili šest stebrov iz prejšnjega svetišča in v sredi so zgradili nov baldahin s štirimi stebri. Podzemeljski del je bil povezan z zgornjim potom stopnic, ki so bile pred in ob straneh prezbiterija; poleg teh je bilo še okno, imenovano "fenestella Confessionis". Vse pa je bilo zavarovano se s šestimi stebri, ki so bili postavljeni pred drugimi šestimi, tako da so podpirali pregrado, ki je ločila prezbiterij od ostale bazilike.

Pri tem apostolovemu spomeniku so našli več kot 1500 kovanih novcev, staroveških in srednjeveških (od II. do XIV. stoletja), kar priča o češčenju vernikov, ki "so prihajali", kakor poudarja Pij XII., "v velikih številih ne samo iz Rima in Italije, ampak lahko rečemo iz vsega tedaj znanega sveta: med vsemi je prva Francija, ki jo predstavljajo kovanci njenih nadškofov, škofov in opatov, njenih kraljev, knezov in grofov ter ostale

gosposke; potem Nemčija, Nizozemska, Švica, Španija, Anglija, Češka, Livonia, Madžarska, Slavonija in latinski Vzhod."

25. marca 1123 je papež Kalist II. posvetil drugi oltar, ki je objemal onega, ki ga je postavil Gregorij I.; končno, ko je bila sezidana nova bazilika, namreč današnja, katere tla so vsaj tri metre višja z ozirom na tla Konstantinove bazilike, je dal Klement VIII. (1592 - 1605) postaviti pod

Berninijev bronasti baldahin veličastni oltar, ki ga danes vidimo. Ta pa ni bil posvečen, ker je v neposredni zvezi z obema starejšima.

Nad častitljivim grobom je zato se zdaj očividna trojna vrsta oltarjev, ki je preko stoletij neprestano kazala kraj, kamor so bili položeni Petrovi zemeljski ostanki, in jim je jamčila, in jim še jamči neprestano češčenje.

Po L'Osservatore Romano z 22. VI. 1963

priredil p. Mirko, O.F.M.

Dogodbe iz življenja

Pred leti je neka žena zaupala duhovniku svoj sklep:

"Živela sem zelo posvetno življenje, a sedaj sem se odločila, da bom preostali del življenja posvetila Kristusu. Vem, da bo to težko, ker se bom morala odpovedovati stvarim, ki jih imam rada."

"Res je", je dejal duhovnik, "hoditi za Kristusom ni lahko za človeka, ki je služil svetu. A vendar ni tako težko kot mislite."

Nekaj mesecev pozneje je ta žena srečala duhovnika.

"Father, vse gre drugače kot sem pričakovala. Se spomnite, kako sem pripovedovala, da se bo nov način življenja upiral moji naravi. V resnici je pa lažje kot sem mislila. Gospod mi pomaga, da rada vršim, kar se mi upira. Pri tem mi pomaga zavest, da se žrtvujem iz ljubezni do trpečega Kristusa. Hoditi za Kristusom ni tako težko kot sem pričakovala. Gospod me napolnjuje z radostjo, ko ga posnemam."

* * *

Ljudje skušajo pozabiti, da bomo nekega dne umrli. Vera pa nas vzgaja, naj mislimo na smrt. Smrt ni konec življenja, ampak je le korak v novo življenje. Na neki šolski konferenci so učitelji razpravljali o namenu vzgoje. Vsak je povedal svoje mnenje na vprašanje: "Za kaj pripravljamo svoje učence?" Odgovori so bili različni: da bodo sposobni za življenje; da bodo poštteni člani

družbe; da bodo dobri državljani itd. Med učitelji je bil tudi duhovnik. Molče je poslušal odgovore. Šele ko je ravnatelj hotel vedeti za njegovo mnenje, je dejal: "Pripravljam jih za smrt." Učitelji so se spogledali; nekateri so se na skrivaj nasmehnili, drugi so bili nevoljni, ker so mislili, da se šali. Ko je pa pojasnil, da je vzgoja uspešna, ako vzgojitelji pri vseh vzgojnih sredstvih upoštevajo glavni namen, ki ga je Stvamik določil človeku, so se zresnili.

Karkoli delaš, delaj dobro in misli na konec!

* * *

Na Božič je šel zupnik med mašami v cerkev. Opazil je, da Jezusčka ni v jaslicah. Ozrl se je okoli, a nikjer ni zapazil kipca Deteta. Odšel je iz cerkve, da bi pozvedel, kaj se je zgodilo z Jezusčkom. Ne daleč od cerkvenih vrat je zapazil enega izmed najmlajših faranov, šestletnega Janezka, ki je porival pred seboj novo samokolnico. Pogledal je bolj natančno in na svoje presenečenje zapazil v samokolnici kip Jezusčka. Stopil je k Janezku in mu dejal:

"Janezek, zakaj si to storil?"

Janezek je brez zadrege odgovoril:

"Jezusčku sem obljubil, da bom njega prvega peljal v samokolnici, ako mi jo prinese. In to sem moral storiti takoj, ker me doma že čaka sestra, da'jo bom vozil."

Slovinci o Avstraliji

V tem članku se bom predvsem omejil na opisovanje življenja Slovencev v Sydneyu in Melbourne. V tem kratkem času - odkar sem pred osmimi meseci priplul v Avstralijo - sem imel priliko nekoliko поблиže spoznati le ti dve, najmočnejši slovenski skupini v Avstraliji. Pa še to je bil le bolj bežen pogled. Zato bi bilo bolj točno, če bi se ta članek imenoval: prvi vtisi novodošleca. - Večina snovi za članek sem dobil iz "Misli", katerih začetki gredo prav nazaj v prva leta masovnega naseljevanja naših rojakov v Avstraliji. - S tem pa, da opisujem samo Sydney in Melbourne, pa seveda ne mislim reči, da ostali kraji v Avstraliji, kjer živijo Slovenci, nič ne pomenijo. Takoj tukaj hočem omeniti, da so močne slovenske skupine tudi v drugih krajih države New South Wales. Na primer, v Wollongong-u, ki je kakih 55 milj jugo-zapadno od Sydneya je močna skupina rojakov. Kakih 500. Okrog 100 milj severovzhodno od Sydneya pa je zopet druga močna naselbina

Slovencev: Newcastle. Nekaj sto jih je tam. Obe pravkar omenjeni skupini imata svoje društvo. V Wollongongu je društvo "Danica" priredilo več manjših predstav. Celo v Sydneyu so gostovali s svojo igro "Krajčičev Jurij". Društvo se pogostokrat zavzame za rojake v slučaju bolezni in drugih neprilik. - Lepo število Slovencev je tudi v Perth-u v Zapadni Avstraliji. Rojaki se med seboj dobro poznajo, se radi obiskujejo in sestajajo; formalnega društva pa zaenkrat menda še ni. - Brisbane, v državi Queensland, ima tudi močno skupino; ne toliko po številu, ampak po narodni zavednosti. Njihovo društvo "Planika" prireja družabne večere, ima lastno knjižnico. Četrtletno izdajajo tudi list "Obzorje" in kujejo načrte za lasten Dom. Tudi mešan pevski zbor že imajo. - Prestolno mesto Avstralije je Canberra. To je najmlajše in najmodernejše mesto. Slovenci so se tudi tam naselili in še vedno prihajajo novi tja iz drugih mest. Kadar



Slovenski frančiškani v Avstraliji - Od leve na desno: p. Bazilij Valentin, p. Bernard Ambrožič, p. Odilo Hajnšek, p. Valerian Jenko

pride slovenski duhovnik med nje, se vselej zberejo skoro sto odstotno. Tudi obvestijo se med seboj o času slovenske službe božje. V "Mislih" se večkrat oglašajo in poročajo novice tamkajšne slovenske skupine. - Nekoliko južneje od Canberre je kraj Cooma. V tem kraju in okolici je zaposleno veliko naših rojakov, večinoma mladih fantov. Država namreč gradi tam hidroelektrično centralo. Zaježili so več rek, ki bodo vir nove električne sile, obenem pa bodo z vodo namakali tisoče akrov zemlje in jo spremenili v rodovitna polja.* - Tudi v Hobart-u v Tasmaniji živi nekaj slovenskih družin in posameznikov. - Če pa so še kje kake skupine rojakov in imajo svoje društvo - pa jih nisem omenil tukaj, naj mi to oprostite; samo sporoče naj mi, da bom lahko opustitev popravil ob prvi priliki.

Precej točen in zadet opis slovenskega življa pod Južnim Križem (v Avstraliji) je prinesel "Zbornik Svobodne Slovenije" leta 1963 izpod peresa "Marka Naprošena". Tudi Dr. Ivan Mikula je napisal zelo informativen članek o tukajšnjih Slovencih in o Avstraliji sploh v Koledarju Celovške Mohorjeve družbe za leto 1963. Poleg tega pa je p. Odilo pogosto pisal članke (in jih še piše) o kulturnem in verskem udejstvovanju Slovencev v Avstraliji in jih objavljaj v "Ameriški Domovini", "Amerikanskem Slovencu" in drugod.

Sydney

Sydney je glavno mesto države New South Wales. Šteje nad dva milijona prebivalcev. Po mnenju dobrega poznavalca razmer, p. Bernarda Ambrožiča, je v tem vele mestu 3000 Slovencev. Nekateri trdijo, da jih je več, dokazati pa ne morejo. - Na prvem mestu bi rad omenil slovenski mesečnik, ki tukaj izhaja že trinajsto leto. Uredništvo "Misli" je prevzel p. Bernard kmalu po prihodu v Avstralijo. List je ustanovil p. Beno

Korbič OFM, ki je bil skupno s p. Klavdijem Okornom OFM, prvi oralec avstralske ledine med Slovenci. Za njima je urejal list nekaj časa sedaj že pokojni p. Rudolf Pivko. - P. Bernard opravlja to službo še danes zelo spretno, kljub svojim dvainsedemdesetim letom. Saj bo drugo leto že zlatomašnik. Število naročnikov je okrog tisoč. Bralcev je pa seveda še mnogo več. - V Sydney pride mesečno iz Lemonta tudi kakih 50 izvodov lista "Ave Maria", katerega p. Bernard razpošlje rojakom v Sydneyu in okolici. Isto stori tudi p. Bazilij v Melbourne. Tudi slovenski tisk od drugod se razpečava preko upravnništva "Misli". Okrog 200 kolekcij Mohorjevih knjig se razpeča vsako leto v Sydneyu in okolici. Prav tako se knjige "Slovenske kulturne akcije" iz Argentine oglašujejo in prodajajo preko "Misli". Urednik "Misli" je zbral že lepo vsoto darov za slovenski akademski dom na Dunaju, za misijone, za sklad za Slomškovo proglasitev blaženim in razne druge karitativne namene. Poleg lista pa dobe naročniki vsako leto tudi "Baragov koledarček", ki vsebuje poleg aktualnih člankov tudi informacije o slovenskem dušebrižništvu in slovenski službi božji po raznih naselbinah. Naročnina listu je samo en funt na leto. Vendar pa - hvala Bogu - kar številni rojaki pridenejo naročnini dar v sklad lista.

Nekako pred osmimi leti se je v Sydneyu osnovalo Slovensko društvo, ki naj bi imelo nalogo s kulturnimi in družabnimi prireditvami združevati rojake. Sedanji predsednik društva je Jože Čuješ. Društvo je kljub majhnemu številu članstva želo lepe uspehe v preteklosti in jih še žanje. Treba je dati priznanje majhni skupini, ki se je zagrizla v delo in se ne pusti omalodušiti od številnih kritikastrov od vseh strani.* (2) Zadnje dve leti ima

*2: V letošnjem letu ima društvo na programu po eno prireditev na mesec. Številčno najbolj obiskane prireditve so za božič, veliko noč, materinska in očetovska proslava ter miklavževanje.

Tudi „Večer slovenske pesmi“, ki ga bo priredil moški zbor „Slavček“ 18. julija, obeta lepo udeležbo. Op.: Upoštevajte, da je bilo to pisano koncu junija 1964.

*1: Žal pa so ta gradbena dela nevarna in je že marsikateri mlade fant do smrti podsulo v rovu ali pa ga težko poškodovalo.



Sydneyski pevski zbor „Slavček“ - Dirigent Ludvik Klakočar

društvo lepe uspehe s šolami za slovenski jezik, ki se vrše na treh krajih v Sydneyu. To je v Cabramatti, v Condell Parku in v Leichhardt. Vse tri šole skupaj imajo okrog 50 več ali manj rednih študentov. Društvo je zadnje leto organiziralo tudi dopisno šolo slovenskega jezika, za tiste otroke, ki iz katerega koli vzroka ne morejo v sobotno slovensko šolo. Uspeh je bil nad vse pričakovanje. V kratkem času se je priglasilo za to vrsto pouka 52 otrok in še novi se vsak dan prijavljajo. Vse te šole se imenujejo uradno "Slomškova šola". Društvo je letos pred veliko nočjo izdalo učbenik v pomoč staršem pri učenju otrok slovenskega jezika. Knjigo z imenom "Prvi koraki" je priredil Jože Čuješ, ilustrirala pa jo je Agata Logar. - Za organiziranje slovenskih sobotnih šol v Sydneyu pa imata velike zasluge tudi p. Bernard in p. Odilo, ki sta obiskovala družine in vabila, naj pošljejo otroke v šolo, da ne pozabijo materinega jezika.

Letos koncem marca je imel v Sydneyu slovenski umetnik Stanislav Rapotec samostojno razstavo abstrakcij. Razstavljenih je bilo 20 njegovih del v galeriji "Hungry Horse" v Paddingtonu. Strokovni avstralski časopisi so se izražali zelo pohvalno pri

ocenjevanju njegovih umetnin. Zato umetnik hitro pridobiva priznanje in ugled. - Oktobra 1962 se je mudil v Sydneyu Angel Parma, slavni slovenski čarovnik, ki je imel predstavo svojih trikov in čarovnij za rojake v St. Charles Hall, Waverley.

Do novembra 1963 je p. Odilo deloval med Slovenci v Sydneyu. To je dve leti. Sedaj je v Melbournu v Baragovem domu, kjer skupaj s p. Bazilijem orjeta ledino. V dveh letih delovanja v Sydneyu je opravil veliko delo; ne samo kot duhovnik, ampak tudi kot organizator. Saj je poklical v življenje moški pevski zbor, ki ga vodi Ludvik Klakočar, Slovensko godbo "Bled" in igralsko skupino, katere režiser je Ivan Koželj. Na številnih krajih je imel predavanja o Slomšku, o sv. Cirilu in Metodu, kazal je slike o lepotah naše slovenske domovine, in slike pasijonaz Oberamergau-a. Omembe vredno je tudi obilno socialno delo in pomoč, ki jo je nudil rojakom v pomanjkanju, pri iskanju zaposlitve, stanovanja ter urejevanja dokumentov, itd. Imel je skioptična predavanja o škofu Slomšku skoro po vseh slovenskih naselbinah: Sydney, Canberra, Newcastle, Wollongong, Brisbane, Mel-



Sydney: Slovenska godba, ki jo je ustanovil p. Odilo, igra po romarskih pobožnostih na nedeljo Kristusa Kralja, 27. okt. 1963.

bourne, Geelong, itd. - Zgoraj omenjene skupine delujejo sedaj pod okriljem Slovenskega društva, čeprav so sicer samostojne in neodvisne. Pevski zbor si je nadel nalogo, da bo vsako leto priredil rojakom vsaj en koncert naše pesmi. Pa tudi pri službah božjih zbor rad pomaga. Pri romanjih navadno poje pete litanije Matere božje. Lansko leto v adventu je zbor nastopil na programu mednarodnih božičnih pesmi v cerkvi sv. Brigite v Marrickville. Teden pozneje pa je nastopil na podobnem programu v Marrickville Town Hall. Tudi v Wollongongu so peli že parkrat pri slovenski maši božične in velikonočne pesmi. Ko so lansko leto peli tam na nedeljo po božiču, je bilo župniku njih petje tako všeč, da jih je takoj naprosil, naj bi peli pri proslavi 25-letnice mašništva tamkajšnjega škofa McCabe-ja. Ta proslava se je vršila čez nekaj tednov in naši pevci so se odzvali povabilu in zapeli ob tej priliki štiri slovenske pesmi. Povdariti je treba, da so pevci pokazali lepo mero požrtvovalnosti. Proslava je bila namreč na delovni dan. Zato so morali po dnevnem delu na dve uri dolgo pot v Wollongong in so se že pozno ponoči vrnili domov. Upajo, da bodo za

koncert slovenske pesmi, 18. julija, že imeli svoje uniforme. Svoje pevske vaje imajo navadno ob petkih zvečer v farnem poslopju pri cerkvi sv. Frančiška v Paddingtonu. Ta soba služi obenem tudi za vaje orkestrov "Bled" in "Jadran", ter za vaje igralske skupine. Ob nedeljskih popoldnevih pa je soba na razpolago rojakom za domač pomenek ali branje časopisov in revij.

Sedanja igralska skupina je že druga. Obstoja zadnja tri leta. Prva taka skupina je že pred leti postavila na oder nekaj prav lepo uspešnih iger. Kronika beleži naslednje igre v Sydneyu, katere je priredila ena ali druga igralska skupina: "Svojeglavček", "Dva lažizdravnika", "Glavni dobitek", "Trije tički", "Pri Kapelici" in "Pri Belem Konjičku". Prvega avgusta pa bo v frančiškanski dvorani v Paddingtonu Vodopivčeva trodejanka "Radi oreha".

Ko pišem te vrstice, se je osnoval v Sydneyu poseben odbor, ki si je nadel za svojo nalogo preskrbeti Slovencem v Sydneyu nekaj Dom, ali kulturno in družabno središče. Vsi dosedanji poskusi v tej smeri so se ponesrečili. (Bili so trije). Ta odbor je nekaka veja ali pododsek



Sydney: Slovenska sobotna šola v Leichardtu.
Levo zada je P. Bernard, desno učitelj Tone Omerzel.

Slovenskega društva v Sydneyu. Kaže, da ima veliko dobre volje in optimizma. Upamo, da bo tedaj, ko boste brali te vrstice, nabiralna akcija za ta nov podvig - SLOVENSKI DOM V SYDNEYU - že lepo v teku in da bo že doživela prve sijajne uspehe. V tej akciji bo merilo narodne zavednosti rojakov v Sydneyu!

Dušnopastirsko delo v Sydneyu in v Avstraliji sploh je precej otežkočeno zaradi raztresenosti rojakov. Sydney in okolica ima čez 400 mestnih četrti. Skoro tri četrtine teh okrajev imajo vsaj nekaj Slovencev. Od enega konca mesta pa do drugega pa je približno 45 milj razdalje. Pionirja slovenska duhovnika v Avstraliji sta bila frančiškana p. Klavdij Okorn in p. Beno Korbič; (v Avstraliji sta delovala dve leti); nato je prišel Dr. Ivan Mikula, sledil mu je p. Rudolf Pivko (sedaj že pokojni), nato je prišel p. Bernard Ambrožič, za njim p. Bazilij Valentin, leta 1961 p. Odilo Hajnšek, oktobra 1963 pa p. Valerijan Jenko. - Dr. Ivan Mikula se je lefos v marcu vrnil z dvajset-mesečnega dopusta v Ameriki in Evropi. On je prišel med avstralske Slovence že leta 1952. Po letih delovanja med rojaki

v Avstraliji je torej starosta. Sem je prišel iz svoje domovine, Koroške. Najprej je deloval več let v Perthu v Zapadni Avstraliji. Zadnja leta pa deluje v Sydneyu, oziroma to vlemesto je središče, izhodna točka njegovega delovanja. Saj se še vedno večkrat vrne med rojake in stare znance v Perth. Od časa do časa gre na dušnopastirske obiske v Newcastle, Wollongong, Canberra, Brisbane, Cooma in drugam, kjer živijo rojaki. Med vsemi slov. duhovniki je prepotoval največ razsežnega avstralskega ozemlja, povsod iskajoč rojake deleč jim duhovne in telesne tolažbe. Dr. Mikula obiskuje tudi rojake pri raznih sezonskih delih po plantažah sladkornega trsta in pri obiranju sadja in grozdja. Njegovo delo ni lahko in zahteva obilo smisla za žrtev in odpoved lastni ugodnosti. Poleg drugega dušnopastirskega dela je blagoslovil ali poveljavil lepo število zakonskih zvez. Letos koncem maja je imel v Canberri in Brisbanu marijanske tridnevne (od petka do nedelje); vsak dan je bila prilika za spoved, in večerna maša z govorom.

Marsikateri rojak se je kmalu po prihodu vključil v avstralsko farno



Sydney: Otroci slovenske sobotne šole v Sydneyu so na materinski proslavi v soboto 9. maja 1963 zapeli materam „Tam v dolu sama zase...“. Materinsko proslavo je priredilo slovensko društvo Sydney v Redferu Town Hall. Po končanem petju so otroci šli v dvorano in poklonili svojim materam rdeče nageljčke.



Sydney: Slomškova šola v Cabramatti



Sydney: Slomškova šola v Condell Parku;
učitelj Jože Čujež.



Sydney: P. Bernard razdeljuje spričevala Slom-
škove sobotne šole. Na odru stoji šolski referent
Lojze Košorok.

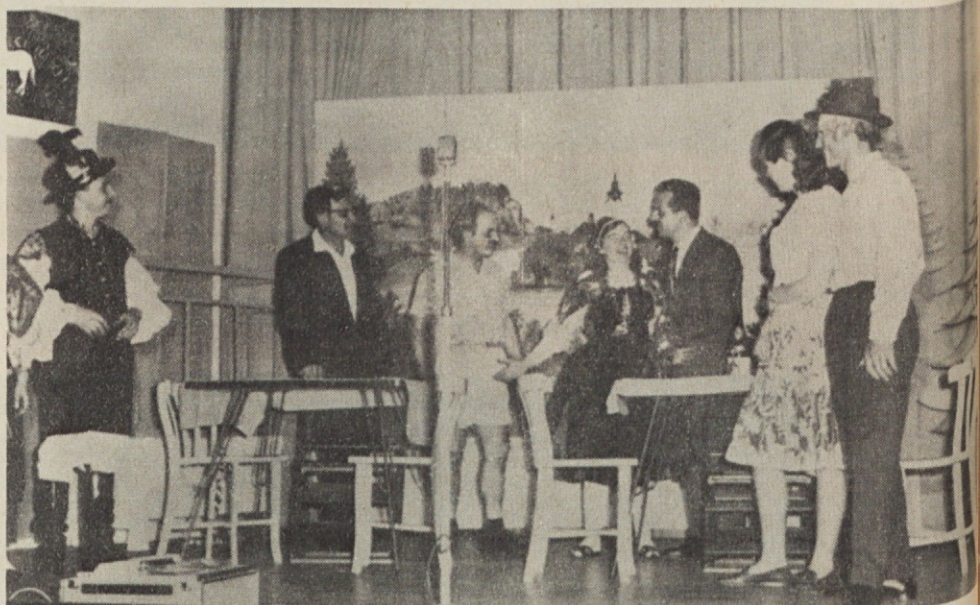


Sydney: Igralci igre „Pri kapelici“, ki jo je spisal p. Kazimir
Zakrajšek, O.F.M. Igra je bila predvajana 1. junija 1963 v režiji
Ivana Koželja.

Sydney:
Igra
„Pri belem konjičku“
16. nov. 1963



Sydney:
Igra
„Pri belem konjičku“
16. nov. 1963



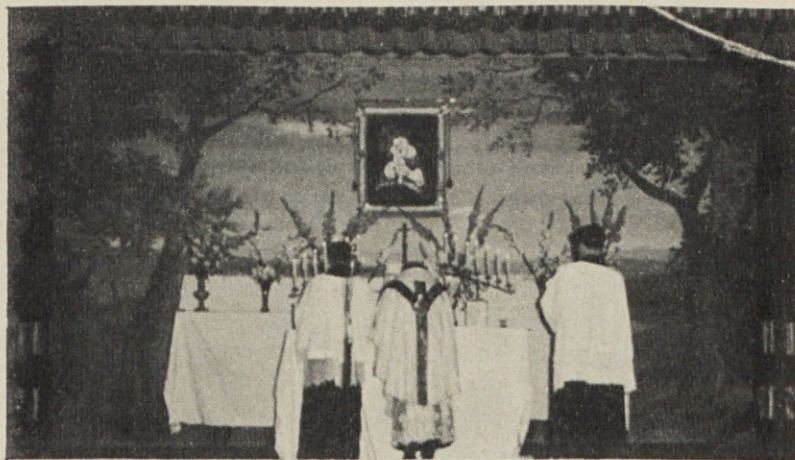
Sydney:
Miklavževanje
7. dec. 1963



skupnost in je član župnije, ter se celo udeležuje v farnih društvih. Razveseljiv pojav je tudi, da večina rojakov pošilja svoje otroke v katoliške šole. Pripomniti pa je treba, da bi bila ta katoliška vzgoja veliko učinkovita, če bi jo tudi starši doma podprli z zglednim družinskim in molitvenim življenjem, z redno nedeljsko službo božjo, z zdržkom od mesa na zapovedane dni, s prejetjem zakramentov. Žal, to zadnje dostikrat ni mogoče zaradi neveljavne zakonske zveze. - Poleg avstralskih cerkva, pa imajo rojaki na razpolago tudi slovensko službo božjo in obilo prilike za sv. spoved v domačem jeziku. Zaradi raztresenosti rojakov po razsežnem Sydneyu je slovenska maša ob nedeljah le na enem kraju, razen prve in četrte nedelje v mesecu, ko je na dveh krajih istočasno. Lepo število rojakov gre v avstralske cerkve na tiste nedelje, ko ni slovenske maše v bližini. Drugi pa se kar ne morejo privaditi obiskovanja maše v avstralskih katoliških cerkvah. Na prvo nedeljo v mesecu je slovenska služba božja v Croydon Parku in v Blacktownu. Na drugo nedeljo je v mestu pri sv. Patriku (v kripti); popoldne ob petih pa v Wollongongu. Na tretjo nedeljo je pri sv. Jožefu v Leichhardt; na četrto nedeljo pa zopet pri sv. Patriku v mestu in še v Villawood-u. Udeležba je povprečno šestdeset rojakov na navadne nedelje. Veliko več pa jih pride za božič in veliko

noč (okrog 500) in ob romanjih (po nekaj sto). - Vsak rojak ima izbiro, da se glede krsta, poroke ali pogreba obrne do župnika njegove teritorialne fare, ali pa na slovenskega duhovnika. Po dogovoru z njim se zakrament lahko podeli v tisti župniji, kjer rojak živi, ali pa tam kjer je slovenski duhovnik v rezidenci. Slovenski frančiškani so že dolga leta gostje avstralskih sobratov pri sv. Frančišku v Paddingtonu.

Kot izredna verska zborovanja Slovencev v Sydneyu bi lahko omenili romanja. Njih začetnik je p. Bernard. Vrše se štirikrat na leto. Rojaki se zberejo zgodaj popoldne v kaki cerkvi v mestu ali okolici. Spored je navadno: procesija med molitvijo rožnega venca na prostem, nato pa se zberemo v cerkvi za spoved, pridigo, pete litanijske in sv. mašo z obhajilom. Temu sledi skoro vselej družabni sestanek, ali piknik na prostem. Zadnjih par let so se ta romanja vršila v naslednjih krajih: Fairfield, Flemington, Pennshurst, Epping, Rotty Hill, Marrickville in Campbelltown. - Enkrat na leto pa se rojaki skupaj z avstralskimi verniki udeležijo procesije sv. Rešnjega Telesa v Manly, ki jo vodi sydneyški kardinal Gilroy. Ob tej priložnosti so zelo dobrodošle narodne noše. Pri letošnji procesiji smo nosili poleg slovenske zastave tudi nova bandera Svetogorske in Brezjanske Matere božje.



Sydney: Polnočnica, božič 1963 v dvorani pri sv. Benediktu, Broadway Street.

PO NEDELJSKI MAŠI:

v Villawood-u,



pri sv. Jožefu
v Leichhardt,



pri sv. Patriku,
Blacktown.





Sydney: Farna dvorana sv. Brigitte v Marrickville-ju po romanju 27. okt. 1963. Rojaki so se zbrali, da pozdravijo v svoji sredi misijonarja p. Valerijana.



Sydney: Skupina rojakov na veliko soboto 1964 ob cerkvi Srca Jezusovega v Cabramatti.

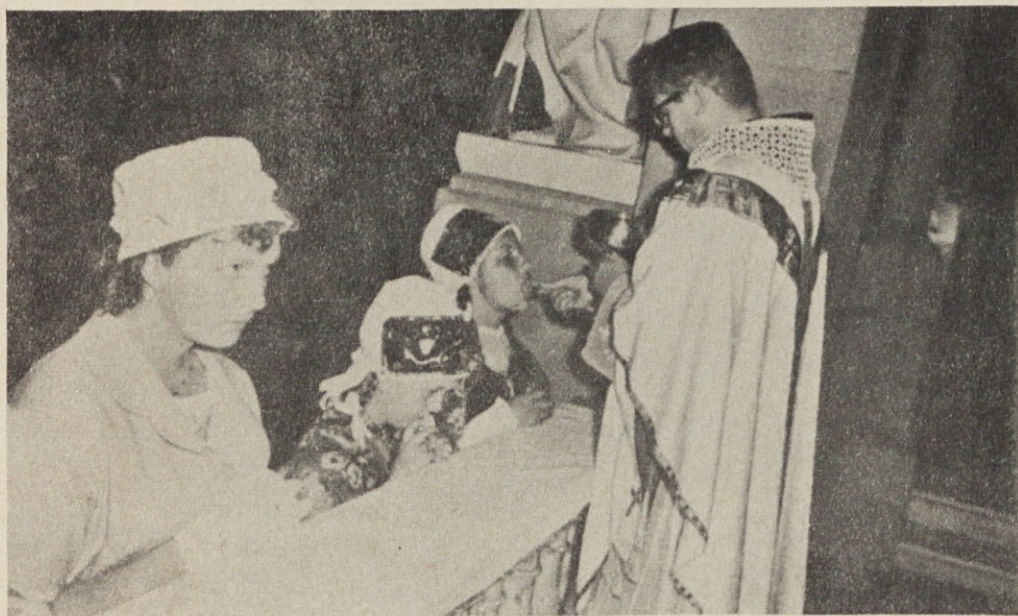


Po nedeljski maši pri sv. Patriku v Sydneyu.

Sydney: Dr. Ivan Mikula se je vrnil z ladjo „Himalaja“ v Sydney 16. marca 1964. Na sliki je s svojim „mežnarjem“ Lucijanom Mozetičem. V ozadju je znameniti „Sydney Harbour Bridge“.

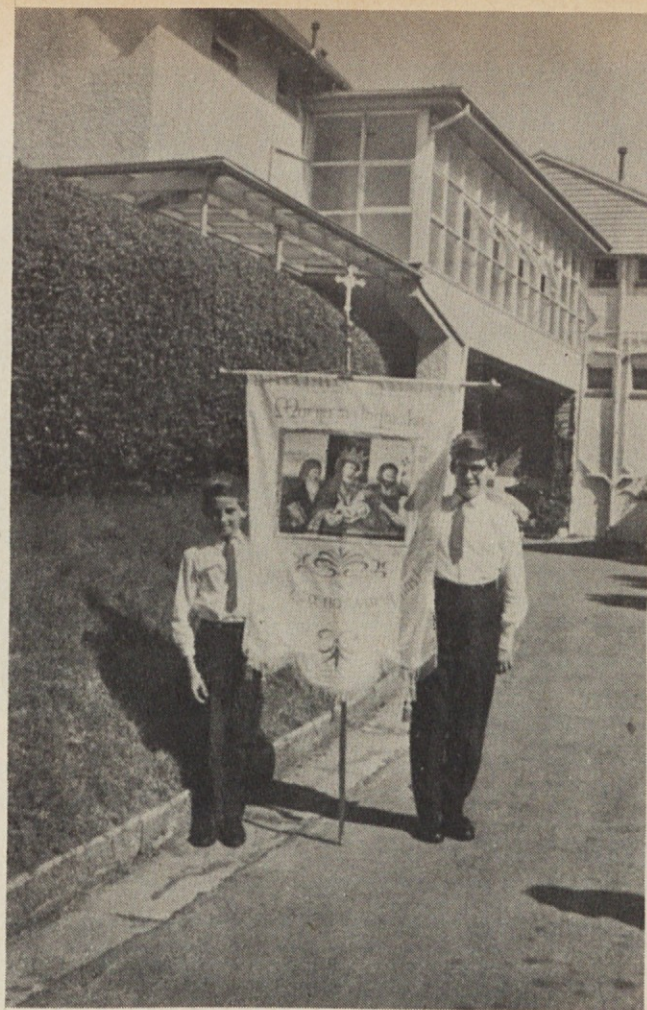


Obhajilo med romarsko mašo v Marrickville 27. oktobra 1963. Sv. obhajilo deli p. Valerian Jenko, O.F.M.



Sydney: Bandero Svetogorske Marije

Sydney: Slovensko romanje v Marrickville na nedeljo Kristusa Kralja, 27. okt. 1963. Na čelu procesije je p. Bernard.





Sydney: Bogoslovno semenišče v Manly-ju, kjer se vrši vsako leto
Telovska procesija.



Sydney: Skupina rojakov z banderi Svetogorske in Brezjanske Matere
božje pri procesiji sv. Rešnjega Telesa v Manly 24. maja 1964.

MELBOURNE

Melbourne je glavno mesto države Viktorije. Prebivalstvo hitro narašča. Kmalu bo doseglo dva milijona. Slovencev je v tem vele mestu približno toliko, kot v Sydneyu, to je 3000.

Ko govorimo o Slovencih v tem mestu, se mi zdi kar naravno, da najprej omenim Baragov dom v mestni četrti z imenom Kew. Saj ta ustanova igra kaj važno vlogo za ohranjanje slovenskega življa v Melbourne in obenem vrši neprecenljivo socialno delo. Ko boste brali te vrstice, bo Baragov dom za fante že v petem letu svojega obstoja. - Kew je eden najstarejših delov mesta Melbourne. Pred desetletji je veljal kot prebivališče premožnejših slojev. Zato je še danes na tem področju obilo razkošnih poslopij, ki sličejo gradovom, čeprav milijonarjev ni več mnogo tu okrog. Znamenit gradič v tem delu je takozvani Rahin, ki je do pred nedavnim služil kot stanovanje znanemu melbournskemu nadškofu Danijelu Mannix-u. (Dočakal je častitljivo starost, nekaj mesecev manj, kot sto let. Umrli je 6. nov. 1963.) - Tudi Baragov dom je po vsej verjetnosti, sodeč po tipu zgradbe, služil kot bivališče dokaj petični družini. Pozneje je služilo poslopje še raznim drugim namenom: bolnica, zavetišče, itd. Neposredno pred nastankom hostela za slovenske fante, pa je služil kot državna poboljševalnica za fante, ki je bila v oskrbi avstralskih frančiškanov. Zavod se je tedaj imenoval Padua Hall. Pred štirimi leti pa je bila poboljševalnica razpuščena. Poslopje je bilo takrat, ko je še danes, last melbournske nadškofije. P. Bazilij je dosegel na škofijskem ordinariatu, da mu je bilo poslopje dano v uporabo kot dom ali hostel za slovenske fante. V hiši je prostora za štirideset fantov. Od začetka obstoja pa do danes je bilo v hiši okrog 250 fantov. Od bivših stanovalcev doma jih je že okrog dvajset poročenih. Vsako leto ob obletnici ustanovitve Baragovega doma se tam zberejo skoro vsi bivši stanovalci in obujajo spomine na one lepe



Melbourne: Glavni vhod v Baragov dom

dni, ki so jih preživljali pod odkriljem doma. Ob tej priliki jim p. Bazilij vselej preskrbi "birthday cake". Na tej torti je za vsako leto obstoja Baragovega doma po ena svečka. Fantje se vstopijo v polkrogu okoli mize v precejšnji razdalji. Vsak posebej skuša upihniti svečke. Nato se pomaknejo bliže in bliže, dokler se prvemu ne posreči upihniti svečk. Nato sledi zabava in ples ob zvokih slovenske godbe "Bled".

Baragov dom ima tudi svoje odbojkar-sko moštvo "Slovenia". Včlanjeno je v viktorijsko odbojgarsko zvezo. Dosedaj so dobili že dva pokala. Prvega za zmago pri tekmi s Hrvati, drugega pa pri odbojki s slovenskim moštvom v Geelongu. Tudi navdušeni šahisti so se vedno nahajali med fanti v domu. V zimskih mesecih prirejajo šahovske turnirje. Poleg tega igrajo fantje



Melbourne: Baragov dom, hostel za slovenske fante. Dom vodi že štiri leta p. Bazilij. Zadnje leto pa mu pomaga tudi p. Odilo. V domu je prostora za 40 fantov. Slika je bila posneta med obedom.

v prostem času tudi namizni tenis, biljard, igrajo na inštrumente, ali pa zunaj balincajo. Marsikako zabavno minuto nudijo fantom tudi razne domače živali in ptice, ki so v kletkah na dvorišču, mladi kengeruji Joe in sraka z imenom "Jure" ki vsakega ogovarja in oponaša. - Med fanti je vedno nekaj, ki so se izučili za kakšno obrt: čevlarji, mizarji, zidarji, brivci, pleskarji, knjigovezi, i.t.d. Pridne roke fantov so že mnogokrat poprijele in žrtvovale čas in delo za izboljšanje in moderniziranje doma. Posebno ob prevzemu poslopja za slovenski hostel, so bila potrebna številna popravila in preureditve, da je dom boljše ustrežal svojemu namenu. Avstralski patri, ki so bili nekoč tu nastavljeni, ko je bila še poboljševalnica, se čudijo spremembi in izboljšanju, kadar pridejo na obisk v dom. Baragov dom ima pristno slovensko kuhinjo. Žene in dekleta so skozi vsa leta domovega obstoja s požrtvovalnostjo opravljale ta težaven, čeprav potreben posel. Niso delale zgolj za plačilo; storile so vedno veliko več, kot je bila njihova dolžnost.

Najprivlačnejši prostor v domu pa je gotovo kapela Marije Pomagaj - Avstralske Brezje. V kapeli je stalno sveto Rešnje Telo. Nad oltarjem pa je prav posrečena kopijo Brezjanske Marije. Tam se zbirajo fantje in rojaki iz bližnje in včasih tudi daljne okolice k službi božji in raznim pobožnostim. Ko bo nova cerkev dograjena, bo tudi Marija Pomagaj dobila odlično mesto v njej.

Omembe vreden je tudi veliki zemljevid Slovenije naslikan na steno v eni izmed rekreacijskih sob. To je delo slikarja in restavratorja Franceta Benka, po rodu iz Bleda, ki je pred prihodom v Avstralijo restavriral za ljubljanski muzej; isto delo je opravljal nekaj let tudi v Amsterdamu in Hagu. V dvajsetih letih je restavriral čez tisoč raznih umetnin in jih rešil propada. Njegovo največje delo v Avstraliji je bilo restavriranje štirideset umetniških starinskih slik v katedrali sv. Patrika v Melbourne.





Melbourne: Glavni oltar s podobo Marije Pomagaj
v kapeli Baragovega doma. Tu so sedaj
Avstralske Brezje.

Melbournski Slovenci imajo tudi svoj kos "božje njive", ali navje, na Keilor-skem pokopališču blizu letališča. Dosedaj je tu pokopanih nekaj nad trideset Slovencev. Ta del se loči od ostalega pokopališča v tem, da je ograjen z granitnim okvirjem in mnogo skrbneje negovan. To "božjo njivo" pa krasi tudi lep kamenit križ, tudi iz granita, pred njim pa je bronasti kip sedeče Slovenke v narodni noši. Model za ta kip je napravil akademski kipar Vlado Dorič, po rodu iz Zagreba. Kip predstavlja slovensko domovino, ki žaluje nad svojimi sinovi, ki so se podali na tuje in sedaj počivajo in čakajo vstajenja v tuji zemlji. Lahko

pa predstavlja tudi slovensko mater, ki žaluje nad svojim sinom ali hčerjo; ali pa slovensko dekle, ki žaluje nad svojim bratom. Celo Marijo pod križem lahko predstavlja. - V načrtu je še drugi kip, ki bo predstavljal slovenskega fanta v narodni noši. Vsako leto okoli praznika vernih duš se zberejo rojaki k opraviilu za rajne na pokopališču. Duhovnik zmoli (ali poje) primerne molitve. Pevci pa nato zapoje nekaj žalostink. - Navadno je na isto nedeljo v Sunbury procesija svetega Rešnjega Telesa za vso melbournsko nadškofijo, katere se tudi naši rojaki udeleže v narodnih nošah in z banderi podgrajske in Brezjanske Marije.



Melbourne: Rojaki v narodnih nošah na slovenskem koščku Keilorskega pokopališča. V sredini v ozadju je marmonati križ, spredaj v sredi pa je bronasti kip žalujoče Slovenke v narodni noši. (Žal, kip na sliki ni jasen.) Kip je delo Vlada Boriča, hrvaškega kiparja Meštrovičeve šole. Simbolično lahko predstavlja našo rodno domovino; slovensko mater, ki joka nad pokojnim sinom; sestro, ki žaluje za bratom; dekle v molitvi za slovenskim fantom; ki je odšel v tujino in ga pokriva tuja zemlja... Da, celo Marijo pod križem lahko predstavlja v svoji čudoviti umirjeni, bogovdani pozi, ki kar diha duhovnost in vero v posmrtnost. - P. Bazilij

V načrtu je prva slovenska cerkev v Melbourne in sploh prva v Avstraliji. Stala bo – če Bog da kmalu – na sedanjem tenis igrišču ob Baragovem domu v Kew. V teku je akcija za zbiranje potrebnih denarnih sredstev. Dosedaj je zbirka dosegla vsoto 3000 funtov. Načrte za novo cerkev sta napravila Branko Tavčar, inžiner po rodu iz Maribora in Vlado Dorič, akademski kipar iz Zagreba po navodilih in idejah p. Bazilija.

Melbourne, ki je svoj čas zapisal v našo izseljensko zgodovino prvo slovensko kulturno odsko prireditev v Avstraliji, je nekoliko pozneje mogel pripisati k njej nove pomembnosti: Slovenski klub Melbourne je izdal prvo slovensko knjigo v Avstraliji, pesniško zbirko "Bronasti tolkač". Avtor te zbirke je pesnik Humbert Pribac. Knjiga je izšla v nekaj nad tristo izvodih. Tiskal jo je slovenski tiskar Simon Špacapan v Melbourne (leta 1962).

V Melbourne že deset let obstoja in

kar marljivo deluje Slovensko društvo, ki se je preje imenovalo Slovenski klub. Slovenski javnosti so priredili več iger, in celo vrsto drugih kulturnih in zabavnih večerov. Upanje je, da jih bodo še mnogo v bodočnosti. Društvo izdaja tudi svoj list "Slovenski Vestnik", kateri je bil v začetku razmnožen na ciklostilu; sedaj pa se je že nekaj mesecev pokazal rojakom v obliki pravega, tiskanega časopisa.

Slovenska šola za učenje našega materinega jezika živahno deluje pod vodstvom požrtvovalne učiteljice Anice Srnc. Otroci te šole so že precejkrat nastopili in razveselili svoje starše z deklamacijami, igrkami in petjem. Poleg rednih, vsakoletnih nastopov v počastitev njihovih mater in očetov, so priredili tudi igrice "Mačeha in pastorka". Tudi Prešernova proslava je bila ena izmed najbolje uspešnih prireditev. - Drugi dve slovenski šoli v Viktoriji sta v St. Albansu in Geelongu.



Melbourne: Otroci slovenske šole pri lurški votlini na cvetno nedeljo po blagoslovu oljk



Melbourne: Mešani pevski zbor pri lurški votlini na cvetno nedeljo 1964 po sveti maši. V sredi je p. Odilo, voditelj zbora.



Slovenska poroka v Melbourne-u. Slika je posneta pred katedralo sv. Patrika.

P. Bazilij je potom nekega dobrotnika v Melbourne preskrbel tamkajšni slovenski skupnosti dobršen kos zemljišča ob morju (v obsegu 135 x 229 čevljev). Kraj je kakih 45 milj oddaljen od mesta. Zemljišče je na rahli vzpetini z odprtim pogledom na ocean. Poraščeno je z grmičevjem. Komaj sto korakov oddaljeno od morja. Je idealen prostor za izlete, taborenja, piknike, športne igre, itd.

V zadnjem času je Baragov dom dobil lurško votlino, ki so jo fantje sami zgradili na dvorišču doma. Votlina je solidno in okusno zgrajena in je ponos vseh stanovalcev doma, posebno tistih, ki so se potili pri vzdigovanju težkih kamnov pri njeni gradnji. Prvič so rabili votlino za službo božjo letos na cvetno nedeljo. Tedaj je bila grotla blagoslovljena in izročena svojemu namenu. Tudi vsi obredi velikega tedna so se vršili pred votlino. Na belo nedeljo pa je bil posebej blagoslovljen Marijin kip v votlini. Ob tej priliki so bile pete litanije Matere božje in procesija z lučkami. Blagoslov z Najsvetejšim pa je bil v kapeli. Slovesnosti se je udeležil tudi Father Rafter, ki je direktor katoliškega emigracijskega urada v Melbourne. - Pred dovržitvijo grote so se morale razne slovesnosti, katerih se je udeležilo večje število rojakov, vršiti kar zunaj na dvorišču na provizornem oltarju. Božične polnočnice se že nekaj let vrše na prostem. Božič pri nas je namreč ravno v največji vročini poletnega časa. - Posebno lep vtis je napravila polnočnica o božiču leta 1962. Zbralo se je okoli tisoč rojakov od blizu in daleč. Opolnoči so prišli v sprevodu iz kapele otroci slovenske šole oblečeni kot angeli. V rokah so nosili lučke in peli so "Angelčki stopajo..." Nato so napravili špalir, ko je duhovnik nesel mimo Jezuščkov kip in ga položil v jaslice poleg oltarja. Pri evangeliju je angel na strehi nad oltarjem oznanil vsem zbranim, da se je Kristus rodil to noč.

Omembe in vsega priznanja vreden je tudi slovenski orkester znan pod imenom "Bled". Vadijo se v domu vsak teden in so nastopili že na številnih slovenskih

zabavnih in kulturnih večerih. V Melbourne je zaslovel tudi moški pevski zbor in orkestralni duet "Triglav". Že pred nekaj časa so izdali dve plošči narodnih in umetnih pesmi. Sedaj pripravljajo že tretjo.

Edini slovenski duhovnik v Melbourne celih sedem let je bil p. Bazilij Valentin, OFM. On pa ne skrbi samo za dušni blagor Slovencev v Melbourne in Viktoriji, ampak tudi v Adelaidi in drugih krajih Južne Avstraliije. Melbournska slovenska matica ima do 18. aprila 1964 zabeleženih 411 porok in 578 krstov. Škofijski ordinariat v Melbourne je že pred nekaj leti dal dovoljenje, da se smejo krsti in poroke vršiti v kapeli Baragovega doma. Tam se vrše tudi druge pobožnosti, poleg redne svete maše. Po enkrat na mesec pa je slovenska maša tudi v hrvaški cerkvi bl. Nikolaja Taveliča in v evharistinski cerkvi sv. Frančiška v mestu. Na ostale nedelje pa so slovenske maše v drugih krajih Viktorije in Južne Avstraliije. Poleg tega obilnega dušnopastirskega dela pa p. Bazilij kot pravi izseljenski duhovnik in obenem sin sv. Frančiška opravlja obsežno socialno delo, ki ga je težko preceniti in v nekaj stavkih omeniti. Koliko potov je napravil v pristanišče pričakovat rojake, ki so prihajali prva leta skoro z vsako ladjo, ki je priplula v Avstralijo. Številna pota po uradih. Iskanje služb in stanovanja. Obiski bolnikov, družin, itd. Že sama skrb in vodstvo Baragovega doma je dovolj velika odgovornost, ki zahteva obilo energije ter časa - da o ostalem delu sploh ne govorimo. - Zadnje leto se je pridružil p. Baziliju tudi p. Odilo, ki je dotlej 2 leti deloval v Sydneyu. Kmalu po prihodu p. Valerijana v Avstralijo pa je šel v Melbourne, da nekoliko razbremeni p. Bazilija. P. Odilo pa ni bil čisto nova "prikazen" za Melbournčane. Saj jih je že preje večkrat obiskal z raznimi skioptičnimi predavanji. Tudi misijon je imel zanje v postu 1962. To je bil prvi slovenski misijon v Avstraliji. Vršil se je v hrvaški cerkvi, ki jo Slovincem prav rad odstopi za razne prilike prijazni Fr. Kasič. Spomladi leta

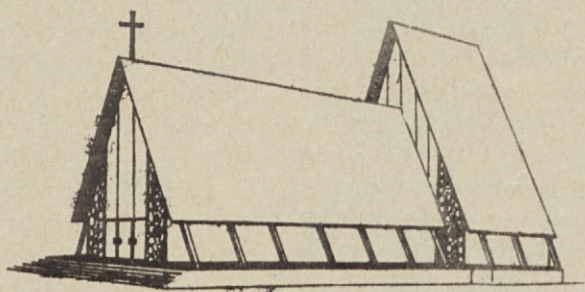
1964 pa je imel p. Odilo slovenski misijon v Adelaidi. On je tudi namestni postulator za Slomškovo beatifikacijo, ter redno o njem piše v "Mislih" in drugih časopisih. Ima tudi lepo zbirko skioptičnih slik o Slomšku in prireja predavanja po raznih slovenskih naselbinah. V Melbourne uspešno vodi tudi mešani pevski zbor, katerega organistinja je že vrsto let požrtvovalna g. Ivanka Urbas. Zbor je posebno učinkovito sodeloval letos pri obredih velikega tedna. Lansko leto na nedeljo po božiču pa je bil povabljen v župno cerkev Presvetega Srca Jezusovega v Kew, da je med mašo pel slovenske božične pesmi.

Slovenska skupina v Melbourne ima lepo število narodnih noš (okrog trideset). Radi se udeležujejo raznih javnih prireditev in se z njimi in s folklornimi plesi postavijo pred avstralsko javnostjo. Naša slikovita narodna noša vselej pritegne pozornost tujcev. Fotografii

navadno kar obkrožijo našo skupino. Redno vsako leto nastopajo v narodni noši na Moomba Festivalu, za Easter Royal Show, kjer so lani pokazali gledalcem naše raglje in pirhe, poslikane z narodnimi motivi. Pa tudi pri verskih manifestacijah ne manjka rojakov v slikovitih narodnih nošah. Udeleže se vsako leto procesije sv. Rešnjega Telesa v Sunbury. Tja gredo v skupini z najetimi avtobusi. - National Geographic Magazine je lani v septemberski številki prinesel sliko slovenskih deklic iz Melbourne v narodni noši.



Dragi rojak - kjerkoli na svetu se nahajaš! Če si že moral zapustiti svojo časno, zemeljsko domovino Slovenijo, pa v vrvežu tujine vendar ne pozabi nanjo. Sveto naj ti ostane vse, kar te je tvoja slovenska mati učila: da ne izgubiš še druge, najlepše, nebeške domovine!



Bodoča slovenska cerkev v Melbourneu

Za dobro voljo:

Nekega jutra je prihitela žena k slavnemu pridigarju v katedrali Notre Dame - Fr. Monsabreju - ravno v trenutku, ko se je odpravljal na prižnico. Pretirano vznemirjeno mu je razlagala, da jo vznemirja vest, ker je zjutraj predolgo stala pred ogledalom in bolj kot navadno mislila, kako je lepa. Fr. Monsabre jo je pomiril z nekaj besedami: „Pojdi v miru, otrok moj, zakaj pomota ni greh.“

Razgovor matere in hčerkice med volilno kampanjo:

„Mama, ali pridejo lažnivci v nebesa?“

„Nikakor ne!“

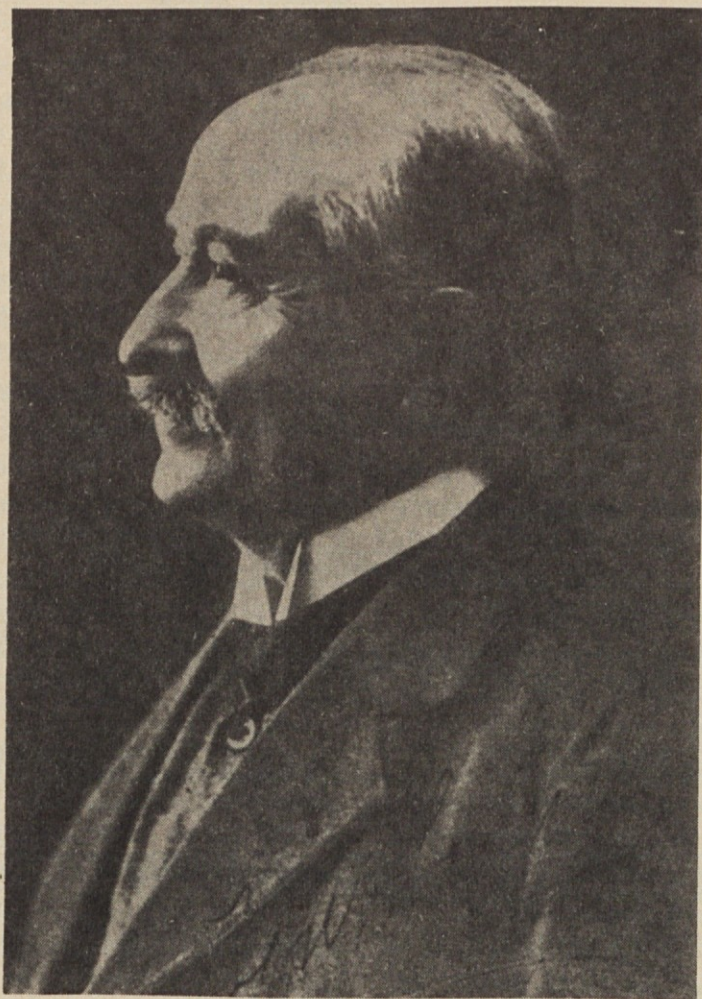
„Potem je pa John-u Kennedy-ju zelo dolgčas v nebesih.“

„Oče, ali je Bog umrl?“ je vprašal Janezek očeta.

„Gotovo ne. Zakaj pa tako čudno vprašanje?“ je odgovoril oče.

„Mislil sem, da je Bog umrl, ker se zvečer več ne pogovarjaš z njim.“

Ob stoletnici rojstva Ignacija Hladnika 1865 - 1932



IGNACIJ HLADNIK

Pred sto leti, 25. septembra 1865, se je v Križah pri Tržiču rodil eden največjih slovenskih cerkvenih glasbenikov, Ignacij Hladnik. Ker je Nace že v mladosti kazal glasbeni talent, ga je oče na pobudo domačega župnika poslal v Ljubljano na orglarsko šolo, ki so jo tedaj odprli (1877). Na orglarski šoli je imel izvrstne učitelje, kot Antona Foersterja

in p. Angelika Hribarja. Čez dve leti (1879) je orglarsko šolo dovršil in kmalu nato dobil mesto kapiteljskega organista v Novem mestu.

V Novem mestu je Hladnik izvrševal službo organista tudi v cerkvi oo. frančiškanov; bil je učitelj petja na državni gimnaziji, ki je od 1970 državna; prej je bila frančiškanska. Učil je petje na kme-

tijski šoli na Grmu, bil tudi pevovodja pri raznih pevskih društvih v Novem mestu in privatni glasbeni učitelj. Po ustanovitvi novomeške podružnice Glasbene Maticice (1898) je bil eden najboljših učiteljev te ustanove.

Od leta 1932, ko mu je smrt iztrgala pero z notnega papirja in umirila prste upamo, da prepeva in orgla Bogu v nebeški slavi.

Ignacija Hladnika moramo kot glasbenika gledati z dveh vidikov: kot izvajalca (organista) in glasbenega učitelja na eni in kot skladatelja na drugi strani.

Kot izvajalec, kot organist je bil pravi mojster. Orgle so pod njegovimi prsti in nogami pele kot redkokomu. To vedo povedati tisti, ki so ga slišali igrati in isto kažejo tudi njegove orgelske skladbe (preludiji, fuge; Božične predin med-idre). Znan je bil kot extempori-zator (tak, ki prosto igra, kar mu njegovo znanje in predvsem srce narekuje). K igranju na orglah spada tudi registracija, to je mešanje raznih tonskih barv. Tudi v tem je bil naš Ignacij sila iznajdljiv. Tisti, ki so ga poznali, pripovedujejo, da je včasih, ko je tako prosto preludiral na orglah, rekel: "Vidiš, če bi vse to napisal, bi postal slaven." Da bi pedal pri orglah bolje obvladal, si je doma h klavirju dal narediti pedal, kot se rabi pri orglah (kar je edinstven primer).

Kot učitelj je Hladnik vsem, ki jih je poučeval ali v teoriji ali v petju ali na instrumentu, ostal v neizbrisnem spominu.

Skoraj ni Slovenca, ki ne bi poznal pesmi "Marija skoz' življenje" ali "Usmiljeni Jezus" ali "Anglesko petje" (da jih omenimo le nekaj). Te skladbe so izpod peresa Ignacija Hladnika. Zato je za slovensko glasbo važnejši kot sklada-

telj, posebno skladatelj verske, cerkvene glasbe, ki jo je s svojimi deli neizmerno obogatil. S tem je pa tudi postal slaven.

Poleg omenjenih orgelskih skladb, je Ignacij zložil več zbirk pesmi. Med prvimi je bila zbirka za sv. Rešnje Telo, ki je izšla leta 1887, druga večja zbirka je bila leta 1899, zbirka evharističnih pesmi. Leta 1908 je izdal zbirko 23 cerkvenih napevov, med katerimi prvič najdemo znano in priljubljeno "Marija skoz' življenje.". Ta zbirka je bila vsa pisana za moški zbor. Med obsežnejšimi skladbami najdemo pet latinskih maš (med katerimi sta najbolj zanimivi in izdelani Missa solemnis za zbor, orgle in orkester, in maša z uporabo Riharjevih napevov) ter Te Deum (1912). Težko bi bilo prešteti vse skladbe, ki jih je Hladnik napisal. Poleg omenjenih je več mašnih pesmi, evharističnih, kopica Marijinih, božičnih, postnih, velikonočnih, svetniških, blagoslovnih (Tantum ergo) in dr.

Kakor je razvidno iz tega, je bilo glavno področje Hladnikovega udejstvovanja cerkvena pesem, cerkvena glasba. Zložil je pa tudi lepo število pesmi na svetno besedilo (pr. Blejski otok).

Svoje skladbe je izdajal pri raznih založnikih (tudi izven Slovenije), v Cerkvem Glasbeniku in v glasbeni reviji Novi akordi (1901 - 1914).

Omenili smo, da je bil Hladnik veččak, pravi virtuoz na orglah. Za to ni dovolj samo tehnično obvladanje instrumenta, treba je tudi temeljito znanje glasbene teorije in glasbenega oblikoslovja. To kažejo tudi njegove skladbe, posebno dela večjega obsega (preludiji s fugami, latinske maše in Te Deum). Če pa k znanju dodamo še glasbeno nadarjenost, glasbeni talent, dobimo umetnika. To glasbeno nadarjenost so mu prizna-

vali kritiki pri ocenjevanju njegovih skladb, kakor tudi zgodovinarji. Ko p. Hugolin Sattner v Dom in svetu leta 1912 ocenjuje Hladnikove preludije in fuge, pravi, da skladatelj kaže "bujno fantazijo, spretno imitacijo, rad uporablja drzne postopke in ima živahno ritmiko." Vse Hladnikove skladbe imajo nekaj svojskega, nekaj posebnega. Njegovo skladateljsko delo je prepojeno z globokim osebnim čustvom, osebnim doživetjem. Pri skladanju pesmi se je zelo približal ljudstvu in ljudski, narodni pesmi. Zato je ljudstvo tudi takoj vzljubilo njegove pesmi. Tako lahko rečemo, da je iz ljudstva izšel in bo tudi z ljudstvom ostal. Pri tem se mu je včasih

pri kaki skladbi vrinila kaka nekoliko banalna tema (melodija), vendar pa so Hladnikove skladbe v splošnem klene, globoke, besedilu se prilagujóče, polne globoke vere in iskrene otroške pobožnosti.

Letos poteka sto let, odkar se je rodil ta veliki slovenski glasbenik. Ni bil vedno priznan kot tak, vendar nam pa zgodovina daje zagotovilo, da bodo Hladnikove pesmi še dolgo prepevali - kar je pa znak veličine skladatelja. Prav bi bilo, da bi se našel pesnik, večč slovenskega in angleškega jezika, ki bi prevedel besedilo v angleščino, da bi tako lahko posredovali njegove pesmi tudi drugorodcem.

P. Vendelin Špendov OFM

Marija pomočnica.

Ignacij Hladnik

1. Ma - ri - ja skoz živ-lje-nje Ti sreč-no vo-zit znaš Ti pe-lji skoz tr-
 2. Tu s'ro-to za-pu-šče-no Vsa rev-šči-na to - pi Tam du-šo za-dol-
 3. O spros' nam vljubem miru Skr-be - ti za sve-tost Zje-din kar je v pre-

Opomba: Na žalost pisec tega članka ni imel na razpolago dovolj gradiva za obsežnejšo študijo, kar bi Ignacij Hladnik vsekakor zaslužil.



„Po kraljestvu vidne Cerkve so že od zgodnjih časov posvečene stavbe Mariji. Pričajo veličastno utelešenje Marijinega češčenja, da je vidno vsem očem. Skoro vsi liturgisti imajo božjo hišo za podobo Kristusove Cerkve in simbol (skrivnostnega) telesa Gospodovega. Ta enakovrednost Marije in Cerkve je bila gotovo razlog za neštnevilne posvetitve Mariji in je istočasno služila namenu, da se upostavi v materialnem kraljestvu stavbništva določeno mesto za Marijo.“

- Halbricht

Nihče ne more gledati naravnost v sonce, a vsi uživamo njegovo luč in toploto. Tako človek tudi ne more videti Kristusa v Evharistiji, okuša pa lahko njegovo čudovitost in milost.

- Rossi

MARIJINO

CELJE - SELO

Marijino Celje je na Gornjem Štajerskem, ali v nemškem delu Štajerske - seveda v Avstriji. Ni daleč od meje Nižje Avstrijskega. Je torej popolnoma nemška božja pot? Ne! Spočetka je bila skoraj izključno slovenska. Zakaj? Zato, ker so tam okrog živeli sami Slovenci, pa še daleč naprej od Marijinega Celja. Prav reka Donava je bila narodna meja slovenskega ozemlja. To izpričujejo krajevna in rodbinska imena, pa seveda tudi zgodovina sama. V devetem stoletju je namreč merilo strnjeno slovensko ozemlje 70.000 kvadratnih kilometrov, medtem, ko ima danes strnjeno naše ozemlje komaj 24 tisoč kvadratnih kilometrov. Torej: v enem tisočletju je slovensko ozemlje izgubilo dve tretjini svojega obsega. Tako so sosedje in tujci tesali naše narodno telo. Prav ob Furlaniji je nekoč tekla naša meja, pa gori do vrha Karnskih Alp, Drava je izvirala na slovenskih tleh, Visoke Ture so bile naše, Dachstein je bila slovenska gora in reka Traun - Travna je delala našo mejo tam nekje pri Salzburgu, na severu pa je bila naša meja Donava in Dunajska kotlina, na jugovzhodu pa smo mejili na Kocljevo knježevino. Blizu izvira Drave v sedanjem Inninchenu so leta 769 postavili samostan z izrečnim namenom, "da bi neverni rod Slovencev pripeljal na pot resnice". Ravno tak samostan so postavili na Zgornjem Avstrijskem desetletja pozneje. To so zgodovinska dejstva.

Potem imena: Graz je slovensko ime Gradec, Leoben je naše Ljubno; Pochlarn čisto ob Donavi je naše Pogorje, ali Podgorje, Traunsee nad Salzburgom je



Tron milostne podobe

naše Travenško jezero; Pregraten na Tirolskem je naš Predgrad itd. Tudi nemško ime za Mariazell - Marijino Celje je slovensko in pomeni Selo. Zell - Selo je še eno preko Visokih Tur na Salzburškem. Našim Selam na Koroškem pravijo Nemci "Zell", tudi Selam nad Slovengradcem, kjer je bil za župnika pisatelj Meško, so rekli Nemci "Zell". V Zemljepisnem ali Krajevnem leksikonu nekdanje Dravske Banovine imamo nad sto krajev z imenom "Selo", ali Selce, Sela, Selnica, Selnik in podobno. Marijino Selo ali Celje ni osamljeno slovensko ime kraja v soseščini. Ravno zadaj za trgovino Mariazell je visoka in prekrasna gora Otscher, kar je naš



Trg Marijino Celje pod Ovčarjem s cerkvijo in samostanom

Ovčar; Aflenz v bližini Marijinega Celja je naša Jablanica; prav poleg so Aflenz Staritzen, to so Jablanske Starice, morda Stranice; v bližini so Drejach; naše Dreje ali Drevlje; Turnau je Trnovo; Dulwitz so Dolviče. Reka Murz je naša Murica.

Marijino Celje - imenovali bomo kraj po tem starem imenu - starejši ljudje in bralci našega koledarja bi drugače ne razumeli. Na Koroškem so v slovenskih listih začeli kraj imenovati Marijino Selo, kar je prav, toda Marijino Celje je tako udomačeno skozi stoletja, da je res težko izpreminjati.

Trg Marijino Celje leži zelo visoko, ima namreč 870 m nadmorske višine. Naše Rateče - Planica bi nekako odgovarjale tej višini; gorska vas Solčava ob Savinji leži 200 m niže. Trg Marijino Celje leži torej v gorski, precej veliki kotlini, ki jo obdaja venec visokih gora. Ovčar, ki je Marijinemu Celju postavljen za mogočno ozadje s prekrasnimi gorskimi gozdovi, je blizu 2000 m visok. V Marijino Celje je speljana železnica, ki je elektrificirana, tudi avtobusne zveze so od vseh strani,

predvsem iz Graza ter z Dunaja. Marijino Celje je prijetno gorsko letovišče poleg najznamenitejše božje poti v celi Avstriji. Tu je zdravilišče posebno za grlo in živce ter mednarodni športni sedež. Vsako leto naštejejo pol milijona prenočišč v svojih 53 hotelih.

Zanimivo je, kako se je Marijino Celje začelo: sonce razvoja, napredka, rasti mu je dala Marija - Velika Mati, kot jo imenujejo Avstrijci. Sinovi sv. Benedikta so orali ledino. Vsa Štajerska je kar posejana z benediktinskimi moškimi in ženskimi samostani. Najstarejši je ženski samostan sv. Benedikta v Goss pri Leopnu, Koše, ali Kosana, ustanovljen 1020; potem Admont od leta 1072, Seckau - Sekava pri Grazu 1140; Stainz leta 1230. Marijaceljsko okolico so začeli benediktinci od Št. Lamberta na koroško-štajerski meji. Samostan je imel namreč svoja posestva na kraju sedanjega Marijinega Celja. Ko so prišli prvi redovniki v Št. Lambert, je bila zemlja še neobdelana ter obraščena z gozdovi čez in čez. Isto je bilo, ko so prišli benediktinci v Gornji

grad, takrat je bila še skoraj cela Zgornja Savinjska dolina divjina in je bila edina cerkev le na Rečici ob Savinji. Ustanovitelj benediktinskega reda sv. Benedikt je umrl l. 547 in kmalu potem so se njegovi sinovi naselili v naših krajih. Najprej so seveda pripravljali prostore za samostane ali za redovno družino. O samostanu v Št. Lambertu na Štajerskem je zapisano, da je bil samostan ustanovljen in cerkev pozidana okrog leta 1100. Navajajo letnico 1096. Toda redovniki so bili tam že mnogo prej. Nekateri zgodovinarji trde, da so prišli benediktinci v Št. Lambert že v stoletju Benediktove smrti. Je lahko mogoče. Gotovo je, da so prišli frančiškani v Ljubljano že nekaj let po smrti sv. Frančiška, ki je umrl leta 1226 in sedem let nato so bili njegovi sinovi že v Sloveniji. Ni pa nobenih sledov, da bi bili benediktinci prišli v Marijino Celje že tako zgodaj, namreč v šestem stoletju.

Ker se Bog približuje človeku, ni ponižanje, ampak zmagoslavje njegove ljubezni, da pride tako nizko, da ga sreča.

Benson

Pravijo pa, da je Št. Lambertski opat Oton VII. sredi 12. stoletja – torej okrog leta 1150 poslal pet svojih redovnikov v gorate kraje na desnem bregu reke Murice. Eden izmed njih je prišel leta 1157 v kotlino današnjega Marijinega Celja. Omemba prvega kraja v tej okolici paje današnji Aflenz ali Jablanica, kjer so že leta 1025 našli rudninsko ležišče soli in železa. Prihajali so rudarji, drugi so začeli kmetovati, da so rudarji imeli hrano. Seveda je bilo v planinah polno pašnikov, kamor so gonili svoje črede na pašo slovenski pastirji. Zelo zgodaj je bila ustanovljena dušnopastirska postojanka na Jablanici (Aflenz) in pod to takozvano faro je pripadal tudi kraj sedanjega Marijinega Celja. Seveda je to precejšnja razdalja.

V zgodovinski listini iz leta 1025 je omenjeno, da je takratni vladar vsa

posestva v Aflenzu ob okolici s solnimi in železnimi rudniki daroval svoji sorodnici Beatrici, ki se je pozneje poročila z enim od članov koroške vojvodske družine Eppenstein, ki je takrat imela večina svojih posestev na Koroškem. Tako je bil ta kraj že od vseh početkov tesno povezan s Koroško, torej s središčem takratnega slovenskega ozemlja.

Zadnji član te plemenitaške rodovine Eppensteinov Henrik III. je kraje okrog Marijinega Celja kot ustanovo daroval benediktinskemu samostanu v Št. Lambertu in sicer leta 1103. Še le sedaj je mogel, pa tudi moral opat te kraje gospodarsko pa tudi dušnopastirsko oskrbeti. Pravijo, da je poslal v te kraje kar pet svojih redovnikov-duhovnikov in eden je prišel leta 1157 v kraj pod Ovčarjem, kjer leži danes Marijino Celje. Kako je bilo patru ime, zgodovina ne pove. Živel je skromno. Za stanovanje si je sam postavil iz smrečja kočo, kjer bi imel zavetje. Obiskoval je okoliške pastirje in kmete ter jih poučeval v božjih resnicah. Povabil jih je tudi k svoji koči in tu so redovnika večkrat ali navadno našli, kako je klečal pred košatim drevesom, na katerega deblu je bila obešena mična podoba Matere božje. Opat v Št. Lambertu mu je dal namreč to podobo za spremljevalko in pomočnico pri težkem delu. Pastirji in kmetje, pa tudi rudarji iz Jablanice so poklekali z redovnikom, molili in peli. Redovnik jih je prosil, naj mu pomagajo, da postavijo tu kapelo, da bo Marijina podoba pod streho in v zavetju. To se je kmalu zgodilo. Kmalu so se začeli tudi ljudje naseljevati blizu Marijine kapele. To je čisto naravna stvar in ni treba, da bi to bilo v zgodovini zapisano, zapisano pa je, da je okrog kapele kmalu nastala vas ali selo. In kraju so rekli Marijino selo. Nemci hočejo vedeti, da je ime Mariazell od "Zelle", kar bi po naše pomenilo celica. In pravijo, da bi to bila samostanska celica, ker si je redovnik tam postavil svojo celico, svojo kočo. Pa so splošno naša slovenska sela spreminjali v Zell. Torej Marijino selo ali naselbina. Žakaj so Slovenci kraj imenovali Celje, jih



Zunanost cerkve v Marijinem Celju

menda zapeljalo ime celjskega mesta ob Savinji. – Cerkev in fara sta omenjeni v zgodovinskih listinah še le stoletje pozneje. Vendar pa vsa izročila kažejo, da so že okrog leta 1200 začeli zidati prvo cerkev. Milostna podoba je bila ves čas ista do danes, namreč ona, ki jo je opat Oton izročil duhovniku, ki je prvi odhajal v te kraje.

RAZVOJ BOŽJE POTI

Zidanje prve cerkve stavijo v zvezo z Moravskim mejnim grofom Bratislavom. Bratislav in njegova žena Neža sta bila oba hudo bolana. Nikjer ni bilo pomoči vkljub skrbi najboljših zdravnikov, ki so bili na razpolago. Nekoč je grof trdno zaspal in v sanjah je slišal glas in prigovarjanje, naj se priporoči Mariji na Selu, v Marijinem Celju. Ko se mož prebudi, je vse povedal ženi in tudi zdravnikom. Zaobljubila sta se, ako ozdravita, da bosta romala v Marijino Celje. In oba sta v kratkem času

popolnoma ozdravela. Peš se nemudoma odpravita na božjo pot, da se veliki Zdravnici zahvalita. V trajen spomin sta dala za Marijino podobo pozidati precej prostorno kapelo, ki še zdaj stoji v velikanski cerkvi. V tej kapeli je še danes milostna podoba; torej ne na glavnem oltarju. Kapela je sredi cerkve.

Skoraj gotovo je manjša cerkev takrat bila zidana, ali pa kmalu po tem obisku grofa Bratislava, ker je bila v drugi polovici 13. stoletja ta cerkev že sedež nove župnije.

Dogodek mejnega grofa Bratislava povdarjajo in dokazujejo tri slike v sedanji Marijaceljski cerkvi. Na prvi sliki je napis:

Bratislav, mejni grof moravski in njegova žena Neža sta bila že tri leta nevarno bolana na vseh udih, tako, da sta morala ležati. Zaupno se obrneta za pomoč k Mariji. V sanjah se jima prikaže sv. Venceslav, ju potolaži ter ju zagotovi, da je molitev uslišana in jima naroči, naj gresta zahvalit Gospe v Marijino Celje.



Bratislav Moravski

Letnica 1200.

Druga slika pove: Bratislav in Neža se prebudita iz spanja in vstaneta zdrava ter se takoj odpravita na božjo pot v Marijino Celje. Da pota ne zgrešita, jima je vodnik nebeški angel v romarski obleki. Tudi na tej sliki je letnica 1200. Nemški viri imenujejo tega moravskega grofa za Henrika.

Napis razloži tudi tretjo sliko:

Bratislav, mejni grof moravski izpolnjuje obljubo, ki jo je naredil pri ozdravljenju: zida novo kapelico Mariji na čast. Letnica 1200.

Kapelica, pravijo, je bila pozidana nad koreninami onega drevesa, na katerem je benediktinski pater imel spočetka obešeno Marijino podobo. Ko so leta 1727 postavili sedanji, takozvani srebrni oltar v milostni kapeli, so bile omenjene

drevesne korenine še videti. Zdaj je seveda vse pokrito z zidovjem.

Potem ko so imeli v Marijinemu Celju - takrat gotovo še v Selu - kapelo, najbrž ali skoraj gotovo manjšo cerkev, je božja pot kmalu zaslovela. Grof Bratislav je povsod govoril o čudežnem ozdravljenju in je Marijinemu Celju bil silno naklonjen. Za romarje je dal postaviti lesene šotore, da so imeli kje prenočiti pod streho. Pravijo, da je prva velika in javna romarska procesija prišla že leta 1200 v Marijino Celje z Moravskega in sicer iz kraja Znojma - torej iz slovanskih pokrajin. Kmalu so morali pozidati večjo cerkev za romarje, ki je pri njej mnogo pomagal grof Bratislav.

Po dobrih 40 letih je kraj že tako narastel, da ga je avstrijski vojvoda Friderik I. povzdignil v trg in sicer leta 1243. Trg je bil podložen samostanu v Št. Lambertu.

Velik sloves je dobilo Marijino Celje v 14. stoletju radi slavne zmage ogrskega kralja Ludvika I. Ko je bil že popolnoma izčrpan radi boja, je ves truden zaspal in ko se je prebudil, je zagledal na svojih prsih Marijino podobo. To ga je opogumilo in je izvojeval slavno zmago nad sovražnikom. Tudi ta zmaga je ovekovečena s sliko in sicer nad cerkvenimi vratmi glavnega vhoda. To je veliki relief, ki ga je dal napraviti opat Henrik II. Moyker - morda Slovenec Moker. Relief ima seveda politično podlago: združenje Avstrije-Česke in Ogrske. In res: Marijino Celje je postalo nekaka državna božja pot omenjenih dežel in kmalu najslavnejša božja pot Srednje Evrope. Nemški zgodovinski viri naštevajo sledeče dežele, ki so pošiljale v Marijino Celje svoje romarje: Italija, Švica, Brabant, Francija, Bavarska, Avstrija, Češka, Moravska, Poljska, Ogrska, Pruska, Šlezija, Štajerska, Koroška, Kranjska in Hrvaška. To poročilo je iz leta 1500. Široke množice je vleklo v Marijino Celje veliko zaupanje, mnoge milosti. Pa seveda tudi velikanske stiske onih stoletij: Turški vpadi, kužne bolezni, slabe letine. Na oboku cerkvenega vhoda

je napravljena podoba ali relief z napisom "Ex Satana". Benediktinski redovnik izganja satana in na svoji knjigi ima napisano "Absolvo te", to je "odvežem te". To pomeni sv. spoved, ki jo je resno opravil vsak Marijanceljski romar. Grešniku lahko samo ta zakrament odpre vrata do božjih milosti. Še le potem zagrne Marija svojega otroka pod svoj materinski plašč, kot kaže slika.

Za božjo pot so se vsa stoletja zanimali cerkveni dostojanstveniki, kar je razumljivo. Že leta 1330 je solnograški nadškof Marijino Celje obdaril z odpustki. Kmalu na to so morali prvotno romarsko cerkev nadomesti z večjo gotsko. Takrat je bil pozidan tudi srednji gotski zvonik, ki je še danes okras stavbe. Leta 1399 je dosegla Marijina božja pot posebno dobroto namreč: popolni odpustek za praznik Marijinega vnebovzetja in za celo osmino praznika. Najbrž je bil ta odpustek podeljen ob dovršitvi nove cerkve. Leta 1399 in sicer 24. avgusta je bilo v Marijinem Celju 23.000 romarjev.

Vladarska avstrijska rodovina je pošiljala redno svoje zastopnike v Marijino Celje ob romarskih slovesnostih. Cesar Ferdinand je imenoval Celjsko Marijo "Veliko Mater Avstrije". Sam je ponovno prihajal na božjo pot k njej; pomagal je tudi, da je bila cerkvena stavba v najlepšem redu. Tudi Ferdinandov sin Leopold I. je bil tesno povezan z Marijinim Celjem. On je dal narediti dragoceno srebrno ograjo pred milostnim oltarjem. Zapisano je, da je bil cesar enajstkrat romar v Marijinem Celju.

Zelo so božjo pot povzdignile bratovščine: Roženvenske Kraljice, potem sv. Boštjana in sv. Roka za srečno smrt in pa Karmelska bratovščina. Vse so bile upeljane v 17. stoletju. Prirejali so tudi spokorne procesije in pasijonske igre v Velikem tednu.

Posebno vnet častilec Celjske Marije je bil ogrski knez Esterhazy, ki je priromal 58krat v Marijino Celje in sicer peš vso pot. Še ko je bil 77 letni starček, je napravil to pot leta 1692, ko je pripeljal s seboj procesijo z 11.000 romarji. Ta

slavni romar je tudi veliko žrtvoval in daroval Marijini cerkvi.

Avstrijski cesar Karel VI. se je uvrstil med romarje v Marijinem Celju in je prišel k Mariji prosit za nasvet in za pomoč, ko je odpotoval v Španijo kot kralj. Znameniti Križani Kristus na sedanjem glavnem oltarju, je dar Karla VI. - Cesarica Marija Terezija je v Marijinem Celju prejela svoje prvo sv. obhajilo v spremstvu svojih staršev. Cesarica je Cerkev bogato obdarovala.

Vera kristjana, ki mora živeti svoje krščanstvo med velikim številom nekristjanov, je vedno ogrožena od zunanjih nevarnosti. Krščanstvo ne dobiva opore v morali odredb, v navadah, državnem zakonu, tradiciji, javnem mnenju, v običajnem prilagojevanju itd. Sleherni posameznik mora biti pridobljen za krščanstvo znova in tako pridobivanje se lahko opira le ne osebno odločitev, na to v človeku, kar je neodvisno in osebno v njem, in ne na to, po čemer je istovrsten del množice, plod položaja, "javnega mnenja" in vplivov svoje preteklosti.

Karl Rahner, S.J.

Leta 1757 so v Marijinem Celju z vsemi slovesnostmi obhajali 600 letnico božje poti, toda takrat se je že bližala nevihta Jožefa II., ki je sicer v svoji mladosti hodil ravno tako na božjo pot k Mariji v Celje.

Za 700 letnico božje poti 1857 je doseglo Marijino Celje nekak vrhunec: cerkvena in svetna oblast se je združila k jubileju: vsi avstrijski nadškofje in škofje so se slovesnosti udeležili; priromala sta tudi mlada cesar in cesarica Franc Jožef in Elizabeta na slovesnosti. Tedanji lavantinski škof Anton Martin Slomšek najbrž ni bil navzoč, ker je bil leto prej 1856 tri dni v Marijinem Celju kot vizitator benediktinskih samostanov.

Prvotna cerkev je služila skoraj 300 let. Leta 1644 so položili temelj za sedanjo cerkev, ki je bila popolnoma dovršena leta 1699. Med romarji so

posebej dolga stoletja omenjeni Dunajčani in Gradčani, ki so prihajali v posebnih procesijah. Na Dunaju so imeli dva slavna apostolska moža, ki sta v 19. stoletju vodila procesijo na milostni kraj; to sta bila sv. Klemen Dvoršak in jezuit p. H. Abel, ki je bil znani apostol Dunaja med moškim svetom. Po 3000 jih je zbral skupaj ter jih peljal k Mariji.

Kaj pa slovenska romanja? Spočetka božje poti je bilo v Marijinem Celju tako največ Slovencev, ker je bila še vsa okolica večina slovenska. Slovenski Štajerci so vodili romarske procesije v Marijino Celje še v staro cerkev: iz 14. stoletja so procesije zaznamovane. Po slovenskem Štajerju so imeli posebne družbe, ki so organizirale romanja v Marijino Celje.

Velikanska procesija je hodila leto za letom iz Slovenjega Gradca in okolice. Procesijo so v Marijinem Celju šteli med "večje procesije". Tej procesiji so se pridružili romarji iz celega Podravja, iz Mislinjske, Šaleške in Savinjske doline. Procesija je prišla na cilj vedno 20. avgusta vsako leto, takrat pač radi popolnega odpustka, ker je v osmini Vnebovzvetja Marijinega. Iz ptujskega in ljutomerskega okraja - torej iz Slovenskih Goric je prišla procesija v Marijino Celje 12. avgusta, ter je ostala pri Mariji do praznika.

Od leta 1893 do 1897 so bila škofijska romanja Lavantinske škofije v Marijino Celje. Procesije se je navadno udeležilo 2000 romarjev. Imeli so seboj tudi svoje duhovnike - bilo jih je 10 do 12. Procesija je bila vedno slovesno sprejeta, tako kot Dunajčani in Gradčani. Z Marijinim kipom so prišli Slovencem nasproti; cela procesija je prepevala Marijine litanije. Vse je stirmelo in poslušalo. Povsod so govorili: "Slovenci najlepše in najbolj ubrano pojejo." Naše odpeve pri litaniyah so se naučili tudi Nemci in so peli z romarji "Sveta Marija, o sladko ime, k tebi zdihuje zdaj naše srce..." in ono znano: "Marija, k tebi vboge reve". Več let je slovenske romarje spremljal tudi slavni mariborski pridigar profesor dr.

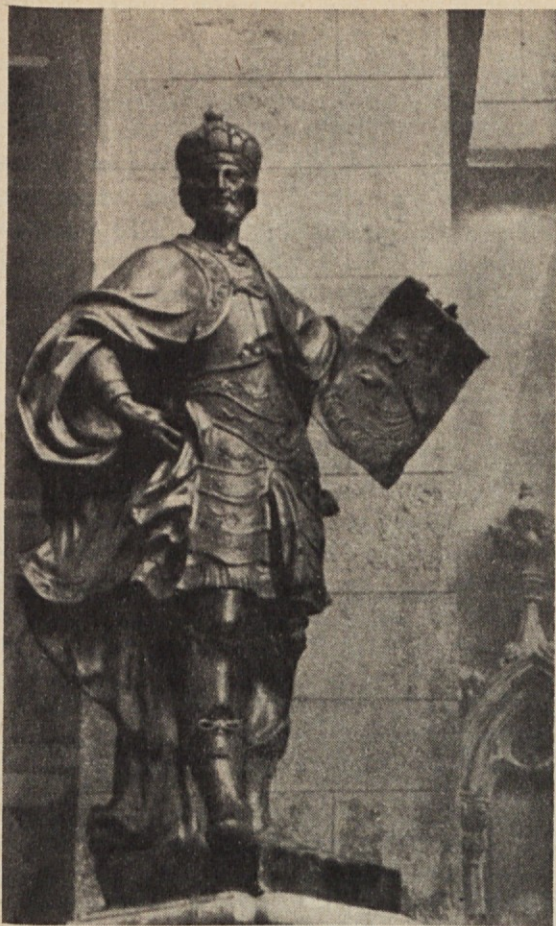
Anton Medved, ki je zapisal, da se mu je zdelo kot bi prišel v raj, ko je slovenska procesija vkorakala v mogočno cerkev med navdušenim petjem. V Marijinem Celju so vsa stoletja benediktinci držali vsaj par slovenskih patrov, ki so bili romarjem na razpolago.

Slovenski božjepotniki so imeli naslednji dan ob devetih zjutraj slovensko pridigo in levitirano sv. mašo. Romarji so vsi pristopili k sv. obhajilu. Nepopisni prizori! Slovenski romarji so vedno trdili, da Celjska Marija zato kaže s prstom na svoje Dete, kot bi hotela reči: "Sin moj, poglej, to so Slovenci, ki so prišli prvi k nama takrat, ko je bil najin prostor še v vejah košatega drevesa. Pa še zdaj zvesto prihajajo!"

VELIČASTNA MARIJINA HIŠA Zunanost

Nepopisen je vtis ob pogledu na velikansko stavbo cerkve v Marijinem Celju, ki je leta 1907 dobila naslov bazilike. Malo tuje izgleda, da ima cerkev na pročelju tri zvonike, dva baročna in srednjega gotskega. Stavbenik sedanje cerkve je obdržal samo ta zvonik stare gotske cerkve. Morda so imeli toliko obzira na ogrskega romarja Ludvika I., ki je dal ta zvonik pozidati! Najbrž se je to zgodilo radi starinskega portala. Stavbenikovo ime je Domenico Sciasa iz Roveredo - torej Italijan, ki je pa živel na Štajerskem. Bil je najznamenitejši arhitekt zgodnjega baroka. Umrl je nekaj let pred dovržitvijo stavbe. Smrtno njegovo leto je 1679.

Stavba sloni na širokem, močnem podzidku, ki iz njega rastejo rdečkasti polstebri, pilastri iz marmorja, med katerimi je dvoje vrst oken, zgoraj pa prijetno izpeljan strešni nadzidek, ki povezuje tudi vse tri zvonike. Do leta 1827 sta bila stranska zvonika precej višja, ker sta imela za streho dve čebuli, zdaj imata samo eno takozvano svetlobnico. Onega leta je bila streha na cerkvi in na zvonikih uničena po požaru. Na srednjem gotskem zvoniku je bilo



Kralj Ludvik Ogrski

spremenjeno samo okno nad glavnim vhodom, da je bila tako dosežena enotnost, toda leta 1864 – pred sto leti – je bilo to okno zopet gotizirano. Takrat so se izvršile na pročelju še nekatere druge spremembe, če primerjamo stranska zvonika na Poljanski gori na vzhodnem Štajerskem (Pöllauberg!). Spodnji del srednjega stolpa je štirivoglat, ravno tako srednji del, višji del pa preide v osmerokotnik. Današnja streha na gotskem stolpu je ravno tako bila narejena po požaru. Vsi okraski na stolpu so iz umetnega kamna.

Čudovita je višina srednjega zvonika, ki znaša 90 metrov. V naši deželi je menda najvišji zvonik v Gornjem gradu, pa je le 57 metrov visok. Tu pa 90.

Z Graške ceste (Grazerstrasse), od koder so speljane stopnice k trgu pred

cerkvijo v Marijinem Celju, je najlepši pogled na pročelje. Od strani ga preveč zakrivajo premnoge trgovine. Tu ste na trgu podobi Marijinega oznanenja v pozdrav Marijinemu svetišču. Tu se blesti napis Ave Maria! Pred glavnim vhodom sta dva kipa v človeški velikosti mejnega grofa Moravskega Henrika in ogrskega kralja Ludvika I. Prvi drži v roki milostno podobo, drugi Marijino sliko iz zakladnice. Oba kipa sta svinčena vlitina Baltazarja Moll-a. Okvir glavnega vhoda je s konca 14. stoletja – torej 600 let star. V globokih vdolbinah se vzpenjajo visoki loki navzgor – cela izložba palic in žlebov. V gotskem trikotu na vratni sta dva reliefa iz peščenca ali solnograškega marmorja.

Zgornji relief predstavlja Kristusovo križanje, ki je prekrasna zbirka figur. Umetnik ni zapisan, toda moral je biti iz Št. Lamberta, ker je tam polno sličnih umetnin. Nad vratno odprtino je relief velikega zgodovinskega in umetniškega pomena z leta 1430. Podoba kaže Marijo kot mater vseh stanov, ki se zbirajo pod njenim plaščem, ki ga dvigata dva angela in ga na široko raztegujeta, da je več prostora pod njim. Zelo posrečena je drža božjega Deteta, ki blagoslovlja moravsko grofovsko dvojico, ki kleči pred Marijo. Zelo izstopi na reliefu na desnici Marijini postava kralja Ludvika ogrskega, ki prinaša svoj dar. Tu se vidi tudi bitka kralja Ludvika zmagovalca in še ona ljuta bitka romarjev v boju z Satanom. Pod Marijinim plaščem je tudi svetna in cerkvena oblast: Vojvoda Albreht V. kot kralj češki, ki ima krono na glavi, ki jo je pridobil z ženitvijo hčere cesarja Žige, Elizabete, ki je upodobljena kot romarica. Cerkevno oblast zastopata Št. Lambertski opat z mitro in redovnik benediktinskega reda kot marijaceljski prior in župnik. Češki vojvoda Venceslav je upodobljen kot svetnik, ima v roki grb na praporu in je pripeljal dvojico pred Marijo. Tu je torej povdarjena avstro-ogrsko monarhija – cesarsko-kraljeva. Torej Marijino Celje je avstrijsko. Res pomenljiva slika kar na pročelju cerkve!

Cerkvena stavba je 87 metrov dolga, 32 m široka in 51 m visoka. V Sloveniji ni nobena cerkev nad 60 m dolga in nad 25 m visoka. Tako lahko primerjamo te velikanske razsežnosti. Nad glavnim in milostnim oltarjem je pozidana svetlobna kupola. Višina strehe je taka kot je pri nas najvišji zvonik. Poleg treh mogočnih zvonikov ima Celjska cerkev še mali strešni stolpič, kjer imajo takozvani Sanctus-zvonček. S tem zvončkom naznanjajo glavne dele sv. maše, kot je na Štajerskem ali menda v celi solnograški nadškofiji stara in lepa navada.

NOTRANJŠČINA MARIJINE HIŠE

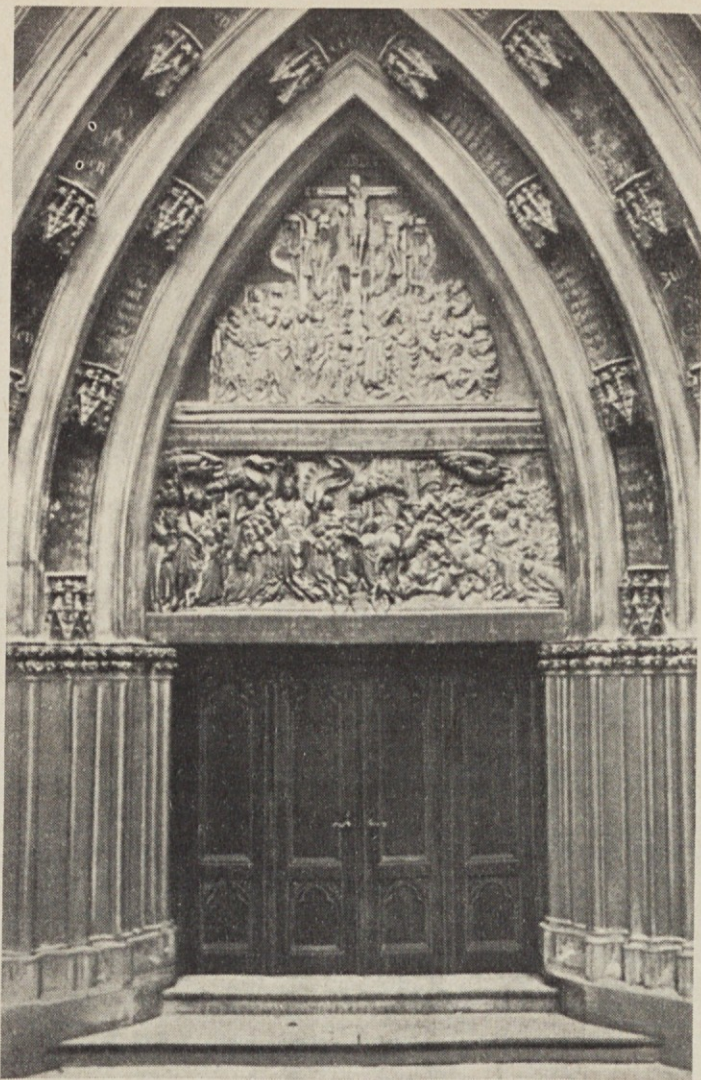
V notranjost cerkve v Marijinem Celju peljejo trije vhodi na pročelju, potem sta pa še dva stranska vhoda: eden na južni, drugi na severni strani stavbe. Takoj je treba poudariti, da prejšnje gotske cerkve niso porušili, temveč so cerkev v 17. stoletju le povečali ter preuredili. Sedanja cerkev je velikanska dvorana, proti jugu stara gotska, proti severu dozidana, baročna. Velika širjava in daljava ste omiljeni s stranskimi kapelami in z razdelitvijo oboka na tri dele. Na južni strani je kapela sv. Benedikta, nasproti njej na severni strani je Ladislavova kapela. Enotnost prostora je poudarjena s prekrasno dekoracijo in z duhovito stukaturo umetnika Bertollettija. Poleg tega je obok okrašen s prelepimi freskami slikarja Columba. Srednje polje napolni slavno vnebovzetje Marijino. Kot obrobni nakit velikanske slike pa je dvanajst apostolov. Tu pride do polne veljave umetnost zgodnjega baroka, namreč nešteto figur angelčkov, ki proslavljajo Marijo, kot bi bil ves strop eno samo gibanje, polno življenje. Po stenah so razvrščeni kipi svetih cerkvenih učencov, ki stojijo v živahnih s štukom, mavcem okrašenih in okvirjenih vdolbinah. To vse premišljeno napolnjuje velikanske prostore in ploskve. Za cerkev, ki jo obiskujejo toliko tisoči romarjev od vseh strani je ta okrasitev edina rešitev, da je verskemu čustvu zadoščeno. Romarju se duh zaposli

v svetišču in mu ni treba zunaj cerkve iskati razvedrila.

Vzhodno od te dvorane je mogočni prostor kot nekako presečišče ali križišče, ki je nad njim obokana prelepa kupola. Prostor bi zaslužil ime prečne ladje. Okrasitev kupole ni več tako bogata kot dvorane ali ladje. Stavba je bila dovršena skoraj gotovo 1683. Vidi se pa, da je okrasitev kupole od druge roke, kot ona v dvorani. Sklepajo na slikarja in izdelovalca stukature na Janeza Bernarda Fischerja, ki ima svoja dela tudi v Gradcu. Stukature gredo tu prav do vrhnjih lin kupole. Tu so upodobljeni vsi zgodovinski dogodki Marijinega Celja in tudi legende so dobro poudarjene. Vsega skupaj je v kupoli osem slik, ki obravnavajo osem Gospodovih blagrov. Tu so naslikani tudi deželni patroni: Leopold Avstrijski, Janez Nepomuk Češki, kralj Štefan Ogrski. Z višine blesti na gledalca ime Jezusovo. Razsvetljava iz kupole je zadostna. Stranske stene so oživiljene po raznih votivnih ali zaobljubljenih slikarijah. Ravno pod kupolo stoji steber, ki je na njem prekrasna podoba Matere božje z Detetom. Podoba je mnogo starejša kot steber. Pod tem stebrom je tudi daritveni oltar, kamor so romarji odlagali svoje darove, predvsem sveče.

Tudi prezbiterij je bil pozidan v tem času baroka. Prostor, kjer stoji glavni oltar, je malo tesen, pač zato, ker se vse večje slovesnosti vrše pred milostnim oltarjem sredi cerkve. Okrasje prostora pred oltarjem sliči ostalemu okrasju, videti pa je takoj, da ga je delal drugi umetnik. Omenjeni Fischer je imel pomočnika za stukature Dominika Boscho in Frančiška Casagrande. Ta sta skoraj gotovo izvršila okenske okvirje. Stropna slika predstavlja začetek božje poti: prihod redovnega duhovnika iz Št. Lamberta v divjino, postavljanje prve kapele z oltarjem milostnega Marijinega kipa; slika kaže tudi, kako redovnik razlaga pastirjem in kmetom verski nauk in kako moli pred Marijinim kipom.

Glavni oltar je nekaj izrednega v svoji umetnosti in v svojih merah. Ni

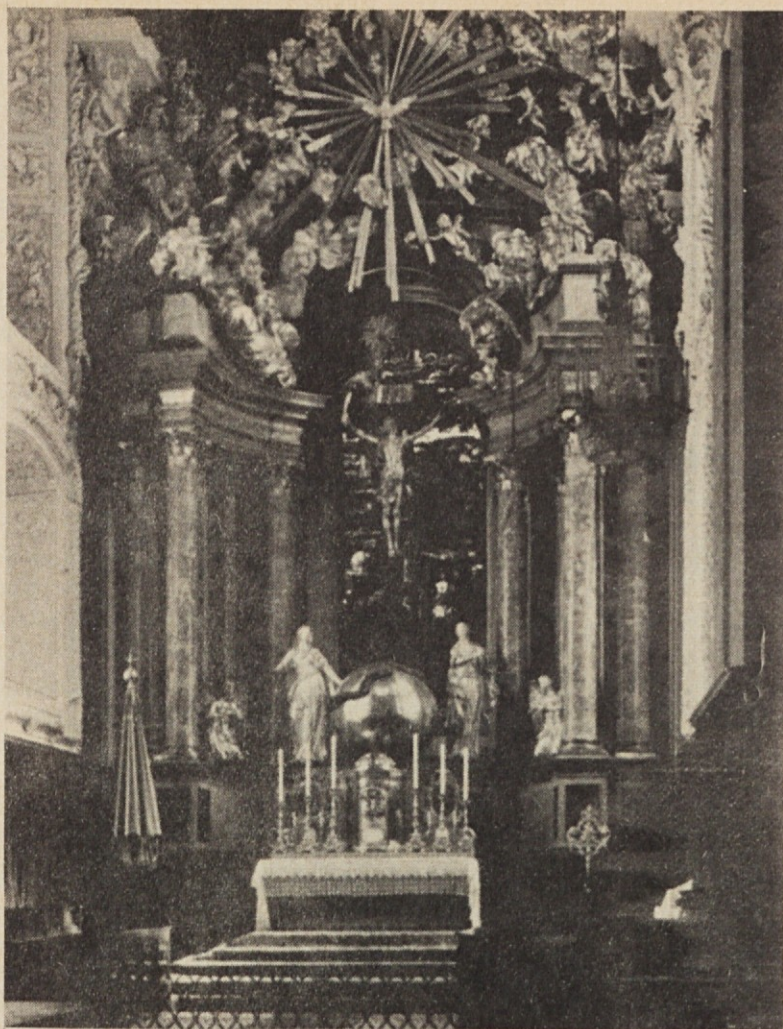


Znameniti portal - vhod

posvečen Mariji, temveč sv. Križu. Postavljen je bil oltar leta 1693. Posebna krasota na njem je križ, narejen s trdega lesa, Kristus pa je narejen iz čistega srebra, ravno tako Bog Oče. Oba sta v naravni človeški velikosti. Križ plava nad zemeljsko oblo, ki je ovita s kačo. Svoj čas je bila obla tik nad oltarno mizo ter je služila za tabernakelj. Še le 1754 je bila cela skupina dvignjena in pod njo je bil postavljen dragoceni novi tabernakelj, tudi iz srebra. Toda Francozi so ta oltar izropali. Pod križem sta bila tudi Žalostna Mati božja in sv. Janez Evangelist ter dva

klečeča angela, vsi kipi iz srebra. In vse je bil sramotni plen Francozov. To, kar je zdaj na oltarju, je bilo nadomeščeno leta 1812, po odhodu Francozov. Sedanji kipi so iz lesa, tabernakelj je močno posrebren, sicer pa je bakren. Marmor za veliki oltar je bil prenešen iz peterih dežel: iz Štajerske, z Avstrijskega, Tirolske, iz Solnograškega ter iz Poljskega. Križ je bil podarjen od cesarja Krala VI. Na globusu so vsi zemeljske deli ali kontinenti, ki so spretno izrezljani kot zemljevid.

Nekaj metrov pred velikim oltarjem stoji sedem metrov visok, kamenit steber,



Glavni oltar sv. Križa v Marijinem Celju

na katerem se ravno pod kupolo blešči lepa Marijina soha, kot že omenjeno. Ta steber je prej stal zunaj pred Ludovikovo cerkvijo, ko so zidali novo cerkev oz. so jo razširili, stebra niso podrli, temveč so ga pustili nepremaknjenega na istem mestu. Zdaj stoji še vedno tam, ker so preračunali, naj pride ravno pred glavni oltar. Že od nekdaj je ta steber romarjem v posebni časti. Vsak romar se ga mora z roko dotakniti in nanj pritisniti gorečo svečo. Če bi znal ta steber govoriti, bi nam pripovedoval čudovite zgodbe in želje milijonskih romarskih src.

Gotska cerkev: Načrt nove cerkve je bil tak, da lahko romarji ves

notranji prostor neovirano obhodijo in se jim ni treba umikati klopem in oltarjem. Ta načrt zveže staro in novo cerkev. Barokiziranje stare cerkve je mojstrsko izpeljano. Oko ne čuti nič tujega ali neurejenega v glavni ladji, tudi stebri so ostali, ki dele stavbo v notranjost v tri dele. Le ob strani so narejene oltarske kapele - dvanajst jih je, da se lahko zvrste pri oltarjih številni romarski duhovniki. Gotski slog se še prav dobro pozna, ker stavbeni mojster baroka ni odbil rebres na križnem oboku. Samo stebri so prejeli baročni plašč, ki se je pa izvršil samo z barvami, le vrhovi ali zaključki gotskih stebrov so dobili baročno



Veličastna notranjost

pokrivalo ali zaključek. Tudi slikarija je ostala oziroma slike, le obrobni okvirji so bili nadomeščeni z baročnimi. Tu je 60 svetniških podob ali slik, ki jih je naredil slikar G. Hausen iz Bamberga. Njihove so tudi slike na galerijah nad stranskimi kapelami ali oltarji. Tu so upodobljeni predvsem Marijacejski čudeži. Slike so vzete po knjigi p. Krištofa Jagra. Knjiga je izšla leta 1681.

Milostna kapela: Stoji na prehodu glavne ladje, kjer se srečate oba sloga cerkve: gotski starejši in mlajši baročni. Po izročilu stoji milostna kapela na mestu, kamor je šentlambertske redovnik obesil na drevo Marijino podobo, ki jo je prinesel s seboj ob svojem prihodu pred več kot 800 leti. Kapela seveda ni popolnoma taka kot je bila prvotno pozidana po kralju Ludviku Ogrskem, temveč je bila že prej malo razširjena. Bila je tudi prenešena, pa vendar z istega materiala zopet sestavljena. Starinski značaj kapele je ohranjen. Ob straneh se dviga na vsakem koncu eden tričetrtinski steber; stebra držita baldahin ali streho nad kapelo. Ob vsaki strani je tudi baročni angel. V baldahinskih vdolbinah sta ustanovitelj sv. Benedikt in zavetnik materinega samostana sv. Lambert. Nad krožnim lokom se vzpenjajo peresa vinske trte. Čisto pod tramovjem je zgodovinski relief kralja Ludvika Ogrskega in njegove žene Elizabete. Delo razodeva izšolanega umetnika. Praviijo, da je bil umetnik iz praške šole na Češkem. V kapeli so še kipi sv. Jožefa, ženina Marijinega in pa Marijinih staršev Joahima in Ane. Vhod do milostne kapele je zavarovan s srebrno ograjo, ki je jubilejni dar za 600 letnico božje poti od cesarja Franca I. in cesarice Marije Terezije.

Milostni Oltar hrani s svetlimi žarki obdano milostno podobo, ki je dragoceni predmet stoletnega češčenja in spoštovanja tisočev mnogih narodov. Kip pripada še v romansko dobo. Prvikrat je podoba omenjena leta 1266. Lesen kip je samo 48 cm visok in kaže Marijo sedečo in z Detetom v desnici, s prstom kaže na božjega Sina. Če omenjamo letnico 1266,

s tem daleč ni rečeno, da je bil kip ono leto narejen, temveč da je takrat stal na svojem mestu v cerkvi. Prej je bil vsaj kakšna desetletja v kapelici, prvotno pa v opatiji Št. Lambert, kamor je prišel, ne vemo kdaj in ne znamo odkod. Umetnostni zgodovinarji, predvsem slovenski: kot Cevc in Stele, spravljata ta kip v zvezo z velesovskim, ki je iste velikosti, istega sloga in iste starosti. In še v zvezo s takozvanim Marijinim kipom sv. Eme, slovenske kneginje, pred katerim je svetnica delila svobodo slovenskim sužnjem. Kip hranijo v Krki na Koroškem, kjer je Emin grob.

Na Marijacejskem kipu si Mati in Dete izmenjujeta jabolko in hruško prav ljubezniv prizor in prekrasna misel, kako se je Mati božja s svojim Sinom igrala ter zabavala. Sadeža pomenita seveda božje in Marijine darove: milosti. Oba kipa sta ogrnjena s dragocenim plaščem in nosita dragoceni kroni, ki ju je daroval Kardinal Aleksander Rudnay, primas Ogrski in nadškof iz Grana. Obe kroni ste bili pozneje prinešeni v Rim, kjer ju je blagoslovil sv. papež Pij X., ki je naročil, da nihče nikoli teh kron ne sme odstraniti s kipa v Marijinem Celju. Kip je torej star okrog 900 let. Milostni oltar je seveda novejši. Leta 1706 je knez Adam Schwarzenberg daroval oltarju srebrni prt. Oltarni nastavek je iz leta 1727 in sestoji z baldahina na dvanaajstih stebrih. Kneginja Montecuculi je darovala 27.000 gl za olepšavo milostnega oltarja. To je bila takrat ogromna vsota. Srebra za oltar so uporabili 12 stotov ali centov. Svečnike nosijo angeli, ki so vsi iz srebra. Svečnike je daroval vsled obljube knez Lobkovic. Pred oltarjem visi srebrna in bogato pozlačena svetilnica, ki jo drži na dveh verižicah orel, a svetilnica ima obliko osmerih src. Svetilnico je darovala cesarica Marija Terezija. Na vsakem srcu je vrezano po eno ime cesarske rodovine in pod orlom je ploščica s sledečim napisom: (v latinščini) Devici Celjski, avstrijske hiše Materi, Varuhinji posvetimo najponižnejše v teh srcih svoja srca".





Pod kupolo

Na evangeljski strani milostnega oltarja je vzdana bronasta plošča z daljšim napisom; to ploščo je shranjeno pravo srce pasavskega in olumuškega škofa Karola. V težki bolezni se je zaobljubil v Marijino Celje, kamor je prej v zdravih letih tolikokrat romal. Zdaj ga je prehitela smrt in na smrtni postelji je izrazil gorečo željo in ukaz: "Kadar umrem in preden me pokopljete, izrežite moje srce in ga nesite v Marijino Celje, kjer naj pri Materi počiva". Naročilo so izvršili: leta 1664 je prinesel ljubljanski škof Jožef Rabata mrtvo srce v Marijino Celje. V posebni posodi so spravili srce prav blizu Marijinega prestola. V življenju je utripalo za Marijo, zdaj pa ima izredno srečo, da počiva poleg nebeške Device.

Prižnica v Marijini cerkvi je velika posebnost in izredna umetnost. Postavljena je na prehodu vzdolžne in prečne ladje, kjer je že prej stala prižnica. Po veličastvu zgradbe in po krasoti kipov štirih evangelistov na obodu ali košu in še posebej vsled impozantne postave sv. apostola Pavla je prižnica res edinstvena najbrž v celi Srednji Evropi. Kamnoseška dela je izvršila tvrdka Grabmayr iz Turnitza; kdo je napravil načrt, ni znano.

Severni zaključek ladje tvori pevski kor. Kor sam je bil pozidan l. 1688, sedanja oprema pa je iz srede 18. stoletja. Orgle iz leta 1689 je postavil dunajski mojster Janez Lichtenauer, toda one orgle so bile zamenjane leta 1740 po solnograškem stavitelju orgel Summerholzu. Te orgle so dobile poseben podstavek in novo omaro, ki se razteza v širini vseh treh cerkvenih ladij in je velika plastična okrasitev, ki jo je spretno izvršil dunajski podobar Janez Wagner. Na ograji je napravil osem reliefnih podob iz Starega testamenta. Omara in vse korne okrasitve so ostale prvotne, orgle same pa so zopet bile zamenjane po modernem napredku godbene umetnosti - leta 1912 kot spomin na obisk cesarja Franca Jožefa, avstrijskega vladarja. Stroške za nove orgle je pokrila cesar sam. Po prvi svetovni

vojni in sicer leta 1929 so bile te orgle še bolj modernizirane in pomnožene, razširjene z dvema stranskimi orglami na galerijah, ki so zvočno ojačene in so dobile tudi premakljiv igralnik na kolesih. Zvočniki so inštalirani nad glavnim oltarjem. Učinek je zvočno in muzikalno neprekosljiv.

Stranske kapele, ki jih je na vsaki strani šest, so opremljene z umetnimi železnimi vratmi, ki dajejo celemu prostoru v notranjosti veliko živahnost posebno še zato, ker so nad kapelami lepi in prostorni balkoni z ograjami. Vsaka kapela ima tudi svoje ime napisano nad obokom z zlatimi črkami na modri podlagi. Oltarske slike v kapelah so od različnih umetnikov izdelane in vsaka kapela ima tudi napis, ki oznanja, kdo je dal kapelo postaviti. Po stenah in posebno po stropih kapel je polno slikarije in stukature. Ob oltarjih so nameščene premnoge spovednice. Na galerije vodijo čveterne stopnice. Če gleda človek notranjost od vrat do glavnega oltarja, ima vtis, da je cerkev peteroladijska. Res preveličasten pogled in užitek! Skozi okna prihaja v prostore dovolj svetlobe.

Oče je šel s svojim petletnim sinkom k maši. Pred cerkvijo mu je dal dva kovanca, enega za 5 centov in drugega za 25, in mu naročil:

„Tu imaš dva kovanca. Sam se odloči, katerega boš vrnil pri kolekti v košarico.“

Ko sta se vračala domov, je bil oče radoveden, kako se je sinko odločil:

„To je bilo pa tako“, je začel previdno otrok. „Župnik je pridigal, da Bog ljubi veselega darovalca. Jaz sem čutil, da z veliko bolj veselim srcem darujem pet centov kot kuorter, zato sem vrnil nikl v košarico.“

Janezek je bil nekega dne poredno živahen. Karkoli je počel, je šlo mami na živce. Ko je bil zvečer pripravljen za večerno molitev, mu je mama dejala:

„Nocoj pa tudi prosi Boga, da bi se poboljšal in postal ubogljiv otrok.“

Ko je končal svoje običajne molitve, je dodal:

„Da bi se poboljšal in ubogal mamo in očka!“

Po kratkem odmoru pa je dodal na veliko presenečenje mame še te besede:

„Vendar ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi!“



Marija na stebru



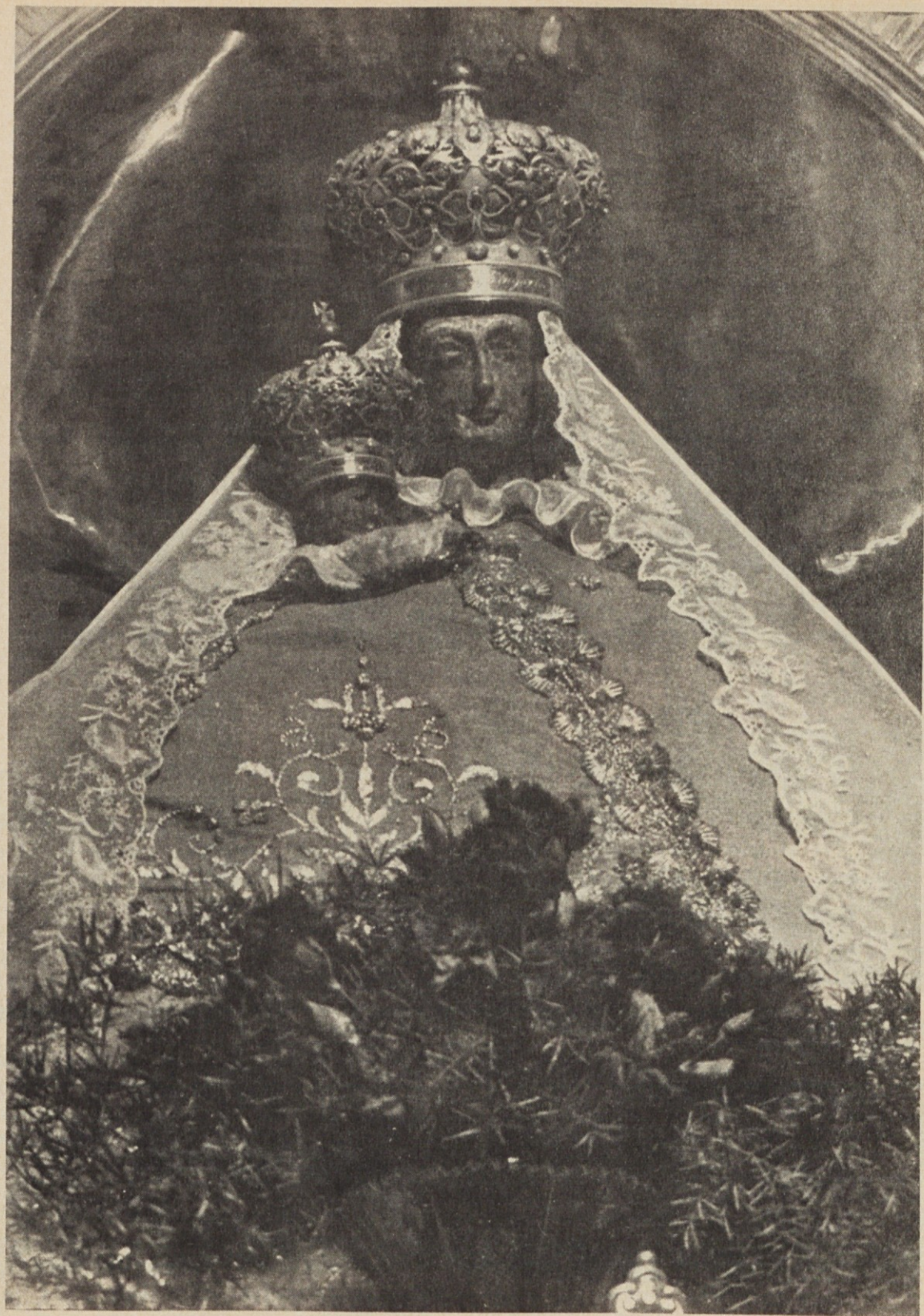
Milostna kapela v Marijinem Celju



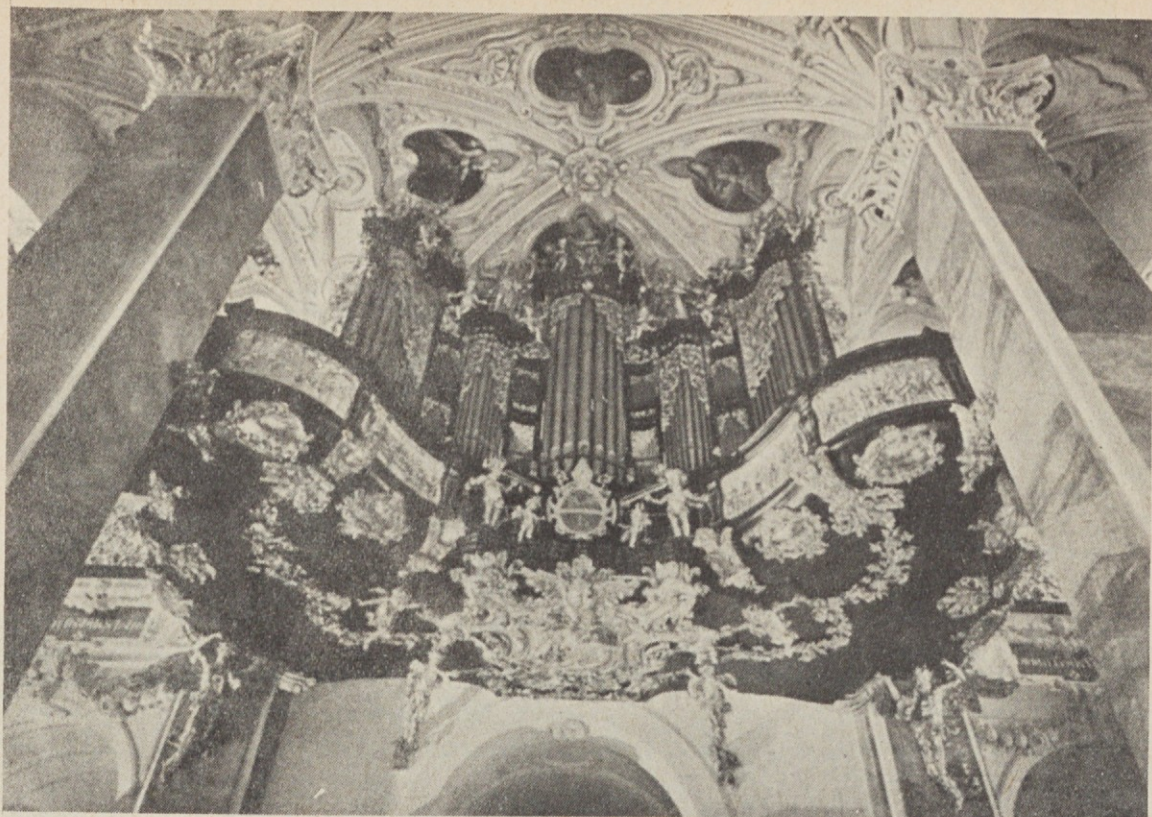
Milostni oltar v Marijinem Celju



Romarska milostna podoba
brez obleke



Oblečena milostna podoba



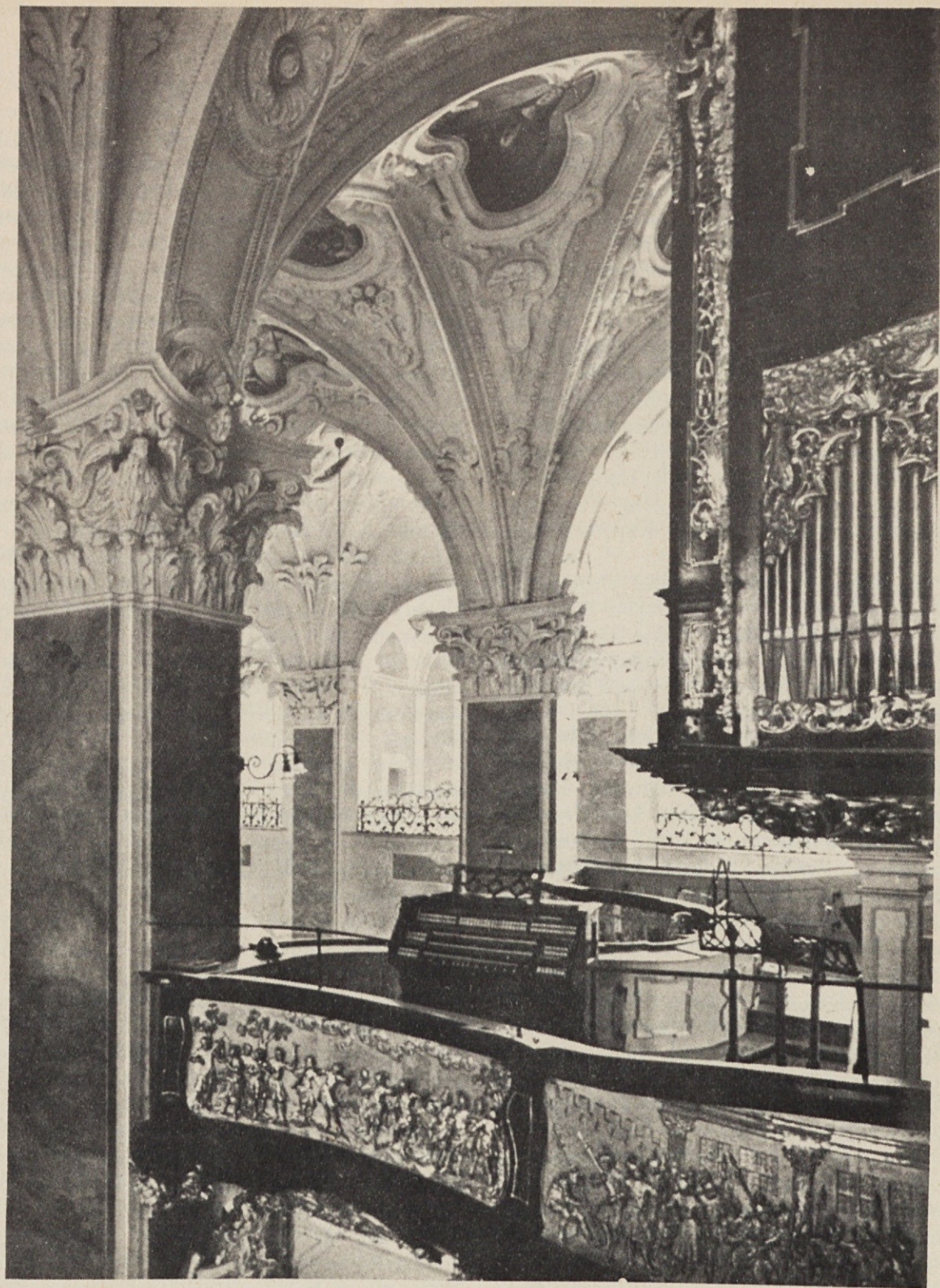
Celotne orgle s korom

MARIJACELJSKA ZAKLADNICA

O zakladnici pa še nisem pisal, ko že nad deset let obdelujem naša božja pota. Da res, pravo zakladnico ima božja pot v Marijinem Celju! Kje je zakladnica nameščena? Na obeh straneh Marijinega stebra vidimo dva prelepa vhoda. Na desni strani se pride v zakristijo, na levi pa drže vrata v zakladnico: to je velikanski prostor ali bi rekli kapela, kjer imajo shranjene, ali so imeli shranjene največje dragocenosti.

Zgodovinsko najpomembnejši predmet zakladnice je tako zvana zakladniška Marija in oltar, ki na njem ta Marije kraljuje. To je ona slika, ki jo je po pripovedovanju videl kralj Ludvik v tisti odločilni noči pred odločilno bitko in zmago. Našel jo je na svojih prsih, ko se je zbudil iz spanja. Sliko je delal

italijanski umetnik Andrej Vanni, v Sieni. Ozadje tvorijo emailirane ploščice, ki so vse obsute z lilijami iz družinskega grba rodbine Anjou. Tej družini je namreč pripadal Ludvik Ogrski. Okrog Marijinega vratu je zdaj samo ena zlata verižica, potem trak draguljev in okrog Detetove glave sij, ki je ves posut s pristnimi biseri. Dragocen je tudi notranji okvir slike, ki je umetniško kovinsko delo iz čistega zlata. Sklepajo, da je iz delavnice v Aachenu; ta delavnica je namreč delala za kralja Ludvika, ko je bil še na Poljskem (1370–1382). To je namreč gotov dokaz, da je bil kralj Ludvik Ogrski tesno povezan z Marijinim Celjem. Nadaljni srebrni okvir z vencem žarkov in angelskih glav, ki obdaja zakladniško sliko je dar ob 400 letnem jubileju Ludvikove zmage 1764. Sedanja oblika zakladniškega oltarja predstavlja vojni šotor, ki je v



Pevski kor z orglami

njem Ludvik sliko našel. Ta venec je bil narejen od dunajskega zlatarja Jošta Polking-a (morda Poljanc, Poljanšek!). Francozi so ta venec odnesli. Tudi tabernakelj z baldahinom je bil srebrn in stebrički baldahina so bili iz ametista. Danes je vse to leseno. Kar so Francozi ugrabili, ni prišlo nazaj. Pod baldahinom stoji zdaj križ dunajskega zlatarja Janeza Geyer-ja, ki ga je darovala ogrska kneginja Ana Marjeta Esterhazy 1722. Relikviariji so darovani iz opatije Št. Lambert. Angelske glavice so najbrž prenešene z nekega starejšega prenoslivega Marijinega trona. Dragocen okras zakladniškega oltarja je oltarni "prt", antependij, tudi iz dunajske zlatarne. Relief predstavlja rodovnik cesarice Marije Terezije iz leta 1769, darovala pa je antependij hčerka Marije Terezije, neapolska kraljica Marija Karolina leta 1803.

Najvažnejša vsebina ostalih dragocenosti v zakladnici je približno sledeča: Omara I.: Kip Matere božje narejen iz slonove kosti iz 18. stoletja; Marijino oznanenje, ravnotako iz slonove kosti iz leta 1689; Sv. Boštjan in sv. Rok v enem kipu, zavetnika proti kugi, kip je bil last bratovščine; bičani Zveličar - slonova kost z dragim kamnom-topasom 1662.; skupina svetnikov iz slonove kosti, Marija izrezljana iz koral - na sliki je tudi ime darovalca; potem Kristusovo križanje, slonova kost iz 18. stoletja; slonokoščena Marija z angeli - francosko delo. - V drugi omari je zopet pet takih predmetov; v tretji omari je okrog 20 dragocenih predmetov itd. Omar pa je vsega skupaj devet. V njih je več dragocenih starih mašnih kelihov, ciborijev.

Posebno dragocen in silno težak je mašni plašč, o katerem trde, da ga je Mariji Celjski daroval kralj Ludvik Ogrski. Križ na zlatem brokatu je reliefna vezena z visoko plastičnimi baldahini in s peterimi figurami Matere božje in svetnikov. Na sredi je Marija z Detetom, na desni in levi doprsni sliki sv. Katarine in sv. Uršule, spodaj celi sliki sv. Barbare in sv. Doroteje. Izvedenci

pravijo, da je to delo skoraj gotovo burgundsko delo iz 15. stoletja.

TEŽKI DNEVI ZA MARIJINO CELJE

Turški napadi: Po zgodovinskih virih so Turki prvokrat pridrli prav do Marijinega Celja leta 1420, ko so tudi cerkev požgali. Zopet so prišli Turki leta 1429. Takrat so izropali in požgali trg. Na cerkev so metali ognjene puščice, toda streha se ni vnela. Duhovniki so Marijino podobo odnesli na varen kraj. Pa pravijo, da so jo našli in neki besni Turek je hotel Marijino podobo s sulico prebosti, a je pri priči oslepel ter se je nato mrtev zgrudil. V istem hipu se je nad cerkveno streho prikazala bleščeča krona. Turki so se prestrašili ter so zbežali. Leta 1485 so Turki zopet bili v Marijinem Celju. Cerkev je zopet ostala nedotaknjena.

Ko pregledujem najnovejšo nemško knjigo, ki opisuje zgodovino Marijinega Celja, res ne vem, kako je mogel Othmar Wonisch v svoji knjigi "Mariazell" napisati glede turških vpadov tako netočnost ter tako krivično udariti po "balkanskih narodih", ki so seveda južni Slovani. Piše namreč:

"V sredino te razvojne dobe Marijinega Celja vpade čudovita zmaga ogrskega kralja Ludvika nad Turki, pod katerimi moramo razumeti neverne balkanske narode. Zmaga je bila dobljena okrog leta 1365."

Nepristranska zgodovina o turških vpadih ima sledeče podatke: Pradomovina Turkov je Srednja Azija, kjer so živeli stoletja kakor drugi pastirski narodi od živinoreje, vojske in plena. Turki niso Slovani. Sprva so bili malikovalci; nekako v desetem stoletju pa so prevzeli mohamedansko vero. Še le leta 1353 so dobili Turki prvo postojanko v Evropi in sicer so zasedli grad Čini nad Galipolijem. Deset let pozneje je Turčija mejila na države Albancev, Romunov, Srbov in Bolgarov, ki so pa takrat bili že vsi kristjani. Bolgari so prišli nato prvi na vrsto, pa so se silno borili proti turški sili, ki je 1363 zavzela glavno mesto Odrin.

Srbi so takrat zbrali vojsko 60.000 vojakov proti Turčiji, le nesreča je, da so bili leta 1373 premagani od turške sile. Poraz je znan pod imenom "poguba Srbov". Še le po turški zmagi in po porazu krščanske vojske, večina srbske, na Kosovem polju 15. junija 1389, še le takrat je imela turška vojska kolikortoliko prost dohod v Srednjo Evropo. Leta 1391 so Turki prvič v zgodovini prekoračili Savo. Torej "balkanski neverni narodi" niso požigali cerkve v Marijinem Celju že leta 1365 pomešani z divjimi Turki. Res pa je, da so Turki pri svojih napadih lovili ter nabirali mlade dečke in fante - nad 500 so jih nekoč odpeljali samo iz male Bele Krajine - ter so jih peljali s seboj, in so jih doma po svoje vzgojili, seveda vojaško in to je bila takozvana "nova četa" turške vojske. Po turško so jim rekli "jeni čeri", to so "janičarji", ki je pa med njimi bilo dosti veliko število pobranih med balkanskimi narodi, kakor tudi med Nemci; bili so iz Sela in iz Zelle.

Velika nevarnost je zopet pretila 1683, ko so bili Turki pred Dunajem. Takrat so vse dragocenosti iz Marijinega Celja znosili v Št. Lambert, ki je bil dobro utrjen. Vse je ostalo tam, dokler ni slavní Jan Sobieski Turkov pred Dunajem popolnoma in za vselej premagal in pregnal.

Leta 1679 je imela v Marijinem Celju bogato žetev črna kuga. Opat je ukazal večkrat, naj prirede procesije z milostno podobo.

Proti koncu srednjega veka so se klatili po naših krajih roparski vitezi. Na visokih skalah so bivali v trdnih gradovih, plenili in ropali, kjer koli so le mogli. Nihče jih ni mogel za to kaznovati. Vladarji so poskušali, pa brez uspeha. Pravice ni bilo nikjer, javna varnost je bila prazna beseda. Nihče si ni bil varen ne življenja ne imetja. Takrat so tudi veliko trpeli romarji. Povsod so jih nadlegovali in mučili. Takrat je cesar Žiga leta 1429 izdal strog odlok kjer pravi: "Marijaceljske romarje ne sme nihče nadlegovati. Kdor se bo zoper to

pregrešil, ta naj si bo svest jeze Boga vsemogočnega in naše ljube Gospe in tudi našega cesarskega nasprotstva. Za kazen in za pokoro bo plačal 100 goldinarjev čistega zlata, vsakikrat, kadar bo to storil". Ta odlok je potrdil tudi kardinal Cesarini v imenu papeža Evgena IV. leta 1442., ki je zagrozil cerkvene kazni in celo izobčenje iz sv. Cerkve vsem, ki napadajo marijaceljske romarje. Tako so bile polagoma te zlorabe odpravljene.

Seveda je v takih razmerah božja pot zelo trpela, ker ni nihče upal zdoma.

Žalostno je bilo za Marijino Celje leto 1526 in 1529. Takrat je bila cerkvena zakladnica skoraj popolnoma izpraznjena. Država je namreč vse zaplenila. Najdragocenejši predmeti so prišli v privatne, največ judovske roke, ker je država te stvari prodajala.

Potem je prišlo protestantovsko Lutrovo gibanje, ki je tudi sem prineslo veliko zmešnjave, toda božja pot ni bila zatrta.

Največjo krivico pa je napravil Marijinemu Celju cesar Jožef II. s svojimi zmešanimi reformami. V mladosti je bil celo večkrat med romarji in božja pot je veljala kot vladna, državna. Toda tudi on je obesil svoje oko na premoženje cerkve v Marijinem Celju. Že leta 1752 je začelo šumeti. Pa se je cesar le malo obotavljal. Preteklo je kar 20 let, ko je nazadnje prišla direktna prepoved romanja v Marijino Celje. Ljudstvo ni ubogalo, zahtevalo je, naj vladar odlok prekliče. Ropanje cerkve se je pričelo v velikih potezah. Marijina hiša je obubožala.

Nesreča je bila tudi v tem, ker je cesar Jožef II. razpustil materin samostan v Št. Lambertu, ki je vsa stoletja zalagal Marijino božjo pot z duhovniki. Takrat so tudi morali oddati najdragocenejša, starinska in umetniška mašna oblačila, svečnike, kelike, monštrance. Nenadomestljiva škoda!

Tudi Francozi so prišli v Marijino Celje ropat in uničevati. Leta 1827 je ves trg Marijino Celje upelil strahovit požar. Tudi cerkev je bila precej prizadeta.

Med prvo svetovno vojno so morali žrtvovati cerkveno streho iz bakra. Šla je



Zakladnica

v vojne namene. Nadomestili so jo s pločevinasto. Po posebnem cesarskem odloku je bilo prizanešeno cerkvenim zvonovom. Ti so ostali. Po prvi vojni je prišla velika sprememba državnih mej. Avstrija z nekdanj 30 milijoni prebivalcev je postala mala državnica s 7 milijoni prebivalstva. Radi vednega sovražnega razporedenja med malimi državami so bile meje strogo zaprte in Marijino Celje je pri tem seveda zelo trpelo.

Druga svetovna vojna je božjepotni cerkvi pobrala, zaplenila zvonove. Takoj ko je bila vojna končana, je bil kraj zaseden po ruski vojski in nemški zgodovinar sam povdarja, da so ruske vojaške oblasti cerkev v Marijinem Celju respektirale. Po drugi svetovni vojni se je božja pot v Marijinem Celju zopet povzdignila. Posebno živahno je bilo prva leta po vojni, ko je v Avstriji prišlo toliko

beguncev in izgnancev, ki so pri Mariji iskali svoje tolažbe. Takrat je Marijino Celje videlo tudi mnogo Slovencev.

SLOVESNOST 800 LETNICE MARIJINEGA CELJA

Ako vzamemo za začetek Marijinega Celja leto 1157, potem je Marijino Celje dočakalo leta 1957 svojo osemstoletnico obstoja. Za slovesnost so bile velikopetne zunanje in notranje priprave. V letih 1862 do 1865 ter zopet 1889 in 1899 so se izvršila v Marijini cerkvi velika popravila; temeljito so bila in dobro mišljena, toda v umetniškem oziru so bila pogrešena in ne strokovna. Napako so popravili za 800 letnico božje poti. To se je zgodilo leta 1954. Zelo pomenljivo: v Marijinem svetovnem jubilejnem letu. Z veliko pazljivostjo in natančno po

umetnostnih predpisih so upostavili svetišče v stanje baroka. Pri tem pa so odkrili tudi stare gotske ostanke, ki so jih obnovili.

Posebno treh velikih slovesnosti v jubilejnem letu se moramo spomniti ter jih krepko poudariti.

Prva: Marija Celjska je dobila v jubilejnem letu poseben naziv: "Kraljica Narodov". Že česko-moravski knez Bratislav je dal Celjski Mariji naziv: Mater gentium Slavorum – Mati slovanskih narodov. Saj je toliko slovanskih narodov vsa stoletja klicalo k Mariji Celjski. V 14. stoletju so začeli romati v Marijino Celje Ogrji in njihov kralj Ludovik je dal Celjski Gospe ime: Magna Hungarorum Domina – Velika Gospa Ogrov. Habsburžani so ji dali naslov: Magna Mater Austriae – velika Gospa Avstrije. Tako jo je tudi imenoval sv. oče Pij XII. Iz teh treh naslovov pa se je sam po sebi razvil klic: Regina gentium – Kraljica narodov. In po pravici! Mati božja iz Marijinega Celja se je vedno v zgodovini izkazala kot velika priprošnjica in zavetnica vseh, ki so se k njej zatekali. Ker so v Marijino Celje romali različni narodi in jo v različnih jezikih toda v enem duhu častili ter ji prepevali, je postalo Marijino Celje središče sporazumevanja, zbližanja narodov. Tako je imelo in še ima vedno Marijino Celje veliko, res "katoliško" poslanstvo: spravo med narodi, duhovno, versko in mirovno združenje narodov, kakor si ga Cerkev želi v "Novi Evropi". V tem smislu so se vršile vse jubilejne slovesnosti. Prva slovesnost, ki so jo obhajali 29. junija 1957, je imela pomenljivo ime: "Dan sporazumevanja narodov". To je bil res veliki dan.

Bil je praznik sv. Petra in Pavla, apostolov vseh narodov. Med deset tisoč narodov so vzbujale pozornost različne narodne noše: vse se je zanimalo za nje. Slovenski narod je zastopal pevski zbor – 43 pevcev in pevk v narodnih nošah. Saj je bilo kar najbolj primerno, da so prišli ti pevci s koroških Sel v Marijino Selo – Celje. Slovenski pevci so imeli ob



Marija v zakladnici

3. uri popoldne svojo mašo pri milostnem oltarju. Cerkev je bila nabito polna. Kar nenadoma se oglasi slovenska ubrana pesem. Vse je prisluhnilo, strmelo, občudovalo petje iz vernih in ljubečih grl in src. Tujci so zatrjevali, da takega petja še niso slišali. Petje so snemali na trak.

Ob šesti uri zvečer je bila znamenita pobožnost pred milostnim oltarjem rožni venec za trpečo in molčečo Cerkev. Začeli so v nemškem jeziku vero in tri Zdrave Marije. Potem so pa nastopali razni narodi: Prvo desetko so molili Hrvati, drugo Poljaki, tretjo Čehi, četrto Slovaki, peto Slovenci, šesto za duše v vicah Madžari. To je bilo res pestro. Pa tudi pretresljivo.

Ob pol devetih zvečer se je vršila procesija z lučkami, ki je vedno nekaj najlepšega v Marijinem Celju. Procesijo je vodil gradiščanski škof dr. Laszlo; asistirali so mu štirje duhovniki: prvi poljski, drugi madžarski, tretji češki, četrto slovenski. Takoj za škofom so šli: avstrijski minister za zunanje zadeve dr.

Figl, ki je bil častni pokrovitelj tega dne; za njim so korakali zastopniki naslednjih držav: Turčije, Izraela, Združenih držav Severne Amerike, Kanade, Uruguaya, Kolumbije, Italije, Nemčije, Švice in Španije. Med procesijo se je po zvočnikih donele Marijine pesmi vseh zastopanih narodov. Zbor s Sel je zapel dve slovenski pesmi: "Ti, o Marija" in "Marija, skoz življenje". Po petju vsake narodne skupine so zazvonili ubrani Marijini zvonovi iz lin treh zvonikov. (Torej: v Marijinem Celju imajo po vojni nove zvonove!) Na deset tisoče lučke je gorelo, morje luči! Ko se je procesija vrnila v cerkev, je bila hiša božja slovesno razsvetljena. Vtis je bil naravnost očarljiv.

Slavnostni govor je imel voditelj romanj p. Beda, ki zna tudi slovensko. Na podlagi pred omenjenih Marijinih slavnih naslovov je govoril o pomenu, ki ga ima Marijino Celje prav za spravo in sporazumevanje med narodi.

V nedeljo 30. junija je imel pontifikalno sv. mašo škof dr. Laszlo, ki so mu asistirali zopet štirje duhovniki, vsak različnega naroda. Škof je med mašo pridigal v treh jezikih: nemško, madžarsko in hrvaško. Škof je po rodu gradiščanski Hrvat in vse te tri jezike popolnoma obvlada. Povdarjal je, da je razumevanje le takrat mogoče, če so vsi narodi trdni v isti veri in zbrani pri skupni Materi. Potreben nam je mir, toda mir je sad pravičnosti. Le na podlagi pravičnosti more biti zgrajen pravi mir.

Isti dan popoldne je bila na trgu pred cerkvijo pestra akademija. Vsaka narodna skupina je nastopila v svojih narodnih nošah s pesmimi in z narodnimi plesi. Nastopili so Hrvatj, Čehi, Slovaki, Madžari, Koroški Slovenci in Nemci. Vsaka skupina je bila po mikrofону in zvočnikih predstavljena. Kar je slovensko skupino nad vse dvigalo, je zopet naše petje. Vse petje je vodil g. salezijanec prof. dr. Silvo Mihelič. O našem petju je vse govorilo, ga vse občudovalo.

Drugo veliko jubilejno slavlje v Marijinem Celju je bilo 14. julija 1957.

Temu dnevu sodali ime: Dan katoliške edinosti. Preživeli so ta v Marijinem Celju v znamenju zedinjenja ločenih vzhodnih bratov in sester. Ideja je bila najlepše izražena v cerkvenih slovesnostih, kjer se je pokazala velika liturgična edinost katoliške Cerkve latinskega in vzhodnega obreda.

Za ta dan je prišel v Marijino Celje papežev zastopnik kardinal Tisserant, ki je dekan svetega kolegija in tajnik papeževe kongregacije za zadeve Vzhodne Cerkve. Obenem je prišel apostolski vizitator Ukrajincev v Zapadni Evropi, nadškof Bučko, s katerim so priromali v Marijino Celje tudi mnogi Ukrajinci. - V nedeljo je nadškof Bučko daroval pontifikalno sv. mašo po vzhodnem obredu, v staroslovenskem jeziku ali v jeziku sv. Cirila. Po pridigi je bila v ukrajinskem jeziku slovesna posvetitev ukrajinskega naroda brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Po tej slovesni maši je kardinal Tisserant po kratkem nagovoru podelil vsem navzočim papežev blagoslov. - Nato je bila slovesna procesija k milostnemu oltarju, kjer je kardinal Tisserant kronal milostni kip Matere božje in Deteta Jezusa. Obe kroni je blagoslovil v Rimu papež Pij XII. Marija ima zdaj dve kroni, ki ste obe od papeža blagoslovljeni. Ob tej priliki je kardinal izročil priorju marijaceljskega samostana dragoceno osebno darilo sv. očeta za 800 letni jubilej in sicer dragocen zlat kelih z umetniško izrezljanimi reliefi iz slonove kosti ter še lep križ, v katerega so vdelani rubini.

Teh slovesnosti so se med drugimi udeležili tudi nadškofje dr. Jachym in Habozian, pasavski škof Landersdorfer, ter mnogi civilni dostojanstveniki.

Tretja jubilejna slovesnost pa je bila popolnoma slovenska. Romanje se je vršilo 10. in 11. avgusta. Tega romanja so udeležili predvsem koroški Slovenci in sicer s svojim škofom iz Celovca dr. Jožefom Kštnerjem. Naj bo tu omenjeno, da so imeli goriški in tržaški Slovenci svoje lastno romanje v Marijino Celje od 28. do 30. julija.

Posebno slovesen je bil sprejem koroških Slovencev. Tudi svetna oblast jih je pozdravila in sicer pred mogočno baziliko. Bilo je zvečer ob 6. uri. Med bučanjem mogočnih orgel so romarji vkorakali v baziliko; oglasila se je pesem, ki so jo romarji peli s takim navdušenjem, da so orgle zadušili. Naša pesem je prevzela vse navzoče. Samostanski predstojnik je imel nato cerkveni govor. Slovenskim romarjem je dal posebno priznanje z besedami: "Danes je pred Marijo ljudstvo, ki zna moliti. Koroški Slovenci molite!"

Večerno mašo je imel g. kanonik Aleš Zechner, ki je tudi pridigal z njemu lastno toploto. Posebno stvarno in romarjem primerno je pozdravil naše romarje voditelj marijaceljskih romanj benediktinec p. Beda. Govoril je v slovenskem jeziku, in je povdarjal, da je Marija Mati tudi slovanskih narodov. Vsi narodi ji že stoletja pojejo vsak v svojem jeziku, toda eno in isto melodijo ljubezni do Boga in do Matere božje. Skupna Mati Marija naj pobrati vse narode. Mir in sreča moreta biti le tam, kjer vsak narod posebnosti drugega naroda spoštuje in ceni prav tako, kakor ljubi posebnosti svojega naroda."

Nepopisno ganljiva je bila nočna procesija z lučkami, ko so prišle do veljave slovenske pete litanije. Petje je bilo seveda vodeno po zvočnikih, da je bilo enotno.

Nedelja je bila ena sama molitev k Mariji, en sam klic k Materi: Marija, pomagaj nam sleherni čas! Že ob 4. uri zjutraj so se slovenska srca zgrnila krog Marijinega trona. Takrat so tudi spovedovali slovenski duhovniki. Ob 7. uri zjutraj je imel celovski škof pontifikalno sv. mašo, med katero je govoril v obeh jezikih; slovensko in nemško. Škof je govoril prisrčno in globoko. Marija je Kraljica miru in torej srednica med narodi sveta!

Ob 9. uri je bila še ena peta sv. maša za slovenske romarje, ki jih je bilo gotovo nad 2000, potem pa so začele liti solze slovesa od nebeške Matere, pravzaprav ne slovo od Marije, temveč od svetega kraja. Marijo pa so nesli mili koroški Slovenci s seboj, da jo imajo blizu.

Tu so bila omenjena le tri jubilejna romanja, ona tri, ki so bila najbolj pomenljiva. V resnici pa je bilo v jubilejnem letu nad 40 velikih in uradnih romanj. Morda še nobena stoletnica v Marijinem Celju ni bila tako veličastna kot osma. K temu so seveda največ pripomogla moderna prometna sredstva, česar pri prvih sedmih ni bilo in so romarji hodili peš, ali na vozovih.

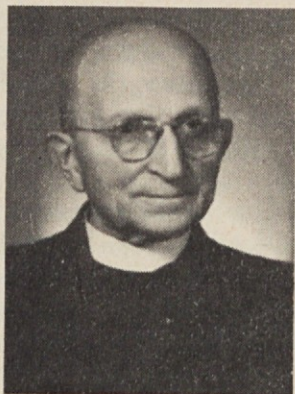
V misel nam kar sili vprašanje: "Kakšna bo 900 letnica Marijinega Celja?" Ali bomo lahko tudi takrat peli: "Še si ti Kraljica našega srca!"

Še enkrat zakličem in prosim na glas: Nikar ne zapusti, Marija, ti nas!

VIRI:

1. P. Othmar Wonisch, O.S.B. Mariazell 1957.
2. Dr. Anton Medved, Maribor: V Marijinem Celju. Založilo Katoliško tiskovno društvo Maribor 1898.
3. Zgodovina slovenskega naroda: Dr. Josip Gruden, založila Mohorjeva družba Celovec.
4. Dr. Milko Kos: Zgodovina Slovencev od naselitve do reformacije; tiskala Tiskarna sv. Cirila, Maribor. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1933.
5. Nedelja: cerkveni list krške škofije letnik 27 - iz leta 1957. Posamezne številke.
6. Österreichisches Tourenbuch - Auto -, Wander - und Reiseführer. Verlag Merkur Graz 1954.
7. Bernard Kranzmayer: Ortsnamenbuch von Karnten, Klagenfurt-Celovec 1958. Založili zgodovinsko društvo Koroške.

Spominu velikega moža



Pok. msgr. dr. France Kimovec

Dne 12. januarja t.l.* je v Ljubljani umrl v 86. letu starosti biseromašnik, glasbenik, skladatelj, prevajavec in zbiravec narodnih pesmi, stolni prošt in apostolski protonotar msgr. dr. France Kimovec. Ob njegovi smrti je bilo napisanih več člankov o njegovem vsestransko izpolnjenem življenju in delovanju. Teh nekaj vrstic posvečam spominu velikega moža kot skromno cvetko na njegov grob.

Stolnica sv. Nikolaja! Vedno sem s svetim spoštovanjem prihajala v ta božji hram. Na njegovem pročelju so se spreletavali golobje in v visokih oknih je odseval mir. Ko sem odrinila težka vrata, so odpadle vse druge misli: gledala sem lepoto božjega kraja, kjer so se pod široko kupolo odbijali žarki na večno luč in tri oltarje: tistega z obhajilno mizo, onega s korarskimi sedeži in tja, kjer je vsa v cvetju kraljevala Brezjanska Marija.

V telesu dolge ladje so se vrstili

*1964

oltarji. Pozabila sem že svetnike, katerim so bili posvečeni, le veliki misijonski križ, pred katerega sem pogosto poklekala, mi je ostal v spominu. Nad oltarji so se v enakomernih izrezih dvigale polkrožne line in dva kora. Tretji je imel prostor v ozadju - od tam se je razlivala božja slava med vernike v klopih.

Kolikokrat se s hvaležnostjo spominjam tistih časov! Življenje izgubi svojo ostrino in nekaj blagega se zlije iz preteklosti v sedanjost. Pesem, tiha melodija iz davnine zadehti kakor pomladno cvetje, obrazi se skrivajo med notami in roke, razprte v pripravljenost, zbirajo pozornost oči in src: ob zamahu bo zadonelo iz grl in napetost pred začetkom se bo sprostila v melodiji. Dirigent vztraja: ko zbere pozornost vseh pevcev, šele da znak za začetek. Pevcem se preblisne skozi možgane. Skoraj na smeh jim gre, ko se spomnijo, kaj jim je gospod Kimovec zabičal pri vaji: "Nikar ne glejte v note, notri je vse 'fovš' zapisano!"

Njegovo trdno vodstvo je prav posebno prišlo do izraza pri pevskih vajah. Ponavljali smo in ponavljali, dokler se mu niso zasvetile oči: "Tako je prav. Zdaj sem zadovoljen".

Kadar je hotel iz zbora izveliči posebno lep "pianissimo", je smelo samo malo smrdeti oziroma dišati po nas, kakor se je hudomušno izrazil.

Vaje kljub resnemu študiju nikakor niso bili dolgočasne. Duhovite šale in dovtipi, majhni vmesni razgovori so napravili učenje prijetno in dve uri sta nam kar prehitro minili. Eden učencev

orglarske šole je nekoč odkril, da je v Kimovčevi "Božični maši" precej vzporednih oktav, ki so po pravilih harmonije prepovedane. Gospod Kimovec se je nasmehnil in dejal skromno: "Takih in podobnih reči bi lahko še več našli." Seveda ni povedal, da so vzporedne oktave prepovedane za začetnike, med tem ko so jih veliki mojstri (n.pr. Grieg) s pridom uporabljali, kadar so hoteli doseči poseben efekt.

Z orgelskim mojstrom, msgr. Stankom Premrlom sta bila čudovit par: elektriciteta, s katero je g. Premrl izvajal iz orgel zvoke, se je prelivala v roke, ki so bile ustvarjene, da iz grl izvabijo pesem - ne tako, kot je zapisana v pustih notah - melodijo, kakor naj bi bila zapeta Bogu v čast; iz ponižne prošnje, s katero se grešnik približa k oltarju do mogočne hvalnice, ki razodeva božje Veličastvo. Pevci so v njegovih rokah postali posoda, ki je oznanjala božjo slavo.

Kako radi pozabljamo ta edini in vzvišeni namen cerkvenega petja: prepevati v božjo slavo!

Pevci smo posebne vrste bitja: občutljivost, kateri se rado pridruži ljubosumje, je povod marsikateri bridki uri, ki jo mora pevovodja prestati. Dr. Kimovec je verjetno to nevarnost poznal, toda kot dober pedagog se je znal takim nevšečnostim izogniti: zanj so bili vsi pevci enako vredni. Poskrbel je, da je vsakemu izmed nas dvignil samozavest - študiral je z nami resno in vztrajno, težje odstavke nas je učil posamezno. V zboru ni bilo nikdar panike, če je kdo od pevcev zbolel ali kako drugače bil zadržan. Doktor Kimovec ni pustil, da bi bil ves zbor odvisen od nekaj pevcev in prav zaradi tega mu je uspelo ustvariti petje, na katerega bi bila lahko ponosna vsaka katedrala, saj je zanje

dobival poklone in pohvale od priznanih glasbenih veličin in kritikov.

Posebno ponosen je bil, ko smo naštudirali Gallusovo mašo, ki smo jo peli "a capella", torej brez spremljave. Sinkope so nam sicer delale precej preglavice; morali smo šteti, da smo se ritmično ujeli, tudi nekoliko nenavadna harmonija nam je delala težave v zadevanju tonov - kdo bi si mislil, da je bil stari Gallus tako moderen! Za to mašo smo presedeli pri vajah po štiri ure na teden, ko smo jo v teku pol leta res prvovrstno obvladali in smo jo potem zapeli kot angelci.

Posebno pažnjo je dr. Kimovec polagal na koralno petje; pri vsaki vaji smo dobili v roke zajetno knjigo s čudno oglatini notami - pozneje sem zvedela, da so tako zaznamovali petje gregorijanskega koral. S svetim strahom so prvikrat begale oči od vrstice do vrstice in lovile glasove, pod katerimi je bilo latinsko besedilo - občutek, ki se mi prikrade v dušo še danes, kadar poslušam petje koral.

Pokojni dr. Kimovec je imel poleg orgel in zvonov še tretje posebno veselje - pred oltarjem Gospodovim se je rad pokazal v umetniško izdelanih mašnih plaščih, ki so bili izdelek mariborskih šolskih sester. Nad nekdanjo "Ljudsko kuhinjo" na prisojnem delu ljubljanskega Gradu so imele svoj samostan. Sestre so tudi enkrat na leto pripravile kosilo, na katerega je dr. Komovec povabil vse pevce. Ta družabna prireditve nam je utrdila medsebojno prijateljstvo, ko smo ob prijetnem razpoloženju poglobili občutek, da pripadamo družini, katere cilj je povzdignitev božje slave.

Najlepši so spomini na šmarnice. To so spomini cvetočih kostanjev, drobnih belih cvetov, ki so odpadali z drevja.

Takrat smo se ob večerih zbirali v cerkvi, da bi počastili Njo, ki je v majniku stopila na naše oltarje. Ob šmarničnih pobožnostih je pokojni škof dr. Rožman klečal v izdolbini line nad korom. Ob tisti veličastni Kimovčevi "Marija Slovencev Kraljica" si je škof Rožman brisal solze, kot bi slutil, da bodo Marijo pregnali iz njenega prestola v tistih težkih dnevih, ko je slovenska zemlja izbruhala na tisoče lastnih otrok iz svojega osrčja.

Zgodilo se je. Toda v današnje, dostikrat prazne dneve še sije svetloba tistih dni, čeprav spomini od takrat nimajo nadaljevanja. V molku teh let je dr. Kimovec še vedno skrbel za lepoto bogoslužje v stolnici sv. Nikolaja. Skrbel tako, kot je bil navajen: vse v večjo čast božjo. Ni se bal težav in je kljub svojim starim letom še vedno hodil ob nedeljah

na kor, kjer je imel - po njegovih besedah - še precej dober zbor. Počasi se je pripravljaj za odhod, čeprav z delom ni odnehal. Iz pisma za božič 1963 veje udanost in pripravljenost: "Na splošno počasi pešam - da me Bog pokliče, kadar se mu bo prav zdelo. Saj mi je v življenju toliko dobrot skazal, posebno zadnje leto, ko sem že trikrat stal čisto pred vrati večnosti, pa mi je življenje vrnil. Ko boste slišali, da sem odšel, pa en "Gospod daj mu večni pokoj" izgovorite, mi bo v duši dobro delo..."

Dne 12. januarja je že odšel k Bogu po plačilo. Talente, ki jih je prejel, je stotero pomnožil in pred božjim prestolom ni stal praznih rok. Dal Bog, da bi se tudi nam ne bilo treba bati, ko bomo stali pred Večnim Sodnikom.



Med pogrebnimi obredi (v ljubljanski stolnici) za pokojnim msgr. dr. F. Kimovcem. Obrede je opravil ljubljanski nadškof prevzv. dr. Jože Pogačnik.

Stara melodija

Spominu dr. Franca Kimovca

Stebrovje zapuščenih niti
počasi pada v razvaline,
vsesava trava se v razpoke,
prav nič več ne kali tišine.

Osamljenosti in spominom
zaman iskali bi pomoči -
iz ene v drugo bolečina
skrivaj se v mirni sen pretoči.

Angleški pisatelj in spreobrnjenec v katoliško Cerkev Arnold Lunn je znan tudi kot gorski plezalec. Opisuje nam razgovor z nekim planincem, ki ga je srečal med potjo proti Zermatt-u pod Matterhorn-om:

- Spominjam se poti gori proti Zermatt-u z nekim planincem, ki me je s potrpežljivim nasmehom zagotovil, da se bomo nekoč srečali v nebesih, čeprav potujemo po različnih poteh.

"O tem sem prepričan", sem mu odgovoril, "to se pravi, ako pridem v nebеса. Kaj pa nameravate v Zermatt-u?"

"Upam, da se bom povzpел na Matterhorn."

"Po severni steni?"

Prijazno se je nasmehnil in odgovoril:

"Ne spadam med one, ki tvegajo. Zame niso izredne poti. Zadovoljen sem z običajno potjo."

"Z vodniki?"

"Da. Jaz ne plezam brez vodnikov. Najbolj varna smer in najboljši vodniki. To je moja politika."

Lahko bi mu povedal, naj bere sedmo poglavje evangelija po sv. Mateju, kjer naš Gospod ne pravi, da vse poti vodijo v nebеса, marveč svareče govori le o dveh poteh in da široka od obeh vodi v pogubljenje.

"In mnogo jih je, ki v pogubo po njej hodijo." Le ozka vodi v večno življenje "in malo jih je, ki jo najdejo".

Cirkuški akrobat je šel po dolgih letih k spovedi. Ko je prišel iz spovednice, je bil tako vesel, da je med potjo k glavnemu oltarju izvedel nekaj svojih cirkuških umetnij: parkrat se je s celim telesom obrnil v zraku. Nič ni mislil, da je morda še kdo v cerkvi.

Pred spovednico pa sta stali dve ženski. Ker se prva, ki je bila na vrsti, da vstopi v spovednico, ni premaknila, ji je druga dejala:

"Anica, sedaj si ti na vrsti. Pojdi v spovednico!"

Anica pa je odgovorila:

"Nikdar k temu spovedniku, ki nalaga tako čudno pokoro."

Iz mladosti prvega afriškega kardinala

Dolgo pot je imel mladenič pred seboj. Najmanj šest ur bo zopet na nogah. Ko je zgodaj zjutraj zapustil domačo vas, je posiljalo sonce vroče žarke na zemljo. Vroča pokrajina, kjer je deček živel, je ležala prav tik ekvatorja.

Ljudje so se prištevali k velikemu bantuškemu plemenu, ki je razširjen čez prostrane afriške pokrajine. 20 milijonov je tega prebivalstva, ki vsebuje mnogo rodov, zato govore tudi različne jezike.

Oče današnjega kardinala Rugambva je imel kavino plantažo. Sin je često pomagal staršem na polju, saj so od tega živeli.

Toda ljudje bantuškega plemena ne pijejo kave, temveč jo prodajajo belim trgovcem in ti jo pošiljajo v velika mesta, kjer vlada belo pleme.

Kaj pa pomeni ime Rugambva? To je slaven mož.

Deček je dobil to ime, ker je spadal k plemenu, iz katerega so volili poglavarje. Njegov ded je upal, da bo s pomočjo tega imena postal glavar svojega plemena. Rugambva sam pa ni nikdar mislil na to, da bi postal poglavar. Pred enim letom so namreč misijonarji krstili njegovega očeta in dva mlajša brata. In zdaj se je tudi Rugambva pripravljaj na sveti krst.

Med bantusi pa so bili čarovniki, ki so si prisvajali veliko moč in oblast in ne bi bili nikdar dovolili, da bi postal katoličan glavar njihovega rodu.

Rugambva je mislil na vse to, ko se je odpravil na dolgo pot k verouku. Prav nič zal mu ni bilo, veliko rajši bi postal po sv. krstu božji otrok, saj je to najvažnejše.

Prehobil je velikanske travnate ravnine, ki so se razprostirale do daljnih pogorij. Tam so se pasle žirafe. Tako čudno so teka le, da bi človek mislil, da se bodo zdaj zdaj prekucnile. Še druge divje živali so bile tam, a mladenič se ni bal. Vedel je, da je bila tu domovina teh živali in mu ne bodo storile nič žalega, če jih pusti na miru. Prišel je do velike reke, zadaj je bil ozek gozdni pas.

Hitro je splezal k bregu, da bi pil vodo, a ko se je hotel ravno skloniti, je začutil za seboj čuden smeh.

Zagledal je starega moža, ki je imel okrog ledij levjo kožo. Okoli vratu pa mu je visela dolga vrv z leseno tablico, na kateri je bila slika. Deček jo je gledal, pa ni mogel razbrati njenega pomena. Okrog glave si je ovil trak, izza katerega sta štrleli spredaj na čelu dve peresi. Opiral se je na krivo palico. Izgledal je prav pošastno, ker si je namazal čelo, lica in brado z belimi lisami.

Pri Bantusih je imel posebno oblast, ker so mu pripisovali moč, da zna delati dež. Nekaj posebno hudobnega je bilo na njem, to je čutil mladenič takoj.

Beli misijonarji so mu povedali, da nima nobenih čarovniških moči. Toda zamogel bi mu onemogočiti obisk pri misijonarjih.

Starec ga je vprašal kot bi ne vedel ničesar: "Kaj pa te je privedlo k meni, ali hočeš videti čarovnijo?"

"O ne, mogočni čarovnik, hotel sem piti vodo."

"Potem pridi v mojo hišo" in pokazal je s svojo koščeno roko na goličavo, kjer je stala koča.

Mladenič je šel za njim in si ogledoval čudne risbe na stenah. Ni pa mogel razbrati pomena, časih je razločil kačo, drevesno deblo, žensko krilo... Na obeh straneh sta stala 2 temnosiva ptiča in strmela vanj z rumenimi očmi. Seveda nista bila živa, le nagačena v človeški velikosti in stala kot dva vojaka.

Dečka se je polastila groza in strah. Bal se je iti v hišo in zaklical: "Iti moram naprej svojo pot!"

"Ti moraš naprej. Noter!" Potisnil ga je v hišo, dvignil svojo debelo palico in kričal kot obnorel: "Kam hočeš tako daleč od doma. Govori resnico, tvoje misli bom razbral."

Mladeniča je obšel strah, pobledel je. Spoznal je, da starec vse ve o njem in da mu bo zdrobil glavo kot žrtev za svoje malike.

Njegovo srce je zdržnila beseda "po pra-

vici povej" in dvignil je roko proti nebu ter zaklical: "Tam, tam gori v nebesih stanuje Stvarnik vseh stvari. Grem k belim patrom, da bom kaj več zvedel o Stvarniku. Misijonska postaja leži ob velikem jezeru, daleč na vzhodu."

Starcu so švigali bliski iz oči. Obraz mu je rdel in roka se mu je tresla. Pa ni dvignil palice, temveč proseče je zinil:

"Otrok! Čuvaj se belih patrov! To so slabi nespametni ljudje in sovražniki našega rodu!" "To ni res!" se je izgovarjal Rugambva.

"Hitro nazaj domov! Če tečeš k velikemu jezeru v misijon, te bom s palico in boš okamenel."

Rugambva je tekkel, kolikor je le mogel. Toda šel je proti vzhodu in ne domov.

Od belih patrov je vedel, da ga ne bo nihče spremenil v kamen. Tudi starec bi tega ne bil mogel narediti, a lahko bi ga ubil in zagrebel v džungli.

Tekel je, kolikor je mogel. Slišal je še kričanje in kletev starčev. Prišel je iz gozda in padel na travo, da bi mogel priti do sape.

Ta dečkov pogum je bil res nekaj posebnega. Ves izčrpan in s krvavimi nogami je prišel k belim patrom. Starčev sloves je izginil in Rugambva je lahko obiskoval verski pouk. Kmalu je bil krščen.

Dobil je novo ime, krščansko in se je imenoval Laurian Rugambva.

Kmalu po tem krstu je bila tudi njegova mati sprejeta v katoliško Cerkev in zdaj je bila vsa družina katoliška.

Dogodki te zares resnične povesti so stari 40 let.

Spomladi l. 1960 je podelil sv. oče Janez XXIII. prvemu zamorcu v zgodovini katoliške Cerkve kardinalsko čast.

Njegovo ime je: Laurian Rugambva.

* * *

Velike nesreče odkrijejo junake, ki so pripravljeni žrtvovati za bližnjega tudi svoje življenje. Spomladi leta 1899 je parnik STELLA odplul iz пристanišča Southamton v Angliji. Parnik, na katerem je bilo okoli 200 potnikov, je kmalu zajadral v meglo. Kapitan je upal, da se bo megla kmalu razpršila, a je postajala gostejša in gostejša. Parnik je zadel na čeri in se začel potapljati. Potniki so ostali mirni in pogumni. Najbolj pogumnamednjimi je bila strežnica (stewardess) Mary Rogers. Skrbno je pazila, da so vse potnice dobile rešilne pasove in se varno ukrcale na na rešilne čolne. Nazadnje je opazila, da ena izmed potnic nima rešilnega pasu. Brez pomišljanja je odpela svoj rešilni pas in ga dala tej potnici. Ko je bil zadnji rešilni čoln, v katerem so bile ženske, pripravljen, da odvesla od parnika, so potnice nagovarjale Mary Rogers, naj gre tudi ona v čoln. Odgovorila je: "Ne, ne, ni dosti prostora. Ako gre še eden v čoln, boste vsi utonili, ker se bo čoln prevrnil." Ostala je na potaplajočem parniku. Zadnjikrat so jo videli, kako je mahala z roko v slovo s parnika, ki je kmalu izginil v valovih.

Dunkirk je mesto v severni Franciji. Tam je bila leta 1940 huda bitka. Zavezniške čete, ki so ščitile evakuacijo, so bile pod hudim sovražnim napadom. Bombe in granate so padale kot toča. Vojni kurat, doma iz Glasgowa, ki je bil med napadom z vojniki, pripoveduje:

"Mislili smo že, da smo popolnoma odrezani od naših čet. Bilo je tako hudo, da je častnik dal signal 'umrlj bomo, a prej se bomo borili'. Nato mi je namignil, naj stopim naprej. Povedal sem katoliškemu vojakom, da jim bom dal skupno zakramentalno odvezo. Nato sem glasno vodil molitev kesanja. Videl sem, da so se tudi nekatoliški vojaki odkrili in ponavljali za menoj kesanje z razločnimi in jasnimi glasovi."

Bl. Janez Neumann

ROJSTNI DOM

Lani, 13. okt. 1963, je bil proglašen za blaženega bivši škof v Philadelphii Janez Neumann, Baragov sovrstnik, ki ga je spravil Baragov zgled in njegova misijonska poročila v ameriški božji vinograd. Rodil se je 28. marca 1811 v trgu Prahatice v Češkem lesu. Bil je najstarejši sin nogavičarja Filipa Neumann in Neže roj. Lebiš, hčerke češkega komatarja. Oče je bil Bavarec, pa se je umaknil pred Napoleonovimi vojaškimi nabiralci l. 1802 na Češko. Neumanovi niso bili bogataši. Hiša pa je bila znana po krščanskem duhu. Tu je vladala krščanska pravičnost, mir in ljubezen do revežev. V sobotah so končali zgodaj z delom, da so lahko pospravili za nedeljo. Oče je bil zmeren pri jedi in pijači, hodil je zgodaj spat, da je lahko zgodaj vstajal, in rad je prebiral dobro čtivo. Pripovedovalo se je o njem, kako je pokaral tatu, ki so ga zasačali, ko mu je kradel: "Kako moreš ponovno krasti vpričo Boga, ki te gleda in ga žaliti?" "Delal sem v stiski" se je opravičeval ubogi revež, na kar mu odvrne oče Neumann: "Če bi mi bil povedal, bi ti bil dal, kar si potreboval. Pridi pa kadarkoli boš v stiski in dal ti bom potrebno." S temi besedami je izročil revežu majhen dar, pričama pa je strogo prepovedal o tem kaj pripovedovati. Tržani so pokazali, kako ga spoštujejo in mu zaupajo in so si ga izbrali za gozdnega paznika in mu izročili skrb za reveže. Mati Neumanova pa je šla vsak dan k sveti maši v bližnjo cerkev sv. Jakoba. Otroku, ki jo je moral spremljati, je dala vsakikrat krajcerček ali kako poslaščico. V petkih so jo ljudje pogostokrat videli, kako je delila revežem moko ali kruh. Cerkvene poste je držala tako strogo, da jo je mož včasih kregal, ker se je bal za njeno zdravje. Opravljanja ni mogla trpeti. Tako govorjenje je takoj prekinila češ: "E, kaj koristi govoriti o grehih drugega? Mi imamo tudi svoje slabosti, pa je Bog z nami tako zelo potrpežljiv." Jutranjo in večerno

molitev, pa molitev pred jedjo in po jedi so v hiši opravljali po krščanski navadi. Pri takem življenju iz vere otrok ni bilo treba pretepati ali nad njimi kričati, zadostoval je resen pogled.

DIJAK

L. 1823 je bil Janez sprejet v gimnazijo v Budejovicah in bi bil lahko zgled našim mladostnikom "teenagerjem" v srednjih in višjih šolah. V višji gimnaziji se n.pr. nekoč ni mogel izogniti neki plesni prireditvi. Kaj napravi? Prevzame službo točaja. Ko ga naslednjega dne sošolec podrega, da se ni pridružil, mu odvrne: "Bil sem Savel, ki je držal oblačila onih, ki so kamnali Štefana in sem se tako soudeležil pri njihovi krivdi." Z dekleti se nikoli ni šalil. Če ga je kaka ženska kaj vprašala, ji je kratko in olikano odgovoril, nikoli pa ni raztegnil pogovora po pretvezo spodbude ali pobožnosti. Na svojem stanovanje pri vdovi Novakovi je slišal, kako se je poslovila vdovina hčerka od svojega zaročenca - čevljarja in njegove družbe: "Lahko noč, gospe in gospodje." Ko je pravil Janez to svojemu prijatelju, ga je ta vprašal, če nista mu ta dva vzrok za škušnjave. Neumann mu je tedaj odgovoril, da so dekleta za njega podobne lepo vezani knjigi, katere se pa ni naučil brati.

BOGOSLOVEC

L. 1831 je končal Neumann z odliko modroslovje. Star je bil 21 let. Trije poklici so mu bili odprti: zdravniški, odvetniški in duhovniški. Za duhovniški ni bil več tako navdušen kakor nekdanj kot mali fantiček. Branje Schillerja, Herderja in pesnikov ga je odvracalo od študija bogoslovja. Mamila ga je človeška naravna polnost. Poleg tega je bilo celo težko dobiti sprejem v budejoviško semenišče. Tisto leto je obljubil škof, da bo sprejel 20 novih bogoslovcev, 80 do 90 dijakov pa se je priglasilo. Treba je bilo



Bl. Janez Neumann

imeti priporočila vplivnih veljakov. Neumann je menil, da nima nobenega takega, ki bi ga priporočil. Poleg tega je zljubil študij naravnih ved. Oče je bil kar pripravljen, da mu plačuje še nadalje potrebne študije, mati pa mu je svetovala naj napiše prošnjo za sprejem, ne oziraje se po kakšnem priporočilu. Na svoje lastno začudenje je bil takoj sprejet. Na medicino in naravne vede ni več nikoli mislil, ohranil pa je zmeraj zanimanje za zvezdoslovje in rastlinstvo. Pozneje je obžaloval, da je potratil toliko časa z astronomijo in fiziko, in je mislil, da so bile te študije dobre samo v toliko, da mu niso dale zapravljati časa. V resnici pa se je navadil tedaj premisliti probleme sam zase, dokler ni bil popolnoma na jasnem. Imel je globoko trdno podlago znanja, ki bi bilo v čast vsakemu dijaku, ko je vstopil v bogoslovje.

Bogoslovni profesorji so bili vsi dobri, razen prof. Franca Linharta, ki je učil cerkveno zgodovino in cerkveno pravo in ki je bil okužen z avstrijskim jožefinizmom t.j. z nazorom, da je cerkev državna dekla in da imajo presvitli cesar pravico regirati in reformirati katoliško cerkev. Ta profesor

bi bil lahko sorodnik slovenskega preporoditelja Antona Tomaža Linharta, čigar oče nogavičar Venceslav Linhart je prišel v Radovljico iz Moravske. Linhartova predavanja cerkvenega prava niso zbujala navdušenja za ta študij, posebno ker je učil dvomljive, bolj cesarsko-državne kakor pa cerkvene nauke. Pravitako so bila njegova zgodovinska predavanja dolgočasna, ker je zahteval preveč učenja na pamet. Sveto pismo pa je postala njegova dnevna dušna paša. Ko je l. 1835 dolgo čakal na ugoden odgovor iz Ameriki, da lahko pride, si je napravil kratke praktične opombe k Starema in Novemu zakonu. Na podlagi teh opomb je nato v Ameriki l. 1837 lahko začel pisati nemško Zgodovino Svetega pisma, ki je tiskana prvič l. 1844 v Pittsburghu, drugič pa v Baltimoru l. 1849 in je štela 108 strani. Knjiga je bila zelo razširjena, dokler ni izdal klevelandski škof Rihard Gilmour svojo Bible History za ameriške farnе šole. Profesor sv. pisma je bil gosp. Jan Koerner. Ko je razlagal z navdušenjem 11. poglavje drugega pisma sv. Pavla do Korinčanov, kako je bil zmožen ta apostol, čeprav telesno slaboten, storiti toliko za slavo božjo in za zveličanje duš, je to Neumanna ter njegovega prijatelja Vojteha Schmidta tako prevzelo, da sta se odločila posvetiti svoje življenje po končanem lemenatu misijonom. O tem sklepu pa nista črhnila drug drugemu niti besedice, dokler ni odkril Schmidt nekaj tednov pozneje svojega sklepa prijatelju. Neumann se je samo smehljal in je skrival svojo tajnost še cel mesec, končno pa je le priznal Schmidtu, da namerava iti z njim. Skupaj sta tajno delala odslej naprej misijonske načrte, ko sta hodila skupaj na sprehode.

Neumann se je začel takoj pripravljati za težavni poklic misijonarja. Bolj kakor poprej se je zatajeval sedaj pri jedi ter prebdel cele noči. Šele pozneje so razumeli njegovi tovariši pomen tega utrjevanja. Odpovedal se je skoraj popolnoma praznemu pogovarjanju in je uporabil ves čas za knjige, posebno za učenje jezikov, kakor je nasvetoval Baraga, da bi lahko pomagal vsakemu v dušnih zadevah: 19. marca 1831 je namreč pisal v Cincinnati sestro Amaliji

pismo, ki je bilo objavljeno v tretjem poročilu (1832) Leopoldinske družbe: "Misijonar v Severni Ameriki bi moral znati skoraj vse jezike, ki jih govore ljudje v Evropi, kajti tu najde človek ljudi vseh evropskih narodov, kajti v tem kratkem času, odkar sem tukaj (na ameriška tla je stopil 31. dec. 1830!) sem rabil že vse svoje jezike, razen slovenščine, v dušnem pastirstvu. Imel sem že več spovedi v italijanščini in francoščini in Bog mi daje milost, da mi ni tako težko spovedovati francosko in italijansko in dajati nauk v tema jezikom, kakor se mi je zdelo prvo leto mojega dušnega pastirstva v slovenščini."

Neumann se je začel učiti z vso vnašo francoščine, angleščine, španščine. Italijanščino je začel študirati že poprej v modroslovnem letniku. Tudi na češki jezik ni pozabil, saj je prepeval v cerkvi z drugimi češke pesmi. Naprosil je nekega bogoslovca, da bi mu pomagal izpopolniti se v jeziku svoje domovine, v zameno pa ga je on podučeval v italijanščini.

NA PRAŠKI UNIVERZI

V Budejovicah pa Neumann ni imel prave možnosti naučiti se težke angleščine. Prosil je zato l. 1833 škofa, da bi ga poslal v Prago na univerzo, kamor je imela škofija pravico poslati dva bogoslovca. Tu pa je doživel veliko razočaranje. Prvič je bila univerza v pravem pomenu cesarsko-kraljevska. Vse učne knjige so morale imeti cesarsko potrjenje. Za vsako spremembo v hišnem redu v semenišču je bilo treba dvornega dovoljenja. Mnogi profesorji so bili tu prežeti z Febronijevo zmoto, ki je učila, da ima papež samo isto oblast kakor vsak škof v svoji škofiji. O profesorju dogmatike, Dr. Zeidlerju, bivšem menihu iz Strahovega in bivšem dekanu teološke fakultete, je zapisal Neumann, da je bil bolj proti papežu kakor pa za papeža. Trdil je, da je večina teologov proti papeški nezmotljivosti. To je dalo Neumannu podbudo, da je napisal po sv. Kaniziji razpravo o papeški nezmotljivosti in jo poslal prijatelju v Budejovice. - Drugič pa

je izvedel šele v Pragi, da ne uče angleščine. Avstrija se je namreč bala angleško-ameriških idej o demokraciji in ni želela, da bi slušatelji na univerzah prebirali knjige, ki so govorile proti samodržstvu evropskih vladarjev. V sosedni tovarni pa je bilo nekaj angleških delavcev in tu se je učil malo angleške govorice. Kupil si je tudi Arnoldovo slovnico in pisal tekom enega leta svoj dnevnik deloma v angleščini. S šolskim letom 1834/1835 je namreč začel pisati svoj dnevnik, ki je nekako izpraševanje vesti. Vodil ga je do l. 1840, ko je postal novinec očetov redemptoristov. Napisal je 468 strani. Tu je popisal svoje notranje boje in zmage, pa tudi skušnjave in svoje slabosti. Polovico dnevnika je napisal v francoščini, polovico pa v nemščini. Tu samo nekaj zgledov iz dnevnika: Pridružil se je, piše Neumann, ko so se smejali tovariši na račun profesorja; napravil je opazko, ki je mejila na kritiko semeniškega vodstva; dopadle so se mu opazke tovarišev glede hrane; časa pobožnih vaj ni uporabil, da bi goreče molil; ko je zazvonilo, ni takoj vstal; sam je bil vzrok, da je bil raztresen, ker je igral godbo; pri taroku je bil čez mero vznemirjen; pri igri je želel preveč, da bi zmagal; pri učenju je bil zaspan in se je dolgočasil; pri sv. maši je bil raztresen. Vse te napake so se mu zdele neopravičljive in nezdržljive z visokim ciljem, ki si ga je zastavil.

Nekoč je kupil nekaj sliv. Nepričakovano ga sreča tedaj semeniški ravnatelj ter ga vpraša, če namerava vse sam pojedsti. Sram ga je bilo in mu je odvrnil, da jih namerava deliti s tovarišem Laadom, kakor je tudi res storil. Tega namena pa ni imel, predno ga je ravnatelj vprašal. Smatral je, da je bil njegov odgovor navadna laž in se je globoko kesal svoje slabosti. - Dva dni pred božičem je imel enega svojih prvih govorov pred bogoslovci v semenišču. Kar naenkrat pa mu je popolnoma zmanjkalo besed. Ko je stopal s prižnice, se je opravičeval, češ da se ni mogel spomniti nemškega besedila, latinsko pa je imel dobro pred seboj. Trikrat je ponovil ta izgovor. Ponoči pa si je izpraševal svojo vest in ni bil več tako gotov, da je vedel latinsko besedilo bolje kakor pa nemško.

Zaradi tega izgovora, ki pa ga je sedaj imel za navadno laž, je bil tako potrrt, da se mu je zdelo, da ni vreden praznovati v veselju rojstvo Gospodovo.

Drugikrat je šel v stolnico k sv. maši, ki se je darovala za cesarja Franca I. (umrl 2. febr. 1835). Po sanktusu so ljudje pomotoma vstali, namesto da bi klečali in on je storil pravtako. V dnevnik je nato napisal: „Še vedno se oziram bolj po tem, da bi spoštovali mene, oziram se po človeški časti bolj kakor pa po Tvoji slavi, moj Bog, toda obljubljam, da bom v prihodnosti bolj pazljiv.“ Mnogokrat se je v dnevniku pokaral, da je izgubil izpred oči svoj cilj, postati podoben Kristusu. Prosil je pomoči blaženo Devico Marijo, sv. Terezijo Veliko, sv. Janeza Nepomuka, sv. Frančiška Ksaverija in še desettino drugih svetnikov ter svojega angela varuha.

BREZ NOVE MAŠE V PRAHTICAH

Na koncu četrtega šolskega leta bi moral Neumann prejeti duhovniško posvečenje. Škof pa tedaj zbolil. Sploh pa so čakali na posvečenje še nekateri iz prejšnjega letnika, ker je bilo več duhovnikov kakor pa praznih mest. Ker je bilo znano, da je Neumann mojster v jezikih, so mu ponujali, da bi sprejel po svojem posvečenju službo tajnika na škofijskem uradu. O taki službi pa on nikdar ni sanjal; za to se ni učil jezikov, ampak da bi lahko pomagal mnogim dušam. K sreči je imel njegov prijatelj Vojteh Schmidt, ki je nadaljeval bogoslovne študije v Budejovicah, dobrega spovednika, ki je bil vnet za ameriške misijone. Pod njegovim vodstvom se je tedaj Neumann odločil, da odide brez nove maše v Ameriko. Kar je napisal Baraga 4. januarja 1832, ko je vabil mlade duhovnike, naj pridejo v ameriške misijone, je bilo napisano kakor nalašč za Neumanna: „Ne morem Boga dovolj zahvaliti, da me je poklical v deželo, kjer je še toliko poganov, nasprotno pa tako malo oznanjevalcev vere. V ljubljanski škofiji, ki sem jo zapustil, katere obseg je neznaten v primeri s to deželo, kjer bivajo večinoma pagani, je čez 500 duhov-

nikov. Tu pa imam samo enega edinega sosedo, ki je približno le 50 ameriških milj daleč od mene; vsi drugi misijonarji so 400 do 500 ameriških milj daleč od mene. In čim dalje greš proti severu, tem manj misijonarjev najdeš, nasprotno pa tem več poganskih divjakov. - O kako sem vesel in Bogu hvaležen, da sem zapustil deželo, ki ima duhovnikov na pretek, in da sem prišel semkaj, kjer štejem sosede po stotinah milj. - Če bi vedeli nekateri mojih mladih gorečih tovarišev v božji službi, kakšne blaženosti uživajo misijonarji divjakov in kako veliko prilik najdejo za sodelovanje pri zveličanju svojega bližnjega, bi se gotovo nekateri odločili, da bi premagali vse težave in nevarnosti in odšli na kraj, kjer se oznanja poganom beseda življenja, da se jih popelje z božjo pomočjo k večnemu življenju.“

BREZ SLOVESA

Najtežje je bilo o tem obvestiti stariše. Končno jim je moral razodeti svoj sklep. Mati je bila še najmanj presenečena. Rotila je sina, naj korak dobro premisli. Oče sicer ni ugovarjal, pogledal ga je pa silno žalostno, saj je zanj toliko žrtvoval in na skrivaj pričakoval, da mu bo pomagal nositi breme za mlajše otroke. Tudi škof Rudžička in njegovi kanoniki niso bili navdušeni pošiljati misijonarje v Ameriko po načrtu misijonskih vodij. Da bi prihranil staršem težke trenutke slovesa, ni naznanil nikomur dneva svojega odhoda. Oče je že poprej izjavil, da slovesa nikoli ne bo jemal.

Ko je odšel 3. febr. 1836 z doma v Budejovice, je bila mati prepričana, da je to eden njegovih običajnih opravkov. Edino sestri Veroniki je povedal zvečer popred, da odhaja za vedno v Ameriko. Na tistem se je jokala, ko je videla, da izgublja dobrega brata. Iz Budejovic pa se je staršem primerno opravičil: „Dragi stariši! S svojim nenadnim in nepričakovanim odhodom sem skušal zmanjšati bolečino ločitve od Vas, tako zaradi sebe kakor tudi zaradi Vas. Prepričan, da me bo spremljal Vaš blagoslov starišev, kamorkoli pojdem, nisem prosil zanj, preden sem Vas zapustil, iz razloga, ki sem ga zgoraj navedel. Sprejeli boste potom pisma, ka-

kor sem prepričan, izraz zahvale, katero dolgujem Vam, kakor če bi jo izrekel ustmeno. Poklic, kateremu grem naproti, in katerega bom z božjo pomočjo zvesto vršil, bo prinesel duhovni blagoslov, tako sem prepričan, Vama obema. - Vi imate pravico, dragi starši, zahtevati ljubezen, katero bi Vam mogel izkazovati, toda Bog je priča, da sem storil v tem pogledu svojo dolžnost. Nespremenljivi sklep pa, ki je živel tri leta v meni in je sedaj tako blizu uresničenja kljub mnogim zaprekam, potem lahkota, s katero sem si pridobil potrebno znanje za svoj bodoči poklic, in mnogo drugih okoliščin, vse to združeno me zagotavlja, da je Bog oni, ki me kliče, naj napravim to žrtev, čeprav bi bila še tako bridka, zaradi neukih in zapuščenih. -- -“

Svoje drage matere Neumann nikoli ni več videl žive. V Budejovicah pa mu je dal škof sicer svoj blagoslov, odpustnice iz škofije pa ni dobil. Verjetno mu je škof ustmeno obljubil, da mu bo jo poslal, ko bo dobil škofa, ki bo pripravljen, da ga sprejme. V Lincu na Gornjem Avstrijskem ga je škof Gregorij Ziegler, ki je tudi Baraga podpiral, z veseljem pogostil in obljubil pomoč. V Münchenu na Bavarskem je srečal poznejšega milwauškega škofa Hennija. Henni mu je najprej odsvetoval hoditi v Ameriko brez škofove odpustnice, nato pa povedal, da v Philadelphiji, kamor je bil namenjen, ne rabijo več nemškega duhovnika, pač pa bi ga potrebovala detroitska, njujorska in vinctska (Fort Wayne, Ind.) škofija. Torej je potoval popolnoma na slepo, brez duhovniškega posvečenja, brez odpustnice. Komaj pa je stopil v New Yorku na suho, ga je pa hotel škof takoj posvetiti, ker so prosili ljudje od vseh strani po duhovnikih, ki bi razumeli njihov jezik. Neumann je moral škofa prositi, naj mu da vsaj nekaj dni za neposredno pripravo. Župnik Raffainer, organizator katoličanov, ki so razumeli nemško, ga je vzel k svoji cerkvi sv. Nikolaja na Drugi cesti in mu izročil takoj pouk katekizma za prvoobhajance. 17 dni po svojem prihodu, tj. 19. junija 1836 ga je posvetil škof v subdiakona v stolnici sv. Patrika na Mott Street. V svetem navdušenju je Neumann obljubil, da bo molil rožni venec vsak dan, dokler bo živel,

tako je bil hvaležen deviški Materi, ki ga je vodila skozi vse viharje.

DUHOVNIK - MISIJONAR

Neumannova prva dušnopastirska postojanka je bila vas Williamsville blizu Buffalo. Ljudje so bili tu komaj tri leta naseljeni. Cerkev še ni imela strehe in sosedni jenkiji so metali kamne v cerkev. Eden je priletel prav na oltar, ko je daroval Neumann sv. mašo. Iz Williamsville-a je oskrboval Lancaster, North Bush, Transit, Sheldon, Batavia, Pendleton in Tonawanda. Bil je tako vedno na poti od postaje do postaje, od hiše do hiše, poleti in pozimi.

Največje težave so mu delali novonaseljenci s tem, da so se preveč potegovali za svoje dozdevne pravice v cerkveni upravi. Posnemali so protestante, ki so si prisvajali v svobodni Ameriki pravice, katere so imeli v Angliji kralji in kraljice, pa Marija Terezija in Jožef II. v Avstriji. Neumann kratkomalo na njihova pričakovanja ni odgovarjal, kakor da bi bil gluhi. Enkrat pa je postalo takemu boritelju za svoje kraljeve pravice preveč. Potegne pištolo ter zakriči za Neumannom, ki se je bil obrnil od njega proč: „Pre---far, če se ne obrneš in ne govoriš z menoj takoj, te bom ustrelil.“ Neumann se ni obrnil, možakar pa tudi ni ustrelil.

REDOVNIK

L. 1838 je bil Neumann poklican v Rochester, da nadomesti redemptorista F. Prosta. Tu je občudoval duha pobožnosti v fari, ki je izvirala iz zgleda redovnikov. Za redovniški stan pa je čutil nagnjenje že v lemenatu. Samo ker je hotel pomagati izseljencem, se je pridružil svetnemu kleru. Pri redemptoristih pa je bil sedaj lahko redovnik in misijonar. V tem sklepu ga je potrdil F. Prost, ko ga je opozoril na sveto-pisemske besede „Vae soli“ (Gorje človeku, ki je sam, zakaj če pade, nima nikogar, da bi ga dvignil). Po več ko enoletnem posveto-vanju s svojim spovednikom, mu je leta pri-trdil, da je poklican v redovni stan in 4. sept. 1840 je zaprosil za sprejem v red ameriškega predstojnika v Baltimore. Iz Buffalo v Erie

se je vozil na parniku skupaj s 400 priseljenci 53 ur. Niti sedeža ni mogel dobiti, tako je bila ladja nabita. Zaradi hudih valov pa ladja najprej ni mogla nikamor in so se znašli zjutraj spet v bufalski luki, nato pa se je bal pristati v Erie in se je vrnil nazaj v Dunkirk. Šele tretjič se je posrečilo kapitanu pripeljati ladjo v Erie. Vsi so bili lačni, nekateri bolni na morski boleznii; nekaj jih je molilo, nihče pa ni mogel ne počivati ne spati. V Erie je šel Neumann k našemu patru Ivotu Levcu, ki je bil iz ljubljanske frančiškanske provincije in je tu oskrboval majhno katoliško občino. Tu je en dan počival ter se naslednjega dne, 16. oktobra, odpeljal na poštнем vozu v Pittsburgh. Tu pri Sv. Filumeni je tedaj župnikoval F. Francis Tschenhens. Za redemptoriste je bil Neumann prvi novinec, ki so ga preoblekli v Ameriki. Ker jim je uničil ogenj v New Yorku edino knjigo za svoje redovne obrede, so morali kar po spominu sestaviti molitve in obrede pri njegovih preoblekih. Magister novincev je bil Čeh p. Peter Czakert. Nekega dne mu pripoveduje Neumann, kako se mu je sanjalo, da ga je hotel neki škof spraviti proti njegovi volji na škofijski sedež. Upiral se je v sanjah, pa čim bolj se je upiral, tem bolj ga je hotel oni škof povišati v škofa. P. Czakert ga je ostro pokaral: „Ali ste o takih stvareh mislili, ker se vam je sanjalo? Počakajte, da boste napravili noviciat in vse te ošabne misli in domišljije bodo izginile.“

L. 1847 je postal provincialov namestnik za ameriške redemptoriste. Redovniki so stali pred izbiro, ali naj se razidejo vsak na svojo faro ali pa odklonijo cerkve, katere so jim hoteli škofje kar vsiliti. Nekateri so bili mnenja, da je treba škofom na vsak način ustreči, drugi, in med njimi je bil naš p. Neumann, so bili mnenja, da je treba najprej rešiti lastno dušo, če hočemo misliti na rešitev bližnjega. Skliceval se je lahko na dejanske primere. Bila so razna razočaranja. Eden takih je bil izstop p. Sänderla iz reda. P. Sänderl je bil prvi predstojnik redemptoristov v Ameriki. Veliko se je trudil, da bi dobili v detroitski škofiji eno stalno redovno hišo. V ta namen je bil nekaj časa misijonar v Arber Croche-u, ko je odšel Baraga v Grand River do l. 1839, ko je pre-

pustil misijon F. Pircu in zapustil detroitsko škofijo. Vmes je poskušal eno leto v Green Bayu. 1844 je napravil pravilno toda ljudem nevšečo izjavo glede možnosti zveličanja zločinca, ki ga je sam krstil, predno je bil usmrčen. Škof je zahteval, da ga morajo predstojniki predstaviti. Dobil je naročilo določenega dne v Monroe, Mich. Med potjo pa je padel s konja in si zlomil nogo. Moral se je šest tednov zdraviti v neki kmečki hiši. Predstojniki o tem niso vedeli in izstavili listino, da je odpuščen iz reda. Ko je p. Sänderl končno došel in povedal vzrok svoje zakasnitve, mu niso ničesar zinili o listini. Toda nekega lepega dne je začel Sänderl nekaj ugovarjati. Tedaj pa izve v nepremišljenih besedah, da je bila že napisana listina, da mora red zapustiti. To ga je tako potrla, da je zapustil Monroe in odšel v Kanado. Zbiral je denar, da bi lahko odšel v Sveto Deželo. Neumann, ki je sledil p. Czakertu kot prov. namestnik, ga je zastonj opominjal, naj se vrne k svojim sobratom. Bil je gluh za vse prošnje in opomine. Mesece septembra ga je nato vizitator odvezal od obljub. Pozneje je vstopil k trapistom ter umrl svete smrti v Gethsemanu, Kentucky, l. 1879.

Neumannove predstojniške čednosti je najbolj označil pater Jurij Beranek, ko piše v letnem poročilu hiše v Philadelphiji: „Človek težko izrazi v kako spodbudo nam je p. Neumann s svojo dobroto, trdnostjo in modrostjo---kakor tudi s svojo ponižnostjo in pokorščino pa s svojo posebno vnemo za redovno pravilo, posebno za uboštvo, ki ga vrši sam na heroičen način, kajti že leta nosi isti habit ves zašit in obledel.“

ŠKOF V PHILADELPHIJI

L. 1851 je postal philadelphijski škof Kenrick nadškof v Baltimoru. Neumann je bil njegov spovednik in nadškof je imel tako priliko spoznati ga kot svetega, zmožnega in modrega moža. Predlagal je torej njegovo ime na drugem mestu, v osebnem pismu na prefekta propagande v Rimu pa je pristavil, da bi moralo biti pravzaprav Neumannovo ime na prvem

mestu: "Od treh duhovnikov, ki sem jih priporočil, je gotovo Janez Neumann najbolj vreden zaradi pobožnosti, učenosti ter spretnosti v izvrševanju cerkvenih služb in drugih velikih sposobnosti. Govori gladko nemško in angleško, toda tajiti pa ne morem, da je ena stvar proti njemu v tako velikem mestu namreč dejstvo da je Pem (Čeh) in zaradi tega ne tako zgovoren ter bi manj verjetno ugajal poslušalcem. Pravtako je njegovo vedenje različno od onega v naši deželi." Za Neumanna pa se je potegnil tedaj bavarski kralj Ludovik. Ludwig Missionsverein v Münchenu ter Leopoldinska družba na Dunaju sta zahtevala, da se uporabijo podpore, ki so bile nabrane v Nemčiji in Avstriji za cerkve izseljencev iz teh dežel. Prosile so torej končno Rim za svojega škofa v škofiji, kjer je bilo toliko naseljencev iz njihovih dežel kakor n.pr. v Pennsilvaniji in v okolici Philadelphije. Ko se je v Philadelphiji izvedelo, da bodo dobili za škofa Neumanna, je bila gospoda nemalo presenečena. Marc Frenaye, finančni svetovalec in prijatelj nadškofa Kenrika, je takoj pisal nadškofu, da so ljudje proti Nemcu. Če ni mogoče dobiti Amerikanca, potem bi hoteli imeti vsaj Irca, in če to ni mogoče pa Francoza, potem Španca, potem Angleža. Nastaviti Nemca nikoli ne bo modro, kajti Nemci so preveliki nacionalisti, in imajo to v sebi, da vsiljujejo drugim svoje ideje: "Dobri katoličani, ki izpolnjujejo točno svoje dolžnosti, ga bodo sprejeli spoštljivo, ljubeznjivo in celo z resno voljo kot božjega poslanca, toda v notranjosti svojega srca bodo mnogi dejali: 'Raje bi videli, da ne bi bil Nemec'."

Novico, da je imenovan za škofa v Philadelphiji, mu je prinesel sam nadškof Kenrick. Ker ga ni našel doma, je pustil na njegovi mizi škofovski prstan ter naprsni križ, ki ga je nosil sám 21 let kot škof Philadelphije. Ko se Neumann vrne domov, zagleda prstan in izve od vratarja, da ga je iskal nadškof. Razumel je. Padel je na kolena in tako v molitvi so ga našli drugo jutro. Breme je moral sprejeti, ker ga je napravil sveti oče za škofa pod pokorščino in brez priziva.

V Philadelphiji so delali novemu škofu

ključarji pri nemški cerkvi sv. Trojice veliko preglavic. Na noben način mu niso hoteli izročiti imovinske pravice cerkve, kakor je bil ukazal prvi baltimorski cerkveni zbor. Tako je ostala cerkev zaklenjena. Ključarji so šli celo tako daleč, da so očitali redemptoristom grde politične namene: "Avstrija", tako se je glasilo, "ima posebno misijonsko družbo (t.j. Leopold. družbo) prav posebej za Združene Države, ki ji načeljuje knez nadškof dunajski. Ta družba ima število misijonarjev v tej deželi, sami menihe - svetnemu duhovniku nobenemu ne zaupajo. Iz objavljenih poročil teh meniških misijonarjev je razvidna politika prav tako njihovo poslanstvo kakor vera. Nekateri teh abotnih bedakov izražajo celo močno upanje, da so zmožni uničiti krive nauke naše republikanske vlade in vrniti nam pravo vero monarhije. Škof Neumann se tudi dopisuje s to družbo (itd.)" Škof je moral poklicati na pomoč sodišče. Sodnik je bil Woodward, ki ni bil niti krščen. Vprašal je škofa vpričo nemških cerkvenih ključarjev: "Povej mi, zakaj imenujete vašo cerkev rimsko katoliško?" Škof mu razloži: "Naša cerkev se imenuje rimsko katoliška, ker biva papež, ki je njen glavar, v Rimu. Po papeževih postavah upravljajo škofje svoje škofije in po škofovih postavah vodijo župniki svoje občine. --- Kdorkoli ni pokoren (cerkvi) ni član katoliške cerkve, kajti ta ureditev je njena bistvena nespremenljiva ustava."

Nato vpraša sodnik protiškofovsko stranko, če je to res. - "Da", se je glasil odgovor.

Nato pa jih ameriški sodnik ošteje: "Vi Nemci ste v sramoto našemu mestu. Boste se kregali s svojim škofom! Imeli ste za škofa Irca, imeli Amerikanca, sedaj pa imate Nemca. Zadovoljni pa niste z nobenim, pokorni nobenemu. Če hočete biti katoličani, morate ubogati papeža in škofa v vseh cerkvenih zadevah. Vi ne morete pričakovati, da bi vas sodnija ščitila."

Advokat je hotel protestirati: "Znano je, da hočejo jezuiti pograbiti zase vse

bogastvo sveta. Ta škof je tudi jezuit, vsaj skrivaj. On želi oropati Nemce njihove cerkve."

"Molči", ga prekine sodnik, "ne misli, da nas boš prekanil s takim neumnim govorjenjem. Če pridejo jezuiti in si pridobe na zakonit način celo mesto Philadelphio, bodo jih ščitili naši zakoni. Če Nemci niso zadovoljni s svojo cerkvijo in s škofom, se lahko odpove vsak čas svoji veri; pri nas je verska svoboda. Toda dokler ostanejo katoličani, morajo ubogati papeža in škofa v vseh verskih zadevah." Nato se je obrnil na poroto: "Odločite po pravici in ne po strasteh; zadeva je važna. S svojimi tožbami proti škofu so se zaleteli Nemci v našo ustavo. Če ščitite ta poskus, potem bodo drugi takoj sledili in konec bo naše svobode, našega ponosa, naše sreče."

Škof je zmagal. Iskal pa je seveda samo pravice cerkve. Razen glavnih kolovodij so bili župljani veseli, da so imeli spet službo božjo. Ko je imel l. 1857 naš znani ljudski misijonar Franc Ks. Weniger tu misijon, je bil tak naval, da so splezali ljudje na okna, da so ga lahko poslušali. Več svetnih in redovnih duhovnikov pa je spovedovalo noč in dan, toliko je bilo ljudi, ki so se hoteli spraviti z Bogom v zakramentu sv. spovedi.

Glavna Neumannova zasluga je pa, da je dal graditi cerkve in šole za novonaseljence. V tem oziru je bil popolni Baraga. Za zgradbo stolnice, ki jo je moral samo nadaljevati, ni pustil da bi se delalo na dolg, pri lesenih zasilnih podeželskih cerkvicah pa je to dopustil.

"Vsak cerkveni vladar v Ameriki", pravi

življenjepisec Mih. J. Curley, "je bil postavljen v škofijah, kjer je bilo mnogo naseljencev, pred izbiro: ali odložiti zidanje cerkva pa izgubiti mogoče za vselej priseljence in njihove potomce, ali pa najeti denar in se podati s tem v nevarnost finančnih težav ali celo finančnega poloma. Študija gospodarske strani tega priseljenškega problema bi prinesla na dan zanimiva dejstva za zgodovino Združenih držav. Irci niso poznali jezikovnega problema (kakor so ga poznali malo naši ljudje, kadar so prišli med Nemce!). Dejstvo pa je, da so se družili katoliški Nemci z nemškimi luteranci in prostozidarji, kjer ni bilo nemške katoliške cerkve. Na to dejstvo sta opozarjala milwauški škof Henni in pater Frančišek Ks. Weniger ter sta zagovarjala potrebo po lastnih cerkvah". Kar pravi tu p. Curley o Nemcih, velja enako na svoj način o drugih narodnostih.

TEŽKO DELO

Kako težavna so bila tudi za škofa gosposke Philadelphije vizitacijska potovanja nam pripoveduje kot očevidec njegov nečak Janez Berger. Šel je s škofom na vizitacijo na deželo. Na železniški postaji ju sprejme reven župnik toda brez kočije. Torej je moral škof najprej počakati, da je šel župnik iskat vozilo. Končno se prikaže s konjem in gnojnim košom, čez katerega je bila položena deska. Župnik se je opravičeval, da je to najboljše, kar je mogel dobiti. Vse skupaj je bilo tako nizko, da so vlekli noge po tleh. Nesreča

Skrivnost Cerkve ni samo predmet bogoslovnega znanja; je nekaj, kar je treba živeti, nekaj o čemer ima verna duša lahko naravno izkustvo še preden pride do jasnega pojma te skrivnosti.

Vrhu tega je občestvo vernikov lahko globoko gotovo svojega udeleženja v Kristusovem mističnem telesu, ko dojamemo, da je po božji ustanovi služba cerkvene hierarhije tu, da mu daje začetek, da ga rodi, uči, posvečuje in vodi.

S pomočjo teh božjih sredstev podeljuje Kristus svojim skrivnostnim udom čudovitosti svoje resnice in svoje milosti ter daje svojemu mističnemu telesu na romarski poti skozi čas svojo vidno zgradbo, svojo vzvišeno edinost, sposobnost urejenega delovanja, svojo skladno raznolikost, svojo duhovno lepoto.

Iz okrožnice Pavla VI. "Svojo Cerkev" - po angleškem prevodu -

je hotela, da je začelo liti kakor iz škafa. Bila sta od blata vsa ometana. Tedaj se je hudomušno pošalil škof nasproti nečaku: "Janez, ali si kdaj videl škofa v takem spremstvu?" Končno pridejo do lesene bajte. Znotri najdejo gručo častitljivega kmečkega ljudstva, ki se je grelo okoli odprtega ognjišča. Kos za kosom je bilo treba sušiti namočeno prtljago. V hiši so imeli le eno posteljo in to so ponudili škofu, mladi nečak Berger pa je spal na senu.

Neumann je sploh rad bival pri revnem ljudstvu na deželi. Tu je bil družaben in se je rad pošalil. V visoki družbi pa se ni čutil domačega. Tako pripoveduje duhovnik, ki ga je navadno spremljal, kako sta nekoč bila povabljeni na pojedino k bogatemu katoličanu, kjer je bilo veliko gostov in vse po predpisu, jedi izvrstne in dovolj pijače. Škof pa je prav malo pokusil in bil izredno redkobeseden. Dan nato pa sta bila povabljeni v revno leseno kočo, kjer ni bilo vina, kjer se je gostitelj prizadeval, da jim napravi prijetno gostijo. Ko sta zapuščala kočo, je pripomnil škof: "Kakšna razlika med včeraj in pa danes. Včeraj so nama stregli s polno mizo, s praznimi oblikami olike in brezplodnim pogovarjanjem, danes pa sva uživala ljubko preprostost pobožnega katoliškega doma".

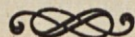
Otroke je imel zelo rad. Kako se je z njimi rad resno pogovarjal o božjih rečeh. Samo en zgled: Sestre sv. Križa so poslale dve punčki s pismom k škofu. V škofovi govorilnici pa zagledata krasnega Jezusčka v jaslicah. Ko vidi škof, kako ga občujeta, jima da lepe primerne nauke ter dostavi bolj v šali, da ga da oni, ki bi ga lahko odnesla domov. Kip pa je bil 25 do 30 funtov težak, pretežak za mladi občudovalki. Toda punčka Margaret McSheffery teče takoj domov po voziček in Jezusček je bil njen. Ko izvedo to sestre, zahtevajo da mora kip vrniti. Škof pa je odločno odklonil, da bi ga vzel nazaj in svojo besedo požrl. Baje je tedaj napovedal da bo ta deklica postala nuna in redovna prednica, kar se je res zgodilo, ko je bila izvoljena za mater generalko Sester sv. Križa. Kip hranijo sedaj kot dragoceno dediščino v materni hiši St. Mary's, Notre Dame, Indiana,

nasproti znane univerze, kjer vodijo sestre deklinško visoko šolo.

SMRT

Novega leta dan 1860 je imel škof v glavi vse polno načrtov za procvit škofije: cerkvene zgradbe je treba dokončati, dobiti sestre da bodo podučevale mladino, redovnike, da bodo pomagali v dušnem pastirstvu. V sredo 4. januarja je pisal pismo o prestavitvi matere Terezije iz Reading, kar ga je zelo prizadelo in je zgodovina zase; pri tem je opomnil: "Zadnjih par dni se ne počutim dobro, sicer bi šel gori govorit z materjo Terezijo." Pa škof se je počutil že večkrat poprej slabega in je delal kar naprej. Drugi dan je pripovedoval škof svojemu pomočniku pri mali južini dogodek o preprestem življenju doma na Češkem. Po malici je prišel redemptorist F. Urbaniczik na kratek obisk. Škof je bil zaposlen kakor ponavadi, pa vzel si je čas in se je pomenil s svojim bivšim podložnikom. Pater opazi steklen pogled v škofovih očeh in ga vpraša, kako se počuti. "Čudno mi je danes", odgovori škof, "počutim se kakor še nikoli poprej. Moram iti ven po malem opravku, svež zrak pa mi bo dobro storil." Dodal je še: "Človek mora biti vedno pripravljen, kajti smrt pride, kadar in kjer Bog hoče." Pater je za to opazko malo porajtal in odšel, škof pa k odvetniku zaradi pravilnega prenosa nekega cerkvenega premoženja. Nameraval je poizvedeti tudi na postaji glede keliha za patra benediktinca v Bellefontu. Na poti od odvetnika je šel čez cesto na Vine Str. blizu 13. ceste v stari Philadelphiji. Ko pride na pločnik (sidewalk), stopi v malo vsedlino pred hišnimi vrati. Bil je ledeno. Škof se opoteka in pade. Toda led ni bil kriv, zadela ga je kap, da je padel. Dva možakarja pritečeta in ga poneseta v hišo nekatoličana. Samo enkrat ali dvakrat še vzdihne in bil je mrtev, star 49 let. Njegovi zemeljski ostanki počivajo v cerkvi sv. Petra očetov redemptoristov v Philadelphiji.

P. Bertrand Kotnik, O.F.M.



SLOVENSKO IZSELJENSKO SEMENIŠČE -

ROŽMANOVA ROMANTIKA

Nadaljevanje iz AVE MARIA KOLEDARJA 1964

MISEL NA MALO SLOVENSKO SEMENIŠČE V IZSELJENSTVU

Kot prvoletniki so v slovensko izseljen-sko semenišče v San Luis prišli: Suštar Jože, ki je že v Briksnu nekaj mesecev poslušal apologetiko, Fink Ignacij, ki je v drugem letniku izstopil, Makovec Bogdan, Starc Alojzij in Hrvat Antun Žabek, ki je tudi po končanem prvem letniku izstopil. Kmalu nato je bil sprejet še Dušan Šustersič, ki je prav tako ob koncu prvega letnika odšel iz semenišča. Nekaj tednov po našem prihodu, v San Luis je prosil za sprejem dijak Skerbec Jože, ki je takoj začel poslušati predmete, ki so jih poučevali v prvem letniku, hkrati pa se je pripravljajl za maturo, ki jo je naredil na teološki fakulteti. Za temi so kasneje prosili za sprejem še: Martelanc Jošt, Himmelreich France, Mavrič Marko, Rant Jože in Malovrh France. Zadnji je po nekaj mesecih zaradi nepričakovanih ovir zapustil semenišče, drugi pa so najprej študirali za maturo, začeli potem s študijem filozofije in teologije ter vsi dosegli duhovniški poklic. Vse je kazalo, da bo slovenskih duhovniških poklicev v Argentini s tem konec. Pri šolskih sestrah na Paternalu v Buenos Airesu je bilo kar lepo število slovenskih ljudskošolcev. Veliko mladih slovenskih fantov je bilo tudi po salezijan-skih zavodih. Marsikateri so kasneje stopili v salezijansko družbo in dosegli duhovniški poklic. Tudi k lazaristom so spravili nekaj fantov. Tudi tam so nekateri postali duhovniki.

Težko je danes ugotoviti, kdo je najprej sprožil misel, naj bi skusali poleg velikega slovenskega semenišča v tujini ustanoviti še neke vrste malo semenišče. Nekdo mi je rekel, da so slovenski starši začeli o tem spraševati gospoda Antona Oreharja, glavnega dušnega pastirja med slovenskimi izseljenci v Argentini. Zanimivo je, da je Ladislav Lenček CM, leta 1951. zapisal

v aprilski številki Duhovnega življenja: "Naše bogoslovje danes še vedno pogreša tega, s čimer bi moralo začeti takoj ob prihodu v Argentino: svojega malega semenišča, v katerem bi se slovenski fantje vzgajali in šolali za vstop v veliko semenišče, bogoslovje. Žal, ob najbolj ugodni uri, ob prihodih velikih transportov slovenskih beguncev iz Italije in Avstrije ni bilo mogoče ostvariti te prepotrebne ustanove. Vodstvo je bilo veselo, da je moglo vsaj že obstoječemu begunskemu bogoslovju v izseljenstvu podaljšati življenje. Mladi naši fantiči, med njimi številni dragoceni duhovniški poklici, pa so se podali tja, kamor jim je bila pač pot odprta - v razne zavode, zlasti k salezijancem. Kajpada bodo tudi tam lahko lepo dozoreli v redovno duhovništvo, in če bodo odgovorni činitelji poskrbeli, da bodo vzgajani za potrebe domovine in ob nje vstajenju tudi njej vrnjeni, potem so ti poklici prav tako zlata vredni za našo bodočnost kakor oni, ki se vzgajajo v vrstah svetnega klera. Vendar bi bila velika pomanjkljivost v reševanju vprašanja slovenskega duhovskega naraščaja v tujini, ako bi ne bilo poskrbljeno tudi za vzgojo naraščaja svetnega klera. To ne le zato, ker je redno dušno pastirstvo v naši deželi izročeno predvsem svetnemu kleru in torej predvsem to potrebuje naraščaja, ampak tudi zato, ker ni vsak poklic že tudi redovniški, ampak je nasprotno veliko več poklicev za svetno duhovništvo, katerim je torej treba omogočiti vstop in rast, sicer bodo na ta ali oni način izgubljeni. Ne sme nas pri tem zadrževati strah, da v tej razmeroma tako mali skupini novih naseljencev v Argentini ne more biti toliko duhovniških poklicev, da bi moglo obstajati malo in veliko semenišče naprej in naprej. Ne pozabimo, da je odšlo v begunstvo veliko najboljših slovenskih družin, polnih duhovniških poklicev! Ne pozabimo, da se tudi tu ustvarjajo mlade

družine, katerih najlepši in najvišji sen je: darovati Bogu in narodu prvorojenca na oltar... Tudi ne smemo izključiti možnosti, da bi sčasoma vstopali v malo in veliko semenišče v Argentini fantje še iz drugih skupin slovenskih naseljencev izven Argentine, celo iz USA in Kanade. Zakaj ne? Ljubezen ne pozna meja - ljubezen do duhovskega poklica, rastočega v slovenskem zavodu za slovenski narod, bo premagala meje in razdalje, kakor jih premaga ljubezen do misijonskega poklica. Mislimo torej, da je zadnji čas za ostvaritev slovenskega malega semenišča v izseljenstvu. - Gre za našo skupno, najvažnejšo zadevo! Bodimo pripravljeni!" (6).

Gotovo je kdo moral to misel razodeti tudi škofu dr. Gregoriju Rožmanu. Res je, da je bilo tudi med slovenskimi duhovniki v slovenskem izseljenškem semenišču v San Luisu veliko pogovorov o tem.

Mislím, da smo bili kar vsi prepričani, da v San Luisu ne bi mogli začeti z malim semeniščem, ker je vprašanje, ali bi škof dr. A. E. diPasquo sploh dovolil, še večji vprašaj pa, ali bi starši hoteli svoje sinove poslati tako daleč. Kolikor se spominjam, je prelat dr. Alojzij Odar sanluisškemu škofu razodel misel o malem semenišču in ga vprašal, kaj o tem misli. Glede prostorov je menda odgovoril odklonilno. Glede vzgoje teh mladih slovenskih fantov je pa izrazil mnenje: Če bi morali ti fantje hoditi na državno srednjo šolo, ste lahko prepričani, da bodo tam izgubili duhovniški poklic, ker je celotno okolje na državnih srednjih šolah tako zelo slabo.

Nekateri smo se navduševali, da bi se semenišče preselilo v Mendoza, kjer je majhna, pa lepa slovenska izseljenška skupnost, pa bi tam začeli tudi z malim semeniščem. Videli smo ob svojih obiskih v Mendoza, da imajo mercedarci v svojem samostanu veliko prostorov, pa bi nam jih morda dali v najem. Menda so jih tudi že vprašali, pa so pokazali svojo dobro voljo in naklonjenost. Seveda je bil pomislek isti kot glede San Luisa. Saj je Mendoza še dlje od Buenos Airesa kot San Luis. Kateri starši bodo pa hoteli dati otroke tako daleč od družine?

Končno je prišlo do sklepa: Treba bo iti proti Buenos Airesu. Ne vem, ali je g. Anton Orehar skušal malo potipati, ali bi morda kardinal dr. Al. Jakob Coppello, takratni buenosaireski nadškof, dovolil, da se veliko in malo semenišče naseli v Buenos Airesu. Argentinski lazaristi bi namreč bili pripravljeni odstopiti del svoje- ga velikega, pa malo naseljenega samostana

za obojno semenišče. Kardinal Coppello je sicer Slovencem veliko dobrega storil, a semenišču nikoli ni bil posebno naklonjen. Kolikor smo bili v San Luis obveščeni, je sicer dovolil, da bi Slovenci imeli svoje malo semenišče v Buenos Airesu, glede velikega semenišča je pa rekel: Ne!

Za preselitev proti Buenos Airesu se je seveda najbolj zanimal pokojni prelat dr. Alojzij Odar, pa tudi drugi. V tej zadevi so potovali v Buenos Aires prelat dr. Alojzij Odar, dr. Ignacij Lenček in dr. Ivan Ahčin. Mislim, da je prelat ponovno potoval. V knjižici, kamor sem zapisoval sv. maše, imam 30. julija 1951 zapisano, da sem maševal: v čast Mariji Pomagaj za težke zadeve semenišča. Ob robu pa sem zabeležil opombo, da sta prelat dr. Alojzij Odar in dr. Ignacij Lenček odšla v Buenos Aires. Naj mimogrede opomnim, da sem 27. julija ob 9 dopoldne opravil sv. mašo za pok. monsenjorja Franca Gabrovška, ki je umrl za rakom 19. julija v Združenih državah. Tudi tu sem zapisal ob robu opombo: Bil je velik dobrotnik semenišča.

Božji služabnik don Orione je ustanovil svojo posebno moško in žensko redovniško družbo, ki se posveča najbolj zapuščenim v človeški družbi. V kraju Claypole, nekako 30 km zunaj Buenos Airesa, imajo svoj noviciat, semenišče in zavetišče za najbolj onemogle. Tam je takrat živel tudi slovenski redovnik Kiselak, ki je doma iz Slovenske krajine. Ne morem danes več ugotoviti, kdo je svetoval, naj bi se obrnili na predstojnika teh redovnikov v Argentini, ki bi bil morda pripravljen dati v najem nekaj prostorov v kraju Claypole za veliko in malo semenišče. Profesor dr. Ivan Ahčin je šel menda tudi na oglede. Kolikor se spominjam, ga je vodil prav omenjeni slovenski redovnik Kiselak. Res so se začeli pogovori. Odstopili bi nam nekaj prostorov precej zunaj na polju za kakih pet let, ki bi jih pa morali seveda na svoje stroške popraviti in prilagoditi. Prav tiste dni so pričakovali obisk vrhovnega predstojnika Pensa iz Italije. Vse je že lepo kazalo. Pa končno iz te moke ni bilo kruha. Popolnoma razumljivo se zdi, da so vprašali sanluisškega škofa dr. A. E. diPasquo, kakšno je njegovo mnenje o nas. Pokojni prelat dr. Al. Odar je po neki poti zvedel, da nas je označil omenjenim predstojnikom v svojem odgovoru kot hladne in nevhvaležne.

Pri iskanju primerne kraja in prostorov za veliko in malo semenišče se je gotovo moral precej truditi tudi g. Anton Orehar, glavni slovenski dušni pastir. Svojo



Vhod v semenišče v San Luisu

naklonjenost do Slovencev je tedaj prav posebno pokazal Ramon Figallo, takratni župnik na župniji sv. Julije v Buenos Airesu, ki je Slovencem takoj ob prihodu v Argentino dal precejšen del župnijskih prostorov na razpolago za organizacije. Tudi on je pomagal iskati. Menda so po njegovem nasvetu dali oglas v takrat izhajajoč katoliški dnevnik "El Pueblo". Res se je kmalu oglasila neka vdova Malvar iz Buenos Airesa, ki je bila pripravljena dati v najem kakih 2000 m obsegajočo pristavo z dvema posloppjema, ki bi ju bilo seveda treba močno preurediti in povečati za veliko in malo semenišče. Morda je tedaj tudi Avguštin Elizalde, Slovencem naklonjeni župnik v Ciudadeli zraven Buenos Airesa, kaj svetoval in pomagal. Ta pristava je bila v zdravem, skoraj letoviškem kraju Adrogué, dobrih 20 km zunaj Buenos Airesa in kakih dobrih 20 minut od železniške postaje. Prelat dr. A. Odar in profesor dr. Ignacij Lenček sta se vrnila s to novico v San Luis. Hvala Bogu, da je bil takratni laplaški nadškof dr. Tomaž Solari Slovencem prav naklonjen. Brez vseh pomislekov je dovolil, da se slovensko izseljensko semenišče sme naseliti v kraju Adrogué, ki je spadal pod njegovo nadškofijo. Morda pa ima pri vsem tem nekaj zasluga tudi božji služabnik škof Friderik Baraga. Ob desetletnici slovenskega izseljenskega semenišča je bilo namreč zapisano, da so takrat, ko je šlo za iskanje novega bivališča za za semenišče in malo semenišče bogoslovci začeli opravljati devetdnevnice k škofu Baragi. (7).

NEPRIČAKOVANO IN BRŽ IZ SAN LUISA

Duhovno življenje je v septembski številki leta 1951 poročalo: Slovensko semenišče se bo selilo. Dolgo let je bilo daleč od središča Slovencev, v San Luisu, sedaj se je po dolgotrajnem in težkem iskanju našel lep kraj v Adrogué, ki leži 22 kilometrov od Buenos Airesa v nadškofiji LaPlata. Prostorna hiša z velikim vrtom bo sprejela bogoslovce in gimnazijce v svojo sredo, kjer bodo imeli prijeten dom. Treba bo se marsikaj prirediti in popraviti, zato se je rektor semenišča že obrnil na slovenske izseljence za veselo in požrtvovalno pomoč. Takoj te tedne bodo začeli s preurejanjem, da se bo mogoče v novembru že preseliti. (8)

Nameravali smo šolsko leto 1951 zaključiti se v San Luisu. Dejansko najbrž meseca novembra še ne bi odšli iz San Luisa, marveč šele po končanih izpitih meseca decembra. V resnici smo se pa morali brž umakniti iz San Luisa.

Škof dr. A. E. diPasquo je dobro vedel, da se mislimo preseliti. V semenišču pa sta študirala za doktorat 19. marca 1951 posvečena duhovnika Alojzij Kukovica, ki ga je škof zelo rad imel, ter Tone Ogrin, katerega brat je skrbel za zapuščene ovce v najbolj obširni in najbolj zapuščeni pampski župniji Nueva Galia. Poleg tega je pa dobro vedel, da bo vsak čas prejelo mašniško posvečenje kar enajst slovenskih bogoslovcev. Škofu ni bilo več dosti mar, da se bo semenišče preselilo. Videli smo, da mu za duhovnike, ki so semenišče vodili in poučevali, ni toliko, pač pa mnogo

na tem, da bi čimveč teh novomašnikov ostalo v njegovi škofiji. Zlasti nekateri so mu bili pri srcu. Tik pred velikem šmarnu je prišel v semenišče ter jim razlagal svoje dušnopastirske načrte, ki niso bili, kakor smo že iz izkušnje vedeli, kar tako uresničljivi, ter zahteval, naj dajo pismeno izjavo, ali mislijo ostati v njegovi škofiji. Na to izjavo je precej vplival pokojni dr. France Kladnik, ki je tiste dni končal svoj doktorat na slovenski izseljenski teološki fakulteti in se tudi že odločil, da ne bo več ostal v sanluiški škofiji. Pokojni prelat dr. Al. Odar prav gotovo ni bil navdušen, da bi ti novomašniki ostali v San Luisu. Sicer je naglašal, naj bodoči novomašniki v izjavi povedo, da so jo naredili popolnoma po svojem premisleku, v resnici so pa dobro vedeli, kakšno je prelatovo mnenje. Sam sem kot spiritual imel tele razloge proti temu, da bi ostali v San Luisu: Res nam je sanluiški škof izkazal ogromno uslugo, da je semenišče v celoti sprejel pod streho škofijskega semenišča; res je s tem prevzel marsikatero skrb nase; toda denarnih težav z nami ni imel nobenih, ker je za semenišče prispevala takratna Peronova vlada; od meseca maja 1950 je pa tako škof dr. Gregorij Rožman prevzel nase prav vse finančno breme za vzdrževanje semenišča, sanluiški škof je pa vso vso podporo, ki jo je država nudila za semenišče, obdržal na škofiji kot najemnino za prostore in pohištvo ter posteljnino v semenišču. Na očitek nehvaležnosti bi mogli škofu odgovorili, da je vendar tako rekoč zastoj dobil lepo število slovenskih duhovnikov, ki so prišli s semeniščem v San Luis, oziroma jih je že on posvetil. Za takratne razmere v sanluiški škofiji je bilo še kar primeroma dosti poskrbljeno glede duhovnikov. Največja težava je bila pa v temle: Sanluiška škofija je izredno obširna in slabo naseljena; župniki oz. dušni pastirji so živeli ločeni daleč drug od drugega; pogosto se je dogajalo, da so duhovniki odpadli; takih res najbolj žalostnih primerov je bilo res veliko število in smo zanje zvedeli. Res so se tisti mladi slovenski duhovniki, ki so že delovali v dušnem pastirstvu v tamkajšnji škofiji, dobro zadržali. Toda vsakega resnega vzgojitelja in svetovalca bi morilo tole vprašanje: Na škofiji naši mladi duhovniki ne bodo imeli kake posebne moralne opore, ker škof ni imel kake prav posebne ljubezni do svoje duhovščine; skušnja je pokazala, da je n.pr. z nekaterimi našimi duhovniki, ki so odšli iz njegove škofije (g. ravnatelj Jože Košiček, Levstek Franc, Novak Štefan), malo čudno

postopal; prav tiste dni, ko smo morali oditi iz San Luisa, je nastopila neka nepričakovana težava oziroma nerodnost, ki je ne kaže omenjati, pa so iz nje naredili velikanski pogrom in je za stvar zvedel celo apostolski nuncij, kakor je bilo slišati; ker bi se semenišče ob koncu leta preselilo v Adrogué, bi mladi duhovniki izgubili veliko moralno podporo, ki so jo doslej imeli v duhovnikih, ki so živeli, vzgajali in poučevali v semenišču. - Vprašal sem za svet takratnega dominikanskega priorja v San Luisu, ki je bil iz Španije in po več letih bivanja v San Luisu poznal tamkajšnje razmere. Po pogovoru z njim sem bogoslovcem pri večernih navodilih za premišljevanje svetoval, naj škofu odgovore, da ne mislijo po mašniškem posvečenju ostati v njegovi škofiji.

Res so škofu odgovorili vsi isto. Navedli so v glavnem dva razloga: Rajši bi kot dušni pastirji delovali v škofijah, kjer je naseljenih več slovenskih rojakov. V sanluiški škofiji ne bi imeli kot mladi duhovniki dovolj moralne opore. - Morda izjemoma kateri izmed duhovnikov in tudi bodočih enajstih novomašnikov ni bil stoddostno istega prepričanja in je mislil, da bi bilo le prav, če bi se kateri novomašnik odločil, da ostane v sanluiški škofiji. Iz nekaterih okoliščin bi sklepal, da je tudi na vse strani tako obzirni škof dr. Gregorij Rožman tako mislil.

Popolnoma razumljivo je, da se je sanluiški škof dr. A. E. di Pasquo čutil močno užaljenega in se je hudo vznejevoljil. Takoj drugi dan po prejemu odgovora, 17. avgusta 1951, so v zgodnjih jutranjih urah prelata dr. A. Odarja poklicali na škofijo. Sprejel ga je generalni provikar Jorge Bledel, ki nam nikoli ni bil posebno naklonjen. Prelat nam je takoj po vrnitvi v semenišče poročal nekako takole: Sprejel me je gospod Bledel. Dejal je, da škof dr. A. E. di Pasquo ne mara imeti z nami nobenega opravka več in nobenega pogovora; pa nam on v njegovem imenu naroča, da moramo do 25. avgusta 1951, do praznika sv. francoskega kralja Ludovika IX., ki je nebeški zaščitnik sanluiške škofije, izprazniti sanluiško semenišče in oditi.

Takoj drugi dan sem se na prošnjo drugih duhovnikov v semenišču že ob 11 dopoldne odpeljal proti Buenos Airesu z bogoslovcem Vinkotom Flekom, da bi mogel že drugi dan obvestiti slovenske dušne pastirje in vernike v Buenos Airesu, kaj se je z nami zgodilo. 19. avgusta je bila nedelja. Dopoldne sem maševal v salezijanski cerkvi v ulici Belgrano za pokojnega monsenjorja Franceta Gabrovška, v pridigi sem pa Slovencem razložil, da nas je



Dne 19. marca 1951 posvečeni novomašniki tik po svetem maziljenju: prvi od leve proti desni je domačin Rajmund Rezzano; Drugi pa so: Frilc Janez, Kukovica Alojzij, Ogrin Tone in Zupančič Alojzij

sanluiski škof dr. A. E. diPasquo pravzaprav spodil, da se trenutno nimamo kam dati, ker v Adroqueju ni še nič urejeno; naj nam torej takoj pomagajo z denarjem in posamezne družine sprejmejo po enega ali dva bogoslovca na stanovanje.

Škofijski tajnik Janez Pekolj je prelata dr. A. Odarja obvestil, da je sanluiski škof takoj po tej odločitvi njemu izročil zaprta pisma za vse argentinske škofove, naj jih odda na pošto. Iz tega smo sklepali, da so bili o izgonu slovenskega semenišča iz San Luisa obveščeni vsi argentinski škofje. Res je, da so o tem morali zvedeti zelo hitro, ker se je kmalu o tem povsod govorilo. Jaz sem se naselil za nekaj casa pri pokojnem svetniku Janezu Klemenčiču, ki je bil takrat za kaplana v veliki bolnišnici Ramos Mejia v Buenos Airesu. Sedanji rektor dr. Franc Gnidovec pa je kmalu šel za nekaj časa na pomoč na župnijo lujanske Matere božje, tudi v Buenos Airesu. Kardinal Coppello je moral biti do naju kar precej nezaupljiv. Meni je sicer dal dovoljenje, da smem v njegovi škofiji vsiti duhovniške dolžnosti mesec dni, dr. Franc Gnidovec je pa moral menda skraja hoditi vsakih osem dni po dovoljenje za bivanje in delovanje v Buenos Airesu. Tudi kasneje nas je večkrat nekako zbadljivo spraševal, kako kaj napreduje este famoso seminario - to slavno semenišče. Hvala Bogu in Mariji, pa tudi škofu

Frideriku Baragi, da je vsaj laplaški nadškof dr. Tomaz Solari razumel naše težave in nam dovolil, da smo se zatekli v Adrogué, kjer je bilo treba skraja precej denarja in pridnih rok, da smo prostore prilagodili.

BOGOSLOVSKA KRONIKA O SELITVI IZ SAN LUISA

Kdor bo hotel kasneje pisati tako čudno zgodovino slovenskega begunskega oziroma izseljenskega semenišča, bo ogromno zanimivih podrobnosti našel v bogoslovski kroniki, ki so jo bogoslovci vsa leta pisali. Obsega že več zvezkov. Vodstvo in profesorji vsa leta namenoma niso brskali po njej, da so bogoslovci lahko vse in odkrito zapisali popolnoma po svoje; tudi tisto, kar jim ni bilo všeč. Ko se sedaj na žalost slovensko semenišče bliža koncu, bo ta dragoceni vir kmalu vsem, ki jih bo tako pestra zgodovina te ustanove v zdomstvu zanimala, na razpolago. Tako iz te kronike povzemamo, kako so bogoslovci doživljali težave s sanluiskim škofom glede obstoja izseljenskega semenišča in selitve iz San Luisa.

Kroniko je takrat pisal bogoslovec Jože Škerbec, sorodnik pok. monsenjorja Matija Škerbca, sedaj župnijski upravitelj fare Iujanske Matere božje v Lomas de Zamora.

Tako je n.pr. zapisal na god sv. Janeza Krstnika leta 1951: "Glede obstoja našega semenišča so velike težave; tukajšnji škof zahteva, da do konca decembra izpraznimo poslopje, v katerem bivamo. Zasebno opravljamo devetdnevnic v čast sv. Jožefu in Srednici vseh milosti, da bi se vse srečno rešilo. Naš škof dr. Rožman si prizadeva tudi za ustanovitev malega semenišča v Argentini. Prihodnje leto bo baje vstopilo tudi nekaj zapoznelih poklicev, ki bodo najprej opravili gimnazijo v pospešenem tempu. Materialno bi vzdrževali Slovenci v USA, so pa velike težave, ker je zelo težko dobiti, kje primerno poslopje."

27. junija pa stoji zapisano: "Naš Prezvizišeni je odgovoril tukajšnjemu škofu, da ne more sprejeti pogojev, ki jih stavi glede našega semenišča."

Na praznik sv. apostolov Petra in Pavla je tudi tole pripomnil: "G. prelat (dr. Alojzij Odar) odide v Buenos Aires, kjer bo imel v nedeljo 1. julija srebrno mašo med Slovenci. Urejeval bo tudi zadeve našega semenišča: Prefektov zbor: Molimo za naše semenišče, ker je v težkem položaju."

Na praznik predragocene krvi Gospodove pa poroča: "Jutri bomo začeli tudi skupno devetdnevnic za srečno rešitev semenišča: zjutraj pred meditacijo bomo molili molitev za Baragov beatifikacijo in očenaš; po kosilu očenaš v čast sv. Jožefu; pred punkti tri zdravamarije v čast Mariji, srednici vseh milosti. Tudi v B. Airesu bodo ta mesec molili za naše semenišče."

7. julija, na god sv. Cirila in Metoda, je zapisana tale opomba: "G. prelat je sporočil glede semenišča. Z g. Oreharjem sta bila že na sedmih krajih. Kardinal o tem sploh ni hotel govoriti. Verjetno bo naša nova postojanka v Claypole blizu B. Airesa. Imeli bi dvojce poslopij: prvo ima 8 sobic, drugo 4. Vse je leseno, neopremljeno. Okolica je prijetna - drevesni nasadi, le ob deževnem vremenu je veliko

blata. Včasih je bila tam hiralnica. Provincial je obljubil, da nam bo dal v najem, treba pa je še čakati odobrenja vrhovnega predstojnika, ki se mudi na vizitaciji v Braziliji in se vrne v avgustu."

Po kronistovem poročilu je profesor dr. Ivan Ahčin šel 15. julija obenem z bolnim bogoslovcem Markom Mavričem v Buenos Aires, vrnil pa se je 24. julija. V tem tednu je torej šel na ogled v Claypole.

29. julija pa je resno omenil: "G. Puš odide v Mendoza, g. prelat in g. Lenček pa v Buenos Aires. Nastopila je zelo huda kriza za naše semenišče."

6. avgusta pa so vesti malo bolj razveseljive: "Iz B. Airesa se vrnela g. prelat in prof. Lenček. Vprašanje semenišča se zdi, da je za enkrat rešeno. S Claypolami ni nič, pač pa so v Adrogué, blizu B. Airesa že najeli privatno hišo, ki pa jo je še treba popraviti in opremiti. To bodo v naslednjih mesecih storili Slovenci. Preselili se bomo tja morda že ob koncu predavanj, se pravi meseca oktobra."

Na bedenji dan pred velikim šmarnom pa je poročilo precej obširno: "G. Kladnik je naznanil tukajšnjemu škofu, da bo zapustil sanluisško škofijo ter da odide v Bahia Blanca. Nista se mirno razšla. Popoldne nas je Prezvizišeni obiskal in nam govoril. Rekel je, da bi si bil enkrat že rad na jasnem, koliko letošnjih novomašnikov bo ostalo v njegovi škofiji. Poudarjal je, da ne pričakuje za usluge, ki jih je storil za nas, da bi mu mi vračevali. Če ima torej kdo razloge za to, da odide v kako drugo škofijo, naj gre. Kdor pa ostane tu, bo moral delati v tej škofiji vsaj pet let, nato pa bo smel prositi za odpust v kako drugo škofijo, če bo imel razloge, in to prošnjo bo potem rešil tuk. škof po svoji uvidevnosti. Prinesel je tudi pole za vse duhovnike in nastopne novomašnike, v katerih podpisani prosi škofa, da bi v znak zahvale in hvaležnosti za dobrote, ki nam jih je tukajšnji škof izkazal, smel ostati v tej škofiji. S to polo bi se podpisal in zavezal za to škofijo."

Kako so novomašniki odgovorili gospodu škofu? Kronist odgovarja dan po



Veliki dobrotnik semenišča Pij XII.

velikem šmarnu: "Vsi nastopni novomašniki so se po medsebojnem pogovoru in posvetovanju s predstojniki odločili, da zapuste sanluiško škofijo. Če bi se medsebojni odnosi med tuk. škofijsko kurijo in našim semeniščem ne poslabšali toliko zadnje čase - trenje je že itak precej časa - bi jih precej ostalo, tako pa... Negativne odgovore je danes nesel na škofijo prefekt. Prevzvišeni se nahaja v V.Mercedes. Kakšen bo odmev, ko zve za rezultate, ker je le računal, da jih bo zvečine dobil?"

Čuli smo ga takoj drugi dan, kakor je zapisano: "Za 10 uro je bil g. rektor klican na škofijo. Ob 10 je g. Bocalandro, škofijski blagajnik, pripeljal provinciala

maristov, ki si je ogledal prostore in naznanil, da se bodo ob koncu meseca že vselili. Ob 11 zbor: G. rektor pove, da ga je na škofiji sprejel le g. Bledel, škof, kancler, ter mu v škofovem imenu naročil, da se moramo v teku enega tedna izseliti. Škof ne mara sprejeti nikogar v avdienco in tudi ne mara nikakih pismenih zahval ipd. Sploh je prepovedal, da bi se kateri koli izmed nas še kdaj kakor koli obrnil nanj. - Šole je torej zaenkrat konec, sledila bo selitev in zato bomo začeli s paketiranjem in pospravljanjem že danes. Kdor ima sorodnike v B. Airesu ali blizu tam, naj gre začasno k njim, za druge pa bodo poiskali kak zavod ali samostan, da bi tam prebili čas, dokler ne bo novo

semenišče pripravljeno za vselitev. - G. spiritual in g. Flek odideta jutri v B. Aires. G. spiritual bo v nedeljo pridigal pri slov. maši na Belgrano in naprosil Slovence, naj nam priskočijo na pomoč v tej veliki potrebi. Skušal bo tudi urediti vse potrebno pri laplaškem nadškofu. Ker je danes državni praznik "dan osvoboditelja", so trgovine zaprte in ne moremo kupiti potrebnih zabojev. Pospravljane in paketiranje. - Popoldne je prišel dr. Tula, naš najiskrenejši prijatelj v San Luisu. Zvečer pri punktih nas je g. spiritual opomnil, da moramo biti tukajšnjemu škofu kljub vsemu iskreno hvaležni, ker nam je storil veliko dobrega že s tem, da je 1948. sprejel v svojo škofijo naše semenišče, pa tudi še potem je marsikaj dobrega storil za nas. Nikjer naj ne govorimo kaj slabega o škofu ne o škofiji, ampak še naprej pršimo Boga, da bi na sanluisko škofijo lil ves blagoslov. Opozoril nas je tudi, naj v teh dneh seveda nikar ne zanemarjamo duhovnega življenja."

Zgoraj omenjeni dr. Tula je bil odvetnik v San Luisu, res tako zgleden katoliški laik, da je takega treba z lučjo iskati po svetu. Bil je v svoji stroki temeljito podkovan, pa tudi v vseh bogoslovnih vedah doma. Bil je vsak dan pri sv. maši in obhajilu. Kot odvetnik ni hotel prevzeti prav nobenega zagovora kake osebe ali zadeve pred sodiščem, če ni bil popolnoma prepričan, da gre res za pošteno stvar. Skraja je vodil v semenišču celo tečaj za kasteljanščino. Velikokrat je pa prihajal po nasvete k profesorjem v kaki težji zadevi.

18. avgusta kronist nadaljuje: "G. Tone Ogrin odide v Mendozo, kjer bo predaval o Baragi, g. spiritual in g. Flek pa v B. Aires. Kupili smo precej zabojev, ki jih polnimo z raznimi rečmi. O ti revščina naša, če rabiš kako reč, je nikjer ne stakneš, ob selitvi je pa vseeno toliko ropotije."

19. avgusta pa pravi: "G. Škulj odide v B. Aires v bolnico; spremlja ga g. Horn. Zboli še g. Kunčič. GG. profesorji so se odpeljali z dr. Tulo nekam na kosilo.

Določili smo, kateri dan kdo odide in s katerim prometnim sredstvom. Razdelili se bomo namreč, da kot skupina ne bi preveč zbujali pozornosti. Nekateri bogoslovci pomagajo pakirati tudi profesorjem."

20. avgusta sledi kratko poročilce: "Profesorji povabljeni na kosilo k dominikancem. Iz Mendoze se vrne Ogrin, v Cordobo odide g. Kunčič."

V San Luisu so imeli samostan s cerkvijo rožnovenske Matere božje španski dominikanci, s katerimi smo se v San Luisu prav dobro razumeli. G. profesor Ahčin je pogosto maševal pri njih. Tudi drugi smo včasih maševali. Ob večjih slovesnostih pa smo jim še posebej pomagali v cerkvi. Ob takih priložnostih so potem redno vse profesorje povabili na kosilo. Zato so jih iz vljudnosti povabili na kosilo tudi za slovo.

21. avgusta kronist ugotavlja: "G. Tone Ogrin bo ostal v San Luisu. Iz B. Airesa dojde težko pričakovano brzojavno sporočilo: "Mons. Solari de acuerdo. Todo anda bien."

Zadnji stavek pomeni: Monsenjoy Solari soglašata. Vse gre dobro. Monsenjoy Solari je bil laplaški nadškof dr. Tomaž Solari, ki nas je sprejel v svojo nadškofijo. Toliko se spominjam, da sem nekoč šel z g. direktorjem Antonom Oreharjem na nadškofijo v La Plato, ne vem pa, ali sem šel že 20. avgusta z njim urejevati glede takojšnje preselitve v Adrogué. Gotovo je to, da je te nerodne stvari moral v glavnem urejevati z razumevajočim nadškofom g. direktor Anton Orehar, ki je z nadškofom že tako večkrat moral urejevati marsikaj glede slovenskih duhovnikov v laplaški nadškofiji. Saj je do takrat, ko od velike nadškofije še niso odrgali mnogo ozemlja za nove škofije, v laplaški nadškofiji bilo toliko slovenskih duhovnikov, da so tvorili kar eno desetino vse duhovščine v nadškofiji. Morda kaže dodati tu še pripombo pokojnega profesorja dr. Ivana Ahčina. Ko so kmalu po prihodu iz San Luisa g. direktor Anton Orehar, prelat dr. Alojzij Odar in g. dr. Ivan Ahčin šli k nadškofu v La Plato, je dr. Ahčin malo kasneje dejal o tem obisku:

"Saj nadškof z nama niti ni govoril. S prelatom sva tam nekje bolj zadaj sedela ponižno na stolčkih, vse je urejeval le z g. Oreharjem." S tem je hotel reči, kako pomembno vlogo je g. Orehar igral pri nadškofu glede semeniških, pa tudi drugih zadev. Nadškof se je nanj pač zanesel, ker ga je dobro poznal. Ko mu je g. Orehar najprej menda kar po telefonu sporočil, da prihajamo že iz San Luisa, mu je dejal: "Caramba (t.j. gromska strela), ali so že tu?"

Pa naj kronist še zadnje poročilo o odhodu iz San Luisa poda! 22. avgusta takole zaključuje poročilo o selitvi: "V B. Aires odidejo s Cuyanom (9) prof. Ahčin in prof. Gnidovec ter bogoslovci Legan, Dejak, Gosar, Rant, z avtobusom pa Okoren, Povše, Rijavec in kronist. V naslednjih dveh dneh bodo odšli še zadnji, ostal bo le prof. Lenček, ki bo počakal, da pride po prtljago tovorni avtomobil, ki jo bo dostavil prav v Adrogué.

Zbogom, San Luis, zapuščamo te, kljub vsemu z nekoliko težkim srcem, kajti postal si nam domač in vedno se človeku milo stori, kadar izgubi kako domačo stvar. V spomin ti zapuščamo tri leta in več življenja svojega. Hvaležni smo ti, ker si nam prvi gostoljubno ponudil streho in kos kruha, ko smo morali čez lužo. Bog ti siplji ves blagoslov, tebi, odmaknjenemu sredi večno žejne in ožgane pampe!"

SANLUIŠKA PAMPA IN BUENOSAIREŠKI VRT

Bogoslovec Škerbec je kot kronist takole opisal svoje prve vtise o Adroguéju in novem semeniškem prostoru: "Naš novi semeniški dom stoji v Adroguéju, ki je naslednja železniška postaja za Temperleyem, če se pelješ iz Constitutiona (10). Adrogué, pravijo je vrt B. Airesa. In res: prijazne vile med zelenjem in cvetjem in mir brez velikomestnega hrušča. Tudi poslopje, ki smo ga najeli, je prej služilo za poletno bivališče neke družine, ki sicer živi v Capitalu (11). Nosi ime Buen retiro, kar znači: prijeten oddih (12). Stanovanje je obsegalo - primerno prvotnemu namenu

- tri sobe (štirikrat po štiri metre), precej veliko obednico, malo kuhinjo, pralnico, stranišče, garažo in veliko verando. Pred hišo in za njo je velik vrt, porasel z zeleno travo in ograjen z živo mejo. Tudi nekaj drevja je, vendar je zvečine bolj mlado in nizko, le nekaj starejših vrb žalujk se je pognalo višje, da zviška v lahнем zelenem slapu spušča svoje nežne veje nizdol. Ej, to zelenje, kako poželjivo ga sesajo naše oči, ki so ga toliko pogrešale v sanluiški pampi. Res, tudi pampa in življenje v njej skriva v sebi mnogo lepote, ki se morda ne razodevajo vsakemu, a kdo bi jih tajil. Sončni vzhod in zahod v pampi ob nekaterih dneh sta nekaj edinstvenega: obzorje žari v krvavordečem soju. Kolikokrat smo na sprehodih občudovali lepe kaktuse, zlasti kadar so odprli svoje bajne cvetove. In gavči (13): človek jih ves zamaknjen gleda, ožgane od sonca, oblečene v široke bombače (14), za vratom živobarvna ruta, za pasom nož, na glavi širokokrajen klobuk, ko jezdijo skozi pampo na iskrih konjih ali zasanjano prepevajo ob spremljavi kitare pred ranči (kočami iz blata), ki samujejo kje sredi pampe. Celo pampski veter karsigabodi. Že sam pogled na brezkraino pampo človeka presune in mu vzbudi občutke, ki jih niti izraziti ne zna. Vsak človek, ki ga srečas v pampi, ti je brat. - Vendar pa nas pampa za trajno ne bi mogla prikleniti nase, kajti vse v nas je klicalo iz pampske enoličnosti in njene rjave barve po slikovitosti in zelenju. Cesti, ki tečeta mimo našega semenišča v Adroguéju in ga oklepata z dveh strani (naša hiša je vogalna), se imenujeta Rivadavia in Pellegrini (hišni številki sta dve: Rivadavia 234, Pellegrini 1329). Škoda, da cesti nista tlakovani, kot so nekoliko nižje vse. Človek bi gazil skoraj do kolen v suhem vremenu po prahu, v deževju pa po blatu, če bi ne bilo trotoarja ob straneh. Do železniške postaje v Adrogué imamo dvajset minut peš hoje."



Pokojni prelat dr. Alojzij Odar je ob preselitvi izseljenske slovenske semeniške ustanove iz San Luisa v Adrogué, njen obstoj takole utemeljeval in spodbujal slovenski izseljenski živelj, naj ustanovi čimbolj pomaga:

Junija leta 1945 je bil izdan reskript kardinalske Kongregacije za semenišča in univerze, ki je priznal skupino ljubljanskih bogoslovcev in profesorjev ljubljanske teološke fakultete, kateri so se nekaj tednov prej umaknili iz domovine, kot ljubljansko bogoslovno semenišče in teološko fakulteto. Tako imata od tedaj dalje do danes omenjeno semenišče in fakulteta dva dela; prvi je v domovini, drugi pa v izseljenstvu. Ta drugi del, ki ga kratko imenujemo slovensko semenišče v izseljenstvu, je prehodil do danes razne postaje svojega križevega pota, zakaj emigracija, zlasti v svojih prvih letih ni lahka reč, kot more potrditi vsak izseljenec, razen če je odšel s kapitalom v tujino. Te naše postaje so bile po vrstnem redu tele: benediktinska opatija Praglia pri Padovi, škofijsko semenišče v Brixnu na južnem Tirolskem, koncentracijsko taborišče Bagnoli pri Neaplju, San Luis v argentinski provinci istega imena. Na vigilio sv. francoskega kralja, po katerem nosi ime omenjena provinca, pa je semenišče moralo zapustiti San Luis in oditi na svojo novo postajo, ki bo v Adroguéju pri Buenos Airesu. Ali bo to zadnja postaja? Mogla bi biti zadnja v dveh pomenih. Ali tako, da bi se semenišče tu razpustilo prej ali slej, ali pa tako, da bi se preselilo domov in bi se tako zlila prvi in drugi del v enotno semenišče oziroma teološko fakulteto.

Na vseh postajah našega pota nas je spremljalo vprašanje, čemu je sploh to posebno semenišče za slovenske kandidate v izseljenstvu. To vprašanje se je posebno ostro zastavljalo ob spremembi postaje, ki je vedno pomenila zaostritev krize, v kateri živi to semenišče. Zato ni čuda, da tudi ob tej zadnji preselitvi, ko je

semenišče zašlo v krizo hujše vrste.

Čemusta torej to semenišče in teološka fakulteta? Priznana sta bila na osebno pobudo papeža Pija XII. In prvi dve leti je omogočala njun obstoj skoraj izključno samo denarna podpora istega svetega očeta. Prvo uro, ko je izvedel za nesrečo našega ljudstva maja meseca temnega leta 1945, je nakazal zanj deset tisoč dolarjev. Pozneje je dodal še nad pol milijona italijanskih lir. Stalno pa ju seveda ni mogel finančno vzdrževati. Od tedaj pa, ko je ta podpora usahnila, čuti semenišče, da je sv. oče le eden.

Čemu torej posebno slovensko semenišče? Zato, da se vzgajajo v njem slovenski duhovniki. Najprej tisti, ki so že kot bogoslovci leta 1945 zapustili domovino, potem pa tisti izmed slovenskih fantov, ki žele postati slovenski duhovniki, ki se bodo vrnili delovat v slovenske škofije, kadar bo vrnitev v domovino možna. Ali je za ta namen potrebno posebno slovensko semenišče? Kakor so razmere, je potrebno. V tujih semeniščih ne bodo vzgajali slovenskih duhovnikov; to je takih, ki bi bili sposobni in voljni delovati v slovenskih škofijah. Tuje semenišče bi vzgajalo naše bogoslovce za svojo škofijo ali škofije. Navadno bi nobenemu duhovniku niti dovolili ne, da bi se mogel vrniti v domovino, četudi bi se hotel.

Papež Pij XII. hoče, da se duhovniki, ki so se morali izseliti iz svoje domovine pod pritiskom političnih razmer, vrnejo nazaj, kadar jim bo to možno. Tudi bogoslovci iz vrst prisiljenih izseljencev naj se vzgajajo za duhovnike v škofijah, iz katerih so izšli, in naj se vrnejo nazaj v domovino, kadar se bodo mogli.

Ta papeževa volja nam kaže, da sedanji papež modro upošteva naravni red. Vzvišen je nad vsakim nacionalizmom. Do vseh narodov pravičen in enako očetovsko dober. Razumljivo pa je, da tisti, ki stoje pod papežem, nimajo vedno tiste katoliške univerzalnosti, ki izključuje vsak narodni egoizem in ozke delne cilje, nasprotne katoliške harmoniji med narodi. Vsi smo udje istega, skrivnostnega telesa. Na telesu pa je vsak ud potreben. Vsak mora vršiti

nalogo, ki je njemu lastna. Izvršiti jo mora na mestu, kamor je postavljen.

Dokler je količkaj utemeljeno upanje, da se bodo slovenski mladeniči v izseljenstvu, ki se odločajo za duhovniški stan, mogli kdaj kot duhovniki vrniti v domovino, je utemeljeno tudi semenišče, v katerem se vzgajajo, in je upravičena teološka fakulteta, na kateri naj se temeljito izobrazujejo, da bodo nekoč mogli delovati v svoji domovini.

Poleg te temeljne naloge pa opravljata posebno slovensko semenišče in teološka fakulteta še druga opravila. Sta hrbtenica katoliške kulture med slovenskimi izseljenci. Živ simbol domovine. Mogočna klicarja, ki vzdržujeta trezno misel na domovino in vrnitev vanjo, kadar bo ta možna. Za domovino ni najhujše to, da mora biti toliko njenih otrok po krivdi razmer zunaj v tujini. Slabo bi pa bilo, če bi se njeni izseljenci vtopili v tujem morju, izgubili smisel za slovensko skupnost in domovino. Zato opravlja

vsak, ki v tujini vzdržuje misel o nepopačeni domovini, odlično domoljubno delo.

Zavračati moramo tako umevano katoliško univerzalnost, ki pozablja na narodnost ali ji je celo sovražna. Božja volja je, da živimo kot udje svojega naroda. Sam papež nam jasno tolmači to božjo voljo. Tudi kot katoličani ne smemo nikdar pozabiti, da smo Slovenci.

Zavrni pa moramo tudi pesimizem, ki se pojavlja ob vprašanju o našem semenišču. Nekateri hočejo stvar že v začetku odpraviti z besedo "saj se ne da". Kako bi se ne dalo! Če je stvar pametna, se da tudi izpeljati. Le resnične volje je treba in smisla za duhovne reči. Papež sam nam je pokazal, da je naša stvar pametna. Nakazal nam je rešitev. V prvih letih nas je sam obilno podprl. Nadaljevati pa seveda moramo sami. Toliko skupnih del smo že zmogli, tako doma kot v tujini. Kako bi ne zmogli še tega! (15)

Konec v AVE MARIA KOLEDARJU 1966

OPOMBE:

- 6) Duh. življenje, april 1951. str. 202
- 7) Duh. življenje, dec. 1955, str. 672
- 8) Duh. življenje, sept. 1951, str. 478
- 9) Cuyano (izg. Kužano) se imenuje brzovlak, ki vozi iz San Juan de Cuyo skozi Mendoza in San Luis v Buenos Aires in nazaj.
- 10) Constitucion (izg. Konstitusion) je največja izhodna železniška postaja v Buenos Airesu.
- 11) Capital (izg. Kapital): tako se imenuje Buenos Aires, glavno mesto arg. republike.
- 12) Buen retiro pomeni dobesedno: dobra osamljenost, dobra samota, dober pokoj.
- 13) Gaucho (izg. gaučo) pomeni: spreten, pošten; potem pa: domačin v notranjosti Argentine.
- 14) Bombacho (izg. bombačo), množina: bombachos (izg. bombačos) so široke pumparice, ki jih nosijo gavči.
- 15) Dr. Alojzij Odar, Slovensko bogoslovje v izseljenstvu, Duh. življenje, okt. 1951, str. 496/7.



Pisma z otoka Samote

1.

Prišel sem sem, ker sem sam tako hotel. Ne vem, kje so daljna obrežja suhe zemlje in tudi ne mislim nanja. Zjutraj me zbudi večnostno plivanje valov, ki udarjajo ob otoček, ki sem ga krstil za Samoto in zvečer, ko se tema pritisne ob brezširno vodovje, poslušam utripanje večnosti, ki je na svoj način skrita v brezbrežnosti. Celo svoje življenje sem jo iskal, jo našel in spet izgubil v mnogočemer delu in drobnih malenkosti. Ko sem začutil bližino svojih mrtvih prijateljev, sem želel biti sam z njimi in prisluhniti govorici, ki jo govore njih zaprta usta in vode, ki jih je ustvaril Tisti, ki bo skoraj terjal odgovor za vsa leta mojega potovanja.

Tako zelo čudno je, da človek skoraj nikoli ne misli na tisto zadnjo muko telesa, ki lovi sapo in hoče po vsej sili ostati sredi drobnih stvari, ki slade zemsko življenje. Niti potem ne, ko preraste otroštvo in njegove sanje, ko se dotakne zornega čudeša ljubezni in njegove zrelosti, ki prinese v telo odmiranje in žrtvovanje.

Koliko ovinkov in kako ostrih ima življenje! Tu tako lahko mislim nanje. Vsak dan bolj se mi dozdeva, da mi telo postaja lažje in lažje in da duša zlahka ruje železno mrežo, ki mi je vsa leta zagrajala pogled kakor jetniku. Skoraj bridko je misliti na to, da se življenje v vsej svoji resničnosti razgrne pred človekom šele tedaj, ko stojiš na njegovem robu, ko umrjo vsi kriki krvi, ko postanejo žile drobni kanalčki, poapnjeni in trdi.

Celo življenje sem bežal pred večnostjo in nazadnje upehan padel na

njeno obrežje. Ne prisluškujem več mrmranju srca, ne mislim več na slabost telesa - pustim duši, da nevidna sedi z menoj vred ob mogočnih vodah oceana in govoriiva z jezikom, ki se ga spominjam iz čudovite knjige Izpovedi svetega Avgušтина.

Nikoli nisem mislil, da se je mogoče z dušo pogovarjati na tak način. Mlahavo telo je živahno in njegov glas je kakor odmev iz preteklosti. Glas duše pa se mi zdi, da prihaja skozi perjanice palmovih listov in ob njih dobiva poseben zvok, ki ostaja v zraku in ga mehča in topi.

Mnogokrat v življenju sem mislil na puščavnike, na Janeza Krstnika, na gobavce, ki so se skrivali v votlinah na robu puščav in ob srečanju z zdravimi morali vpiti in čakati, da so jim odložili svoj milodar v prahu in pesku. Jaz sem srečnejši. Večnost mi odlaga svojo miloščino na oprani pesek otočkove obale in ko jo jemljem v roko, spoznavam, kako bogata je in kako lepa.

Zakaj sem se nekoč bal teh milodarov? Odgovor bi našel na bregeh suhe zemlje, ki je ne vidim več. Zdaj želim biti samo školjka na tem samotnem otoku. Mislim, da je sreča in bližina večnosti prav v tem - biti samo školjka, v katero večnost polaga svoje pesmi.

II

Sinoči, ko je vstala luna iz voda in se vzpenjala v nebo ter s svojim zlatom škropila temno vodovje, sem mislil na večnost povsem drugače kakor nekoč. Spomnil sem se, kako sem včasih v temi ležal v svoji sobi in mislil, kakšen je

prehod iz življenja v smrt in iz smrti v večnost. Kako dolg je in kakšna je druga stran življenja? Ali je obnavljanje sladkosti, ki jih ta stran življenja samo nakazuje, ali je potopljenje v mir, ali je srečavanje s tistimi, ki so to pot opravili pred nami?

Ko sem gledal mesečino na brezširni vodi, kako se je z dviganjem meseca širila in razlivala v čezdalje širših krogih, sem prvič imel občutek, da večnost doumevam. Moraš biti visoko in biti moraš na kraju, ki ga ne omejujejo nobene stvari. Prav zavoljo tega je otok Samote naravnost ustvarjen kraj. Vse je kakor ob stvarjenju sveta, v tistem dnevu, ko je Bog ločil kopno zemljo od voda. V strašnem miru slišiš dihanje božje, ki gladi vode in nebo. Vse je v čakanju velike skrivnosti, da iz božje želje vstanejo živalice in živali, semena praproti in nežnih veterenic, kapljanje vode v podzemnih jamah, ki rode kristale in kapnike. Slišiš tiktakanje svetov, ki se ne morejo ustaviti dokler jih On, ki jih je ustvaril, ne ustavi z mezincem.

Prav kakor človekovo življenje, ki se rodi ob muki in sreči žene. Raste in živi, podoživi, kar sta podoživela oče in mati in nato življenje preide v tresoč se roke in sive lase, v strah in lakoto po tistem, ki nikoli ne premine. Morda je večnost trda, ker mora za hip priti prek skrivne celice Smrti. Tudi mene je bilo strah doslej. Toda zdaj, ko sedim ob ustvarjenih vodah, ki jih ni mogoče preliti, se mi zdi, da more Bog kapljico človekovega življenja spreliti tako hitro in tako mirno, da se Smrt more nagniti nad njo le za hip, samo toliko, da nežno prereže, kar veže telo in dušo. Vse se mi zdi tako enostavno, vse tako spokojno.

Mislím, da je večnost pokvaril čas.

Z ločjem zakriva pogled na širne, zlate vode, da ji ne vidimo gladine, da gledamo samo na žalostne in pregnite ostanke, ki ostanejo na zamočvirjenem obrežju.

Nekam dobro se mi zdi, ko mislim na tiste zadnje minute, ko bo večnost tik poleg mojega ležišča. Drobne niti v mojem telesu bodo popuščale, duša bo kakor dragulj, ki so ga koreninice držale v svojem objemu. Nenadoma bo prost, čist in svetel in On, ki ga je skril med koreninice, ki so do poslednje minute pojile moje življenje, ga bo vzel nazaj med svoje prste. In bo med drugimi v blestečem lesku večne svobode, spreminjajoč se v slavi novega življenja.

Pogrešal sem to misel na obalah suhe zemlje. Sinoči pa se mi je zdelo, da dragulj v meni sije na vode kakor mesečina, da ji gre nasproti in se z njo vred razliva preko vsega.

Niti vedel nisem, da je večnost v meni. Toda zdaj vem, da večnost v meni neprestano sveti in da sem kar naprej goreča baklja, ki se od daleč vidi kakor zvezdica.

III

Morda mornar na ladji, ki bo zašla iz svoje smeri, najde steklenico s temi pismi, ki jih predajam večno plivkajočim vodam. Desetletja bodo morda pretkla, tokovi, ki jim je Bog dal svojo pot bodo nesli pisma do človeka. Bog bo ohranil svoje oko nad mojimi kostmi in ob koncu sveta bo Bog poslal svojega angela in moje telo na obali otoka Samote bo vstalo. V strašnem viharju bodo sičale vode, svetovi se bodo rušili, čas se bo ustavil in negiben ostal za vekomaj.

Pridružil se bom vrstam milijonov in videl bom svoje življenje od prve do zadnje ure. In videl bom iz obličja v

obličje Njega, ki je ustvaril nebo in zemljo, vidne in nevidne stvari. In videl bom pot noseče Žene in rojstvo Njega, ki je trpel pod Poncijem Pilatom in bil križan in je ustvaril samoto, da iz nje govori večnost.

Čutim odhajanje življenja in srce se ne brani. Kri samo še gomazi po ozkih poteh do njega, zatvornice srca se le stežka še odpirajo in zapirajo. Utrudile so se, postale so kakor lesene. Vidim božji mezinček kako visi v zraku za zadnje znamenje in s hrepenjem čakam, da bo njegov zadnji ukaz dopolnjen.

Ecce, venio - glej prihajam. S prahom dolgih cest na svojem obuvalu, s pepelom sežganih koprnenj in strasti, dovoljenih in nedovoljenih, s patino starosti na nekdanj svetlih načrtih in težnjah. Vse je mimo.

Vesel in srečen sem, da sem v večnost vedno veroval, da nikoli nisem nasedel modrosti tistih, ki so mi hoteli zabiti v glavo, da se bom nekoč razkrojil v elemente, v kemične prvine, v gnilo vodo, v kanec železa in fosforja in apnenca.

Legel bom v naročje zemlje, ki jo od spodaj drže božji prsti. Legel bom v to zadnjo zibel kakor sem legel po božjem načrtu v tisto, ki mi jo je Bog dal v materi.

In ti, ki boš našel ta pisma in jih bral, veruj mi, da sem jih napisal, da bi tudi ti veroval v večnost. Ne moreš se ji ogniti, samo to lahko storiš, da vanjo ne veruješ. Toda kaj ti pomaga, neznani znanec? V času ne moreš večno živeti kakor v večnosti ne moreš misliti na preteklost in prihodnost, ker je vse samo sedanjost. Vsak beg pred večnostjo je samo beg k večnosti.

Misli na mojo sladkost, ki sem jo doživel na obrežju otoka Samote. Morda se tudi ti nekoč ustaviš na njem.

In če boš sedel na obrežju, se ti bo odkrilo marsikaj, kar se ti ni moglo sredi gomazečega življenja. V samoti je vsaka vejica, vsak cvet, vsaka bilka, vsaka mravlja in vsak glas bitje večnosti in v sebi boš čutil odmeve, ki jih nikoli nisi dojel.

Bogu čast in hvala na vekov veke. Amen.

Karel Mauser



Gospod Bog, nakloni nam potemtakem tudi mir, ko si nam vendar vse naklonil -, mir pokoja, sobotni mir, mir brez večera! Zakaj ves ta prelepi red zelo dobrih stvari bo prešel, ko dovršé svoje mere, saj so ustvarjene tako, da imajo svoje jutro in imajo svoj večer.

Sedmi dan pa je brez večera in ne zajde, ker si ga posvetil, da trajaj vekomaj. Če torej beremo, da si po svojih zelo dobrih delih sedmi dan počival, dasiprav si jih v miru delal, naj nam beseda tvoje knjige napoveduje, da bomo tudi mi našli po svojih delih, ki so samó zategadelj zelo dobra, ker si nam jih ti daroval, na Soboto večnega življenja počitek v tebi.

IZPOVEDI sv. Avgušтина - poslovenil Anton Sovrè
XIII. knjiga, 35. in 36. poglavje



To naj bi bil kratek oris romanja Slovencev iz Clevelanda in clevelandске bližnje in daljne okolice v dnevih od 4. do 9. julija 1964. Ti dnevi so padli na tedenske dneve od sobote do četrтка. Namen romanja je bil seznaniti slovensko in angleško govoreče Slovence z velikim našim misijonarjem in škofom Friderikom Baragom, vzbuditi v njih zaupanje v njegovo priprošnjo pri Bogu in tako doprinesti nekaj k procesu za njegovo proglašenje k blaženim.

Friderik Baraga je bil rojen 29. junija 1797 v graščini Mala vas v župniji Dobnič na Dolenjskem. Šolal se je v Ljubljani, Na Dunaju in spet v Ljubljani (semenišče od 1821 do 1824). V mašnika je bil posvečen 21. sept. 1823. Kaplanoval je v Šmartnem pri Kranju (1824 - 1828) in v Metliki (1828 - 1830). 31. dec. 1830 je stopil v New Yorku na ameriška tla in šel v Cincinnati. 28. maja 1831 ga je cincinnatski škof pripeljal v Krivo drevo, sedaj Harbor Springs na sverozapdnem obrežju Spodnjega Michigana. Baragove glavne misijonske postojanke so bile nato Grand (River) Rapids (1833 - 1835), La Point ob Gornjem jezeru (1835 - 1843), L'Anse (1843 - 1853). Dne 1. nov. 1853 je bil posvečen v Cincinnati za škofa nove škofije s sedežem v Sault Ste Marie (1853 - 1866). Leta 1866 je premestil škofijski sedež v Marquette. Umrli je 19. januarja v1868 v Marquette-u.

Pobudo za romanje po Baragovi deželi so dali izletniki in romarji na raznih potovanjih na zgodovinske in romarske kraje v severovzhodni Ameriki, ki smo jih od leta 1956 dalje izvedli iz Clevelanda. Slovenska korenina iz Newburga v Clevelandu Anton Meljač je opetovano omenil: "Enkrat pojdimo na Baragov grob." V poznem lanskem (1963) poletju sem se odločil, da grem najprej pogledat tiste kraje, da bi lažje presodil, ali je možno napraviti večje romanje v Baragovemisijonske kraje, ki so (nekateri) oddaljeni 1000 milj od Clevelanda. S seboj sem vzel nekaj šolarjev iz slovenskih družin v Clevelandu (Frank Stanonik, Matija Gerič, Jožko Rigler, Filip Kocin in Ciril Gostič). Ustavili smo se najprej v Čikagu pri uradnem zgodovinarju Baragovega življenja Jožefu Gregoriču, ki nam je dal koristna navodila in dragocena pojasnila. Rekel je tudi: "Velikega romanja v Baragove kraje dosedaj nismo mogli izvesti, ker je težava s prenočišči. Zelo modro je, da ste vzeli s seboj te mlade fantiče. Zainteresirajmo za Barago mladino, da se bo delo za njegovo proglašenje svetnikom moglo uspešno nadaljevati."

Meseca aprila 1964 sem zlasti zaradi prenočišč za prve dve noči romanja še enkrat šel do Sault Ste Marie. To pot sem vzel s seboj tele mlade romarje: Frank Zalar, Janez Tominc, Florijan Kete, Dragica Žnidar in Zofka Malovrh.

Ko je meseca oktobra 1963 Ameriška Domovina v Clevelandu prinasala opis prvega poskusnega "romanja" in je bilo omenjeno, da bi poskusili napraviti večje romanje za šest dni, ako bo zadosti priglasov, - se je priglasilo okoli 200 romarjev. Spomladi 1964 smo se nato omejili na 136 udeležencev.

Do dneva odhoda (4. julija 1964) so bila prenočišča in hrana ob celi skoraj 2000 milj dolgi poti preskrbljena. Tri moderne buse smo opremili z medsebojno radijsko zvezo, da smo se lahko iz busa v bus pogovarjali in tako vse romarje povezali tudi med vožnjo v enoto.

Pri pripravi in izvedbi romanja so dali posebno pomoč župnik pri Mariji Vnebovzeti v Clevelandu Matija Jager, ki je dal na raz-

polago cerkev, šolsko dvorano in župnijski urad s telefoni; glavni tajnik Baragove zveze v Marquetteu Father Howard Brown, župnik v Križni vasi Father Adam Wolf, direktor božje poti v Indian River Father James Jendriasek, župnik pri Marijini cerkvi v Sault Ste Marie Father Robert Monroe; Frances Zulich, ki je zbirala prijave za romanje v Clevelandu; Rudi Knez je orglal v raznih cerkvah, on in Marija Kokal sta skrbela za petje, Anton Grdina je snemal celo pot na filmski trak; Ernest Trpin, Zdravko Novak in Janez Sever so bili dopisniki. O romanju so poročali cleveland-ska Ameriška Domovina, lemontski mesečnik Ave Maria in Koledar ter Koledar Družbe sv. Mohorja v Celovcu in koroški Naš tednik.

IZ CLEVELANDA DO INDIAN RIVER

Na ameriški praznik neodvisnosti (Independence Day 4. julija, bila je sobota) so imeli romarji ob 5 zjutraj sv. mašo v cerkvi Marije Vnebovzete v Collinwoodu. Po maši so naložili 100 paketov obleke. Obleko so darovali Baragovi častilci v Clevelandu za revne Baragove Indijance iz rodu Ottawa v nekdanjem Krivem drevesu, Srednji in Križni vasi. Šest zabojev je zbral misijonski klub pri fari Marije Karmelske v Wickliffe pri Clevelandu. Predsednica kluba Mary Stušek je bila med romarji.

Opoldne smo se ustavili v mestu Clare v sredini Sp. Michigana. V hotelu Doherty nas je čakalo kosilo. Uro pozneje smo se v parku v gozdu ustavili. Rudi Knez je imel tu vajo za pete litanije, ki smo jih imeli v načrtu, da jih pojemo na prostem na obali Michiganskega jezera pri takozvanem marketskem križu v Križni vasi naslednje popoldne. Poleg tega je pa s harmoniko intoniral še razne Marijine in narodne pesmi. Pesmi so privabile številne izletnike. Upravnik parka se je zahvalil za izredni koncert: "Besed nisem razumel, toda lepa melodija dovolj pove in jo vsak razume."

V Indian River smo dospeli precej pred večerom in zato smo šli najprej k slavnemu romarskemu križu. To je največji križ na svetu, visok 55 čevljev. Stoji v državnem parku na umetnem hribu (Kalvariji). Hrib je poraščen z zeleno travo in cveticami. Do križa vodijo od zapadne strani dvojne stopni-

ce: levi del so svete stopnice z vdelanimi relikvijami (28 stopnic) in po njih gredo verniki kleče. Desni del so navadne stopnice. Vsi naši romarji so hoteli kleče se bližati drevesu življenja na vrhu Kalvarije.

Pri križu je čakal na naše romarje direktor božje poti Father Jim (Jendriasek). Rekel je, da je to do sedaj največje organizirano romanje na ta romarski kraj. Po pozdravu so romarji zapeli najbolj primerno slovensko pesem: "Kraljevo znam'nje križ stoji..." Tu se je romanju pridružila Krulčeva družina iz Minnesote in Sušteršičeva iz Cikage. Zvečer smo se udeležili procesije z lučkami po gozdu ob vznožju križa.

Prenočili smo v treh motelih. Zjutraj smo imeli ob 7 v romarski kapeli pri križu svojo mašo s slovenskim petjem: Pri pridigi je Father Godina rekel: "Tu ob vznožju največjega križa na svetu nam pride na misel, kako je Baraga postal misijonar. Kot univerzitetni študent na Dunaju, je neki večer šel poslušat predavanje sv. Klemena Hofbauerja. Svetnik je rekel: "Kristus na križu je dal vse za nas, prav vse, nič mu ni ostalo, niti obleka. Kdor hoče biti res Kristusov, mora tudi vse Kristusu dati, prav vse..." Tisti večer je Baraga postal misijonar v srcu. Po maši odidemo v Baragovo misijonsko deželo. Samo pol ure vožnje nas loči od nje. Tam je Baraga dal za Kristusa vse, prav vse. Tam je preživel svoja najsrečnejša misijonska leta..." Rudi je bil pri orglah, romarji so peli, Krulčeva mati so pa jokali... "Nič nisem mogla peti, stotine milj potujemo in tu sredi prelepega pozda sv. maša s slovenskim petjem... jaz sem samo jokala."

PRVA BARAGOVA DEŽELA KRIVO DREVO

Dobre pol ure vožnje skozi prelepe gozdove in ob dveh jezerih - in busi so prav počasi zavozili, po drevoredu in hišah soditi, v mestece milijonarjev, v Harbor Springs, nekdanje Krivo drevo, Arbre Croche. Sredi mesteca še stoji lesena cerkev, na istem kraju kakor je stala Baragova. Cerkev še sedaj nosi ime, ki ga ji je dal Baraga (Sv. Detinstvo). Za glavni oltar je Baraga dobil sliko iz Ljubljane. Zraven cerkve je šola za

Indijančke. Seveda je sedaj zidana. V Baragovem času je bilo le leseno poslopje. Sedaj poučujejo frančiškanske sestre. Okoli 100 malih indijanskih študentov je tu v šoli in na stanovanju. Pred nekaj dnevi so odšli na počitnice. V arhivih župnije imajo krstno knjigo, ki jo je začel pisati Baraga, - toda nihče, mislim dobesedno, nihče ne ve za ime Baraga. Izjema je morda slovenski faran v tem kraju, krojač Kosirnik, ki smo ga odkrili pred cerkvijo. Z bratom sta imela tu krojačijo. Brat je odšel v Cikago. "Jaz pa nisem hotel. To je prelep kraj, da bi ga zapustil. Nikjer v Ameriki ne najdete tako lepega kraja." Za vse romarje je bil g. Kosirnik veliko iznenadenje. Gotovo nikoli v življenju ni bil tolikokrat slikan kakor tistih petnajst minut.

Sem je cincinnatski škof 28. maja 1831 pripeljal Barago. Takrat so Indijanci živeli še v šotorih in kolibah iz drevesnega lubja. Sedaj je pa del mesta tako bogat, da so si znali bogataši izposlovati pravico, da ne pustijo do svojih hiš nobenega avtomobila. Tujci smejo tja samo peš ali pa s kočijami s konjsko vprego, ki čakajo ob malem pristanišču. Indijanci, kolikor jih je še tod, živijo v zanemarjenih in razpadajočih hišicah zunaj pravega mesteca. Z busi nismo mogli iti tja.

SREDNJA VAS (GOOD HART)

Glavna točka našega romanja na današnji dan (nedelja 5. julija) je bil po načrtu sestanek z Indijanci v njihovi gozdni cerkvi v Srednji vasi, sedaj Good Hart. Frančiškanski Father Wolf, župnik v bližnji Križni vasi, je tudi njihov župnik. Good Hart je podružnica Križne vasi. Fr. Wolf je sporočil, da bo imel ob 11 v Srednji vasi sv. mašo in proti koncu maše naj pridemo z busi. Iz Harbor Springs pelje ob Michiganskem jezeru državna cesta 131 in se konča v Križni vasi. V turističnih knjigah je označena kot "slikovita" cesta. In je v resnici: skozi lep zelen gozd, med drevesi pogled na modro jezero. Na eni jasi smo se ustavili. Malo smo morali počakati, drugače bi bili prezgodaj pri cerkvi. Večina romarjev je šla na zeleno trato na obrežju. Razgled na jezero je kristalno čist, tako

čist, da smo v daljavi 10 milj razložili obrise Bobrovega otoka, kamor je Baraga leta 1832 kot prvi duhovnik prišel oznanit tamkajšnjim divjim Indijancem sv. evangelij. Imel je velik uspeh in na poznejših potovanjih se je rad ustavil na tem otoku. Misijon so mu pokvarili mormoni, ki so jih oblasti pregnale zaradi nemoralnega življenja iz Kirklanda pri Clevelandu na ta otok.

Rudi Knez je intoniral najlepše slovenske narodne pesmi, ki so tako donele čez vodno gladino, da so jih morali slišati na Bobrovem otoku. Ta slučajni postanek ob jezeru na to sončno nedeljo nam bo ostal dolgo v spominu.

Pri cestnem znamenju za Good Hart so busi zavozili na levo in ko smo bili mimo nekaj lepih hiš v gozdu, se je cesta zožila v navadno gozdno pot. Busi so rinili med drevjem in veje so opletale okna. Voznik Charley je korajžno vodil karavano s prvim busom. Dokler bo on zmogel, bosta tudi ostala dva busa. Kar naenkrat se drevesa umaknejo na obe strani. Pol milje v daljavi opazimo cerkvico. Nekateri romarji pravijo, da je bil to najlepši pogled na celem romanju. Potniki so vstajali s sedežev, da bi lepše videli. Eden vzklikne: Dva Indijanca v indijanski noši! Glejte! Glejte! Pri cerkvi so se romarji vsuli iz busov in bežali k prijaznima Indijancema. Eden je bil star možak, tipičen indijanski obraz z orlovskim nosom, pravi poglavar. Z njim smehljajoče devetnajstletno dekle. Oba sta govorila angleško. To srečanje z Indijanci je bilo tako ljubeznivo, kakor če bi se že od nekdaj poznali in smo se danes vmili. Vsak je rinil k njima, jima stiskal roke, pozdravljal. Posebno še otroci. Kaj pa mislite?! Pravi Indijanci! Knezova družina s štirimi knezeviči se je komaj pririnila do njih z očmi nepremično uprtimi v ta očetovski prijazni obraz Indijanca z veliko perjanico! Fotografski aparati so kar naprej kleckali, Toni Grdina je s 16 mm filmsko kamero hotel zajeti vso živahnost in vso pestrost na trak. V cerkvi je bila še maša in indijansko petje na koru. Po maši so tudi romarji pogledali cerkev znotraj. Cerkev je posvečena sv. Ignaciju Lojolskemu. Pri vhodu v cerkev smo opazili na steni napis, ki omenja, da je na tem kraju Fr. Friderik Baraga leta 1833 blagoslovil cerkev.

Ko je prišel Fr. Wolf iz zakristije, so se romarji in Indijanci razvrstili ob prvem busu, kjer je voznik Charly odprl shrambo s sto paketi. Fr. Godina je formalno izročil te darove g. župniku za njegove Indijance s sledečimi besedami: "Dragi Otavani! Ti današnji gostje pri vaši cerkvi tu v Srednji vasi so bili sami ali pa njihovi predniki rojeni in krščeni tam, kakor je bil rojen in krščen vaš apostol škof Friderik Baraga, o katerem vemo, da vas je tako neizmerno ljubil. On je prinesel vašim prednikom sveto vero in materialne darove. Mi vam prinašamo danes samo obleko, ki jo izročamo za vas vašemu dušnemu pastirju župniku Wolfu. G. župnik Wolf pa nadaljuje Baragovo delo med vami in vas ohranja ter utrjuje v veri, ki jo je prinesel sem vaš apostol Baraga. Bog vas živi!"

Takoj po odhodu so se busi za nekaj trenutkov ustavili pri hišici Indijanke Lucije, ki so jo lanski in letošnji mali romarji obiskali. Njen sin je mežnar pri cerkvici, ona pa zvesto hrani veliki ključ od cerkve.

Miljo ali dve dalje ob jezeru sta blizu dve zgodovinski znamenji ob cesti na obrežju. Eno razlaga, daje na tistem mestu bilo nekdaj krivo drevo, pri katerem so se Indijanci zbirali in po tem drevesu so ta kraj in celo okolico imenovali Krivo drevo. Drugo znamenje je pa postavljeno v spomin korajžnim Ircem, ki niso mogli poslušati novic z Bobrovega otoka o pokvarjenih mormonih. Neka dne so se vkrcali na ladjo in odveslali na otok ter napadli in pregnali voditelje mormonov in z njimi vse mormone.

KRIŽNA VAS (CROSS VILLAGE)

V Križni vasi so članice tamkajšnjega Oltarnega društva v leseni dvorani blizu cerkve pripravile za celo našo skupino okusno kosilo. Z nami sta kosila tudi Indijanec in Indijanka iz Srednje vasi. Romarji še danes ne morejo prehvaliti velike prijaznosti, požrtvovalnosti ter spretnosti teh dobrih žen. Posebna hvala pa gre naklonjenemu g. župniku Wolfu, ki je znal nasifiti "v puščavi" blizu 150 lačnih romarjev. S tem je omogočil, da smo mogli ta dan izvesti tako bogat del romanja, ker nam ni bilo treba iskati hrane v kakem oddaljenem kraju.

V Križni vasi so misijonarili poleg Barage tudi naši slovenski misijonarji Pirc, Mrak in Lavtižar. V naselju je okoli lesene cerkvice le nekaj raztresenih hiš. Fara se smatra kot poljska fara. Romarji smo imeli za Križno vas na sporedu poleg kosila pete litanije pri spominskem križu na travniku ob Michiganskem jezeru. Napis pri križu pravi, da je tam leta 1672 jezuitski raziskovalec Marquette, ko je vozaril po Michiganskem jezeru, stopil na suho. Po prijetnem kosilu v leseni cerkveni dvorani, so se romarji začeli zbirati na sončni trati pri tem križu. G. Knez je s harmoniko intoniral litanije Matere božje. Bil je to dogodek za uho in oko. Uradni romarski fotograf Anton Grdina je prizor posnel na filmski trak, ki ga bodo romarji in drugi v Clevelandu lahko ponovno gledali. Gotovo so javno pobožnost z zadovoljstvom opazovali iz nebes naši slovenski misijonarji Baraga, Mrak, Pirc in Lavtižar, ki so na tej obali oznanjali Otavanom sveti evangelij in jih tudi učili graditi hiše in (Pirc) kuhati žgance. Tu mimo je koračil svetniški Baraga, ko si je prvič v življenju navezal krplje in brodil po snegu od Krivega drevesa do Mackinac. Dvakrat se je od utrujenosti zgrudil.

Po litanijah je bil blagoslov v cerkvi. G. župnik je tam pokazal tudi staro sliko Baragove smrti. Slika visi v zakristiji. Pri poslovitvi je g. župnik omenil, da bo naš obisk in naša javna pobožnost napravila najboljši vtis in mu pomagal pri njegovem dušnopastirskem delu. Pozneje nam je sporočil, da so lokalni časopisi prinesli poročilo o obisku clevelandskih romarjev.

NA OBREŽJU VODNE OŽINE MACKINAC

Do vodne ožine Mackinac med Spodnjim in Gornjim Michiganom je samo kakih 20 milj. Romarji so bili dobre volje in so pevci peli v radijske mikrofone, da so lahko poslušali v vseh treh busih. Pred mostom pred vodno ožino je obnovljena trdnjava, ki je v Baragovem času čuvala ameriške interese. Zgradili so jo Francozi l. 1715. Od 1761 do 1781 je bila v angleških rokah. Z busi smo samo krožili ob trdnjavi, nato pa po 5 milj dolgem visečem mostu zavozili v Zgornji Michigan. Na južni obali ožine je mestece Mackinaw,

na severni pa St. Ignace. Južnemu mestecu so dali ime Indijanci, severnemu pa gotovo jezuitski misijonarji, ki so bili tam preden je prišel Baraga. Tu pri tej ožini je bilo že stoletje pred Baragom stikalno mesto med Indijanci in novodošlimi francoskimi in angleškimi trgovci in vojaki.

Romarji smo se najprej ustavili v centru mesteca pred nekdanjo misijonsko cerkvico, ki je danes spremenjena v muzej marketske škofije. Prostor okoli cerkvice se imenuje Marquette-ski park. Tu je tudi grob in nagrobni spomenik tega jezuitskega raziskovalca in misijonarja. Na severni strani cerkve so mu postavili nov lep spomenik. Romarji so skoraj napolnili cerkev-muzej. Šli so zlasti za Baragovimi predmeti. Na steni visita dve njegovi sliki. Kakor nad glavnim oltarjem visi slika, ena izmed onih, ki jih je slikar Langus slikal v Ljubljani za Baragove cerkvice.

Baraga je nešteto krat potoval skozi ta kraj kakor tudi skozi Mackinaw in bil večkrat na bližnjem otoku istega imena, od kraja kot misijonar, pozneje pa škof in misijonar, ker so kraji spadali v njegovo škofijo.

Prenočišče nam je nudil Island View Motel, izpred katerega smo imeli lep pogled na Mackinac Island, zelo znan turističen kraj, kjer niso dovoljena nobena motorna vozila.

V SAULT STE MARIE

Tretji dan romanja (ponedeljek, 6. julija) je bil spet ves sončen. Za mašo so nas čakali v "Baragovi" Marijini cerkvi v Sault Ste Marie, 50 milj vožnje. Vozili smo mimo razgledne skale Castle Rock in bili za sv. mašobosmih že v imenovani Marijini cerkvi.

Sault Ste Marie (Brzice Svete Marije) je mesto (19.000 prebivalcev) med Gornjim in Huronskim jezerom. Ker je Gornje jezero za 22 čevljev višje od Huronskega, se pretaka voda v brzicah, malih slapovih. Plovba je bila nemogoča. Indijanci so prenašali čolne na ramenih iz enega jezera v drugo. Za moderne ladje so zgradili 5 kanalov z vodnimi stopnicami, v katerih dvigajo ali znižujejo velike ladje, ki v glavnem prevažajo rudo iz rudokopov ob Gornjem jezeru. Skozi te stopnice prevozijo na leto več tonaže kakor skozi Sueški in Panamski prekop skupaj.

V Sault Ste Marie je bila jezuitska misijonska postaja, toda tu sta misijonarila tudi Baraga in Pirc. V tem mestu je bil prvi sedež nove Baragove škofije. Še danes stoji nasproti Marijine cerkve nekdanji Baragov "škofijski dvorec", lesena hiša, ki so jo ohranili in je v njej sedaj Baragov muzej. Pirc je pa bil tu l. 1835, ko je prišel iz Evrope. Nameraval je iti k Baragi v La Point, ker je pa Gornje jezero začelo zmrzovati, je bila plovba ustavljena, cest do tja pa ni bilo. Odšel je v Križno vas čakati pomladi in plovbe. Potem je pa tam ostal do jeseni naslednjega leta (1836). Ker je pa tisto leto koruza slabo obrodila in so Otavani iz Križne vasi šli v Sault Ste Marie ribe loviti, je šel Pirc za njimi in bil tam dve leti. Od tam je šel v Krivo drevo in tam župnikoval 12 let.

Pri Marijini cerkvi so bili romarji nadvse ljubezljivo sprejeti. Župnik Robert Monroe je bil sicer v tistih tednih odsoten, toda je za nedeljo pred našim prihodom oznanil v farnem oznanilu na prvem mestu sledeče: "Jutri zjutraj pride iz Clevelanda, Ohio, okoli 130 romarjev, ki se bodo udeležili 8. sv. maše. Po maši si bodo ogledali Baragov muzej. Romarji bodo obiskali tudi druge nekdanje Baragove postojanke v Gornjem Michiganu. Naša fara se čuti počaščeno, da bo imela v svoji sredi te sijajne ljudi in smo srečni, ko gledamo to vero in zaupanje v našega svetniškega prvega škofa Barago in v njegovo proglašenje k blaženim."

V cerkvi je župnikov namestnik Fr. Roberts pozdravil romarje in povedal, da so sedaj na kraju, kjer je bila prva Baragova katedrala. Sedanja cerkev je že tretja na tem mestu od tistega časa. "Dragi Baragovi častilci, povem vam, da vi s tem romanjem ne delate Baragove zgodovine samo v Clevelandu, ampak tudi tu v Baragovi deželi!"

Kljub temu, da je bila sv. maša ob 8 latinsko peta, je župnik sporočil, da romarji lahko pred mašo, pri darovanju in na koncu maše pojejo slovensko. Rudi Knez se je zato zamenjaval na koru s tamkajšnjim organistom in za slovensko petje prevzemal orgle. On in pevci so rekli, da je bila ta cerkev izmed vseh najbolj akustična. In se je res razlegalo petje, da je bilo veselje.

Po maši so si romarji ogledali Baragov

muzej na drugi strani ceste. Fr. Roberts in Fr. John Owens, domačin iz te fare, ki je prišel za to priliko domov, sta ljubezljivo razlagala romarjem razne Baragove predmete. Tu je gotovo najbogatejša zbirka takih zgodovinskih dragocenosti.

Po zajtrku v Ochibway hotelu so si romarji ogledali kanale in vodne stopnice Soo Locks. (Francoska beseda Sault se izgovori angleško Soo.)

V MARQUETTE

Ko je leta 1835 misijonar Franc Pirc prišel v Sault Ste Marie, ni mogel po suhem skozi Gornji Michigan, ker ni bilo nobene ceste. Sedaj vodi od tu v Marquette 170 milj dolga prvovrstna državna cesta skozi zelene državne gozdove in državna močvirja za zatočišče vodnim pticam. Mi smo pot podaljšali za 50 milj s tem, da smo pri Eckermanu zavili na sever in obiskali dvojne slapove na reki Tahquamenon v bližini kraja Paradise. Ko smo bili spet na glavni cesti, je drugi bus sporočil obema ostalima, da se neka romarica slabo počuti. Vsi trije busi so se ustavili ob cesti. V nekaj sekundah se je pred prvim busom ustavil tudi policijski avto in stražnik je prišel vprašati, če smo v "trouble-u" in ali rabimo kako pomoč. "Bolnica" je želela kozarec sveže vode. Mož postave je povedal, kje lahko dobimo pitno vodo. Ker je pa prvi bus vodil s seboj svežo vodo v hladilni napravi, je bil ta edni "bolezenski" slučaj na celi poti v nekaj minutah resen.

Moralo je biti okoli 5 popoldne, ko so se busi ustavili pri osrednjem cilju našega romanja - ob marquetteški katedrali sv. Petra, v kateri je grobnica slovenskega svetniškega kandidata misijonarja in škofa Friderika Baraga. Čakal nas je generalni vikar škofije Mnsgr. Nolan B. McKevitt. Za pozornost se mu je zahvalil Fr. Godina in predstavil vse romarje, ki so ali sami ali njihovi predniki iz istega kraja in iste krvi kakor svetniški škof Baraga. Prišli so, da počastijo njegov grob in se mu priporočijo za priprošnjo pri Bogu. Prosil ga je, naj bodo še nadalje zvesti čuvarji telesnih ostankov svetniškega škofa.

Cela skupina ni mogla v grobnico. Nekateri so ostali pri vhodu in na stopnišču, ki vodi v grobnico. Fr. Godina je pokazal na pročelno steno grobnice: "Tukaj za temi ploščami počiva truplo našega svetniškega velikana. V Krivem drevesu si je l. 1831 prvic navezal krpelje na čevlje. Na poti v Mackinaw je dvakrat obnemogel in se zgrudil od utrujenosti, da so ga morali dvigniti. In potem se njegovo telo ni odpočilo od neumornega misijonskega dela vse do 19. januarja 1868, ko so ga tukaj položili k večnemu počitku. Sem smo bili namenjeni na tem romanju, sem smo prinesli svojo vero, svoje zaupanje v njega in svoje prošnje, ki naj jih sprejme in predloži Gospodu, za katerega je vse svoje življenje tako neumorno delal. Mnogi so nas naprosili, naj se jih spomnimo, ko pridemo do te stene, ki nas loči od njegovega trupla. Molimo v ta namen tri očenaše..."

Po molitvi je vse molčalo. Nekateri so si brisali solze, se dotikali stene in se prikrižali, marsikateri je poljubil ploščo, za katero počiva nas svetniški kandidat. Voditelj romanja je še opozoril na tri nagrobne ploščice na levi steni: "Prva spodaj je za prvega naslednika Baraga - škofa Ignacija Mraka, nad njo je ploščica drugega slovenskega naslednika in tretjega marquetteskega škofa Janeza Vertina." Mrs. Frank Grdina je napravila tiho opazko. "Kakšno zgodovino imamo Slovenci v Ameriki! In se je tako malo zavedamo!" Molče so prvi zapuščali grobnico, da so dali prostor tistim, ki so bili bolj zadaj...

Northland Hotel je bil nato naš dom za dva večera in dve noči. In smo se res počutili kakor pri prijateljih ob vsestranski ljubeznivi postrežbi.

Msgr. McKevitt nam je ponudil stolnico za našo lastno mašo: ali v kapeli nad grobnico ali v glavni cerkvi po uradnih mašah. Odločili smo se za glavno cerkev, romarji bodo prisostvovali običajni maši ob 7 in lahko pred in po tej latinski maši slovensko zapojejo. Midva z g. Cvelbarjem sva pa maševala v grobnici.



V torek zjutraj (7. julija) so romarji prisostvovali sv. maši ob 7 v stolnici. Pred in po maši so peli slovenske pesmi. Rudi Knez je bil pri orglah. Po maši se je Rudi s svojo in delno Goršetovo družino poslovil od romarske skupine in nadaljeval pot v Minnesoto s svojim avtom. Za ostali del romanja je skrbela za petje Marija Kokal.

Na ta dan smo na priporočilo Fr. Browna napravili celodnevni izlet v drugo Baragovo deželo, v pokrajino nakdanjih največjih bakrenih rudnikov - na polotok Keweenaw. To deželo je imel Baraga v duhovni oskrbi zlasti, ko se je naselil v L'Ansu (1843 - 1852). Od kraja so bili tam samo Indijanci, ko so pa odkrili bogate zaloge bakra v tej zemlji, se je tam naseljevalo vedno več rudarjev. Vlada je na koncu polotoka zgradila vojaško trdnjavo Fort Wilkins, da so vojaki branili rudarje pred indijanskimi napadi. Baraga je hodil tja iz L'Ansa obiskovat indijanske naselbine, nato pa katoliške rudarje in vojaške. Ko so ti rudniki bili tako zelo važni v civilni vojni (1861 - 1865), je vlada odstranila vse Indijance do zadnjega človega tega rodu iz teh krajev, da ne bi motili rudarjev pri kopanju bakra s kakšnim povdarjanjem, da je to njihova zemlja. Med rudarji se je naselilo več Slovencev. Med našimi romarji je bila romarica, ki je bila tam rojena: Katherine Klisurich. V kraju Eagle Harbor stoji cerkva, ki je edina Baragova cerkva, ki je še danes v rabi. Obisk te cerkvice je bil glavni namen našega izleta. Tja nas je vodil Fr. Brown.

Vozili smo se najprej skozi rudnisko mesto Negaunee, kjer je malo pred smrtjo Baraga blagoslovil temeljni kamen za novo cerkev. Bil je že tako slab, da so ga sedečega na stolu prenašali med blagoslavljanjem. Ravno tiste dni je bil Fr. Brown prestavljen v to faro. Sedaj je že druga oz. tretja cerkev na tem kraju. Med molitvijo rožnega venca smo nato ob cesti opazili napis, da smo zavozili v Baragov okraj (Baraga County). Kmalu smo bili v dolgoletnem Baragovem misijonu L'Anse. Tu smo spet dospeli do Gornjega jezera. Sosednje mestece nosi ime "Baraga" in tudi državni park ima isto ime. Ob cesti ob obali

smo se ustavili pri novem belem spomeniku škofa Barage. Zraven spomenika je velik daleč viden križ, podoben Marquettskemu v Križni vasi. Od tu je Baraga celo desetletje misijonaril po celem Keweenawskem polotoku.

Vozili smo skozi mesti Houghton in Hancock na obeh bregovih preliva Portage. Baraga je v predlogu na Vatikan omenil poleg Marquette-a tudi Houghton, kamor naj bi se prenesel sedež njegove škofije iz Sault Ste Marie. V tisti dobi je Houghton bilo cvetoče mesto kot središče bogatih bakrenih rudokopov. Še danes je tam visoka šola Michigan College of Science and Technology. Vožnja po polotoku se zdi kakor bi vozili po pokopališču. Vrsta naselbin je izumrla, razpadajoče lesene hiše z visoko travo okrog stavb so brez stanovalcev. Videli smo en sam rudnik na celém otoku, ki je še v obratu. Res - selišča strahov, Ghost Towns. Pred mestecem Calumet ob cesti je velik oglas trgovine "Vertin", daljnih sorodnikov Baragovega naslednika škofa Vertina in dr. Kernove gospe v Clevelandu. Nekdaj je bilo tu veliko Slovencev in Hrvatov, ki so šli za slovenskimi misijonarji kot delavci v rudokope. Še danes je v Calumetu "slovenska" cerkev sv. Jožefa in hrvatska sv. Ivana Krstnika.

Dospeli smo do zapadne obale polotoka. Po vožnji skozi "zapuščene" kraje nas je cudovito lepa obalna pokrajina toliko bolj očarala. G. Grdina je snemal vse te zanimivosti in lepote na film, drugi romarji so tudi prožili svoje fotografske aparate, da bodo prinesli "vidne" spomine na potovanje domačim v Clevelandu. Ob cesti smo opazili napis "Eagle Harbor" in v nekaj minutah so se busi ustavili pred leseno cerkvijo "Našega Odrešenika", edino Baragovo cerkvico, ki je še v rabi. Ima obliko večje slovenske kapele. Tudi znotraj imaš tak vtis. Zanimive so klopi. Vhodi vanje so zaprti z lesenimi vrati v isti višini kakor klopi. Spovednica in prižnica sta združeni. Prižnica je nad spovednico. Romarji so tiho hodili po cerkvi, tipali klopi, obhajilno mizo, odpirali preprosta vrata v spovednico. "Ta vrata je odpiral Baraga, tu je sedel, ko je spovedoval, po teh stopnicah je šel gor in pridigal s te prižnice..." Po skupni molitvi je ga. Kokaljeva

začela in drugi so se ji pridružili ter peli slovenske Marijine pesmi. Pred cerkvijo se je nato vsa Grdinova "žlahta" fotografirala. Bilo jih je menda 18. Poleg cerkvice je grob slovenskega misijonarja ribniškega domacina Andreja Andolška.

Romar Janez Likozar je bil nekam zamišljen. "Veste Father, vam kar povem. Ko smo se danes vozili po tistih zapuščenih krajih, sem rekel soromarju Prezlju: Kaj nas šmenta vozi po teh divjih krajih, - toda sedaj vam povem, ta kraj tu, ta cerkvica, to je zame višek romanja. Če človek vse to pomisli, povem vam, samo radi te cerkvice se je splačalo to romanje, da samo radi te cerkvice..."

Nato je Fr. Brown dirigiral buse po gorski poti do Copper Harborja. Čudoviti razgledi, čudovita vožnja. Ene strmine en bus ni zmogel. Voznik Charley je s sosednje višine gledal iz svojega busa situacijo. Telefoniral je vozniku v težavi, kako daleč naj "beka" in se potem požene. V treh minutah je bil na vrhu.

V Copper Harborju smo se razpršili v številne majhne restavracije in trgovinice s spominčki, večinoma bakrenimi, ki pa niso bili poceni. V tem mestecu, ki je v času, ko so bili bakreni rudniki na vrhuncu, štel več deset tisoč prebivalcev, šteje sedaj po turistični sezoni 7 ali 8 ljudi. Lesene trdnjave Fort Wilkins, kamor je hodil Baraga za veliko noč spovedovat katoliške vojake, nismo šli pogledat. Ni bilo časa.

NAZAJ V MARQUETTE

V Copper Harborju je konec znane federalne ceste št. 41, ki je speljana iz Miami Beach v Floridi skozi Chicago v Marquette in dalje sem. Po njej smo brzeli nazaj v Marquette, kjer nas je v Northland Hotelu čakala dobra večerja s prijazno postržbo. Po večerji so si romarji ogledovali Marquette, nekateri so pesačili do katedrale in privatno ponovno obiskali Baragov grob in šli dalje dva bloka, kjer stoji hiša, v kateri je Baraga umrl. Ta hiša je bila v Baragovem času tik katedrale. Odpeljali so jo na sedanje mesto, ko so povečali katedralo. Sedaj je privatni lastnik v njej in je našim obiskovalcem lju-



NA VLOŽENIH 4 SLIKOVNIH STRANEH SO SLIKE K POPISU ROMANJA "PO BARAGOV DEŽELI" L. 1964

Zgoraj levo: * Marquette-ski škof Tomaž L. Noa, Baragov osmi naslednik. — * Zemljevid romanja. Zgornji del zemljevida (Upper Michigan) je zrisan v naslovu opisa romanja. — * Škof Friderik Baraga. — * Pater Fortunat Zorman, urednik mesečnika in koledarja "Ave Maria", ki največ poročata o misijonarju in škofu Baragi. — ** Howard J. Brown, tajnik Baragove zveze v Marquette-u. — * Baragov zgodovinar Jožef Gregorič razlaga clevelandskim malim romarjem dokumente o Baragi. Spodaj: * Dorothy in Frank Mlinar urejata pakete z darovi za Baragove Indijance v Križni vas. — * Clevelandski mali romarji pri spominskem napisu "Krivo drevo" ob Mičiganskem jezeru med Srednjo vasjo (Good Hart) in Križno vasjo.



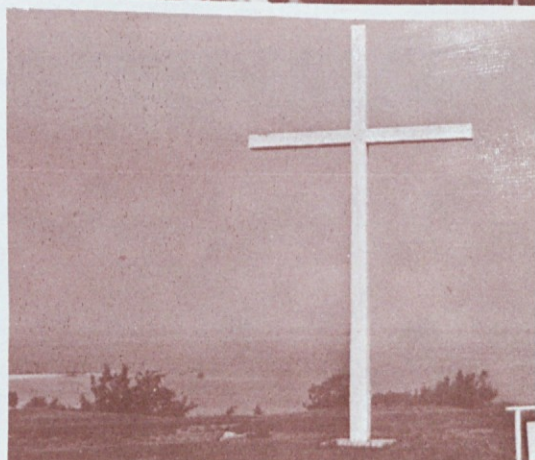


Levo: * Romarji se kleče bližajo po svetih stopnjicah največjemu križu na svetu v Indian River. — * *Zgoraj:* Indijanska cerkva v gozdu v Good Hart (Srednja vas). — *Spodaj:* * Skupina Indijancev s svojim župnikom (Adam Wolf) v Srednji vasi (Good Hart) poslušajo nagovor voditelja romanja ob izročitvi darov (paketov). Ostali dve sliki kažeta pozdravljanje Indijancev v indij. nošah in romarjev.





Zgoraj levo: * Baragova stolnica v Marquette-u. — * Generalni vikar Nolan B. McKevitt pri sprejemu cleveland-skih romarjev pred vhomom v Baragovo grobnico. — * Hiša, v kateri je škof Baraga umrl (1868). — * Slovenski mali romarji molijo v grobnici pred steno, za katero počiva truplo škofa Barage. — Desno: Mrs. Mary Stušek in Fr. Gođina v razgovoru z Indijanko Lucijo v Good Hart. — Spodaj: * Romarji pred Baragovo škofijsko "palačo" prvo v Sault Ste. Marie (duhovniki od leve: Roberts, Owens in J. Cvelbar). — * Marquette-ski križ ob Mičiganskem jezeru v Križni vasi, pri katerem so romarji peli litanije Matere B.





Zgoraj: * Fr. Brown razlaga romarjem pri spominskem križu v mestu Baraga pomen kraja. — * Edina Baragova cerkva (še v rabi) je v Eagle Harborju. — * Cesta ob jezeru Superior, ki vodi v Eagle Harbor. — * Romarji zagledajo Sveto Goro. — *Spodaj:* * Pred odhodom iz Lemonta. * Grob škofa Rožmana v Lemontu, ki so ga romarji obiskali.



beznivo pokazal sobo na desni v pritličju, v kateri je Baraga umrl.

Tisti večer smo se poslovili od Fr. Browna, Govoril je v busih z vsemi romarji, ker je med potjo v Eagle Harbor menjaval buse. Povabili so ga v Cleveland za priliko, ko se bodo romarji zbrali pri Mariji Vnebovzeti in ob gledanju slik s potovanja obnavljali lepe spomine na Baragovo romanje. Ob pisanju tega poročila je bil ta dan določen za oktober in je Fr. Brown sporočil, da pride.

V sredo zjutraj (8. julija) smo imeli spored za jutranje pobožnosti v katedrali kakor prejšnji dan. Po maši smo se spet vsi zbrali v grobnici in se z molitvijo in pesmimi poslovili od trupla božjega služabnika Barage. Ga. Kokalj je odbrala pesem "Še gori ljubez". Romarji so se tako zvrstili, da so na koncu vsi šli mimo zadnje (Baragove) stene v grobnici in se je še enkrat spoštljivo dotaknili.

NA SVETO GORO V WISCONSINU

V Marquette-u so znani vrtovi mišiganske državne kaznilnice. Busi so med potjo zavili na te lepo gojene vrtove in po kroženju med cveticami nadaljevali pot na Sveto Goro v Wisconsinu, kakor je bilo v načrtu romanja.

Vožnja je dolga okroglo 250 milj. Od L'Ansa do Michiganskega jezera je Baraga večinoma pesačil, ko je hodil v Detroit z rokopisi za tisk, nato pa ob tem jezeru do Green Bay-a ali z ladjo, pozimi pa s konjsko vprego po zmrznjenem jezeru ca eno miljo od obrežja. Leta 1835 je tako potoval s 1700 polami rokopisa za očipvejski slovar z angleško razlago. Blizu Green Bay-a se je led vdal in voz in konji in devet potnikov se pogreznili v ledeno vodo. Bil je to strašoten prizor, kako so se reševali in končno vsi rešili. Baraga je bil najbolj v skrbeh za rokopis. V Detroitu ga je sušil tako, da ga je razložil po celi sobi. Slovar pa ni bil tiskan v Detroitu, ampak v Cincinnati-ju. Obsega 622 strani in 30.000 besedi.

Kmalu, ko smo prestopili mejo v Wisconsin, smo se ustavili pri kraju Peshtigo pri zanimivem obcestnem kamnitem znamenju. Na bakreni plošči v kamnu je rečeno, da je od tam enako daleč do ekvatorja in do severnega tečaja.

Kakih 25 milj severno od Milwaukee so romarji opazili napis za izhod z velike meddržavne ceste: "Holy Hill". Sledili so napisu in po kakih 15 milj vožnje po lahno valoviti pokrajini se jim je odprl prelep pogled na Sveto Goro. Busi so se ustavili in vozniki so zastražili cesto, da so romarji lahko brez nevarnosti zapustili buse in šli na travnik ob cesti ter občudovali hrib s cerkvijo z dvema stolpoma. Zapeli smo nekaj Marijinih pesmi, nato pa samo še nekaj minut vožnje skoro do cerkve.

Sveta Gora je lani slavila 100-letnico, odkar so postavili na tem hribu prvo leseno cerkvico in se je brala v njej prva sv. maša. Od kraja so oskrbovali cerkev razni duhovniki milwauške škofije, dokler niso na prošnjo škofa prevzeli božjepotno cerkev bosonogi karmeliti (21. junija 1906). Bose menihe, ki so bili vajeni na Bavarskem milejše zime, je tu precej zeblo. Pa "od kraja sicer težko gre", potem so se pa privadili in iz prvotne lesene cerkvice se je razvila hiša božja v to veličastno cerkev. Do lani je bil predstojnik bosonogi karmelit slovenskih staršev in navdušeni narodnjak iz fare umrlega msgr. Blažiča v Uniontown, Pa., Fr. John Prah.

Patri so nam prepustili cerkev za ta večer in naslednje jutro. "Kakor želite in kolikor hočete", nam je rekel predstojnik. In smo imeli zvečer slovensko pridigo. Father Jože Cvelbar je povedal v svoji pridigi dva zgleda oživiljene vere dveh grešnikov, ki sta se spravila z Bogom na zadnjo uro. Sledile so pete litanije v romarski kapeli cerkve. Litanije so odmevale po kapeli in mogočni cerkvi kakor bi Marija z nami pela: "Moja duša pove-ličuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem Zveličarju..."

Zjutraj ob 6 (v četrtek 9. julija) so romarji imeli sv. mašo pri glavnem oltarju romarske cerkve. Voditelj romanja je tik pred mašo rekel: "Sto let se s tega mesta ob tej uri razlega zvon, ki vernike daleč naokoli vabi k molitvi angelovega češčenja, zato zapojmo takoj v začetku maše "Je angel Gospodov oznanil Mariji". Pri maši so romarji peli slovenske pesmi. Pri stranskih oltarjih so istočasno maševali bosonogi menihi. Dva samostanska brata meniha sta stregla pri pri romarski maši.

Zadnja postaja Baragove dežele za naše romarje je bil naš slovenski Lemont. Tam smo imeli preračunan postanek za tri ure. Dosti nismo mogli šariti s časom, ker smo nameravali priti v Cleveland še isti večer pred polnočjo. Vozili smo se skozi Milwaukee in Čikago. V Milwaukee bi se ustavili v slovenski cerkvi sv. Janeza, kjer župniku je lemontski pater Klavdij in mu pomaga pater Terpin (ki pa ni nič v sorodu z našim dopisnikom Ernestom Terpinom), toda potem ne bi bilo časa za Lemont. V Milwaukee živi dr. Franc Jaklič, znani zgodovinar Baragovega življenja. V teh dneh dovršuje knjigo "Baragove čednosti". V busih smo omenili njegovo ime. Ko smo obkoljevali Čikago, smo se spomnili drugega Baragovega življenjepisca Jožefa Gregoriča.

V Lemontu nas je pričakoval Father Fortunat Zorman, urednik Ave Maria mesečnika in Koledarja. Ker smo dospeli v Lemont eno uro pred poldnem po njihovem času, smo imeli čas, da smo pod patrovim vodstvom že pred kosilom obiskali grob škofa Gregorija Rožmana in zaslužnih slovenskih frančiškanskih pionirjev v Ameriki; ogledali smo si tudi miniaturo marquetteške katedrale, lurško votlino in rožnovensko dolino, sredi katere kraljuje Fatimska Gospa. Po dobrem kosilu v Baragovem domu duhovnih vaj se nismo okrepčali le s prvovrstno pripravljeno jedjo, ampak smo se tudi zahvaljevali vsem, ki so kakorkoli pripomogli do tako lepo uspelega romanja. Sledila je zaključna romarska pobožnost v samostanski cerkvi Marije Pomagaj s petimi litanijami. Celebrant je bil p. Fortunat, asistirali so lemontska pevca p. Pelagij in p. Atanzij ter romarja Fr. Godina in Fr. Cvelbar.

Lemont smo vključili v romanje iz raznih razlogov. Pot iz Baragove dežele nas je vodila blizu Lemonta. Romarji, ki Lemont poznajo in prav tako oni, ki še niso bili tam,

so želeli, da obiscemo Marijo Pomagaj. Med romarji je bilo dokaj takih, ki so poznali Lemont le iz pripovedovanja staršev, niso pa bili nikoli tam. - Drugi razlog in ta je glavni, je pa ta, ker se je gibanje za Baragovo beatifikacijo začelo v Lemontu. Pionir tega gibanja je pokojni lemontski pater Hugo Bren. Dr. Filip Zakelj je zbral Brenove spise o Baragi pod naslovom "Bren o Baragi". Knjigo je izdala Južnoameriška Baragova zveza. V Lemontu je bila na njegovo pobudo ustanovljena Baragova zveza, ki je bila povzdignjena v uradno organizacijo za Baragovo beatifikacijo in prenešana v Marquette. Pokojni škof Rozman je smatral ta prenos za velik korak v uspešnem prizadevanju, kako dvigniti Barago na oltar. Kot znak, da se je v Lemontu začelo Baragovo gibanje, sta miniaturo dveh stavb v Baragovem parku - marquetteška stolnica in hiša, v kateri je bil Baraga rojen. Naj se vsak lemontski romar spomni na to, ko vidi ta izraz ljubezni do Baraga. Med obema miniaturo je lep kip božjega sluzabnika Barage z dvema indijanskima otrokoma.

Ave Maria mesečnik in koledar sta zvesta Baragovi lemontski tradiciji. Sedaj p. Bertrand Kotnik mesec za mesecem priobčuje v Ave Maria zanimivosti iz Baragovega požrtvovalnega misijonskega dela.

Torej je bilo zelo naravno, da smo se za zaključek romanja ustavili v Lemontu. Tudi Lemont spada v Baragovo deželo. Slišali smo celo opombe: Povsod je bilo lepo, toda najlepši je pa Lemont!

Med potjo domov je v prvem busu Janez Likožar izrazil željo, da bi zaključni romarski rozni venec rad on "naprej" molil, tako kakor "smo ga na Gorenjskem vajeni moliti. Jaz sem toliko lepega doživel na tem romanju, da bi rad to storil", je rekel. In je sredi busa pokleknil ter glasno začel: "V imenu Boga Očeta..., ki je za nas krvavi pot potil..., ki je za nas bičan bil..."

Fr. Jožef Godina



ZAPLAZ

MARIJINA BOŽJA POT NA DOLENJSKEM

Zaplaz, to ime vsak katoliški dole-njec rad sliši. Saj iz vse Dolenjske in tudi iz Hrvaške radi romajo na prijazni hribček. Pod hribom je župnija Čatež pri Veliki Loki. Pred stoletji je bil hrib obraščen z grmičevjem. Nek kmet iz okolice je proti koncu 17. stoletja se-kal kole za vinograd. Ko misli iti na ve-čer domov, zagleda v grmovju krasen Marijin kip. Z veseljem ga pobere, po-ljubi in nese domov. Drugi dan zopet dela tam, pa zopet zagleda Marijin kip. Postavi ga na nek štor, opravi pred njim jutranjo molitev in dela dalje. Na večer nese kip domov in si misli, imam kar dve Marijini podobi, a kako se začudi, ko prvega kipa ni doma. Zato zaklene kip v skrinjo, da bo na varnem. Tretji dan gre zopet na isti prostor in zopet zagleda tam isti Marijin kip. Pusti delo in nese kip domov. Zelo se začudi, ko odpre skrinjo in kipa ne najde notri. Pravi, to je Marijino delo, nese kip na-zaj, postavi štor iz vej in hodi tja mo-lit. Še sosedje, ki jim je vso zgodbo povedal, se zbirajo ob nedeljah na gričku in se priporočajo Mariji.

Nekaj časa po tem čudnem dogodku mu žena nevarno zboli. Mož gre ves v strahu na grič Zaplaz. Goreče moli in prosi, da bi žena ozdravela. Ko pride domov, žena sedi na postelji in se mu prijazno smehlja in reče: Neka čudna moč me je obšla in ne čuti nobene bo-lečine. Ta dogodek se je kmalu razglasil po okolici in ljudje so radi romali na Zaplaz.

Drugi čudež: Neka žena iz okolice je šla na božjo pot na Kum, pet ur hoda. S seboj je vzela malega sinka. V gneči na Kumu se otrok zaduši. Vsa žalostna nese

otroka za Zaplaz pred Marijin kip in prosi Marijo: Oživi mi sina. In sin se materi nasmehne in vstane. Glas o tem čudežu se je razširil po Dolenjskem. Trumoma so prihajali ljudje na Zaplaz in so še od štorora radi utrgali vejico za spomin. Tako so štor uničili. Ljudje pa so še vedno prihajali tja. Niso vedeli, kje je blagoslovljen Marijin prostor. Pa pravijo, da jim je živina, ki se je pasla v okolici, pokazala. Prišla je tja in po-pleknila. Ljudje so zaznamovali kraj in ključar cerkve sv. Mihaela na Čatežu je postavil tja velik lesen križ. Začeli so so zbirati darove in postavili malo ka-pelico. Ko so leta 1808 zidali župnišče na Čatežu, so lomili in vozili kamenje iz Zaplaza. Pa so imeli smolo. Ko so na voz naložili, živina ni hotela peljati, ako so jo prisilili, se je na vozu kaj polomi-lo ali pa je kamenje padalo iz voza. To povedo župniku. On jim reče: Pustite kamenje, tam kjer je, saj ga boste še gori vozili.

Ko so v času preganjanja romarskih shodov, dobili ukaz od sodnije, da se mora kapelica podreti in romanje prepo-vedati, jenekuradnik sam prišel v Čatež z ukazom, da se mora kapelica podreti. Domov grede je težko zbolel in trpel težke bolečine. Pobožna dekla je šla na Zaplaz prosit Marijo, da naj odpusti gospodarju in ga ozdravi. Ko pride do-mov, je bil gospodar bolji. Dekla mu pove, da je romala na Zaplaz in da ga je Marija ozdravila. Mož je rekel: Hvala tebi in Mariji na Zaplazu, še sam bom šel se ji zahvalit. Od takrat je bilo do-voljeno romanje na Zaplaz.

Leta 1848 je ljubljanski škof Alojzij Wolf imel birmo na Čatežu. Ogledal si je

prostor in zaslišalveč faranov, ko so vsi želeli, da se na Zaplazu postavi cerkev Mariji na čast. Ker se je že toliko čudežev zgodilo na prošnjo Marije, je dal dovoljenje in še sam pripomogel, da se je sezidala romarska cerkev. Prezbiterij je lepo poslikan. Kip Marije z Detetom v naročju krasi veliki oltar. Velika romarska shoda sta na binkoštni ponedeljek in 15. avgusta, na praznik Marijinega vnebovzeta. Vse nedelje v poletju pride tudi veliko romarjev. V ospredju cerkve sta dva velika zvonika, v ozadju pa manjši z majhnim zvonom. Romarji radi potegnejo za vrv, ki visi od zvona. To je opisano od leta 1906, ko sem bil zadnjič na Zaplazu pred odhodom v Ameriko. Tudi drugi so se radi poslovili od Marije, ko so odhajali v svet, posebno fantje, ko so odhajali k vojakom v jeseni. Pred cerkvijo so stopili v krog in peli, da se je slišalo daleč naokoli.

Naj še opišem takoimenovan žegnan studenec. Malo od cerkve je položna pot v gozd. Po njej se pride do njega. Med ljudmi kroži legenda o pastirju, ki je izgubil živino, ki se je pasla po hribu. Išče jo povsod, a je ne more najti. Nazadnje gre v gozd in najde živino, ki zre v neko stvar. Še on pogleda v tisto smer in zagleda vodo. Živina se noče odstraniti. Pastir razmakne kamenje, da se živina lahko napije vode. Kmalu so nad studencem postavili velik križ. Ljudje pripisujejo tej vodi čudežno moč. Posebno jo rabijo za oči.

Veliko romarjev pride na Zaplaz v petek po Veliki Maši. Okoli cerkve in po hribu se vršijo nočne procesije. Dekleta so si okrasila glave s cveticami, nekatere tudi z venčki. Vodja jih je uvrstil v obliko rožnega venca. Perpevaje Marijine pesmi s svečkami v rokah so šle v procesiji v hrib. Pravijo, da vrtec igrajo. Res, krasen pogled. Tudi Hrvatice



Zaplaz

v svojih belih oblekah so v procesiji.

Prijetni spomini so za mene, ko sem pred 58 leti zadnjič videl ta krasni vrtec. Ali še imajo te šege ali navade, ne vem.

Vem le, da je bilo lepo.

Tako sem le malo opisal to poznano božjo pot Zaplaz. Vem, da je še dosti rojakov živih po Ameriki, ki so pred odhodom v tujino romali na Zaplaz, da so se naši nebeški materi Mariji izročili v varstvo, sebe in svoje družine. Še se ji priporočajmo, da nas sprejme s svojo materinsko ljubeznijo in nam pripravi prostor v nebesih. Bog daj, po Mariji k Jezusu.

Jakob Resnik

Pokojni Rt. Rev. Msgr. John Blažič

Dne 21. aprila 1964 je umrl v Uniontown-u, Pa., msgr. Janez Blažič, župnik slovaške fare Rojstva Matere božje.

Pokojni je bil rojen 9. oktobra 1881 v Žihovem selu, ki spada v župnijo Šmihel pri Novem mestu. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu. V Ameriko je prišel leta 1902. Bogoslovje je študiral v St. Paul-u, Minn. V duhovnika je bil posvečen 11. junija 1908. Od oktobra 1908 do februarja 1910 je bil kaplan pri Sv. Vidu v Clevelandu, Ohio. Iz Clevelanda je odšel v Pennsylvanijo, kjer je deloval pol leta kot župni upravitelj pri sv. Rozaliji v Branden-ville, nato 16 let v Leckrone in nazadnje 38 let v Uniontown-u.

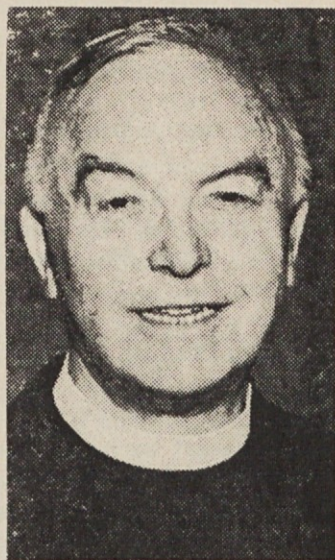
Rev. Dr. Andrej Farkaš je v AD (4. in 5. maja 1964) tako opisal njegovo osebnost in delo:

VZOREN DUHOVNIK

Pokojni gospod Blažič je bil predvsem duhovnik vedno in povsod, duhovnik v cerkvi in izven nje. Morda se utegne kdo pritožiti čez ognjevitost njegovega značaja; toda nihče na vsem svetu se ne bo mogel pritožiti proti njegovi zvestobi v duhovniškem poklicu - niti v najmanjši stvarci ne. Če kdo zasluži oznako vzornega duhovnika, jo v polni meri zasluži naš dragi pokojnik.

Prva njegova pot v zgodnji jutranji uri je peljala v cerkev, poslednji tovariš, od katerega se je ločil zvečer, je bil njegov brevir. Ne samo, da je bil slednji njegov dan poln duhovniški dan, tudi leto za letom je bilo polno duhovniško leto. Monsignor Blažič ni poznal poletnih počitnic; komaj kak obisk je napravil vsakih deset let enkrat - a še k temu obisku so ga morali prijatelji pripraviti.

Tak je bil vse življenje - do zadnjega diha. Umrl je kot žrtev raka, ki mu je razjedal drobovje - in vsakdo si lahko predstavlja, koliko je pri tem siromak trpel. Toda zadnjo mašo je opravil komaj devet dni pred smrtjo - namreč v nedeljo,



*Rt. Rev. Monsignor
John Blažič*

12. aprila; in še to nedeljo je tudi spovedoval - težko bolan starček pri več kot 82 letih življenja! Več primerov pač ni treba navajati.

Tri duhovnikove postojanke v cerkvi: oltar, spovednica, prižnica - niso bile samo postojanke, ki jih je vzorno upravljaj; prav isto je zahteval od duhovniških pomočnikov in obiskovalcev. Celo duhovniki, ki so bili pri njem na obisku, so morali večkrat v soboto s prižnice brati nedeljski evangelij, on pa jih je poslušal v zadnjem kotu cerkve in popravljal, da ne bi evangelija "brali sami zase".

VEDNO PROST DOSTOP DO NJEGA

Izven cerkve se je odlikoval po svetem neredu. V njegovem župnišču ni bilo nikdar uradnih ur; ob vsaki uri in ob vsakem dnevu je vsakdo imel prost dostop do duhovnika. Poučevanje konvertitov, nauk za novoporočence, obiski v župnišču: vse je bilo ob tistem času, ko je bilo ljudem bolj prav - neredko tudi ob desetih zvečer ali še čez.

Izredno delikatna točka v življenju ameriškega župnika je nedeljska kolekta – in z njo združeno pravljanje cerkvene imovine. Glede nedeljske kolekte je ravnal pokojni gospod Blažič tako, da je naravnost kršil obstoječe cerkvene predpise v mnogih škofijah: sam ni nikdar prešteval cerkvenega denarja, nikdar ni bil pri preštevanju navzoč. Takoj po maši so kolektorji zanesli denar v župnišče in ga nemudoma prešteli; Father Blažič si je v nedeljo vzel samo toliko časa, da je prešteti denar od njih samo prevzel.

VELIKO JE GRADIL

Težko bi našli osmrtnico ameriškega duhovnika, v kateri se ne bi navajalo to, kar je v svoji fari zgradil in napravil. V deželi akcije in podjetnosti se ceni zlasti razgibano delo. S te strani je bil pokojni gospod popoln Amerikanec. V Leckrone-u je postavil novo cerkev; v Uniontownu pa je prenovil cerkev, postavil nov konvent, zgradil največjo farno šolo v škofiji, kupil farno pokopališče in ga lepo uredil.

ZASE ZELO SKROMEN

Če je v svojem delu kaj zanemarjal, je bilo to le eno mesto: njegovo župnišče. Kar ni se mogel odločiti, da bi kaj izdal za duhovniško hišo. Leta 1950 ga je moral njegov takratni kaplan zvijačno spraviti iz župniščastem, da ga je nagovoril za obisk domovine. Nato je naglo sklical cerkvene može ter dogovorno z njimi naglo napravil najnujnejše prenovitve. Pa še vedno je župnišče v Uniontownu za čuda starinsko in neudobno v primeri z ameriškim standardom in v primeri z ostalimi cerkvenimi stavbami v fari sv. Marije.

ZA ČAST NI MARAL

Kakor je bil monsignor Blažič popoln duhovnik, je hotel biti samo duhovnik – pa drugega nič. Kar ni mu bilo prav, ker so ga imenovali za škofijskega konzultorja. Ko pa ga je papež Janez XXIII. dne 10. oktobra 1959 povzdignil do časti monsignorja,

je imenovanje enostavno odklonil. "Rajši, kakor da bi izdal denar z rdeči talar in vse drugo, ga pošljem svojim ubogim sorodnikom na Dolenjsko", je dejal. Škof je bil neprijetno presenečen. Skušal je gospoda pregovoriti, naj vendar imenovanje sprejme češ, da bo "njegova odklonitev v Rimu neugodno odjeknila". Pa ga je menda Father Blažič zavrnil z njemu lastno odrezavostjo: "Kaj mislite, da sv. oče vejo za mene! Saj še za Vas ne!" Res ni nikoli oblekel rdečega talarja in rdeče mantilje; tudi ob nazivu "monsignor" se je godrnjavo obregnil. Vse življenje je hotel ostati samo Father Blažič.

Kljub vzorni zvestobi duhovniškemu poklicu je bil gospod človek z zelo naprednimi idejami. Njegova fara je bila topla greda za duhovniške poklice. Tudi enega izmed svojih nečakov je izšolal – s tihim upom, da mu bo sledil k oltarju. Pa se mladi mož za to ni mogel odločiti. Monsignor mi je o tem sam govoril in podal nepričakovan zaključek: "Zdaj imam fanta še rajši; je vsaj pokazal, da z lastno glavo misli!"

Položaj katoliške cerkve v Združenih državah je presojal za čuda trezno in stvarno, pomanjkljivosti v duhovniških vrstah ga niso zlepa iztirile, glede spornih vprašanj v sv. pismu je imel nazore, katere je potrdil Biblični Institut pod kardinalom Beo.

Zibelka je tekla monsignorju Blažiču v kraju, kjer se stikata trda skala kraških tal pa mehka prst dolenjskih gor. Tak je bil tudi njegov značaj: napopustljivakremenitost, združena z nepričakovano srčno dobroto.

Na videz je bil gospod trd, kakor bi čustev sploh ne poznal. Pripovedoval mi je, da ni nikdar v življenju poljubil nobene ženske, tudi lastne matere ne. Če se je na koga razhudil, se je razhudil zares. Visoka starost, nezadosten počitek in neutrudno delo mu je zrahljalo živce, tako da je večkrat zgubil potrpežljivost. Toda pod trdo in raskavo skorjo je utripalo ljubeče očetovsko srce. Njega ni bilo treba nikdar prositi. Kakor je bilo nekoč za Spartance dovolj, da so jim lačni prisilci

pokazali prazno vrečo, katero so jim Špartanci brez besede napolnili, tako je bilo monsignorju Blažiču dovolj, opozoriti ga na potrebo. Dal je brez besede, dal je vedno.

VELIKO JE DAROVAL ZA NAJRAZLIČNEJŠE POTREBE

Radodarnost je bila zadeva njegove načelnosti. Ljudje odprtega srca radi vidi-jo najprej potrebo – in šele nato se odločijo za pomoč. Monsignor Blažič pa je bil odločen, da da – in šele potem je iskal potrebe okoli sebe. Glavna skrb njegovega življenja je bila, da ne bi umrl bogat; zato je delil svoje dohodke načelno in dosledno: svojim kaplanom (vsak mlajši duhovnik si je želel biti pri njem za kaplana), svojim sorodnikom (v stari in novi domovini) in dolgim vrstam prosilcev, ki brez prestanka nadlegujejo ameriškega laika, še brez primere bolj pa ameriškega duhovnika.

Po vsej pittsburški in greenburški škofiji je bil gospod znan po svoji radodarnosti. Najrazličnejše dobrodelne ustanove so bile deležne njegove podpore, zlasti krajevni dom za onemogle, slovaške sestre... pa je vrsta tako dolga, da je ne kaže nadaljevati. Da bi lažje vršil dobra dela krščanskega usmiljenja, je ustanovil Vincencijevo konferenco za laike, kar je v Ameriki redkost.

SKORO VSE ŽIVLJENJE MED SLOVAKI

Zanimivo je dejstvo, da je ta naš dragi rojak skoro vse življenje deloval na slovaških farah. Še več: fara Sv. Marije v Uniontown-u velja za največjo slovaško faro v škofiji. To dejstvo bi lahko razumeli, če ne bi bilo za faro dovolj slovaških duhovnikov. Toda v tem delu Pennsylvanije, kjer je še danes skoro vsaka druga fara slovaška, je tudi slovaških duhovnikov na pretek. In vendar je vodilno mesto med njimi zavzel slovenski emigrant.

Odgovor na to vprašanje je delno podan z dejstvom, da je bil monsignor Blažič

vzoren duhovnik. Toda ne v celoti. Drugi del odgovora je v dejstvu, da je po Pavlovem zgledu gospod Blažič vsem postal vse – Slovakom Slovak. Dovršeno se je naučil slovaščine, ki je izmed vseh severnoslovanskih jezikov našemu itak najbližja. Gospod ni samo govoril slovaško, tudi čustvoval je po slovaško! V njegovo hišo so zahajale vodilne osebnosti slovaškega narodnega in političnega življenja – tako iz nove kakor iz stare domovine; vsi zdravi slovaški pokreti so našli pri njem razumevanje in podporo.

Ni čudnega torej, če so ga njegovi slovaški farani imeli za popolnoma svojega; tudi slovaški duhovniki so ga sprejeli v svojo sredino kot enega izmed njih.

Prav v tem dejstvu nemara tiči vzrok, zakaj je bil gospod v slovenskih krogih manj znan. Nikdar se ni potiskal v ospredje ne doma ne drugod. Zato smo v naših listih razmeroma malo brali o njem.

Tudi ni svojim Slovencem in Hrvatom, katerih je imel v fari dokajšnje število, nikdar in v ničemer dajal prednosti pred slovaško večino. Dolgo vrsto let mu je skrbno gospodinjala v župnišču starejša sestra, sedaj tudi že v večnosti. Ko mu je popolnoma oslepela, jo je spravil v zavetišče za onemogle, za gospodinjo pa je vzel neko Slovakinjo, ki je bila poosebljena skromnost in molčečnost. Edino takšna tiha ženska je mogla pri njem vzdržati. Kajti po gospodovi zamisli ne sme imeti gospodinja v župnišču prav nobene besede; njena skrb je izključno kuhanje in pospravljanje. Monsignor Blažič pa je bil za njo zale, zelo skop od svoje strani: tako v besedah in plači. Edini Slovenec, ki je imel najdalje kaj besede v župnišču, je bil župnikov brat Louis, sedaj že tudi med pokojnimi. Temu je monsignor Blažič zaupal nalogo, ki je za Dolenjca velika: da mu je stiskal grozdje in pretakal vino. V vsakem drugem oziru pa je bil tudi brat Louis navaden faran.



ZAVEDEN SLOVENEK

Pri vsej prilagoditvi nasproti slovaški okolici pa je bil rajni gospod Blažič eden izmed najzavednejših Slovencev v Ameriki. Vse do svoje smrti je zvesto prebiral Ameriško Domovino, ki mu je bila vedno prvi vir informacij. Jako rad je zahajal na Slovenski dan, ki ga je vsako poletje priredila v Pittsburghu KSKJ. Veliko je žrtvoval za slovenski tisk in ustanove.

Po drugi svetovni vojni je Mohorjeva družba potrebovala večje posojilo, da bi mogla svoje kulturno poslanstvo obnoviti. Obrnila se je na Rev. Odila Hajnška, O.F.M., ta pa se je obrnil na Rev. Johna Blažiča. Prosil je za \$5,000 posojila - in posojilo je gladko dobil.

Toda posojilo ni bilo posojilo, marveč dar! Spominjam se, da mi je l. 1950 pokojni gospod o zadevi dal naslednje pojasnilo: "Dal sem teh pet tisoč kot posojilo samo zato, ker nisem hotel, da bi se naši pri Mohorjevi v Celovcu prevzeli češ, zdaj imamo denar in lahko razmetavamo. Po tistem pa sem že takrat napravil sklep, da tega denarja ne bom nikdar več zahteval nazaj..."

Res ga ni! Ker mi je bila zadeva pri srcu, sem glede nje skušal dobiti pojasnilo od izvrševalca monsignorjeve oporoke, župnika Andreja Hredzak. Gospod mi je isto potrdil. Monsignor Blažič mu je naročil, naj dolg pri Mohorjevi enostavno črta. Ali bi mogli kje med slovenskimi izseljenci najti večjega mecena slovenske knjige?

Na enem izmed zelenih gričev na severni strani Uniontownskega mesta je našlo utrjeno in izmučeno telo monsignorja Blažiča svoj poslednji počitek. Na najvišji točki pokopališča, prav v sredini pod velikim križem je njegov grob. Njegovi sostanovalci na njivi smrti so sami njegovi farani, ki jih je on pospremil k poslednjemu počitku. Na nagrobnih spomenikih prevladujejo slovaška imena, oziroma imena s slovanskih Karpatov. Nemalo pa je med njimi tudi slovenskih in hrvaških imen.

To je poslednje domovanje človeka, ki je zrastel na slovenskih tleh, deloval pa na ameriških tleh v pretežni meri za slovaške vernike - vedno in povsod zvest in vzoren Kristusov duhovnik.



Kdo mi bo dal, da se v tebi umirim? Kdo mi bo dal, da prideš v moje srce in ga opojiš, da pozabim svojega zlega in se oklenem tebe, moje edine dobrosti? Kaj si ti meni? Usmili se, da najdem besed. Kaj sem jaz tebi, da zahtevaš ljubezni od mene in se srdiš, če te ne ljubim, in mi s hudim pretiš brez mej? Ko da bi ne bilo že to samo nemajhno hudo, če bi te ljubil ne! Gorje si ga meni! Povej mi na svoje usmiljenje, Gospod, moj Bog, kaj si mi! Govori moji duši: Tvoja rešitev sem. Govori tako, da bom slišal. Glej, posluš mojega srca je pred teboj, Gospod: odpri ga in govori moji duši: Tvoja rešitev sem. Tekel bom za tvojim glasom in prijel se te bom. Ne skrivaj svojega obličja pred menoj: umreti hočem, da ne umrem, ampak da tvoje obličje vidim.

IZPOVEDI sv. Avgušтина - poslovenil Anton Sovrè

I. knjiga, 5. poglavje

PROLETAREC

Ne s stisnjeno pestjo za udarec, -
krotek in tih
kot Oni iz Nazareta
- nebeški moj Brat -
ne mislim na boj in prevrat!
Moja beda je sveta
od rane Njegove srčne strani
presunjena,
od rane Njegove srčne strani,
neoskrunjena
od krvave strasti
sodobnega boja.
Moj vdani vzdih
v srčnem okviru
vonja po sladkem miru
pohlevnih,
v Kristusu revnih.
V meni se lesketa
rosa težaškega dne
kot biseri onega sveta.
Trudne noge,
ko z dela gredo,
vedo,
da v siju Njegovega zgleda
korakajo mimo nereda
po poti,
ki vse brezpravne, brezdomne,
ki blage so volje,
pelje čez pusto polje
naše dobe prelomne
pravici in miru naproti...

Bogdan Budnik



SLOVENSKI DUHOVNIKI

BAZNIK, Rt. Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 BUTALA, Rt. Rev. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60431
 JERSHE, Rt. Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn. 55734
 KRALJIC, Rt. Rev. John, 390 Missouri, San Francisco, Calif. 94107
 OMAN, Rt. Rev. John, Onamia Hospital, Onamia, Minn. 56359
 POPESH, Rt. Rev. Bernard, College St. & Kenwood Ave., Duluth, Minn. 55800
 SCHERINGER, Rt. Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich. 49854
 SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn. 55719
 TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Francis Home, Breckenridge, Minn. 56520
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr. 68028

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085
 AMBROZIC, Rev. Aloysius, Kingston Rd., Stop 15, Scarborough, Ont., Canada
 AMBROZIC, Rev. Bernard, ofm, 66 Gordon, Paddington, Sydney, Australia
 ANZIC, Rev. Anton, Carmelite of Mary, Wahpeton, No. Dakota 58075
 ARCH, Rev. Joseph, 444 St. John St., Pittsburgh, Pa. 15235

BANDI, Rev. Bonaventure, osb, 611 No. 11th St., Canon City, Colo. 81212
 BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
 BARBIS, Rev. Rudolph, 2920 Azle Ave., Fort Worth, Texas 76100
 BERAN, Rev. Ignatius, naslov neznan ob zaključku koledarja
 BLATNIK, Rev. Francis, sdb, 202 Union Ave., Paterson, N.J. 07500
 BLENKUSH, Rev. Mathias, 632 Julian St., Denver, Colo. 80208
 BOGOLIN, Rev. Leonard, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 BOHTE, Rev. Daniel, Denver Archdiocese
 BOLJKA, Rev. Stanko, cm, 611 Manning Ave., Toronto, 4, Ont., Canada
 BORGOLA, Rev. Bonaventure, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 97, Uniontown, Wash. 99179
 BREZNIKAR, Rev. Victor, 722 W. Alder St., Walla Walla, Wash. 99362
 BROOKER, Rev. Richard, mm, Las Condes Casilla 162, Santiago, Chile

CADONIC, Rev. William, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif. 91739
 CAGRAN, Rev. Joseph, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 CANJAR, Rev. John, 4695 Pearl St., Denver, Colo. 80216
 CAREK, Rev. Peter, 7470 Harwood Ave., Wauwatosa, Wis. 53213
 CASL, Rev. Joseph, cm, 750 Roy St. E., Montreal, Que., Canada
 CEGLAR, Rev. Charles, sdb, Seminaire Salesien, Mont Don Bosco, Sherbrooke, Que.,
 Canada

CEGLAR, Rev. Stanley, sdb, Sacred Heart Juniorate, Ipswich, Mass. 01938
 CELESNIK, Rev. Joseph, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 CEPON, Rev. Dr. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650
 CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill. 60636
 CERPICH, Rev. Richard, 3100 So. 41 St., Milwaukee, Wis. 53215
 CHEMAZAR, Rev. Blase, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650
 CUKJATI, Rev. Rudolph, 1153 First St., White Rock, B.C., Canada
 CVELBAR, Rev. Joseph, 810 Chartiers Ave., McKees Rocks, Pa. 15136

DALEY, Rev. Neil, ofm, 1615 Vine St., Cincinnati, Ohio 45200
DEMSHER, Rev. Ferdinand, 1100 Creedmoor Ave., Pittsburgh, Pa. 15226
DOBNIKAR, Rev. Ivan, osb, St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532
DOLSINA, Rev. John, 326 2nd St., Nashwauk, Minn. 55769
DOLSINA, Rev. Stanko, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn. 56444

ERZEN, Rev. Edward, odm, 1050 No. Clark Rd., El Paso, Texas 79900
ESTOK, Rev. Gabriel, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

FALE, Rev. Richard, Rt. 2 Box 186, Pineville, La. 71360
FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport, Conn. 06605
FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill. 62301
FURLEY REV. CYRIL P., sdb, St. Camillus Church, New York, N.Y.
FERYAN, Rev. Philip (Innocent) ofm, Chaplain U.S. Army
FLAC, Rev. Mirko, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90000
FLAJNIK, Rev. Rudolph, o. carm., Kenwood Dr. & Laughlin Ave., Louisville, Ky. 40200
FURLAN, Rev. William, St. Charles Church, Herman, Minn. 56248

GABER, Rev. Franc, St. Willibrord's Church, Sandstone, Minn. 55072
GABRENJA, Rev. Edward, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
GERMOVNIK, Rev. Francis, cm, St. Mary's Seminary, Perryville, Mo. 63775
GNIDICA, Rev. Daniel, osb, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo. 81000
GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo. 82901
GODINA, Rev. Joseph, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
GODINA, Rev. Mirko, ofm conv., 330 E. 45th Ave., Gary, Ind. 46400
GOLE, Rev. Joseph, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis. 53130
GOLIA, Rev. Paul, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
GOLOB, Rev. Joseph, osb, St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.
GOLOBIC, Rev. John, Box 625, Tower, Minn. 55790
GRABRIAN, Rev. Joseph, osm, Ressester 4 Geisenkirchenbuer, Westphalia, Germany
GRABRIAN, Rev. Victor, osm, 7 Locust St., Carteret, N.J. 07008
GRDINA, Rev. Francis, sj, 5629 State Rd., Cleveland, Ohio 44134
GREGOR, Rev. Joseph, cm, 222 E. Mitchell St., San Antonio, Texas 78200
GREGORY, Rev. Edmund, 219 Arlington Drive, (Colonial Village) Lockport, Ill. 60441
GROM, Rev. Lawrence, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
GYORKOS, Rev. Stefan, Calgary, Alberta, Canada

HAJNSEK, Rev. Odilo, ofm, 19 A' Beckett St., Melbourne, Victoria, Australia
HITI, Rev. Mathias, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085
HLEBS, Rev. Milan, 2350 Winchester Blvd., Campbell, Calif. 95008
HOBART, Rev. Raymond, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
HOHEVAR, Rev. Mark, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
HODNIK, Rev. Emil, Route 2, Almond, Wis. 54909
HOGE, Rev. Benedict, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
HOGE, Rev. Thomas, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio 43460
HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif. 91739
HORZEN, Rev. Bernard, osb, St. Bede's College, Peru, Ill. 61354
HREN, Rev. Innocent, op, 505 Washington, Oak Park, Ill. 60300
HRIBSEK, Rev. Aloysius, sdb, 469 North St., Greenwich, Conn. 06830

IVANDIC, Rev. Louis, ofm, 1479 Albert Rd., Windsor, Ont., Canada

JAGER, Rev. Mathias, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110

JAKLICH, Rev. Dr. Francis, 5900 So. Lake Dr., Cudahy, Wis. 53110

JAZBEC, Rev. Stanley, 2858 Ninth St., Riverside, Calif. 92501

JENKO, Rev. Aloysius, 595 Minneford Ave., New York, N.Y. 10464

JENKO, Rev. Valerian, ofm, 66 Gordon St., Paddington, Sydney, Australia

JERASA, Rev. Francis, P.O. Box 6, Olmitz, Kansas 67564

KALCIC, Rev. Dismas, osb, St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532

KANOTI, Rev. George, cr, St. Louis, Mo. 63100

KAPUSHION, Rev. Marvin, Catholic University, Washington, D.C. 20000

KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn. 55741

KEBE, Rev. Matthew, 223 57th St., Pittsburgh, Pa. 15201

KNIFIC, Rev. Francis, sdb, 2975 Independence Ave., New York, N.Y. 10063

KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, cm, St. Jakob im Rosental, Kamten, Austria

KONCNIK, Rev. Innocent, ofm conv., P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va. 26047

KOPAC, Rev. John, cm, 229 Brown's Line, Toronto 14, Ont., Canada

KOPUSAR, Rev. Dr. Milan, R.F.D. 1, Ashton, Nebraska 68817

KORBIC, Rev. Benno, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

KOREN, Rev. Louis, 5960 W. Loomis Rd., Greendale, Wis. 53129

KORETIC, Rev. Franc, St. Patrick Church, Collis, Dumont, Minn. 56236

KOSTELZ, Rev. Richard, St. Peter's Church, Piper City, Ill. 60959

KOTNIK, Rev. Bertrand, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

KOVACIC, Rev. Dr. Anthony, 206 Bern St., New Bern, No. Carolina, 28560

KOVACIC, Rev. Francis, Chaplain, U.S. Army

KOZINA REV. VLADIMIR, 322 Saint James Drive, Piedmont, Calif. 94611

KRALJIC, Rev. Stephen, St. Agnes Church, Kenmare, No. Dakota 58746

KRISTANC, Rev. Leo, 6401 San Pablo Ave., Oakland, Calif. 94608

KRIZEK, Rev. John, sj, 1220 No. 11th St., St. Louis, Mo. 63106

KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill. 60481

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, ofm, Box 424, Old City Jerusalem, H.K. Jordan

LATTYAK, Rev. Clement, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

LAVRIH, Rev. John, 419 W. First St., Liberal, Kansas 67901

LEKAN, Rev. Joseph, sm, 2506 E. 107th St., Cleveland, Ohio 44106

LOCNIKAR, Rev. Julius, osb, Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota 58652

LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

LOVSE, Rev. Aloysius, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn, N.Y. 11213

MADIC, Rev. Aloysius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

MAIERLE, Rev. John, 14601 Mansfield Ave., Detroit, Mich. 48227

MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60431

MARTELANC, Rev. Jost, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

MAVSAR, Rev. Joseph, P.O. Box 367, Townsend, Montana 59644

MAZOVEC, Rev. Robert, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906

MEJAC, Rev. Joseph, cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg 2, Manitoba, Canada

MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas 66105

MELOVASICH, Rev. Frank, 1122 11th Ave, So., Brainerd, Minn. 56401

MERVAR, Rev. John, 1640 Addison St., Berkeley, Calif. 94703
MIHELIC, Rev. Francis, 231 E. Camp St., Ely, Minn. 55731
MIHELICH, Rev. Francis, R.R. 5, Lindsay, Ont., Canada
MIHELICH, Rev. Leopold, 4695 Pearl St., Denver, Colo. 80216
MUZIC, Rev. Anthony, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103

NACHTIGAL, Rev. Frederick, P.O. Box 459, Brenham, Texas 77833
NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich. 49001

OHMANN, Rev. Daniel, mm, 1920 Gerard Ave. So., Minneapolis, Minn. 55400
OKORN, Rev. Claude, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee, Wis. 53204
OKORN, Rev. Dusan, St. Catherine Church, Big Fork, Mont. 59912
OMAN, Rev. Edwin, R.F.D. 1, St. Stephen, St. Joseph, Minn. 56374
ORENDAC, Rev. Ciril, ofm conv., 405 Marie-Anne St. E., Montreal, Que., Canada
OZIMEK, Rev. Joseph, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123

PAIK, Rev. Francis, 2143 Homewood Dr., Lorain, Ohio 44051
PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Francis Church, Carlton, Minn. 55718
PAPESH, Rev. Francis, P.O. Box 206, Avondale, Colo. 81022
PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn. 56236
PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Church, Sebeka, R. 1, Bluegrass, Minn. 56477
PERKOVICH, Rev. Francis, St. Louis Church, Floodwood, Minn. 55736
PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas 78200
PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick Church, Elkhorn, Nebraska 68022
PETRIC, Rev. Pius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
PEVEC, Rev. Edward, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092
PIERCE, Rev. Justin, sdb, Twin Cities Rd., Galt, Calif. 95632
PIRC, Rev. Joseph, Box 3248, Mission San Jose, Fremont, Calif. 94536
PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 3610 Mary St., Riverside, Calif. 92501
PLAZNIK, Rev. John, Box 61, New Lenox, Ill. 60451
PLEVNIK, Rev. Joseph, sj, Loyola College, Montreal, Que., Canada
POTOCHNIK, Rev. Aloysius, osb, P.O. Box 351, Canon City, Colo. 81212
PRAH, Rev. John, ocd, 1233 So. 45th St., Milwaukee, Wis., 53214
PRAZNIK, Rev. Rudolph, 264 15th St. N.W., Barberton, Ohio 44203
PREBIL, Rev. Andrej, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada

REBOL, Rev. Anthony, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
REBOL, Rev. Francis, mm, Miaoli Taiwan Kao Miao LI 53-1, Formosa
REPENSHEK, Rev. Wayne, 5960 W. Loomis Rd., Greendale, Wis. 53129
RINK, Rev. Louis, csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
ROBERTS, Rev. Edward, sss, P.O. Box 542, Masaka, Uganda, East Africa
ROGAN, Rev. Richard, ofm, 62 St. Mark's Place, New York, N.Y., 10003
RUPAR, Rev. Aloysius, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio 44051
RUS, Rev. Gabriel, sm, University of Dayton, Dayton, Ohio 45400

SAVINSHEK, Rev. Stephen, ofm conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn. 55705
SCHWAB, Rev. Alan, osb, Box 351, Canon City, Colo. 81212
SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn. 55800
SEDEJ, Rev. Francis, 2015 4th Ave. E., Hibbing, Minn. 55746
SEDLAK, Rev. Christopher, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
SEDLAR, Rev. Daniel, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617

SELISKAR, Rev. Donald, sj, Colombiere College, Clarkston, Mich. 48016
 SELLAK, Rev. Jerome, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
 SENTA, Rev. Robert, Fordham University, New York, N.Y. 10000
 SESEK, Rev. Raphael, ofm, 62 St. Mark's Pl., New York, N.Y. 10003
 SETNICAR, Rev. Dr. Matthew, 1210 So. 61 St., Milwaukee, Wis. 53214
 SEVER, Rev. Edgar, ofm, 203 E. Washington St., Stockton, Calif. 95200
 SHUBITZ, Rev. Thomas, St. Anne's Church, Kelly Lake, Minn. 55754
 SILVESTER, Rev. Mirko, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 SIMCIC, Rev. Joseph, sdb, 2851 North Ave., Richmond, Calif. 94800
 SKUMAVC, Rev. Franc, 1789 Lawrence Ave. W., Toronto 15, Ont., Canada
 SKUMAVC, Rev. Michael, 3240 Trudeau Rd., Duluth, Minn. 55811
 SLAPSAK, Rev. Julius, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 SMERKE, Rev. Frank, osc, Hostyn Rt. 3, La Grange, Texas 78945
 SMERKE, Rev. John, osc, Crosier Seminary, Onamia, Minn.
 SMERKE, Rev. Joseph, osc, 30 Gedney Park Dr., White Plains, N.Y. 10600
 SNOJ, Rev. Joseph, P.O. Box 21, Bryn Mawr, Calif. 92318
 SODJA, Rev. Franc, cm, 229 Brown's Line, Toronto 4, Ont., Canada
 SODJA, Rev. Max., on sick leave.
 SOKLIC, Rev. Sebastian, tor, Chaplain U.S.A.F.
 SOKLICH, Rev. Dr. Anton, cm, 9745 Memorial Dr., Houston, Texas 77024
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo. 80461
 SPENDOV, Rev. Wendelin, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2221 Winchell Dr., Ann Arbor, Mich. 48103
 STARC, Rev. Martin, P.O. Box 463, San Andreas, Calif. 95249
 STARESINIC, Rev. Edbert, o carm, 1545 E. Cooper St., Tucson, Ariz. 85700
 STARESINIC, Rev. Nicholas, o carm, 6428 Dante Ave., Chicago, Ill. 60637
 STAUDOHAR, Rev. Walter, cpps.
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Ann's Church, Baraga, Mich. 49908
 STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York, N.Y. 10028
 STOPAR, Rev. Anton, Box 177, Lovelock, Nevada 89419
 STRAGISHER, Rev. Henry, 407 So. Loudoun St., Winchester, Va. 22601
 STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 STRANCAR, Rev. Ignatius, Box 743, Park City, Utah 84060
 SURTZ, Rev. Edward, sj, 6525 Sheridan Rd., Chicago, Ill. 60626
 SUSTARSIC, Rev. John, Box 247, Pengilly, Minn. 55775
 SUTRICK, Rev. Stephen, osb, Box 351, Canon City, Colo. 81212
 SVETE, Rev. Andrew, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 SVETE, Rev. Augustine, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 SVETE, Rev. Jernej, Box 6, Hartville, Wyo. 82215

TARMAN, Rev. William, Church of St. John the Baptist, Bluffton, Minn. 56518
 TKALEC, Rev. John, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
 TOMC, Rev. Victor, 7367 York Rd., Cleveland, Ohio 44130
 TOMTZ, Rev. Louis, 120 Sherman Ave. No., Hamilton, Ont., Canada
 TRINKO, Rev. John V., ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee, Wis. 53204
 TRUNK, Rev. George, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
 TURK, Rev. Martin, 1081 Burrard St., Vancouver 1, B.C., Canada

URBIC, Rev. Rudolph, R. 3, Stanley, Wis. 54768

VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A'Beckett St., Melbourne, Vic., Australia
VARGA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland, Ohio 44120
VIRANT, Rev. Ludwig, Box 235, Peninsula, Ohio 44264
VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
VOGRIN, Rev. Joseph, St. William Church, Parkers Prairie, Minn. 56361
VOLK, Rev. Robert, osm, 6690 E. 72nd Ave., Commerce City, Colo. 80022
VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn. 55723
VUKSINIC, Rev. Anton, 146 Bell St., Port Colborne, Ont., Canada

WEBER, Rev. Albin, 59 Main St., Millbury, Mass. 01527
WOLBANG, Rev. Charles, cm, Box 351, Princeton, N.J. 08540

YAKES, Rev. William, 15089 Newburgh, Livonia, Mich. 48150

ZAGAR, Rev. Albert, tor, 24 Maryland Ave., Pittsburgh, Pa. 15209
ZAGORC, Rev. Francis, csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
ZANUTIC, Rev. Arthur, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada 89500
ZDOLSEK, Rev. Aloysius, Hankinson, No. Dakota 58041
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill. 61301
ZITKO, Rev. Aloysius, Third and Parker, Rodeo, Calif. 94572
ZORE, Rev. Richard, 616 So. East St., Indianapolis, Ind. 42600
ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
ZRNEC, Rev. Anton, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
ZUPAN, Rev. Peter, osb, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa. 15650



Januarja 1965 stopi mesečnik AVE MARIA v 57. leto rednega izhajanja. Naslov sam pove glavni namen lista: širiti Marijino slavo in vzbujati v srcih zaupanje in ljubezen do Matere Odrešenikove. Temu namenu je list ostal zvest. To potrjujejo tudi zadnje številke, v katerih je pojasnjeno, kako je katoliški nauk o Mariji tesno povezan z naukom o Cerkvi. Cerkev je njena slava. Zato se Marijino češčenje v Cerkvi ne bo zmanjšalo, pač pa se bo poglobilo in bo vodilo Marijine častilce do popolnejšega razumeodlik in nalog, ki jih imamo kot udje Kristusovega skrivnostnega telesa. To so nauki moderne marijološke šole, ki je znova odkrila razmerje prvih kristjanov do Marije in do Cerkve. - Poleg tega prinaša AVE MARIA vesti s katoliškega sveta, ki nam govore o trudu in bojih, o radostih in bridkosti Cerkve v delu za reševanje duš. - AVE MARIA seznanja bralce z delom in junaškimi krepostmi božjega služabnika Friderika Barage in jih navaja k zaupanju v njegovo priprošnjo. - Dalje priobčuje AVE MARIA zgodovinske spise o slovenskih božjih potih, ki jih naročniki zelo radi prebirajo. - V AVE MARIA redno lahko prebirate tudi članke, ki vas vodijo do boljšega razumevanja bogoslužnih obredov in molitev. - Poleg tega vam nudi naš list poučno in zanimivo branje z opisi zgodb, s črticami, povestmi in podobnim. V januarski številki bo začela izhajati sestrška povest Karla Mauserja.

**ŠIRITE SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK AVE MARIA, PRIDOBIVAJTE
NOVIH NAROČNIKOV POSEBNO MED MLADIMI DRUŽINAMI.**

VSEBINA

Postna postava	2
Zapovedani prazniki	2
Državni prazniki	2
Kratice	2
Meseci in dnevi leta 1965	3
Romarjeve pridige (Romanje papeža Pavla VI. v Sveto Deželo)	9
Premišljevanje sv. rožnega venca Janeza XXIII - Prevedel Z. N.	37
"Hiša božja" - Zgled	44
Grob prvega papeža predmet neprestanega češččenja - Priredil p. Mirko	45
Dogodbe iz življenja	48
Slovenci v Avstraliji - P. Valerian Jenko, O.F.M.	49
Ob stoletnici rojstva Ignacija Hladnika - P. Vendelin Špendov, O.F.M.	71
Marijino Celje - Selo - P. Odilo Hajnšek, O.F.M.	74
Spominu velikega moža - Milena Šoukal	100
Stara melodija - pesem - Milena Šoukal	103
Iz mladosti prvega afriškega kardinala - Lojzka Verbic	104
Bl. Janez Neuman - P. Bertrand Kotnik, O.F.M.	106
Slovensko izseljensko semenišče - Rožmanova romantika - Dr. F. Z.	115
Pisma z otoka Samote - Karel Mauser	126
Po Baragovi deželi - Rev. Jozef Godina	129
Zaplaz - Jakob Resnik	139
Pokojni Rt. Rev. Msgr. John Blažič - Rev. Dr. Andrej Farkaš	141
Proletarec - pesem - Bogdan Budnik	145
Slovenski duhovniki	146



AVE MARIA - LEMONT - ILLINOIS